

Η ΕΝ ΚΥΠΡΩ, ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ

ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΝΕΙΛΟΥ ΓΥΠΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ
ΚΑΙ

ΑΛΛΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ ΥΠΟ

ΣΙΜΙΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ

ΔΑΠΑΝΑΙΣ

ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΙ ΔΕ

ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΑΝΝΟΥ

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

1929

ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ

Η

ΕΝ ΚΥΠΡΩ, ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ

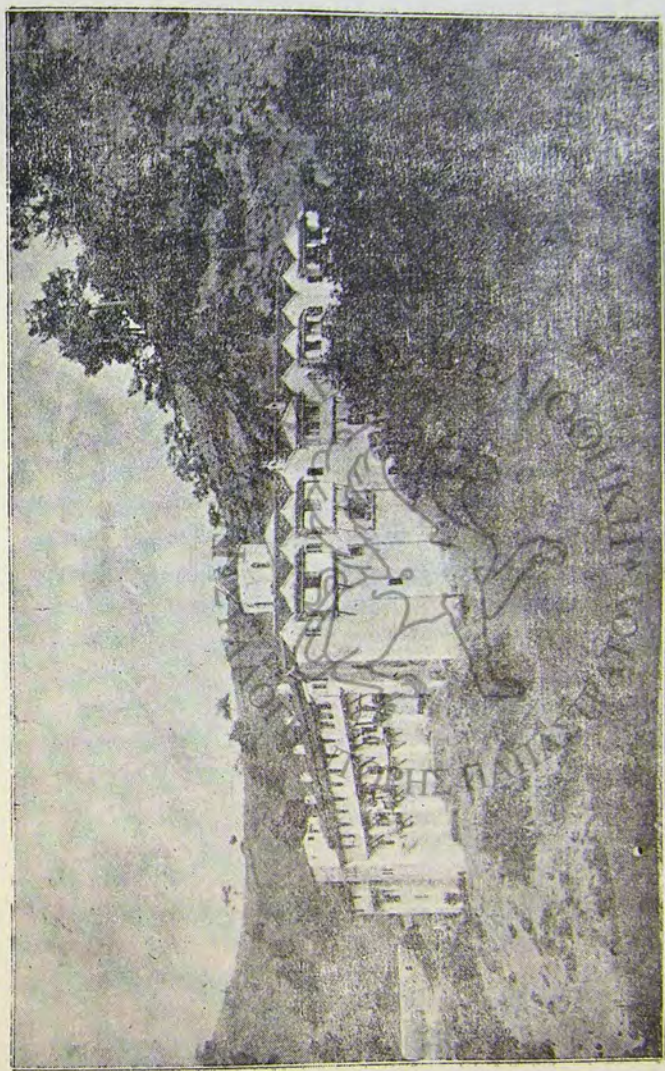
ΤΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΑΣ

ΤΟΥ

ΜΑΧΑΙΡΑ

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ
(ὡς ἔχει σήμερον)

Ὁ πανοσιολογιώτατος καθηγούμενος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Μαχαιρᾶ κ. Μητροφάνης, θέλων νὰ προβῇ εἰς τὴν β' ἔκδοσιν τῆς περὶ αὐτῆς μονογραφίας, ἣν ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Ἑπειροῖδα τοῦ Παρνασσοῦ (τόμ. 10 (1914) σ. 117—168) μὲ παρακάλεσε πέρυσιν νὰ τὴν συμπληρώσω καὶ νὰ ἀναλάβω νέαν ἔκδοσιν τῆς Τυπικῆς Διατάξεως τοῦ Νείλου. Διαμείνας καὶ πάλιν ἡμέρας τινὰς (26' Ιουλίου—7 Αὐγούστου 1928) ἐν τῇ Μονῇ (ἣν εἶχα προηγουμένως ἐπισκεφθῇ τῷ 1911) προσέθηκα ὀλίγα τινα¹ εἰς τὸ «Ἱστορικὸν διάγραμμά» μου καὶ ἀντέβαλα τὸ χειρόγραφον τῆς Τυπικῆς Διατάξεως πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἐφραίμ, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου τῆς Μονῆς Γρηγορίου, ἠῤῥησα δὲ τὰ ἐν τέλει προσσηρημένα ἔγγραφα ἰδίως διὰ τῶν τριῶν γραμμάτων τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, λαβὼν ἀντίγραφα ἐκ τοῦ κώδικος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς², ὅπου ὑπάρχει καὶ τὸ ἴσον τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ Μιχαὴλ Σούτζου³.

Ἀλλὰ στερούμενος τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου τὴν ὅλην ἐπίβλεψιν τῆς νέας ἐκδόσεως—ἔργον ἐν Ἑλλάδι ὄχι μικρόν—ἀφῆκα εἰς τὸν φίλον καθηγητὴν κ. Χαρίλαον Παπαϊωάννου, τὸν γνωσιότατον μεταφράστην τῆς τοῦ Χάκετ Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὅστις ἐξετέλεσε τὸ ἔργον μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ φιλοκαλίας, παρασημειώσας εἰς τὴν Τυπικὴν Διάταξιν τὰς διαφόρους γραφὰς καὶ τὰς σελίδας τῆς ἐκδόσεως Miklosich—Müller.

Τοιοῦτοτρόπως γενομένη ἡ παροῦσα ἔκδοσις πληροῦ, ἐλπίζω, καὶ τοὺς πόθους τῶν μοναχῶν καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν λογίων.

Σίμος Μενάρδος

1 Τὸ ἀντίγραφον τοῦ γ' γράμματος (τοῦ ὑπ' ἀρ. 1Α') ἀργὰ περιηλθεν εἰς ἐμέ.

2 Τὸ προτετασμένον Ἰωάννης Μιχαὴλ Κωνσταντίνου Σούτζου εἶναι περιέργος ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀραβικοῦ τίτλου *ἀγιάν*, ἥτοι αὐθέντης.

Ὁ πανοσιολογιώτατος καθηγούμενος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Μαχαιρᾶ κ. Μητροφάνης, θέλων νὰ προβῇ εἰς τὴν β' ἔκδοσιν τῆς περὶ αὐτῆς μονογραφίας, ἣν ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Ἑπετηρίδα τοῦ Πατριάρχου (τόμ. 10 (1914) σ. 117—168) μὲ παρεκάλεσε πέρυσι νὰ τὴν συμπληρώσω καὶ νὰ ἀναλάβω νέαν ἔκδοσιν τῆς Τυπικῆς Διατάξεως τοῦ Νείλου. Διαμείνας καὶ πάλιν ἡμέρας τινὰς (26 Ἰουλίου—7 Αὐγούστου 1928) ἐν τῇ Μονῇ (ἣν εἶχα προηγουμένως ἐπισκεφθῇ τῷ 1911) προσέθηκα ὀλίγα τινὰ εἰς τὸ «Ἱστορικὸν διάγραμμα» μου καὶ ἀντέβαλα τὸ χειρόγραφον τῆς Τυπικῆς Διατάξεως πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἐφραίμ, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου τῆς Μονῆς Γεωργίου, ἠΰξησα δὲ τὰ ἐν τέλει προσηρτημένα ἔγγραφα ἰδίως διὰ τῶν τριῶν γραμμάτων τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, λαβὼν ἀντίγραφα ἐκ τοῦ κώδικος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς¹, ὅπου ὑπάρχει καὶ τὸ ἴσον τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ Μιχαὴλ Σούτζου².

Ἀλλὰ στερούμενος τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου τὴν ὅλην ἐπίβλεψιν τῆς νέας ἐκδόσεως—ἔργον ἐν Ἑλλάδι ὀχι μικρὸν—ἀφῆκα εἰς τὸν φίλον καθηγητὴν κ. Χαρίλαον Παπαϊωάννου, τὸν γνωσιότατον μεταφράστην τῆς τοῦ Χάκετ Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὅστις ἐξετέλεσε τὸ ἔργον μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ φιλοκαλίας, παρασημειώσας εἰς τὴν Τυπικὴν Διάταξιν τὰς διαφορὰς γραφὰς καὶ τὰς σελίδας τῆς ἐκδόσεως Miklosich—Müller.

Τοιοῦτοτρόπως γενομένη ἡ παροῦσα ἔκδοσις πληροῦ, ἐλπίζω, καὶ τοὺς πόθους τῶν μοναχῶν καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν λογίων.

Σίμος Μενάρδος

1 Τὸ ἀντίγραφον τοῦ γ' γράμματος (τοῦ ὑπ' ἀρ. ΙΑ') ἀργὰ περιῆλθεν εἰς ἐμέ.

2 Τὸ προελασόμενον Ἰωάννης Μιχαὴλ Κωνσταντίνου Σούτζου εἶναι περιέργως ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀραβικοῦ τίτλου ἁγιάν, ἥτοι αὐθέντης.

Ὁ πανοσιολογιώτατος καθηγούμενος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Μαχαιρᾶ κ. Μητροφάνης, θέλων νὰ προβῇ εἰς τὴν β' ἔκδοσιν τῆς περὶ αὐτῆς μονογραφίας, ἣν ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Ἑπειροῖδα τοῦ Παργασσοῦ (τόμ. 10 (1914) σ. 117—168) μὲ παρεκάλεσε πέρυσιν νὰ τὴν συμπληρώσω καὶ νὰ ἀναλάβω νέαν ἔκδοσιν τῆς Τυπικῆς Διατάξεως τοῦ Νεῖλου. Διαμείνας καὶ πάλιν ἡμέρας τινὰς (26^η Ἰουλίου—7 Ἀυγούστου 1928) ἐν τῇ Μονῇ (ἣν εἶχα προηγούμενως ἐπισκεφθῇ τῷ 1911) προσέθηκα ὀλίγα τινὰ εἰς τὸ «Ἱστορικὸν διάγραμμά» μου καὶ ἀντέβαλον τὸ χειρόγραφον τῆς Τυπικῆς Διατάξεως πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἐφραίμ, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Μονῆς Γρηγορίου, ἠΰξησα δὲ τὰ ἐν τέλει προσηρημένα ἔγγραφα ἰδίως διὰ τῶν τριῶν γραμμάτων τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, λαβὼν ἀντίγραφα ἐκ τοῦ κώδικος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς¹, ὅπου ὑπάρχει καὶ τὸ ἴσον τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ Μιχαὴλ Σούτζου².

Ἀλλὰ στερούμενος τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου τὴν ὅλην ἐπίβλεψιν τῆς νέας ἐκδόσεως—ἔργον ἐν Ἑλλάδι ὄχι μικρόν—ἀφῆκα εἰς τὸν φίλον καθηγητὴν κ. Χαρίλαον Παπαϊωάννου, τὸν γνωστότατον μεταφράστην τῆς τοῦ Χάκετ Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὅστις ἐξετέλεσεν τὸ ἔργον μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ φιλοκαλίας, παρασημειώσας εἰς τὴν Τυπικὴν Διάταξιν τὰς διαφορὰς γραφὰς καὶ τὰς σελίδας τῆς ἐκδόσεως Miklosich—Müller.

Τοιοῦτοτρόπως γενομένη ἡ παρούσα ἔκδοσις πληροῦς, ἐλπίζω, καὶ τοὺς πόθους τῶν μοναχῶν καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν λογίων.

Σίμος Μενάρδος

¹ Τὸ ἀντίγραφον τοῦ γ' γράμματος (τοῦ ὑπ' ἀρ. 1Α'.) ἀργὰ περιῆλθεν εἰς ἐμέ.

² Τὸ πρωτασώμενον Ἰωάννης Μιχαὴλ Κωνσταντίνου Σούτζου εἶναι περίεργος ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀραβικοῦ τίτλου **ἀγιάν**, ἥτοι αὐθέντης.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

(Ἐκ χαλκογραφίας τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐφραίμ
κατὰ τὸ 1796 α' ἐκδόσεως τῆς Τυπικῆς Διατάξεως)

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Ἡ ἱστορία τῶν ὀρθοδόξων μοναστηρίων τῆς Ἀνατολῆς εἶναι τρόπον τινὰ μικρογραφία τῶν περιπετειῶν ἐκάστης τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν, ἀκριβὴς εἰκὼν τῆς εὐλαβείας τῶν Χριστιανῶν, τῆς καταστάσεως τῆς παιδείας καὶ καθόλου τοῦ βίου αὐτῶν, ὅστις δυστυχῶς ἀπὸ ἐπτακοσίων ἐτῶν ἦτο συνεχὴς σχεδὸν παρακμή. Τῷ ὄντι, ἔταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι πολλὰ τούτων ἰδρῦθησαν πολὺ πρὸ τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Δύσεως κολλεγίων, τὰ ὁποῖα κατόπιν ἀνεπτύχθησαν εἰς περιφάνη πανεπιστήμια, αἰσθανόμεθα πόσον ἔνεκα τῆς δουλείας ὑπεβιάσθη πνευματικῶς τὸ ἔθνος ἡμῶν. Καὶ ὅμως αὕτη μόνον ἡ διατήρησις τῶν ἀπομεμονωμένων τούτων ἰδρυμάτων, ὅπου διεφυλάττοντο, ἐκτὸς τῶν ἱερῶν βιβλίων καὶ εἰκόνων, καὶ τὰ κάλλιστα κειμήλια τῆς θύραθεν παιδείας, αὕτη μόνον ἡ διάσωσις τῶν πολυπαθῶν τούτων κιβωτῶν διὰ μέσου κατακλυσμῶν τοσούτων εἶναι τῷ ὄντι θαυμαστή, μαρτυρεῖ δὲ τὴν ἀκράδαντον πίστιν τοῦ ἔθνους εἰς αἰσιώτερόν τι μέλλον.

Ἡ μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ, μία τῶν τριῶν ἐν Κύπρῳ μονῶν, ὅσαι μέχρι σήμερον ἀναγνωρίζονται ὡς σταυροπήγια, κτισθεῖσα κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ἑλληνικῆς ἐν τῇ νήσῳ ἑξουσίας, φέρουσα τὸ ὄνομα βασιλικὴ ὡς ἐκ τῆς προστασίας τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Ἀγγέλων, ἀναδείξασα τέσσαρας μάρτυρας τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος, σφύζουσα τὴν τυπικὴν διάταξιν τοῦ πρώτου αὐτῆς ἡγουμένου, δις καὶ τρεῖς ἀνακτισθεῖσα καὶ ἀμιλλωμένη πρὸς τὴν ἄλλην ἐν Κύπρῳ μονὴν τῆς Παναγίας, τῆς τοῦ Κύκκου, ἔχει, καθὼς ἐκείνη, δικαιώματα πολλὰ εἰς τὴν προσοχὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστοριογράφων.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ
ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Ἡ ἱστορία τῶν ὁρθοδόξων μοναστηρίων τῆς Ἀνατολῆς εἶναι τρόπον τινὰ μικρογραφία τῶν περιπετειῶν ἐκάστης τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν, ἀκριβὴς εἰκὼν τῆς εὐλαβείας τῶν Χριστιανῶν, τῆς καταστάσεως τῆς παιδείας καὶ καθόλου τοῦ βίου αὐτῶν, ὅστις δυστυχῶς ἀπὸ ἐπτακροσίων ἐτῶν ἦτο συνεχὴς σχεδὸν παρακμή. Τῷ ὄντι, ἔταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι πολλὰ τούτων ιδρύθησαν πολὺν πρὸ τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Δύσεως κολλεγίων, τὰ ὁποῖα κατόπιν ἀνεπτύχθησαν εἰς περιφάνη πανεπιστήμια, αἰσθανόμεθα πόσον ἔνεκα τῆς δουλείας ὑπεβίβασθη πνευματικῶς τὸ Ἔθνος ἡμῶν. Καὶ ὅμως αὕτη μόνον ἡ διατήρησις τῶν ἀπομεμονωμένων τούτων ἰδρυμάτων, ὅπου διεφυλάττοντο, ἔκτος τῶν ἱερῶν βιβλίων καὶ εἰκόνων, καὶ τὰ κάλλιστα κειμήλια τῆς θύραθεν παιδείας, αὕτη μόνον ἡ διάσωσις τῶν πολυπαθῶν τούτων κιβωτῶν διὰ μέσου κατακλυσμῶν τοσούτων εἶναι τῷ ὄντι θαυμαστή, μαρτυρεῖ δὲ τὴν ἀκράδαντον πίστιν τοῦ ἔθνους εἰς αἰσιωτερόν τι μέλλον.

Ἡ μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ, μία τῶν τριῶν ἐν Κύπρῳ μονῶν, ὅσαι μέχρι σήμερον ἀναγνωρίζονται ὡς σταυροπήγια, κτισθεῖσα κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ἐλληνικῆς ἐν τῇ νήσῳ ἔξουσίας, φέρουσα τὸ ὄνομα βασιλικὴ ὡς ἐκ τῆς προστασίας τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Ἀγγέλων, ἀναδείξασα τέσσαρας μάρτυρας τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος, σφῶζουσα τὴν Τυπικὴν διάταξιν τοῦ πρώτου αὐτῆς ἡγουμένου, δις καὶ τρις ἀνακτισθεῖσα καὶ ἀμιλλωμένη πρὸς τὴν ἄλλην ἐν Κύπρῳ μονὴν τῆς Παναγίας, τῆς τοῦ Κύκκου, ἔχει, καθὼς ἐκείνη, δικαιώματα πολλὰ εἰς τὴν προσοχὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστοριογράφων.

Τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου συνέγραψεν, ὡς γνωστόν, ἔκτενως ὁ Ἄγγλος ἐφημέριος J. Hackett¹. ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ οὗτος περὶ τῆς μονῆς τοῦ Μαχαιρῶ περιωρίσθη νὰ ἐπαναλάβῃ (σελ. 345 - 7) μόνον τὰ ἤδη ἐκ τῆς Τυπικῆς διατάξεως γνωστά, ἐσταχυολογήσαμεν ἡμεῖς κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1911 τῇ προθύμῳ βοηθείᾳ τοῦ καθηγουμένου κυρίου Μητροφάνους ὅσα περὶ αὐτῆς δύναται νὰ σωρεύσῃ τις ἐν Κύπρῳ καὶ αὐξήσαντες ἄλλοθεν αὐτά, δημοσιεύομεν ἤδη τὸ παρὸν σχεδίασμα, ὅπως χρησιμεύσῃ τοῦλάχιστον ὡς ἀπαρχὴ παρομοίων μελετημάτων. Ἐκ τῆς γνώσεως τοιούτων «μικρῶν γεγονότων», ὡς ἔλεγεν ὁ Taine, ἐννοοῦμεν βαθύτερον ἐκάστην τῶν ἱστορικῶν τοῦ ἔθνους περιόδων.

Μέγα τῆς μονῆς εὐτύχημα εἶναι ὅτι διεσώθη μέχρι τοῦδε σχεδὸν ἀκεραία ἡ πρωτόγραφος «*Τυπικὴ διάταξις*» τοῦ κτήτορος αὐτῆς **Νεῖλου**, γραφεῖσα κατ' Αὐγουστον τοῦ 571^η, ἥτοι 1210 μ. Χ., ὅπου ἀναφέρονται καὶ τὰ κατὰ τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς.

Ἡ «*Τυπικὴ διάταξις*» ἐτυπώθη κατὰ πρῶτον τῷ 1756^η ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ τοῦ λογίου Ἀθηναίου Ἐφραίμ² μετὰ πολλῶν ἀτυχῶς σφαλμάτων, ἐκ τοῦ βιβλίου δ' ἐκείνου ἀντυπώθη ὅλη μετὰ τινων διορθώσεων εἰς τὰ *Acta et Diplomata Graeca medii aevi* τοῦ Fr. Miklosich καὶ Jos. Müller, τόμ. V (1887) σ. 392 - 432, ἀνευ ἀντιβολῆς τοῦ κώδικος.

Ὁ κώδιξ οὗτος, ὃν λεπτομερῶς περιγράφομεν κατωτέρω, παρέχοντες φωτοτυκίας καὶ τριῶν αὐτοῦ σελίδων, φέρει καὶ τὴν ιδιόχειρον τοῦ Νεῖλου ὑπογραφὴν πρὸ τῆς ἀρχῆς καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ βιβλίου. Τὸ πρῶτον σημεῖωμα λέγει· *† ὁ εὐτελής μ(ονα)χ(ος) νεῖλος ἄθρον(ος) οἰκεία χειρὶ προέταξα* τὸ δὲ δεύτερον

¹ A History of the Orthodox Church of Cyprus, Methuen & Co, London, 1901, σελ. XVIII-720. Ταύτης μετάφρασιν μετ' ἀξιολογημάτων προσηκόων ἐξέδωκεν ὁ καθηγητὴς κ. Χαρίλαος Παπαϊωάννου. Τόμ. Α' 1923 ἐν Ἀθῆναις. Τόμ. Β' 1927 ἐν Πειραιεὶ.

² Τυπικὴ Διάταξις | ὡς εὐρηται τῆς κατὰ τὴν νῆσον Κύπρον Σεβασμίας | καὶ Βασιλικῆς Μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, | ΜΑΧΑΙΡΑΔΟΣ | ἐπιλεγομένης, Νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἐν τυγχάνοντων. | Δαπάνη μὲν καὶ Ἐξόδον τοῦ τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς | Μονῆς Οἰκονόμου κ. Παρθενίου | Ἐπιμελεία δὲ τοῦ ἐν Ἱεροδιδασκάλου | Κυρίου Ἐφραίμ | Ἐνετίχου, ἀφ' οὗ | Παρὰ Ἀντωνίου τῷ Βέρτολι 1756. | Con licenza de Superiori, e privilegio. (σελίδες 75).

(φ. 100 β) *† ὁ ταπεινὸς μ(ονα)χ(ος) νεῖλος(ος) κι(ι)τωρ τῆς μον(ῆ)ς τοῦ μαχερ(ᾶ) ἐπίσκοπος Ταμα(σίας) καὶ ἄθρον(ος) προτάξας ὑπέταξα* †††

Τὸ ἄθρον(ος) τοῦτο, ὅπερ τοσοῦτον ἐξάλισε τὸν Ἐφραίμ, ὥστ' ἐν τέλει παρέλιπεν αὐτό, ἐν ἀρχῇ δ' ἐδίχασε τὸν Νεῖλον, εἶναι καθ' ἡμᾶς ἀπλῆ βραχυγραφία τοῦ *πρωτόθρονος*, ὅπως ὁ παρὰ Φωτίῳ «*Νικήτας ἄεδρος καὶ ἀνοτάριος*» ἦτο κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Cobet «*πρωτόεδρος καὶ πρωτονοτάριος*»¹. Ἐπεκαλεῖτο δὲ *πρωτόθρονος* ὁ Νεῖλος ὡς ἐπίσκοπος Ταμασίας, καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Περὶ δὲ τοῦ «*προτάξας ὑπέταξα*» παρατηροῦμεν ὅτι τὴν αὐτὴν μεταχειρίζεται φράσιν καὶ τύπον Νεόφυτος ὁ Ἐγκλειστος ἐν τῇ ἑαυτοῦ Τυπικῇ διατάξει², ὡσαύτως δὲ ἐπὶ τοῦ σωθέντος αὐτοῦ κωδικέλλου, γραφέντος κατὰ Μάρτιον τοῦ 1093, καὶ ὁ κτίτωρ τῆς ἐν Πάτμῳ Β. Μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου «*† Χριστόδουλος ὁ ἐν μοναχοῖς εὐτελής ὁ τοῦ Δάτρου οἰκεία χειρὶ προέταξα καὶ ὑπέταξα* †»³, ὡφείλετο δὲ εἰς τὴν μέριμναν τῶν γραφόντων ἵνα μὴ γίνωνται ξένα προσθήκαι.

Ἐκ τῆς Τυπικῆς διατάξεως συνοψίζομεν κατωτέρω τὰ κατὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς μονῆς.

Κατὰ τὸν Νεῖλον ὁ ἀσκητὴς Νεόφυτος ἐλθὼν ἕνεκα τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκ τῆς Παλαιστίνης εἰς τὴν Κύπρον, κατέλαβε μετὰ τοῦ «*φοιτητοῦ*» αὐτοῦ Ἰγνατίου τὸ τέως ἄβατον ὄρος. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Νεοφύτου προσήλθεν εἰς τὸν Ἰγνάτιον ὁ νέων Προκόπιος, καὶ τότε ἀμφότεροι ἀπῆλθον εἰς τὴν «*μεγαλόπολιν*» ὅπου ὁ φιλόθρησκος αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς (1143 - 1180) χορηγήσας τὴν ἀπαιτουμένην ἀδειαν, ὥρισεν εἰς αὐτοὺς ἐτησίαν χορηγίαν 50 τρικεφάλων νομισμάτων καὶ κατέστησε τὴν «*μέλλονσαν ἀνοικοδομηθῆναι μονήν*» ἐλευθέραν πάσης ἀρχιερατικῆς ἐπεμβάσεως. Οὕτως «*ἀνοικοδόμησαν τὸ εὐ-*

¹ Variae Lectiones, Lugduni Batavorum 1854 σ. 122. Al Novae Lectiones, 1858 σ. 212 ἔχουσι σημείωσιν «*Adde illis ex Hesychio ἄδαμνος pro πρωτόδαμνος, ἀβεστιάριος pro πρωτοβεστιάριος. Καὶ ὁμοῦ καὶ ἐν Schlumberger Sigillogr. Byzant. σ. 545 καὶ 156 γράφεται «ἀσπαθαρίφ, ἀνοταρίφ», οὕτω δὲ μεταγράφεται καὶ ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΚΓ' (1911) σ. 121.*

² Ἰ. ΧατζηἸωάννου Νεοφύτου κτλ. Βίος καὶ ἔργα, Ἀλεξάνδρεια. 1914.

³ Βλ. Ἰω. Σακελλίωνος Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης σ. θ' καὶ πίνακα Γ'.

κτῆριον», μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Προκοπίου εἰς τοὺς 5-6 μοναχοὺς αὐτοῦ προσήλθεν ἐκ τῶν ἀγίων τόπων κατὰ τὸ ἔτος 6680 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἥτοι 1172 μ.Χ., ὁ διηγούμενος ταῦτα Νεῖλος, ὃν βραδύτερον ὁ Ἰγνάτιος κατέστησεν ἡγούμενον.

Δι' ἀφιερωμάτων τῶν Χριστιανῶν, γενομένων ἰδίως μετὰ τριετῆ ἀνομβρίαν, ἐξ ἧς ἔπασχεν ἡ νῆσος, ἀνηγέρθη καὶ ἔκδοσις ἡ ἐκκλησία, ἐκτίσθησαν κέλλαι καὶ συνεστήθη κοινόβιον. Κατὰ δὲ τὴν καθιέρωσιν τοῦ ναοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ βασιλικοῦ χρυσοβούλλου ἐλήφθη παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Ταμασίας Νικήτα τοῦ Ἀγιοστεφανίτου—εἰς ὃν ἐδρεύοντα ἐν τῇ παρακειμένῃ Ταμασῷ, ἥτοι τῇ κώμῃ Ἐπισκοπεῖ, ὧφειλεν ἄλλως νὰ ὑπάγεται ἡ Μονὴ—τὸ «σταυροπήγιον» αὐτῆς, ἥτοι τὸ ἔγγραφον τῆς αὐτονομίας. Προσέτι δὲ κατὰ τὴν Τυπικὴν διάταξιν ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου (1185-1195) τὰ χρυσόβουλλα τοῦ Μανουὴλ καὶ ἐδωρήθη ὑπ' αὐτοῦ κήπος «ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Λευκουσίαν βασιλικῶν»,—πιθανώτατα τὸ ἐν Στροβίλῳ κτήμα, ὅπερ θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Ἐπειτα δὲ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ὁ Ἀγγελος (1195-1203) ἐξέδωκε χρυσόβουλλον παρέχον παντελὴ ἀτέλειαν τῶν ἀκινήτων τῆς μονῆς καὶ προσέτι 24 παροίκους εἰς ὑπηρεσίαν αὐτῆς.

Ὁ Νεῖλος ἐν τῇ Διατάξει κανονίζων τὴν δίαιταν τῶν ἐν τῇ μονῇ ἀσκουμένων, ὀρίζει καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν εἰρημένων τριῶν δωρητῶν βασιλέων εὐχάς, αἱ μέχρι σήμερον ἐπαναλαμβάνουσι πιστῶς οἱ μοναχοί. Καὶ περὶ μὲν τοῦ γενναίου Μανουὴλ, ὅστις ἦτο ἀληθὴς galantuomo, οὐδεμίαν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἀμφιβολίαν, διότι καὶ ἄλλοθεν γινώσκουμεν τὴν πρὸς τὰς ἐκκλησίας στοργὴν τοῦ βασιλέως ἐκείνου¹. Ἀλλὰ πῶς ἄρα γε ἡδύνατο Ἰσαάκιος β' ὁ Ἀγγελος νὰ διαθέτῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὰ ἐν Κύπρῳ βασιλικά κτήματα καθ' ὃν χρόνον τὴν νῆσον δεσποτικῶτατα κατεῖχεν ὁ «παναισχῆς καὶ ἐξάγιστος»² ἀποστάτης Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς (1184-91), καὶ πῶς ὁ διαδεξάμενος ἐκείνον

¹ Τὴν στοργὴν ταύτην τοῦ Μανουὴλ ἀποδεικνύει τὸ χρυσόβουλλον ἐκεῖνο τοῦ 779^α ἔτους (=1148 μ.Χ.) ὅπερ ἐπικαλεῖται ἱατὴρ καὶ ἐδημοσιεύθη ἐκ νέου ὑπὸ Σπ. Λάμπρου ἐν Ν. Ἐλληνομνήμονι II' (1916) σ. 321 κέξ.

² Νικήτα Χωνιάτου Βασιλεία Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ τοῦ Α' 5. Bonnae 378, 7.

ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀλέξιος γ' ὁ Ἀγγελος ἡδύνατο νὰ παρέχῃ ἀτελείας καὶ παροίκους ἐν Κύπρῳ, ἐνῷ τέσσαρα ἔτη πρὶν οὗτος ἐνθρονισθῇ (10 Ἀπριλίου 1195) εἶχεν ἤδη κυριεύσει αὐτὴν (6 Μαΐου 1191) αἰχμαλωτίσας τὸν ἀποστάτην ὁ «ὄρξ τῆς Ἰγγλινίας»¹ δηλαδὴ ὁ Ἀγγλος βασιλεὺς Ριχάρδος ὁ Λεοντόκαρδος (Coeur-de-Lion), τότε δ' ἐβασίλευεν ἐπ' αὐτῆς ὁ βίαιος Amaury de Lusignan; (1194-1205). Τὰ κατὰ τοὺς χαλεποὺς ἐκείνους χρόνους δεινοπαθήματα τῆς νήσου ἐξετραγώδησεν ἄλλος ἰδρυτὴς σταυροπηγίου, ὁ ἅγιος Νεόφυτος ὁ Ἐγκλειστος², στηλιτεύων τὸν «ἀλιτήριον Ἰγγλίτερον», ὡς ὀνομάζει τὸν Ριχάρδον, καὶ τοὺς «Λατίνους», ἥτοι τοὺς Templiers (Τεμπλιώτας, ἢ καθὼς ἤδη μεταφράζονται Ναΐτας), καὶ τοὺς διαδόχους αὐτῶν Λουζινιανούς. Πιθανώτατα λοιπὸν αἱ τοιαῦται πρὸς τὴν μονὴν ἀναγνωρίσεις καὶ δωρεαὶ προερχόμεναι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὅπου καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἁγίου Νεοφύτου μετέβαινον φεύγοντες «χειρας μαιφόνους» πολλοὶ Κύπριοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί—ἀξίαν εἶχον κυρίως ταύτην, ὅτι ἀνεβίβαζον αὐτὴν πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ λαοῦ εἰς ἵδρυμα «βασιλικόν», εἰς ἑλληνικὸν δηλαδὴ πρόχωμα κατὰ τῆς ὀγκουμένης ξενοκρατίας.

Οὕτως ὁ ἡγούμενος αὐτῆς, ὁ Νεῖλος, καίπερ μὴ Κύπριος, ἐκλιπόντος τοῦ ἐπισκόπου Νικήτα τοῦ Ἀγιοστεφανίτου, ἀνεβιβάσθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ταμασίας, ἥτις ἐτάσσετο ἐτι ὡς ἡ πρώτη μετὰ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν. Τοῦτο ἐσήμαινεν ἡ λέξις πρωτόθρονος³, ἣν μεταχειρίζεται διαρρηδὴν ὁ Νεῖλος (ἐν ἀρθρῳ ρμ') καὶ περὶ τοῦ διαδόχου τοῦ «ἐπισκόπου Ταμασίας καὶ πρωτοθρόνου». Ὅτι δὲ πράγματι ὁ ἐπίσκοπος Ταμασίας, ἐφόσον ὑπῆρχον αἱ 14 ἐπισκοπαί, ἐτάσσετο πρῶτος μετὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον (ἥτοι τὸν Κωνσταντίας), καθὼς τάσσεται σήμερον ὁ Πά-

¹ Νικήτα Χωνιάτου Βασιλεία Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου Α' 3. Bonnae σ. 611, 4.

² Νεοφύτου Ἐγκλειστοῦ Περὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν Κύπρον σκαιῶν, Cotelerius, Ecclesiae Graecae Monumenta, τόμ. Β'. Σάθα Μσο. Βιβλ. τόμ. Β' σ. 3.

³ Περβ. Θεοφάνη, Bonnae τόμ. Α' σ. 199, 9, «ὃν [Ἰωάννην] ὁ Καλανδίων εἰς Τύρον πρωτόθρονον Ἀντιοχείας μεταναθρονίασεν. Λέοντος Γραμματικοῦ Χρονογραφία Bonnae σ. 263, 11 «χειροτονεῖται πατριάρχης [Κωνσταντινουπόλεως] ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων».

κτῆριον», μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Προκοπίου εἰς τοὺς 5-6 μοναχοὺς αὐτοῦ προσήλθεν ἐκ τῶν ἀγίων τόπων κατὰ τὸ ἔτος 6680 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἥτοι 1172 μ.Χ., ὁ διηγούμενος ταῦτα Νεῖλος, ὃν βραδύτερον ὁ Ἰγνάτιος κατέστησεν ἡγούμενον.

Δι' ἀφιερωμάτων τῶν Χριστιανῶν, γενομένων ἰδίως μετὰ τριετῆ ἀνομβρίαν, ἐξ ἧς ἐπασχεν ἡ νῆσος, ἀνηγέρθη καὶ ἐκοσμήθη ἡ ἐκκλησία, ἐκτίσθησαν κέλλαι καὶ συνεστήθη κοινόβιον. Κατὰ δὲ τὴν καθιέρωσιν τοῦ ναοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ βασιλικοῦ χρυσοβούλλου ἐλήφθη παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Ταμασίας Νικήτα τοῦ Ἀγιοστεφανίτου—εἰς ὃν ἐδρεύοντα ἐν τῇ παρακειμένῃ Ταμασῷ, ἥτοι τῇ κώμῃ Ἐπισκοπεῖ, ὧφειλεν ἄλλως νὰ ὑπάγεται ἡ Μονὴ—τὸ «σταυροπήγιον» αὐτῆς, ἥτοι τὸ ἔγγραφον τῆς αὐτονομίας. Προσέτι δὲ κατὰ τὴν Τυπικὴν διάταξιν ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου (1185-1195) τὰ χρυσόβουλλα τοῦ Μανουὴλ καὶ ἐδωρήθη ὑπ' αὐτοῦ κῆπος «ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Λευκουσίαν βασιλικῶν»,—πιθανώτατα τὸ ἐν Στροβίλῳ κτήμα, ὅπερ θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Ἐπειτα δὲ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ὁ Ἀγγελος (1195-1203) ἐξέδωκε χρυσόβουλλον παρέχον παντελῆ ἀτέλειαν τῶν ἀκινήτων τῆς μονῆς καὶ προσέτι 24 παροίκους εἰς ὑπηρεσίαν αὐτῆς.

Ὁ Νεῖλος ἐν τῇ Διατάξει κανονίζων τὴν δίαιταν τῶν ἐν τῇ μονῇ ἀσκουμένων, ὀρίζει καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν εἰρημένων τριῶν δωρητῶν βασιλέων εὐχάς, αἱ μέχρι σήμερον ἐπαναλαμβάνουσι πιστῶς οἱ μοναχοί. Καὶ περὶ μὲν τοῦ γενναίου Μανουὴλ, ὅστις ἦτο ἀληθὴς galantuomo, οὐδεμίαν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἀμφιβολίαν, διότι καὶ ἄλλοθεν γινώσκουμεν τὴν πρὸς τὰς ἐκκλησίας στοργὴν τοῦ βασιλέως ἐκείνου¹. Ἀλλὰ πῶς ἄρα γε ἡδύνατο Ἰσαάκιος β' ὁ Ἀγγελος νὰ διαθέτῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὰ ἐν Κύπρῳ βασιλικά κτήματα καθ' ὃν χρόνον τὴν νῆσον δεσποτικώτατα κατεῖχεν ὁ «παναισχῆς καὶ ἐξάγιστος»² ἀποστάτης Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς (1184-91), καὶ πῶς ὁ διαδεξάμενος ἐκείνον

¹ Τὴν στοργὴν ταύτην τοῦ Μανουὴλ ἀποδεικνύει τὸ χρυσόβουλλον ἐκεῖνο τοῦ 749^α ἔτους (=1148 μ.Χ.) ὅπερ ἐπικαλεῖται ἱατὴρ καὶ ἐδημοσιεύθη ἐκ νέου ὑπὸ Σπ. Λάμπρου ἐν Ν. Ἐλληνομνήμονι II' (1916) σ. 321 κέξ.

² Νικήτα Χωνιάτου Βασιλεία Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ τοῦ Α' 5. Bonnae 378, 7.

ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀλέξιος γ' ὁ Ἀγγελος ἡδύνατο νὰ παρέχῃ ἀτελείας καὶ παροίκους ἐν Κύπρῳ, ἐνῷ τέσσαρα ἔτη πρὶν οὗτος ἐνθρονισθῇ (10 Ἀπριλίου 1195) εἶχεν ἤδη κυριεύσει αὐτὴν (6 Μαΐου 1191) αἰχμαλωτίσας τὸν ἀποστάτην ὁ «ὄηξ τῆς Ἰγγλινίας»¹ δηλαδὴ ὁ Ἀγγλος βασιλεὺς Ριχάρδος ὁ Λεοντόκαρδος (Coeur-de-Lion), τότε δ' ἐβασίλευεν ἐπ' αὐτῆς ὁ βίαιος Amaury de Lusignan; (1194-1205). Τὰ κατὰ τοὺς χαλεποὺς ἐκείνους χρόνους δεινοπαθήματα τῆς νήσου ἐξετραγώδησεν ἄλλος ἰδρυτὴς σταυροπηγίου, ὁ ἅγιος Νεόφυτος ὁ Ἐγκλειστος², στηλιτεύων τὸν «ἀλιτήριον Ἰγγλίτερον», ὡς ὀνομάζει τὸν Ριχάρδον, καὶ τοὺς «Λατίνους», ἥτοι τοὺς Templiers (Τεμπλιώτας, ἡ καθὼς ἤδη μεταφράζονται Ναΐτας), καὶ τοὺς διαδόχους αὐτῶν Λουζινιανούς. Πιθανώτατα λοιπὸν αἱ τοιαῦται πρὸς τὴν μονὴν ἀναγνωρίσεις καὶ δωρεαὶ προερχόμεναι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὅπου καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἁγίου Νεοφύτου μετέβαινον φεύγοντες «χειρας μαιφόνους» πολλοὶ Κύπριοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί—ἀξίαν εἶχον κυρίως ταύτην, ὅτι ἀνεβίβαζον αὐτὴν πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ λαοῦ εἰς ἵδρυμα «βασιλικόν», εἰς ἑλληνικὸν δηλαδὴ πρόχωμα κατὰ τῆς ὀγκουμένης ξενοκρατίας.

Οὕτως ὁ ἡγούμενος αὐτῆς, ὁ Νεῖλος, καίπερ μὴ Κύπριος, ἐκλιπὼντος τοῦ ἐπισκόπου Νικήτα τοῦ Ἀγιοστεφανίτου, ἀνεβιβάσθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ταμασίας, ἥτις ἐτάσσετο ἔτι ὡς ἡ πρώτη μετὰ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν. Τοῦτο ἐσήμαινεν ἡ λέξις πρωτόθρονος³, ἣν μεταχειρίζεται διαορθήδην ὁ Νεῖλος (ἐν ἀρθρῳ ρμ') καὶ περὶ τοῦ διαδόχου τοῦ «ἐπισκόπου Ταμασίας καὶ πρωτοθρόνου». Ὅτι δὲ πράγματι ὁ ἐπίσκοπος Ταμασίας, ἐφόσον ὑπῆρχον αἱ 14 ἐπισκοπαί, ἐτάσσετο πρῶτος μετὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον (ἥτοι τὸν Κωνσταντίας), καθὼς τάσσεται σήμερον ὁ Πά-

¹ Νικήτα Χωνιάτου Βασιλεία Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου Α' 3. Bonnae σ. 611, 4.

² Νεοφύτου Ἐγκλειστοῦ Περὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν Κύπρον σκαιῶν, Cotelerius, Ecclesiae Graecae Monumenta, τόμ. Β'. Σάθα Μσο. Βιβλ. τόμ. Β' σ. 3.

³ Περβ. Θεοφάνη, Bonnae τόμ. Α' σ. 199, 9, «ὃν [Ἰωάννην] ὁ Καλανδίων εἰς τὸν πρωτόθρονον Ἀντιοχείας μεταναθρονιάσεν. Λέοντος Γραμματικοῦ Χρονογραφία Bonnae σ. 263, 11 «χειροτονεῖται πατριάρχης [Κωνσταντινουπόλεως] ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων».

φου, δὲν μαρτυρεῖται μὲν ρητῶς, ἀλλὰ συνάγεται σαφῶς ἐκ τῶν καταλόγων πρῶτον μὲν τοῦ Ἱεροκλέους ἐν τῷ Συνεκδήμῳ, «Κωνσταντία μητρόπολις, Ταμασός, Κίτιον κτλ.»¹, ἔπειτα δὲ τοῦ χρονογράφου Λεοντίου Μαχαιρά, ὅστις ἀπαριθμεῖ μετὰ τοὺς ὑπάρχοντες ἀρχιεπισκόπους τοὺς ἐπισκόπους Ταμασίας², τοῦ Florio Bustron³ καὶ τέλος τοῦ Κυπριανοῦ⁴. Ἡ τιμὴ αὕτη ἀπεδίδετο εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ταμασοῦ πιθανώτατα χάριν τῶν κατὰ τὴν παράδοσιν πρῶτων αὐτῆς ἐπισκόπων, τοῦ ἁγίου Ἡρακλειδίου καὶ τοῦ Μνάσωνος, ὧν ὑπάρχουσιν ἐκεῖ μοναστήρια.

Καὶ ὡς ἐπίσκοπος ὁ Νεῖλος ἐξηκολούθησε νὰ μεριμνᾷ περὶ μονῶν. Οὕτως ἀνήγειρεν ἐν Ταμασῷ «ἐξ αὐτῶν τῶν κρηπίδων» ἱερὸν «φροντιστήριον γυναικεῖον» καὶ ἔγραψε καὶ περὶ ἐκείνου «κανόνα ἡκριβομένον (ταῖς) μοναχαῖς πρὸς ἀσκησιν», ἔτι δὲ κατάλογον τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ ψυχωφελῶν βιβλίων. Ἀνήγειρε δὲ προσέτι πρὸς Α. τῆς μονῆς τοῦ Μαχαιρά καὶ ἱερὸν οἶκον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου μετὰ τῶν ἐκεῖσε κελλίων, ἀλλ' ἀπηγόρευσε παντελῶς τὴν ἰδρυσιν ἄλλου παρ' αὐτὴν κελλίου.

Ἐξαιρέτως ὅμως ἐφρόντισε περὶ τῆς μονῆς τοῦ Μαχαιρά, ὅπου εἶχε περάσει τὰ ἔτη τῆς ἀκμῆς του, ἐξακολουθῶν νὰ ὀνομάζῃ ἑαυτὸν «κτῆτορα» αὐτῆς. Καὶ ἂν μὲν ἐνόει ὅτι ἦτο «κτῆτωρ» ἢ «κτίτωρ» ὡς κτίσας τὰ κελλία⁵, δύσκολον εἶναι νὰ εἰκάσωμεν ἐκ τῆς διὰ τοῦ η γραφῆς τοῦ κώδικος, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ Νεῖλος ἔγραψε καὶ Μαχερά διὰ τοῦ ε. Ἐπωνόμαζε δὲ οὕτω τὴν μονὴν ἐκ τοῦ πρόπαλαι φέροντος τὴν ὀνομασίαν ταύτην ὄρους, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς φράσεως τοῦ Νεΐλου «τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ ὄρους τοῦ Μαχαιρά» (κεφ. ρξ').

¹ Migne Ἑλλην. Πατρολογίας τόμ. 113 στ. 152.

² Βλ. σελ. 67 τῆς α' ἐκδ. τοῦ Σάθα, ὅπου κακῶς φέρεται «Δαμασίας».

³ René de Mas Latrie, Chronique de l'île de Chypre, Paris 1884, σελ. 33.

⁴ Κυπριανοῦ ἀρχιμανδρίτου, Ἱστορία χρονολογικὴ τῆς νήσου Κύπρου. Ἐνέτισι 1788, σ. 391.

⁵ Περὶ τῆς διαφορᾶς βλ. Γ. Ν. Χατζιδάκιν ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΚΑ' (1909) σ. 441.

Τὸ Μαχαιρᾶς ἦτο ἤδη πρὸ Χριστοῦ ἐπώνυμον Ῥωμαίου στρατηγοῦ¹, ὅπερ ἐν Κύπρῳ ἔφερεν ὁ γνωστὸς φιλόπατρις οἶκος τῶν Μαχαιράδων, ἐσήμαινε δὲ τὸν μαχαιοφόρον. Τὸ ὄρος λοιπὸν εἶχεν ὀνομασθῇ οὕτω ἐκ τινος ζῶντος ἐκεῖ ἐπάνω ἀνθρώπου, καθὼς ἄλλη τῆς Κύπρου κορυφὴ λέγεται *Ληστής*². Περὶ δὲ τῆς εἰκόνης τῆς Θεοτόκου οὐδὲν λέγει ὁ Νεῖλος σχετικὸν πρὸς τὴν παράδοσιν ὅτι εἶναι μία τῶν ἐβδομήκοντα «δευτερευουσῶν» εἰκόνων, ἃς ἐξωγράφησεν ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς³. Ἡ Παναγία τοῦ Μαχαιρά δὲν κρατεῖ Μονογενῆ, εἶναι δέ, καθὼς καὶ ἡ τοῦ Κύκκου, σκεπασμένη δι' ἐλάσματος ἀργυροῦ ἐκτύπου, ἥτοι πλατάνας, ἀλλ' οὐδὲ ταύτης ἐπιδεικνύεται τὸ ἄνωθεν τῆς ζώνης μέρος.

Εἰς τὴν ἀγαπητὴν του μονὴν ὁ Νεῖλος ἀφιέρωσε καὶ ἄλλας ἱερὰς εἰκόνας καὶ βιβλία, τῶν ὁποίων κατάλογον παρεσκεύαζε (κεφ. ρνα'). Τὸ δὲ σπουδαιότερον, ἀφιέρωσεν «ἱκανὰς προσόδους καὶ ἐπικτῆσεις», ὁρίσας ὅπως ἐκ τούτων δίδονται εἰς τὴν γυναικεῖαν μονὴν 8 % τῶν ἐλευθέρων ἐσόδων. Ἐγραψε δὲ ὡς κανόνα τοῦ βίου τῶν μοναχῶν τὴν Τυπικὴν διάταξιν, ἐντελλόμενος εἰς αὐτοὺς τὴν τοῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀνάγνωσιν αὐτῆς κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐστιάσεως. Δι' αὐτῆς ἐξησφάλιζε καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς μονῆς, ὡς ἐπίσκοπος Ταμασίας ἀπαγορεύων πᾶσαν εἰς αὐτὴν ἐπέμβασιν. Τέλος ὡς διάδοχον ἡγούμενον τῆς μονῆς ἀφῆκε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ «κύριον Ἰωαννίμ, (γράφας ἰδιοχείρως τὰς λέξεις ταύτας) ὁφείλοντα μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν τὴν προστασίαν πᾶσαν τῆς μονῆς ἀναδέεσθαι, ἄνδρα ἐπ' ἀρετῇ καὶ εὐλαβείᾳ μεμαρτυρημέ-

¹ Ἰωσήπου Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία 14, 15, 7.

² Ὁ Ἐφραίμ ἐν τῇ προτασσομένῃ τῆς Τυπ. διατάξεως ἐπιστολῇ (σ. 7) ἐτυμολογεῖ: «εἴτε ἀπὸ τὸν ἐξουσιάζαντα πρῶτως τὸ ὄρος ἐκεῖνο, Μαχαιρὰν καλούμενον καὶ αὐτόν, ἐκαλέσθη οὕτως, εἴτε διὰ τὸ ὅτι τοῦ κρύους καὶ διαπεραστικόν, εἴτε καὶ διὰ τὸ εὐρεθῆναι, ὡς λέγεται, τὴν θεομητορικὴν εἰκόνα ἐν σπηλαίῳ τινί, διὰ τὴν εἰκονομαχίαν ἰσως, καὶ μάχαιραν κεχωσμένην ἐμπροσθεν αὐτῆς, καθὼς καὶ νῦν μάχαιραν ἔχουσιν οἱ ζητιᾶνες ἐθίζουσι» τὸ θέδιον ἀγνοεῖται, ἀληθέστερον ὅμως δοκεῖ ἀρχαίαν εἶναι τὴν ὀνομασίαν, καὶ ἀπὸ τὸν πρῶτον δεσπότην τοῦ ὄρους ἐπωνομάσθη καὶ ὁ τόπος Μαχαιρᾶς, ὡς οἴομαι· ἕκαστος δὲ περὶ τούτου φρονεῖτω ὡς βούλεται».

³ Εἰς τὴν παράδοσιν ταύτην, ὅτι ὁ Λουκᾶς πλὴν τριῶν κυρίων εἰκόνων τῆς Θεοτόκου ἐξωγράφησεν καὶ ἑτέρας ἐβδομήκοντα, πιστεύομεν ὅτι ἔδωκεν ἀφορμὴν τὸ χωρίον ἐκεῖνο τοῦ εὐαγγελίου αὐτοῦ (10, 1) ὅτι «μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἐβδομήκοντα» ἀποστόλους.

νον, συνέσει τε καὶ λογιότητι καὶ πνευματικῇ καταστάσει κοσμομένου καὶ τοῖς λοιποῖς ἀγαθοῖς προτερήμασι, καὶ πολλὰ μοι, ὥς καὶ ὑμεῖς ἴστε, συγκοπιόσαντα ἐπὶ τῇ τῆς μονῆς καταστάσει καὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτῇ» (κεφ. ρμ'). Πλὴν δὲ ἄλλων ὥραϊων πρὸς αὐτὸν συμβουλευῶν παρήγγειλε νὰ λάβῃ τὴν σφραγίδα τῆς ἡγουμενίας «παρὰ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν (ἦτοι τοῦ μέλλοντος) ἀγιοτάτου ἐπισκόπου Ταμασίας καὶ πρωτοθρόνου» ἐρχόμενος τῷ Ἰωακείμ, ἵνα «διαναπαύσῃε τὸ ποίμνιον ἐν τόπῳ χλόης καὶ ἀναψύξεως».

Ἡ εὐχὴ τοῦ Νεῖλου εἰσηκούσθη. Καὶ ἀγνοεῖται μὲν πόσα ἔτη ἀφ' οὗ ὑπέγραψεν ἀνεπαύθη ὁ Νεῖλος ἐν Κυρίῳ, ἀλλ' ὁ ἐνάρετος **Ἰωακείμ** ἔλαβε, καθὼς θὰ ἴδωμεν, τὴν τῆς ἡγουμενίας σφραγίδα. Ἐνῷ δὲ ἡ ἐπισκοπὴ Ταμασίας κατηργήθη ὀλίγιστα κατόπιν ἔτη διὰ τῆς ἐν Ἀμμοχώστῳ συνελεύσεως τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1222, ἥτις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ παπικοῦ ληγάτου Πελαγίου περιώριζεν εἰς τέσσαρας μόνον τὰς ὀρθοδόξους Κυπριακὰς ἐπισκοπὰς¹—παροδικῶς δὲ μόνον ἀνασυνεστήθη ἐπὶ ψιλῷ τίτλῳ—ἡ μονὴ τοῦ Μαχαιρᾶ κατώρθωσε νὰ σωθῇ, καίτοι περὶ ταῦτα σχεδὸν ἡγέρθη φοβερὰ φραγκικὴ θύελλα κατὰ τῶν Ἑλλήνων μοναχῶν².

Ἦδη ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1220 ἡ ἐν Λεμεσῷ συνέλευσις τοῦ λατινικοῦ κλήρου καὶ τῶν φράγκων εὐγενῶν περιώριζε στενῶτατα τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου, εἰδικῶς δὲ διὰ τοῦ ἀρθρου 9 ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς Ἑλληνας τὴν εἰς τοὺς μοναχοὺς κατατάξιν ἀνευ ἀδείας τῶν φράγκων αὐθεντῶν αὐτῶν³. Ποῖαι δ' ἐξετυλίσσοντο μετὰ τῶν ἀλλοφύλων καὶ τῶν μοναχῶν σκηναί, μανθάνομεν ἐκ τῆς συνεχείας τῆς ἱστορίας τοῦ μοναστηρίου. Καὶ ἐν αὐτῇ μὲν τῇ μονῇ δυστυχῶς οὐδεμία διεσώθη μνεῖα. Ἄλλ' ἐκ τῆς «*Διηγέσεως τῶν ἁγίων τριῶν καὶ δέκα δοσίων*

¹ Βλ. Mas Latrie, Histoire de l' ile de Chypre sous le règne des princes... de Lusignan, Paris 1852 κέξ. τόμ. III σ. 622.

² Βλ. Mas Latrie αὐτόθι, III 601, Βούλλαι τοῦ πάπα Καλεστίνου III (1196 μ. X.).

³ Τὸ ἀρθρον τοῦτο ἔχει ὡς ἐξῆς: (Mas Latrie III 614) 9. Nul-lus autem de Grecis [fieri debet] monachus vel conversus sine voluntate et consensu domini sui; et si aliter presumpserit, domi-nus suus, si vult, potest capere eum et ad pristinam redigere ser-vitutem.

πατέρων, τῶν διὰ πυρὸς τελειωθέντων παρὰ τῶν Λατίνων ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ», ἦν ἐδημοσίευσεν ὁ Σάθας ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 575 ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης¹, μανθάνομεν ἀρκετὰ περὶ τῆς ἡγουμενίας τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῶν μοναχῶν, καὶ ἰδίως περὶ τῆς πίστεως καὶ τοῦ φρονήματος αὐτῶν. Ὅτε δηλ. οἱ δύο ζηλωταὶ μοναχοὶ Ἰωάννης καὶ Κόνων ἐκ τοῦ Καλοῦ Ὑσους² ἔφθασαν εἰς τὴν Κύπρον, τότε, λέγει, «ἐν τῇ θανμασίᾳ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῇ ἐπικεκλημένῃ τοῦ Μαχαιρᾶ ἀνελθόντες, εἰς τὸ ἡσυχαστήριον τῆς αὐτῆς μονῆς ἑαυτοὺς ἐγκλείσαντες, καλῶς τὸν ἀσκητικὸν δρόμον διήνουν... πᾶσι τοῖς ἐκεῖσε μονάζουσι τύπος καὶ ὑπογραμμὸς γενόμενοι... Ἡμερῶν δὲ διελθουσῶν οὐκ ὀλίγων, ἑάσαντες τοῦτο τὸ μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Μαχαιρᾶ καὶ τὸν καθηγούμενον τῆς αὐτῆς μονῆς Ἰωακείμ ἀσπασάμενοι καὶ ἅπαντας τοὺς ἀδελφοὺς... ἀπῆλθον εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τοῦ Κουτζουβένδῃ», ἔπειτα δὲ εἰς τὸ «εὐαγὲς μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κανταριωτίσσης». Ὅτε δ' ἐκεῖ διὰ τῆς δολιότητος τοῦ λατίνου μοναχοῦ Ἀνδρέα Κήρυκος ἡγειραν μετὰ τῶν συντροφῶν αὐτῶν τὸ περιμάχητον ζήτημα τοῦ ἀζύμου ἄρτου, καὶ προσεκλήθησαν εἰς Λευκοσίαν ὅπως ἀπολογηθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Λατίνου ἀρχιεπισκόπου Εὐστοργίου, ἡ δὲ κατάβασις αὐτῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν «συνεκί-νησεν ἅπαντας τοὺς τοῦ ἡμετέρου γένους ὀρθοδόξους χριστιανούς, ποταμηδὸν ῥέοντας εἰς τὴν θέαν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν», ἡ φήμη «ἐφθασε... καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Μαχαιρᾶ καὶ ἡκούσθη» εἰς νοῦν δὲ τινες τῶν ἐκεῖσε μοναχῶν ταῦτ' ἐθέμενοι, ὧν ὁ μὲν εἰς Γρηγόριος, ὁ δὲ ἕτερος Ἰγνάτιος, Κύπριοι μὲν τὸ γένος, εὐγε-νῶν δὲ καὶ πιστῶν γονέων ὑπάρχοντες, συνταξάμενοι τοῖς ἐκεῖσε μοναχοῖς καὶ θείῳ ζήλῳ καὶ οὗτοι οἱ μακαριώτατοι ~~πυρ~~ωθέντες, ἐξῆλθον τῆς μονῆς καὶ ἐπορεύοντο πρὸς τοὺς δοσίους πατέρας ἡμῶν πορευόμενοι δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐψαλλον, καὶ ὁ μὲν εὐχα-ριστῶν ἔλεγε «τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τὸ λόγιόν σου καὶ μὴ κατακυριεύσάτω μου πᾶσα ἀνομία»· ὁ δὲ ἕτερος

¹ K. N. Σάθας Μεσαιων. Βιβλιοθ. τόμ. Β' (ἐν Βενετίᾳ 1873) σ. 20-39.

² Τῆς Ἀλλαγίας τῆς Παμφυλίας. Πρὸς Κ. Ἀμμαντὸν ἐν Ἐπετηρίδι Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν I (1924) 51 σημ. 3.

ἔλεγε «πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, κύριε, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου ὅλην τὴν ἡμέραν ὅλην τὴν μεγαλοπρέπειάν σου». "Οτε οὖν ἤγγισαν πρὸς τὴν μὲν τὸ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Λάμποντος [ὅπου διέμενον οἱ ὑπόδικοι] δραμόντες ἔρριψαν αὐτοὺς ἐν τῷ ἐδάφει τῆς γῆς, αἰτοῦντες εὐχῆς καὶ εὐλογίας τῶν δούλων ἐκείνων πατέρων τυχεῖν καὶ δεόμενοι συνεῖναι τούτοις μέχρι ζωῆς καὶ θανάτου. Ἐκεῖνοι «ἐδέξαντο αὐτοὺς ἄσμενεστάτως». Οὕτω βαθμηδὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν γενναίων ἐκείνων ἀνδρῶν ἀνῆλθεν εἰς δεκατρεῖς, κατὰ δὲ τὸ διάστημα τῆς τριετοῦς αὐτῶν ὑποδικίας, καθ' ἣν ἐπιέζοντο εἰς ἐξωμοσίαν καὶ πάλιν ἐρρίπτοντο εἰς τὴν φυλακὴν, «οἱ μήπω τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος ἀξιωθέντες» κατάρθωσαν νὰ λάβωσιν αὐτό· μεταξὺ τούτων οἱ δύο Μαχαιριῶται ὠνομάσθησαν ὁ μὲν Ἰγνάτιος Γεννάδιος, ὁ δὲ Γρηγόριος Γεράσιμος. «Εἰς δὲ τις τῶν Λατίνων καλέσας τὸν μοναχὸν Γεννάδιον ἐκ τῆς μονῆς ὄντα τοῦ Μαχαιριᾶ, γνῶριμος ὢν αὐτῷ, λέγει πρὸς αὐτόν· «πέισθητί μοι συμβουλευόντί σοι καὶ πρόσελθε τῇ βουλῇ τοῦ Ἀνδρέου καὶ ἐλευθεροῦσαι τῆς δεινῆς ταύτης κολάσεως· ἄλλως τε δὲ καὶ πατέρα ἔχεις καὶ μητέρα καὶ ἀδελφὴν, καὶ τί τὸ ὄφελος καταλιπεῖν αὐτοὺς τοιούτοις δεινοῖς προσομιλεῖν;» Ὁ δὲ τῷ ὄντι γενναῖος Γεννάδιος, ἀγρίῳ τῷ ὄμματι προσιδῶν, ἔφησε πρὸς αὐτόν· «ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, ἐργάτα τῆς ἀδικίας, οὗ γὰρ οἶδας τί λέγεις· τοῦτό μοι ζωὴ καὶ τροφή καὶ ἀνάπαυσις, ὃ δεινὸν σοι φαίνεται, τὸ πρόξενον ἐκείνης τῆς μακαριότητος· οἱ ἐμοὶ δὲ γονεῖς, καὶ πατὴρ καὶ μήτηρ καὶ ἀδελφοί, οὗτοί εἰσιν οἱ μετ' ἐμοῦ, οἱ ἡρετίσαντο ὑπὲρ Χριστοῦ ἀποθανεῖν. Ὁ δὲ τὸ ἀμετάτρεπτον αὐτοῦ ἰδὼν, ἔασας ἀπῆλθεν». "Οτε δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐνώπιον τοῦ ῥηγὸς τῆς Κύπρου Ἐνρῦ τοῦ α' (1218 - 1253) «μετὰ πάσης τῆς σπαθοφόρου τάξεως καὶ τῶν ἱππέων παραγενομένου καὶ τῶν τῆς βουλῆς ἀπάντων συνεδριασθέντων» κατεδικάσθησαν οἱ δώδεκα μοναχοὶ (ὁ Θεοδώρητος ὁ μετονομασθεὶς Θεόγνωστος εἶχεν ἀποθάνει ἐν τῇ φυλακῇ) «ἵνα διὰ τῶν πετρῶν τῶν ἐν τῷ ποταμῷ .. κατατριβῶσιν αὐτῶν αἱ σάρκες, ἔπειτα δὲ τῷ πυρὶ παραπέμψωσιν», οἱ καλλίνικοι τοῦ Χριστοῦ μάρτυρες προσευχηθέντες καὶ «δεδεμένοι τοῖς ἱπποῖς καὶ ἡμιόνους ὀπισθεν...τῷ πυρὶ ἐνεβλήθησάν» ἐν ἔτει 1231 μ. Χ.

Εἰς τὴν πυρὰν εἶχε ῥιφθῇ καὶ τὸ λείψανον τοῦ Θεογνώστου πρὸς ὕβριν συρόμενον διὰ τῆς ἀγορᾶς, «μηνὶ ἀπριλίῳ ε'». Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν μαρτύρων! Περὶ ἐκείνων εἶχε γραφῇ πράγματι ὁ δαυιδικὸς ψαλμὸς «διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν».

Μετὰ τὴν ἐνδοξον πυρὰν τῶν δύο τροφίμων τῆς μονῆς ἡ ἱστορία της βυθίζεται εἰς βαθὺ σκότος. Ἄλλ' ὅτι αὕτη ἀντεῖχε καὶ ὅτι ἔτρεφεν ὄχι τρυφερά πρὸς τοὺς κυριάρχους Λουζινιανούς αἰσθήματα, μαρτυρεῖ περιβόητον τῆς Παναγίας θαῦμα, γενόμενον μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα. Ὁ χρονογράφος Λεόντιος Μαχαιριᾶς¹ διηγούμενος τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἀρπαγὴν τοῦ Σταυροῦ τῆς Τόχνης καὶ τὴν ἀνεύρεσιν αὐτοῦ κατὰ τὰ 1340 καὶ τὴν δοκιμασίαν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ ῥηγὸς Οὐγγου τοῦ δ' (1324 - 1358) καὶ «ὅλους ὅπου ἦταν εἰς τὸ παλάτιν», λέγει ὅτι τότε πλεον ἐπίστρεψε καὶ ἀνέκτησε τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης «ἡ ῥήγαινα ἡ Ἀλῆς, ἡ γυναῖκα τοῦ δὲ Οὐγγε» [πηγαίνοντά της εἰς τὸν Μαχαιριᾶν καὶ γυναῖκες δὲν ἐμπαῖναν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔσω καὶ ἐκείνη ἐθέλησεν νὰ μπῇ, ἐπιάσθη ἡ γλῶσσα της καὶ] ἦτον πιασμένη ἀπαι τὴν Μαχαιριώτισσαν [χρόνους γ']». Ἡ τιμωρία λοιπὸν ἐκείνη τῆς ἀλλοθρήσκου ἀνάσσης τῆς Κύπρου συνέβη κατὰ τὰ 1337 μ. Χ.· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ 1570 ὁ Σολομὸς Ῥοδινὸς διηγείτο ὑπερηφάνως ἐν τῷ Θρήνῳ τῆς Κύπρου, στ. 440² ὅτι «ἤνυρεν τα γραμμένα» ὅτι

[Εἰς τοῦ Μαχαιριᾶ τὴν ἐκκλησίαν ἀκούστε τί ἐγίνην

Μιά ῥήγαινα κανχίστηκεν πῶς ἐν κυρὰ καὶ κείνη

Ἐσσω δοκίμασεν νὰ μπῇ καὶ βροῆθην ξεραμμένη,

Μετὰ τὸ πάθημά της ἡ ῥήγαινα Alice κατήντησε θρησκόληπτος καὶ ἐδαπάνησεν ἀφειδῶς εἰς ἰδρυσιν ναοῦ τοῦ Σταυροῦ ἔξω τῆς πόλεως Λευκοσίας. Ἄλλ' ὁ Οὐγγος ὁ δ' ἦτο λίαν ἀνεξίθρη-

¹ Λ. Μαχαιριᾶ Χρονικὸν Κύπρου. Miller et Sathas, (Paris 1882) σ. 41, κατὰ τὸ ὁξφορδιανὸν χφ. Ἐν τῷ βενετικῷ χφ. καὶ τῇ α' ἐκδόσει τοῦ Σάθς (M. B. τόμ. Β' σ. 88) δὲν ὑπάρχουσι τὰ ἐν [ ].

² Βλ. Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἑταιρείας, τόμ. 5', σελ. 420.

σκος, ἐτίμα δὲ διὰ τῆς φιλίας του τὸν ὀνομαστὸν Γεώργιον Λαπίθην, ὃς «ταῖς τῶν θείων γραφῶν ἀποδείξεσι ρέων, ἰχθύας ἀφώνους ἀντικρὺς ἔφαινε» τοὺς Λατίνους. Εἰς τὴν «περιφανή» τοῦ Λαπίθου οἰκίαν κατέλυσεν ἔλθων εἰς Κύπρον ὁ Νικηφόρος Γρηγοῤῥας, ὁ διὰ μακρῶν ἐγκωμιάσας καὶ τὸν Φράγκον ᾄψα καὶ τὸν Κύπριον σοφόν ¹.

Ἡ κατὰ τῶν Λατίνων ἀγανάκτησις τῶν Κυπρίων ἐκορυφώθη, ὥς γνωστόν, ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Οὕγγου δηγὸς Πιέρου τοῦ α' (1358 - 1369), ὅτε ἤλθεν εἰς τὴν Κύπρον ἵνα στέψῃ αὐτὸν ὁ παπικὸς ληγάτος Πιέρους Τουμάς (Pierre de Thomas). Ἄλλ' ἡ δολερὰ τοῦ Καρμηλίτου ἀπόπειρα ὅπως συλλάβῃ ἐντὸς τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ (τῆς ἁγίας Σοφίας) τοὺς ἡμετέρους ἐπισκόπους καὶ ἡγουμένους τῶν μονῶν καὶ διὰ τῆς βίας «κουφερμιάσῃ» ἥτοι χρίσῃ αὐτοὺς (confirmer) ἀπέτυχεν ἐντελῶς ἕνεκα τῆς ἀνδρείας ἐφόδου τοῦ λαοῦ τῆς Λευκοσίας· ἄλλοι ἐπῆγαν νὰ «τσακίσουν ταῖς πόρταις καὶ ἄλλοι βάλαν λαμπρόν». Ἡ δὲ πλήρης ἱκανοποίησις, ἣν ἔδωκεν ἀμέσως ὁ ῥήγας πρὸς τὸν λαόν, πέμψας τὸν ἀδελφόν του πρίγκιπα τῆς Ἀντιοχείας νὰ δηλώσῃ ἐπὶ τόπου ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι θὰ ἐξακολουθοῦν «κατὰ τὸ ἦσαν συνειδησμένοι» καὶ διατάξας τὸν ληγάτον «νὰ φκαιρέσῃ τὸ νησί», κατέστησε φιλικωτέρας τὰς πρὸς τοὺς Φράγκους σχέσεις.

Οὕτως ὁ μετὰ τὸν Πιέρον καὶ τὸν ὁμώνυμον υἱόν του βασιλεύσας ἀδελφὸς αὐτοῦ Τζάκος (1382 - 1398) κατὰ τὸν ἐξ Ἀκανθοῦς μεταδοθέντα λοιμὸν τοῦ 1392 καὶ 1393 ἐξήτησε μετὰ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἀκολουθίας του καταφύγιον εἰς τὴν μονὴν τοῦ Μαχαιρᾶ τὴν 24 Αὐγούστου. Ὁ Τζάκος ἦτο τότε περίπου ἑξηκοντούτης, ἀλλ' ἡ σύζυγός του, «Χελουγῆς τὲ Πρεζουγῆκ», δηλαδή γαλλιστὶ Heloise de Brunswick ἦτο πολὺ νεωτέρα ². Τῆς ῥηγικῆς ἐκείνης ἐπισκέψεως ἔχομεν πρῶτον μὲν δυσανάγνω-

στον ἐνθύμησιν ἐν τῷ κώδικι τῆς Τυπ. Διατάξεως, φ. 101 β, ἔχουσιν ὡς ἐξῆς: «τῇ πεπτη τῇ κδ αὐγουστῶ μηνὶ ἔχρονί(ας) τ'αβ' Χϥ ὁ παννυφιλώτ(ατος) κ(ύρ)ις 'ρηξ' ἱεροσωλίων καὶ Κ(ύ)π(ρου) Γάκωβος ἀ(υ)θ(έν)τ(ης) ἡμῶν σὺν τῆς συνβίου αὐτοῦ κυρί(ας) ἡμῶν ῥήγεν(ας) ἱεροσωλίων καὶ κύπ(ρου) Χελουβίς ἐντε μπουζου-ηκ καὶ ἐτέρων πολλῶν ἀνδρῶν καὶ ὑποταγ(ῆς) καμοῦ τοῦ ἀναξίου καὶ αμαρτωλοῦ **Ἰακώβου μπάξαρι** ἐκατέλαβεν. εἰς τὴν μονὴν τ(ῆς) ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θκου καὶ αειπαρθενου μαρί(ας) ἡγουν τουπικλην μαχεράς καὶ ἔμινεν ἡμέρας **λθ**—ἐνπροσθ(εν) καμοῦ ἰω(άννου) ἀνα(γ)νοστου τοῦ μα(χε)ρᾶ... ρίδως (;) Ἐπειτα δὲ μνεῖαν ἔχομεν ἐν τῷ δεξφορδιανῷ χειρογράφῳ τοῦ Λεοντίου Μαχαιρᾶ, φ. 293 β:

Τὸ λυπὸν· θορόντα ὁ ρίγας· τὸ μέγαν θανατικὸν· ἐπύρεν τὴν γυνέκαν του καὶ οὐλὴν του τὴν ὑποταγήν· καὶ ἐπύγεν ἥστον μαχαιράν· διὰ νὰ βλεπιθῇ· καὶ ἐπύκεν κάποσες ἡμέρες· καὶ τὸ θανατικὸν· ἔσφυργκεν· καὶ ἀπεθανήσκαν· καὶ εἶπεν ὁ ρίγας· καὶ ἡ ρύγενα· ἀνὲν καὶ οὐλὴ πεθάνουν· ἦντα φελοῦμεν ἐμεῖς ἡ σὶδ νυσσῆν· ἔχοντα καὶ κείνη πεθανίσκουν· ἂς πάμεν νὰ ἀποθάνομεν καὶ μῆς μετὰ τῶν· καὶ εὐγικεν ὁ ρίγας καὶ ἡ ρίγενα· καὶ ὄσιῃσαν μητὰ του ἀπὸ τὸν μαχαιράν καὶ ἐπύκαν· μεγάλην λιτανίαν· καὶ ἔρχουνταν ἡς· ἦν· χόραν· καὶ ἡ ρίγενα ἀνυπόλυτι· καὶ ὄσι ἦσαν μητὰ της, μὲ μέγαν κλάμαν» ¹.

Τὸ βενετικὸν χειρόγραφον τοῦ χρονογράφου δὲν ἀναφέρει τὴν εἰς τὴν μονὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ῥηγός, ἀλλὰ περιγράφει ἄλλην γενομένην λιτανεῖαν «ἀπὸ τὸν Πύργον... εἰς τὸν ἅγιον Θαράπον καὶ ἐκεῖ ἐλειτούργησαν καὶ ἐκατήχησαν καὶ ἐκατέβην ὁ κούντης τῆς Τρίπολης καὶ οὗλοι οἱ ἀφένταις χωρὶς τὸν ρὲ Τζάκ καὶ οὐλαιοι ἡ κυράδες καὶ ἡ κούνταινα ἀνυπόλυτοι καὶ ἐγίνην μέγαν κλάμαν». Αἱ λιτανεῖαι ἐκεῖναι τῶν Φράγκων ἀρχόντων τῆς νήσου, εὐλαβῶς ἀκολουθούτων ὀπισθεν τῶν ἱερέων ἀπὸ κόμης εἰς κόμην ὅπως σταματήσῃ ὁ λοιμός, εἶναι περιεργόταται· ἀλλὰ καὶ αἱ Φράγκισσαι κυράδες καὶ ἡ κούνταινα καὶ ἡ ῥήγαινα, αἱ

¹ Βλ. Ῥωμαϊκῆς Ἱστορίας ΚΕ', 8. Bonnæ τόμ. Γ' σ. 30, 4 καὶ τὴν ὑπὸ Miller et Sathas ἐκδοσιν τοῦ Λεοντίου Μαχαιρᾶ σ. 390.

² Τὸ ὄνομα τῆς Χελουγῆς ἐρώζετο μέχρι ἐσχάτων, καθὼς καὶ ἄλλα ὀνόματα ῥηγαίων καὶ ῥηγῶν, κατὰ παράδοσιν ἐν Κύπρῳ (βλ. Περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν Κυπρίων ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. ΙΓ' (1904 - 263). Πλὴν ἄλλων εὐρίσκεται δις ἐπὶ μνημονοχαρτίου τῆς κόμης Κλήρους (σ. 3 - 8) «Χελουβῆς» ὡς γενική.

¹ Πρβ. Ἐκδ. Miller et Sathas σ. 346-7.

πάτοῦσαι γυμνοὺς τοὺς ἄβρους πόδας ἐπὶ τῶν κυπριακῶν βου-
νῶν καὶ μετανοοῦσαι καὶ κλαίονσαι ἐνώπιον τῶν σταυρῶν καὶ
τῶν εἰκόνων, εἶχον ἐπίσης βαρεῖαν τὴν συνείδησιν ἐκ πολλῶν
ἁμαρτιῶν. Συχυοτάτη τούτων ἦτο ἡ σουπερπία, ἥτοι ἡ ἀλαζο-
νεία, ἡ περιφρόνησις καὶ καταπίσεις τοῦ λαοῦ, ἡ διασπάθις
τοῦ δημοσίου πλούτου καὶ συχνὰ ἡ ἀκολασία. «Καὶ ἀθθυμήτην
ὁ ρήγας καὶ εἶπεν—μήπως καὶ ὁ θεὸς ἀγγρίστην μητὰ μας διὰ
τὸ δέκατον τὸ ἐβάλαν ἀπάνω τοὺς λὰς ;» καὶ ἔκαμε μερικὰς παρα-
χωρήσεις. Ἀλλὰ «καὶ πάλε ἔρριπεν ἄλλα χρέη ἀπάνω τοῦ λαοῦ...
π' χιλιάδες τὸν χρόνον» καὶ τοῦτα ἔδωκεν τα ψουμὶν (εἰσόδημα)
τῆς κόρης του τῆς Τζίβας, καὶ ἐπάντησεν δ' χρόνους καὶ ἐπό-
θανεν ἡ αὐτὴ τάμε Τζίβα». Ὁ θάνατος δηλαδὴ τῆς δηγοπούλλας
ἐθεωρήθη ὡς τιμωρία διὰ τὸν νέον φόρον¹.

Ὀλίγον κατόπιν (τὴν Δευτέραν, 9 Σεπτεμβρίου 1398) ἀπέ-
θανε καὶ ὁ Τζάκος «καὶ ἐθάψαν τον εἰς τὸν Σὰν Τομένικον» ἐνῶ ἡ
ρήγαινα Χελουῆς ἐπέζησε μέχρι τοῦ 1422 (ἀποθανοῦσα τὴν
Πέμπτην 15 Ἰανουαρίου καὶ ταφεῖσα «εἰς τὸ κιβούριον τοῦ ἀν-
δρός της»). Ἀλλ' ὅς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν μονὴν. Ποῖος ἦτο
κατὰ τὴν διαμονὴν τοῦ ρηγικοῦ ζεύγους (1393) ἡγούμενος αὐτῆς
δὲν μνημονεύεται· ἀλλ' ἦτο πιθανώτατα ὁ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος
γράφας τὴν ἐπὶ τοῦ φ. 10β (ἄνωθεν) τῆς Τυπικῆς διατάξεως ἐν-
θύμῃσιν «ο ταπινος υγουμενος τος μαχεραδος· εχρονησ τ' χυ
ατ' δ' υμερααν τετρααδη». Καὶ τὸ μὲν προτασσόμενον ὄνομα
τοῦ ἡγουμένου εἶναι δυσανάγνωστον (βλ. τὴν ὅλην ἐνθύμησιν
κατωτέρω) ἡ δὲ ὀρθογραφία του μαρτυρεῖ πόσον κατὰ τὸν
ιδ' αἰῶνα ἐν Κύπρῳ «ἐβαρβαρωθῆκαν τὰ ῥωμαῖκα», ἡ δὲ ἀπὸ
Χριστοῦ «εχρονηα» του διδάσκει ὅτι καὶ εἰς τὰς μονὰς εἶχεν
εἰσέλθει τότε ἡ τοιαύτη κατὰ τοὺς Φράγκους χρονολογία, ἀντὶ
τῆς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων χρησιμοποιουμένης παλαιότερας, ἥτοι τῆς
ἀπὸ κτίσεως κόσμου.

Ἀλλὰ τὸ οἰκοδόμημα τῆς μονῆς, τὰ κελλία καὶ τὰ ἐπιπλά
τῆς θὰ ἦσιν εὐπρόσωπα, διὰ τὰ δεχθῶσι «κάμπουσες ἡμέρες» τὸν
ρήγα καὶ τὴν ρηγαινὰ τῆς Κύπρου. Καὶ εἶχον μὲν ἄλλοτε καὶ

¹) Σάθα, Μεσαιωνικῆς βιβλιοθήκης τόμ. Β' σ. 374 - 7.

ὁ Τζάκος καὶ ἡ Χελουῆς κρατηθῆ ἐπὶ πολὺ ἐντὸς τῶν φυλακῶν
τῆς Γενούης, ἀλλ' ἡ Κυπριακὴ αὐλή, ἰδίως ἀφ' ἧς εἶχεν ἔλθει
πρὸ δεκαπενταετίας ἡ πλουσιωτάτη ρηγαινα Βαλιαντίνα Βι-
σκόνη, ἡ τότε νεαρὰ χήρα τοῦ Πιέρου τοῦ β', ἀνέπτυξε περισ-
σὴν πολυτέλειαν καὶ χλιδὴν· οὕτως ἀναφέρει ῥητῶς ὁ χρονο-
γράφος ὅτι ὁ Τζάκος ἐπῆρεν εἰς τὴν μονὴν τὴν ρηγαινὰν καὶ
«οὕλην του τὴν ὑποταγήν», δηλαδὴ τοὺς ἀκολούθους καὶ τὰς
ταμιτζέλλας.

32 ἔτη βραδύτερον, ἥτοι κατὰ τὰς θλιβεράς ἡμέρας τῆς
ἐπιδρομῆς τῶν Αἰγυπτίων (1426), μνημονεύεται καὶ πάλιν ὑπὸ
τοῦ χρονογράφου ἡ μονὴ χάριν τοῦ μελαψοῦ της σκλάβου.
Τότε δηλ. ὁ μὲν ρήγας Τζένιος (1398 - 1432), ὁ υἱὸς τοῦ Τζά-
κου, ἐξεστράτευσεν ἐκ Λευκασίας εἰς Χοιροκοιτίαν κατὰ τῶν εἰς-
βαλόντων Μαμελούκων ἢ Σαρακηνῶν, ὅπως ὠνόμαζον αὐτοὺς
ἐξ ἀναιμνήσεως τῶν παλαιῶν Μωαμεθανῶν ἐπιδρομέων οἱ Κύ-
πριοι, οἱ δ' ἐν τῇ νήσῳ ὑπάρχοντες Σαρακενοὶ σκλάβοι—ὅσοι
δηλαδὴ προηγουμένως σιλληφθέντες εἶχον πωληθῆ εἰς τοὺς ἐν-
τοπίους—ἐπετηροῦντο ἵνα μὴ συγκοινωνήσωσι πρὸς τοὺς ἤδη
ἐπελθόντας ὁμοθρήσκους των. Ἀλλὰ πολλοί, βαπτισθέντες καὶ
γενόμενοι πλέον πιστοὶ χριστιανοί, «ἐπροτιμοῦσαν ν' ἀπεθάνουν
παρὰ νὰ δοθοῦν εἰς τὰ χέρια τοὺς Σαρακενοὺς». Μεταξὺ τούτων
λοιπὸν ἦτο καὶ ὁ «σκλάβος τοῦ μοναστηρίου τοῦ Μαχαῖρᾶ καὶ ὁ
σκλάβος ὁ Σταυρίας τοῦ Σταυροῦ τοῦ μεγάλου» (α' ἐκδ. σελ.
397=370 τῆς β').

Ὁ ρήγας Τζένιος, ὡς γνωστόν, αἰχμαλωτισθεὶς τότε καὶ κρα-
τηθεὶς δέκα μῆνας ἐν Καῖρῳ, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κύπρον ὡς ὑπο-
τελὴς τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, ἀποθανόντα δὲ διεδέχθη
αὐτὸν ὁ υἱὸς του Τζουάνης ὁ β' (1432 - 1458). Εἰς τὴν βασι-
λείαν τούτου νομίζομεν ὅτι ἀνάγεται σπουδαῖον δῶρητήριον,
φερόμενον ἐπὶ τοῦ τελευταίου φύλλου (101α) τῆς Τυπικῆς
διατάξεως.

Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Νείλου (βλ. κατωτέρω τὴν φωτο-
τυπίαν) ἀπεξέστη ἡ σελὶς καὶ ἐγράφησαν τὰ ἀκόλουθα·

† κατὰ τὴν ιζ μαρτίου μηνος ἐκατελαβεν εἰς τὴν
ἀγ. μονὴν μαχαιράδος ὁ αὐθέντης ὁ κυρ
Θωμᾶς... ἐντιμος καβα
λλάριος
...μα εἰς το μοναστήριον χωραφια
τοῦ νιστικου καὶ
νὰ τὰ σικόσουν...

† ΘΩΜΑΣ†.. ΦΑ.ΟC ΚΑΒΑΛΛΑΡΗC...

Καὶ τὰ μὲν χωράφια τοῦ Μυστικοῦ, κείμενα παρὰ τὸ κωμί-
διον Φιλάνιν, ἀνήκουσι μέχρι σήμερον εἰς τὴν μονήν. Ἀλλὰ
ποῖος ἦτο ὁ δωρησάμενος αὐτὰ «αὐθέντης ὁ κυρ Θωμᾶς»; Τὰ
διάκוסμα κεφαλαῖα γράμματα εἶναι πάντως ἰδιόχειρος ὑπογραφή
του, καθὼς διὰ παρομοίων κεφαλαίων γραμμάτων κατόπιν τοῦ
σημεῖου τοῦ σταυροῦ ὑπέγραφε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ιε' αἰῶνος καὶ
ἡ κόμισσα † ΦΡΑΝΓΓΗC(ΚΗ)ΧΑΡΙΤΗΘ(ΕΟ)ΥΒΑCΥ(ΔΙC)
(Α ΡΟΜΑΙ(ΩΝ) ἡ κόρη τοῦ Νερίου Ἀτζαῖωλῃ¹. Μετὰ τὴν ὑπο-
γραφὴν τοῦ Θωμᾶ φέρεται καὶ σημεῖον ἰνδικτιῶνος, ἀλλὰ δυα-
χῶς τὸ ἔτος εἶν' ἐξηλειμμένον, ἀπεξεσμένη δὲ εἶναι καὶ ἡ
μετὰ τὸ Θωμᾶς τιμητικὴ πιθανῶς λέξις. Ἀλλ' ἡ βυζαντιακὴ
χρονολογία, τὸ αὐθέντης, τὸ κυρ καὶ πρὸ πάντων τὸ ὄνομα
Θωμᾶς—ὄχι σὺρ Τουμᾶς, ὡς ὀνομάζονται ὑπὸ τοῦ Λεοντίου Μα-
χαιρᾶ οἱ Φράγκοι καβαλλάριδες²—μηνύουσιν ὅτι ὁ δωρητὴς ἦτο
Ἕλλην. Ἀλλως οἱ Φράγκοι ἦσαν συνηθισμένοι ὄχι νὰ χαρίζω-
σιν, ἀλλὰ ν' ἀρπάζωσι κτήματα τῶν ἡμετέρων. Πάντα λοιπὸν
ταῦτα φέρουσιν ἀσφαλῶς, νομίζομεν, ἡμᾶς εἰς τὸν σὺλικὸν τῆς
δευτέρας τοῦ ἡγῶς Τζουάνη γυναικὸς Ἑλένης τῆς Παλαιολογί-
νας, τῆς κόρης τοῦ δεσπότη τοῦ Μορέως Θεοδώρου Παλαιολό-
γου καὶ ἀνεψιᾶς τοῦ ἡρωικοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ια',
ἡτις ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον τῇ β' Φεβρουαρίου 1441³. «τὸν

¹ Μίλλερ - Λάμπρου, Ἱστορία τῆς Φραγκοκρατίας τ. Β' σ. 9 καὶ
Γρηγοροβίου - Λάμπρου Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν, τ. Β' σ. 672 καὶ 746.

² Δι' ἱστορικῶτατον εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ «Σὺρ Τουμᾶς Παρέκ» ὁ
ὁποῖος ἦτο «ῥωμαῖος πουρτζέξης καὶ ἐγέννην λατίνος καβαλλάρης» (Δ.
Μαχαιρᾶ 366).

³ Ἀνώνυμος συνεχιστὴς τοῦ βενετικοῦ χφ. τοῦ Μαχαιρᾶ (Σάββα σ. 408).

ὁποῖον Θωμᾶν—λέγει ὁ χρονογράφος Γεώργιος Βουστρώνιος¹
—ἔφερέν τον ἡ ρήγαινα ἡ Ἑλένα καὶ ἦτον υἱὸς τῆς βυζαντινῆς
τῆς καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ρήγαινας ὁ ρήγας ἐτίμησέν τον καὶ
ἔδωκέν τον πολλαῖς ρένταις καὶ ἐποίκεν τον καὶ καβαλλάριον καὶ
τζαμπερλάνον τοῦ ρηγάτου». Ὁ δραστήριος Πελοποννήσιος ἀπε-
δείχθη ἀντάξιος ὑπουργὸς τῆς ἀρχικῆς ἡγεμονίδος, ἡτις ἔδωκεν
ἀμέσως εἰς τὸν ἑλληνικὸν κληρὸν τὴν πρώτην θέσιν, ἐφθασε δὲ
καὶ ν' ἀποκρούσῃ τὸν ὑπὸ τοῦ Πάπα διορισθέντα λατίνον ἀρχιε-
πίσκοπον τῆς Κύπρου «la quale» (Elena)—λέγει ὁ φρά Στέ-
φανος Λουζινιανός²—era una donna astuta e sagace greca.
e vedendo il suo marito esser huomo femminile...prese lei
il governo; ed essendo greca, trasmutò quasi tutto il rito
latino nel greco e quasi tutti li Officiali fece greci. Fabricò
un Monasterio greco detto Manchana ed donogli dui casali
ed onollo di privilegi». Γνωστὸν εἶναι ὅτι καὶ τὴν θυγατέρα
τῆς Καρότταν ἐδίδασκε τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐλάχιστα δὲ τὴν
γαλλικὴν³. Δυστυχῶς ὁ Πορτογάλλος σύζυγος τῆς Καρόττας
εὐνόει τοὺς λατίνους φερόντες καὶ τοιοιτοτρόπως ἦλθεν εἰς ὁῦξιν
πρὸς τὸν Θωμᾶν, ὅστις ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὴν Ἀμμό-
χωστον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρίντζη ἐπανῆλθε μὲν ὁ Θω-
μᾶς, ἀλλ' ὑποδεχόμενος ἀνύποπτος τὸν Λατίνον ἀρχιεπίσκοπον,
ἐδολοφονήθη κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπὸ δύο Σικελῶν ἐμμίσθων.
Ὁ φόνος τοῦ Θωμᾶ τόσο ἐθλίψε τὴν ἀσθενικὴν Ἑλένην, ὥστε
«ἐφοβήθησαν διὰ τὴν κυρὰν τὴν ρήγαιναν». Τὸ δωρητήριον
τῆς μονῆς συμφωνεῖ πληρέστατα πρὸς τὴν ὅλην πολιτικὴν τοῦ
αὐθέντου κυρ Θωμᾶ καβαλλάριου, καὶ εἶναι σημαντικὸν ὑπό-
μνημα τῶν δεινῶν ἐκείνων ἡμερῶν.

Ὁ νεαρὸς Λατίνος ἀρχιεπίσκοπος οὐδεὶς ἄλλος ἦτο ἢ ὁ νό-
θος τοῦ ἡγῶς υἱὸς Ἀποστόλις, ὅστις, ἐκδιώξας ἔπειτα τὴν Καρ-
λότταν, ἐβασίλευσεν ὡς Τζάκος β'. Διὰ τῆς ὥρας δὲ τούτου

¹ Σάβα, Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης τ. Ρ' σ. 414 - 5.

² Chorografia | et Breve historia | universale | dell' Isola di
Cipro... In Bologna Per Alessandro Beccaccio 1573, φ. 60. 6.

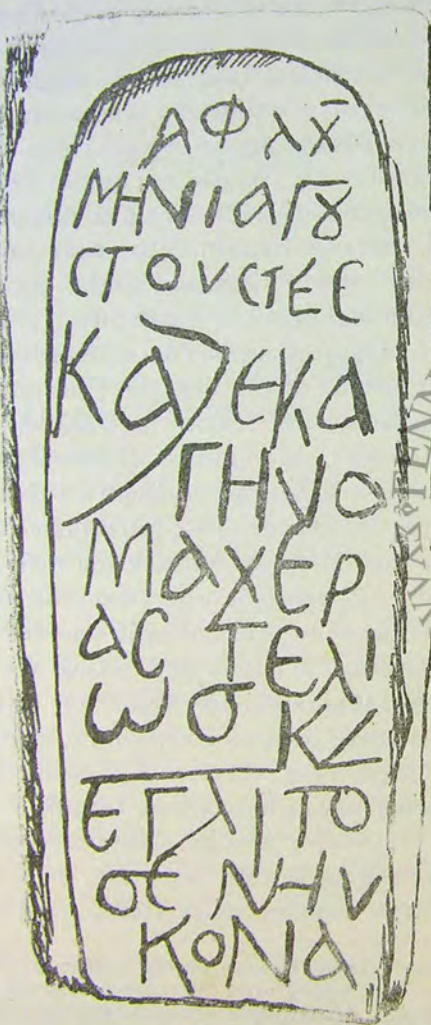
³ Ὁ Mas Latrie (Histoire de l' île de Chypre, τόμ. III σ. 115)
παρατηρεῖ περὶ τῶν γαλλικῶν ἀνορθογραφιῶν τῆς Καρόττας «Notre pau-
vre reine élevée par...sa mère Helène Paléologue avait quelque
peu negligé la langue de ses pères».

γυναικὸς Αἰκατερίνης Κορνάρου γνωστότατον εἶναι ὅτι ἡ Κύ-
προς περιήλθεν εἰς τὴν Βενετίαν.

Ἐπὶ τῆς Βενετοκρατίας (1489 - 1570) μανθάνομεν τὴν
πρώτην τῆς Μονῆς πυρ-
καϊάν. Καθὰ διδάσκει
σφζομένη ἐπὶ λίθου ἐ-
πιγραφῇ, κατὰ τὴν 21
Αὐγούστου τοῦ 1530
«αφλ χῦ μηνι αγου-
στου στες κα' εκατην ο
μαχερας τελωσ και ἐ-
γλιτοσεν η υκονα». Πότε
δὲ ἤρχισε ν' ἀνακτίζεται
τὸ μοναστήριον, ἀπομέ-
νει ἄγνωστον ἀλλὰ προ-
φανῶς ὁ λίθος οὗτος,
ὅστις ἤδη, φυλάσσεται
ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς
μονῆς, ἐνετοιχίσθη τότε.

40 μετὰ τὴν πυρκαϊάν
ἐτη ἐπῆλθεν ἡ τρομερὰ
τουρκικὴ κατὰκτησις
(1570), ἀλλ' ὁ θρηνή-
σας τὴν τότε λεηλασίαν
τῶν μοναστηρίων Σολο-
μὸς Ῥοδινὸς ἀποσιωπᾷ
τὸ τοῦ Μαχαιρᾶ. Ἰσως
ἐνεκα τῆς ὀρεινῆς θέ-
σεως ἢ τῆς προσφάτου
καταστροφῆς δὲν ἀνέ-
βησαν ἐκεῖ ἐπάνω οἱ κα-
κοῦργοι. Ἀλλὰ 38 μετὰ
τὴν ἄλωσιν ἐτη ἔχομεν
λεπτομερῇ σημείωσιν φιλοπόνου ἡγουμένου, ὅστις ἀντιγράφας
ἀπὸ τοῦ ἔτους 1608 - 1610 τὴν ὀγκώδη «Συνοπτικὴν ἐκθεσιν

τῶν θείων. . . συνόδων καὶ συνοδικῶν κανόνων καὶ. . . πολιτι-
κῶν νόμων» τοῦ Ματθαίου Βλάσταρη (βλ. περιγραφὴν τοῦ κώ-
δικος κατωτέρω) ἐσημείωσεν ἐν τέλει τὰ ἑξῆς (φ. 525β) :
«Ἐγράφη τὸ αὐτὸ βασιλικ(όν) νόμιμ(ον) εἰς τὴν ἀγίαν μον(ήν)
τ(ῆς) ὑπεραγί(ας) | θκου τῆς ἐπόνουμαζωμένων μαχεράδος :
καὶ ἐγράφη(η) διὰ χειρὸς | καμοῦ τοῦ ἀμαρτολοῦ καὶ ἀμαθοῦς
Λεόντιου ἱερομονά(χου) καὶ κα | θηγουμένου τῆς αὐτῆς ἀγί(ας)
μονῆς ὥςτις δὲν ἐγχειρισθίει | χέτω συγνώμην τῶν σφαλ-
μάτων.

Εὐροίεν τέρμα τέρμαν τῷ παρῶντι πύκτιων καὶ πανλ(αν)
οὐχ' εὐ | οῖκεν χεῖρ ἢ γραφῆσαι μοχθῇ γὰρ ἀπέραντος· φεῦ ἔως
πότε, ἄρα μέχρι οὐ τάφος αὐτὴν δαμάσῃ· κέ με πρὸς ἐκλήρωσεν)
ἐργώδῃ βιω. τοῦ ζῆν ἀφορμ(ήν) ἐν κῶ προτοῦ πάλην· μ(ηνὸς)
νοεμβρίου ἁ χ ι

Χε παρασ(ου) τ(ῶν) ἐμ(ῶν) πόν(ων) χάριν. χεῖρ τα-
πεινῶν λεοντίου ἱερομονάχου καὶ καθηγουμένου τ(ῆς) ἀγί(ας) μο-
νῆς μαχεράδος

ἔρρωσθε

μέρωπες.

Καθὼς ἐξάγεται ἐκ τῆς σημειώσεως ταύτης, ὁ **Λεόντιος** ἦτο
ἐγγράμματος ἄνθρωπος, εἰς αὐτὸν δὲ πρέπει ν' ἀποδοθῇ καὶ
ἀχρονολόγητος ἐγκύκλιος τυχαίως διασωθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἐσωτερι-
κοῦ μέρους τοῦ ὀπισθίου σταχώματος τοῦ Νομίμου τοῦ Βλά-
σταρη (βλ. ταύτην ὅλην κατωτέρω ὑπὸ στοιχ. Γ'). Ὁ Λεόντιος ἀ-
ποτεινόμενος πρὸς ἅπαντα τὸν «ἐν τῇ περιφῆμῳ νύσσῳ κύπρω
χοιστόννυμον λαον» λέγει ὅτι «ἡ ἀγία μονὴ τοῦ μαχερᾶ ἐν τῷ μα-
κρῷ χρόν(φ) καὶ καιρῷ κα/τεκάη· | ἐν καὶ μεγάλως δέαιτε
ἀνακτίσεως ἀνακαινίσεως καὶ βελτιώσεως», ὑπογράφει δὲ διὰ
μονοκοנדυλῆς, ἧς παρέχομεν μικροτέρου σχήματος ὁμοίotypον
ἐν τῇ ἐπομένῃ σελίδι.

Διάδοχος πιθανῶς αὐτοῦ ἦτο ὁ ἀμαθὴς ἡγούμενος **Δωρό-
θεος**, ὁ γράψας τὸ ὄνομά του ἐπὶ τῆς ᾠας τοῦ φ. 96β
τῆς «Τυπικῆς διατάξεως» ὡς ἑξῆς· «δοροθεος ηγουμενος ἀγίας
μονῆς μαχεράδος». Ἐπιγραφὴ λίθου χρησιμεύοντος ὡς βαθ-
μίδος κλίμακος τοῦ ἐν Φιλανίφ μετοχίου τῆς μονῆς μαρτυρεῖ ὅτι

ΑΧΙΘ ΧΥ
ΕΚΤΙΓΙ ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΔΙΑ ΧΙΡΟΣ
ΜΑΣ ΡΟΝ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟ Κ, ΜΑΡΚΟ
ΔΟΡΟΔΕΟΣ ΙΓΜΕΝΟΣ
ΑΧΛΒ ΧΥ ΕΤΕΛΙΘΙ

Ἡ διὰ τοῦ ὁγραφῆ τοῦ ὀνόματος τοῦ Δωροθέου ἐπὶ τε τοῦ κώδικος καὶ τῆς ἐπιγραφῆς πιστοποιεῖ ὅτι ἦτο ὁ αὐτὸς ἡγούμενος, αἱ δὲ δύο χρονολογίαι δεικνύουσιν ὅτι ἐκυβέρνησα τὴν μονὴν πιθανῶς ἀπὸ τοῦ 1619 μέχρι τοῦλάχιστον τοῦ 1632.

Καὶ οἱ διάδοχοι τοῦ Δωροθέου ἐν τῇ κατεστραμμένῃ μονῇ δὲν ἦσαν λογιώτεροι. Ἐπὶ τοῦ φύλλου 11α τῆς Τυπικῆς διατάξεως ὑπάρχουσι δύο ἐνθυμήσεις· ἡ πρώτη λέγει «λεοντησ νερομοναχος 1667 Χ(ριστο)ῦ μνην ενουαριω ημεραν...νου θεγοδωσιου ελαβα το χαρεισμα της πνευματικ(ῆς) δηγαγωγης», ἡ δὲ δεύτερα μετὰ ἔξ περιπου ἔτη· «1672 κῶ ε κμηθιν ο μακαρητης ο νοανηκης μνην οκτοβρη δεκατην νμερα τρητη εονια ἡ μνημη σου». Ὁ Ἰωαννίκιος τοῦ ὁποίου τὸν θάνατον κατεχώρισεν εἰς τὸ ἱερὸν βιβλίον τῆς μονῆς, θὰ ἦτο πιθανῶς ὁ τέως ἡγούμενος, ὃν διεδέχθη ὁ δεύτερος οὗτος γνωστὸς ἡγούμενος **Λεόντιος**, ὁ γράφων τὸ ὄνομά του διὰ τοῦ η. Εἰς τοῦτον ἀνήκει πιθανώτατα σημεῖωμα γραμμένον ἔξωθεν τουρκικοῦ ἐγγράφου τῆς Μονῆς (φέροντος τὸν ἀρ. 26) «1685 μαρ-

Οἱ ἀπὸ τοῦ ἐγγράφου μαρτυροῦντες ὅτι ὁ Δωροθέος ἡγούμενος τῆς Μονῆς ἐτελεύτησεν τὸ 1685.

τήν ἐξι | εἰγορᾶσα το | περβολὺν ἰς το | μαθνατη | ἀπε το προ | αἰμν· ἐνι μερα | στησ τησ μα | ρας τους | κε ἐπουλύσε μου | το». Περὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ ἔγραψεν ἐνθυμήσιν ἐπὶ τοῦ φύλλου 18β τῆς Τυπικῆς διατάξεως ὁ εἰς τὴν μονὴν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1697 «μετὰ πάσης συνοδίας» ἔλθων πρόφην Κιτίου¹ μητροπολίτης Ἰακώβος, ὁ γράψας καὶ τὴν περὶ ἑαυτοῦ σημείωσιν ἐπὶ τοῦ φ. 9β (βλ. κατ.) «† ἀνεκηνήστη ὁ θεϊότατος καὶ πάνσεπτος θεῖος (ος) ναὸς τῆς ὑπεραγίας (ας) θ(εοτό)κου τοῦ μαχερά Διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ πανοσιοτάτου καθηγουμένου κυ κὺρ Λεοντίου μετὰ καὶ τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν κατὰ τὸ ἀρχὴς χῡ. ἀρχινηθήν δὲ τῇ πρότ(η) ἰουλλίου καὶ ἐτελειώθη ἐν ταῖς δέκα ὁκτώ τοῦ ὁκτωβρίου. καὶ οἱ ἀναγινώσκωντες εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ.— | ἐγράπτην ἐκ χειρὸς καμοῦ ἀρχιθύτου Ἰακώβου». Κατὰ ταῦτα ὁ Λεόντιος ἐκ τῶν συνδρομῶν τῶν Χριστιανῶν καὶ ἔξ ιδίων κατάρθωσε ν' ἀνακαινίσῃ κατὰ τὰ 1697 μόνον τὸν ναόν. Ἀλλὰ τὰ κελλία, ὅπου κατέλυσε «μετὰ πάσης συνοδίας» ὁ μητροπολίτης, θὰ ἦσαν πενιχρότατα.

Πότε ἀπέθανεν ὁ β' Λεόντιος εἶναι ἄγνωστον. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐπῆλθε χρεία καὶ ἐδενώθη ἡ πενία τῆς μονῆς, μέχρις οὗ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον ἔξ Ἀνατολῆς (Κιλικίας) ὁ ἱερομόναχος **Παρθένιος**. Ὁ νεαρός, δραστήριος καὶ ὁωμαλέος Μικρασιάτης, ἀφοσιωθείς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ παρημελημένου μοναστηρίου «ἀπόκτησε μετόχια· μύλους, πρόβατα, βόας, ἐφύτευσεν ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας πολλούς, κάρπιμα δένδρα καὶ περιβόλια μετάρης, λαχάνων καὶ ὀσπρίων διάφορα² καὶ οὕτως κυβερνήσας τὴν Μονὴν χρόνους 45, ἐξημέτεισεν τὸ ζῆν» κατὰ τὰ «1766 Ἰανουαρίου 25 ἡμέρα τετράδη». Εἰργάσθη λοιπὸν ἀπὸ τοῦ 1720, εἰς τοῦτο δὲ συμφωνεῖ καὶ ἡ ἄλλως σφαλερὰ μαρτυρία τοῦ Κυπριανοῦ.

Τοῦ ἔτους ἐκείνου (αἰκ') σφύζεται ἐν τῇ μονῇ πωλητήριον περιβολίου γενόμενον ἐνώπιον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σιλβέστρου (1718 - 31), δι' οὗ ὁ ἱερομόναχος πᾶ κύριλλος πωλεῖ «τὸ περ-

¹ Hackett-Παπαϊωάννου Ἱστορία κλπ. τόμ. Β'. σ. 78).

² Αὐτὰ ταῦτα διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων μαρτυρεῖ καὶ ὁ Κυπριανὸς σλ. 359.

βόλιν δπου εἶναι εἰς τὸ χορίον λαζανιὰν τοῦ μοναστηρίου μαχα-
ράδος» (Γὸ πωλητήριον δημοσιεύεται δλόκληρον κατωτέρω ὑπὸ
στοιχείον Δ').

Τοιουτοτρόπως ἀπὸ τοῦ Παρθενίου ἤρχισαν νὰ πληθύνων-
ται τὰ κτήματα τῆς Μονῆς, ὥστε παροιμιωδῶς ἐλέγετο τὸ δι-
στιχόν :

*Ὁ Κύκκο ἔχει τῶνομαν καὶ Μαχαιρᾶς ὁ μάλιν
καὶ ἄς Παντελεήμονας, ποὺ εἰχνεῖ τὸ ψυχάριν.*

Κατὰ τὰ 1727 ἔκτισε τὴν «ἀνατολικὴν λόντζαν» τοῦ μονα-
στηρίου, ἡ ὁποία ἐφόσον ὑπῆρχεν ὠνομάζετο «*λόντζα τοῦ Παρ-
θενίου*» καὶ διεκόσμησε τὸν ναόν. Οὗτος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν
τῶν γηραιότερων μοναχῶν ὅσοι τὸν ἐνθυμοῦνται (πρὸ τῆς πυρ-
καϊᾶς τοῦ 1892) εἶχε τὸ αὐτὸ πλάτος, ἀλλὰ μικρότερον μᾶκρος
τοῦ σημερινοῦ, ἦτο δὲ πολὺ χαμηλότερος. Ἀλλ' εἶχε τροῦλλον
μετὰ εἰκόνας τοῦ Παντοκράτορος, καὶ ἦτο ἔσωθεν κατάγραφος.
Παρίστανε τὴν Γέννησιν, τὴν Σταύρωσιν καὶ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ
Σωτῆρος. Ἀλλῃ σειρὰ εἰκόνων παρίστανε τοὺς χαιρετισμοὺς τῆς
Θεοτόκου. Ἐπὶ δὲ τοῦ δεξιοῦ τοίχου παρίστανε καὶ αὐτὸν τὸν
Παρθένιον προσευχόμενον.

Οὐδὲ περιωρίσθη ὁ Παρθένιος εἰς τὰς φυτείας, τὰ κτίσματα
καὶ τὴν συγκρότησιν ἀδελφότητος συνασκουμένων μοναχῶν. Μι-
μούμενος τὸ καλὸν παράδειγμα τῆς μεγίστης τῶν κυπριακῶν
μονῶν, ἐφρόντισε νὰ ἐκδώσῃ ἐν Ἑνετίᾳ τῷ 1756, ὡς ἀνωτέρω
ἐλέχθη, διὰ τοῦ Ἐφραίμ¹, ὁ ὁποῖος εἶχε πρὸ 5 ἐτῶν ἐκδώσει τὴν
«*Περιγραφὴν τῆς σεβασμίας καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ Κύκκου*»,
τὴν «*Τυπικὴν διάταξιν*» τοῦ Νείλου μετὰ ἱαμβικοῦ ἐπιγράμμα-
τος, πατριαρχικοῦ κανόνος καὶ προλόγου. Δυστυχῶς τὰ σφζό-
μενα περισσὰ τοῦ βιβλίου τούτου ἀντίτυπα ἐκῆσαν κατὰ τὴν
πυρκαϊὰν τοῦ 1892 καὶ τὸ βιβλίον εἶναι σήμερον δυσπρόριστον.
Ἐν τῷ προλόγῳ λοιπὸν (σ. 7 - 8) ὁ Ἐφραίμ διηγεῖται περὶ τῆς
μονῆς τοῦ Μαχαιρᾶ «ἡ ὁποία Βασιλικὴ μονή, εἴτε ἐκ πυρπολι-
σμοῦ, εἴτε ἀπὸ τὸν πανδαμάτορα χρόνον, εἴτε καὶ ἀπὸ τὰς βίας

¹ Περὶ τοῦ Ἐφραίμ βλ. Κ. Ν. Σάθα Νεοελληνικὴ Φιλολογία ἐν Ἀθῇ
1868, σ. 507 - 510.

τῶν κρατούντων ἀφηρεῖται πάντα καὶ διεφθάρη παντελῶς καὶ ἤδη
εἰς κάλλος ἤλθεν, ἀπὸ τὴν σμικρότητα οὐδὲ ἀκουομένη πρότερον,
παρὰ τοῦ Μοναχοῦ Παρθενίου»

Ὁ Ἐφραίμ ὑπῆρξε χρησιμώτατος εἰς τὴν Κύπρον. Ὅχι μό-
νον ἐδίδασκε, συχνὰ διαμένων ἐν ταῖς μοναῖς, ἐπὶ 19 ἔτη ἐν τῇ
νήσῳ¹, ἀλλὰ καὶ ἀπῆλθεν ὡς ἀπεσταλμένος τῶν Κυπρίων εἰς τὸ
Ἅγιον Ὅρος ὅπως κομίσῃ τὴν κῆραν τοῦ ἁγίου Μιχαὴλ Συννά-
δων πρὸς ἐξολόθρευσιν τῶν ἀκρίδων, καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινου-
πολιν, ἵνα ζητήσῃ ἐλάφρυνσιν βαρῶν ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς πα-
νόλους² Οὕτω κατὰ τὰ 1760 διέτριβεν ἐν τῇ βασιλευούσῃ μετὰ
τοῦ μητροπολίτου Κιτίου Μακαρίου. Πιθανώτατα λοιπὸν διὰ τῶν
ἐνεργειῶν αὐτοῦ κατώρθωσαν νὰ λάβωσι παρὰ τοῦ Πατριαρχοῦ
Σεραφεῖμ τοῦ β' (1757 - 61) κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος οἱ ἡγούμενοι τοῦ
Κύκκου καὶ τοῦ Μαχαιρᾶ σιγίλλια, πιστοποιοῦντα τὸ «ἀσύδοτον»
καὶ ἀδούλωτον τῶν «*βασιλικῶν*» τούτων Μονῶν³. Καὶ τὸ μὲν
σιγίλλιον τοῦ Κύκκου, ἐκδοθὲν κατ' Αὐγουστον τοῦ 1760, ἐδη-
μοσιεύθη ἐν τῇ γ' ἐκδόσει τῆς «Περιγραφῆς τοῦ Κύκκου», τοῦ
δὲ σιγγιλίου τοῦ Μαχαιρᾶ «*Ἰσον ἱπαράλακτον*» σφῆξι ὁ καλού-
μενος «ἀρχαῖος κώδιξ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου», ἐξ οὗ δημο-
σιεύεται κατωτέρω (ὑπὸ στοιχ. Ε'). Τὸ σιγγίλιον ἐκδοθὲν κατὰ
Σεπτέμβριον τοῦ 1760, μνημονεύει τὴν «ἐν βιβλιαρίῳ μικρῷ»
ἐκδοθεῖσαν Τυπικὴν διάταξιν καὶ μαρτυρεῖ ὅτι «εἴτε ἐκ... πυρ-
καϊᾶν, εἴτε ἐκ διαφορῶν καιρικῶν ἐπηρεϊῶν. πρὸ δὲ πάντων
ὑπὸ τῆς ἐπικρατησάσης τυραννικῆς τῶν κρατούντων καταδυ-
ναστείας καὶ δουλείας» ἡ μονὴ «οὐ μόνον ἀφηρεῖται... πάνθ' ὅσα
ἔσχε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἅπερ εἶχε βασιλικά χρυσόβουλλα καὶ σταυρο-

¹ Βλ. Κωνσταντίου Α' τοῦ ἀπὸ Σιναίου, Περὶ τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν,
ἐν Ἐφημερίδι τῶν Φιλομαθῶν ἀρ. 467.

² Βλ. Ἀρχιμ. Κυπριανοῦ Ἱστορία χρονολογικὴ κτλ. σ. 471, Hackett
- Παπαϊωάννου Ἱστορία κτλ. τόμ. Α' σ. 294.

³ Περὶ τοῦ Πατριαρχοῦ Σεραφεῖμ βλ. Μ. Γεδεὼν διατριβὴν ἐν Ἐκκλη-
σιαστικῇ Ἀληθείᾳ τόμ. Γ', σ. 54 - 61 καὶ «Πατριαρχικοὺς Πίνακας» σ.
652, ὅπου μετὰ τῶν πράξεων τοῦ Πατριαρχοῦ μνημονεύεται καὶ «ἡ κατὰ
Σεπτέμβριον τοῦ 1760 κυροῦσα τὰ σταυροπηγιακὰ δίκαια τῆς ἐν Κύπρῳ μο-
νῆς Μαχαιράδος».

πηγιακά γραίματα απέβαλε». Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἥδη οἰκονόμος Παρθένιος «συγκροτήσας καὶ καταστήσας καὶ ἀδελφότητα συνασκουμένων πατέρων...προσδραμόντες τῷ ἔλλει καὶ τῇ προνοίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χϋ μεγάλης ἐκκλησίας...καὶ πιστοποιήσαντες τὰ ὑπ' αὐτῶν προβαλλόμενα...ἐδεήθησαν θερμῶς βεβαιωθῆναι τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν σταυροπηγιακὴν ἀξίαν..., ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς... ἵνα ἡ διαληφθεῖσα Μονὴ...ἡ ἐπικεκλημένη τοῦ Μαχαιρᾶ. . εἴη καὶ λέγεται καὶ παρὰ πάντων γινώσκεται Βασιλικὴ καὶ σταυροπηγιακὴ Μονὴ ἐλευθέρᾳ τε καὶ ἀδούλωτος καὶ ἀκαταπάτητος καὶ ἀσύδοτος εἰς τὸ παντελές».

Κατὰ ταῦτα ὁ Παρθένιος κατέλιπεν εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ μονῆν τελείως ἀνασυστηθεῖσαν, ἔχουσαν ἱερὰν ἀδελφότητα, καινουργῇ «λόντζαν», κτήματα καὶ ζῶα, προσέτι δὲ ἔντυπον τὴν Τυπικὴν διάταξιν καὶ τέλος σιγίλλιον ἀνεξαρτησίας καὶ «ἀσυδοσίας».

Ἐκτοτε, φαίνεται, κατεγράφετο καὶ πρακτικὸν ἢ χρονικὸν τοῦ μοναστηρίου, ὅπερ κατὰ τὰ 1843 ἀντεγράφη εἰς τὸν ἀπὸ τοῦ 1828 ἐγκαινισθέντα κόκκινον *Κόνδυκα* (σ. 349 καὶ ἐξῆς). Ἐν αὐτῷ μετὰ τὸν Παρθένιον φέρεται «*Καθηγούμενος*» *Ἰωαννίκιος* ὁ ἐξ Ἁγίου Ἡλίου τοῦ Καρπασίου, ὅστις «*Κυβερνήσας τὴν Μονὴν χρόνους 22, ἐξιμέτρησε τὸ ζῆν*» κατὰ τὰ «*1796 Ἰουνίου 15 ἡμέρα Κυριακή*». Ἀνερρήθη λοιπὸν κατὰ τὰ 1774, ἥτοι ὀκτῶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Παρθενίου ἔτη. Ἀλλὰ τοιαῦται χηρεῖαι δὲν ἦσαν μέχρι τῆς χθὲς ἀσυνήθεις ἐν τῇ μονῇ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ νήσῳ.

Ὁ Ἰωαννίκιος συμπληρώσας τὴν *λόντζαν* τοῦ Παρθενίου, «*ἀνέκτισεν ἐκ θεμελίων ὅλην τὴν Μονὴν*» προσελκύσας πολλαχόθεν δωρεὰς ὑπὲρ αὐτῆς. Οὕτω σώζεται δωρητήριον τοῦ «*1797 Μαΐου 17*» δι' οὗ δηλοποιεῖ «ὁ Χατζῆ ἄντζουλος ἀπὸ χωρίου μαθιάτην» ὅτι «*ἐπῆγα εἰς τὸν λυθροδόντα εἰς τὸ μετόχι τῆς κυρίας Μαχαιράδος ἐκεῖ ἐντάμωσα τοὺς ἁγίους πατέρας τῆς αὐτῆς μονῆς ὅθεν, ἔχοντας σῶας τὰς φρένας μου, μὲ ἰδίαν μου θέλησιν καὶ προαίρεσιν ἀφιέρωσα τὰ κάτωθεν μούλκια καὶ πράγματα ὡς ἰδιά μου κτήματα εἰς τὸ ἱερὸν καὶ βασιλικὸν μοναστήριον ὡς ἰδιά μου πράγματα διὰ ψυχικὴν μου σωτηρίαν*». Ἐπίσης ὁ ἡγούμενος

ἔστόλισε τὴν Μονὴν «*μὲ πατέρας ἱεροπρεπεῖς*» καὶ ἔστειλε «*καὶ ταξειδιώτας εἰς πολλὰς ἐπαρχίας τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους*» πρὸς συλλογὴν ἐράνων. Τίνες ἦσαν οἱ ταξειδιῶται ἐκεῖνοι, καὶ πότε ἀπεδήμησαν, γινώσκουμεν ἄλλοθεν. Ἦσαν ὁ ἀρχιμανδρίτης τῆς Μονῆς Χαραλάμπος καὶ ὁ διάκονος αὐτῆς Κυπριανός, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὰ 1784 ἀπῆλθον εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν, ὅπως ἐν τῇ πλουσίᾳ χώρᾳ τῶν Ἑλλήνων αὐθεντῶν ζητήσωσι συνδρομὰς ὑπὲρ τοῦ ἀνεγειρομένου μοναστηρίου.

Ὁ Κυπριανὸς ἦτο στρατολογημένος ἐκ τοῦ προαστείου ἐκείνου τῆς Λευκοσίας, τοῦ Στροβίλου, ὅπου ἀνέκαθεν εἶχε κτήματα καὶ μετόχιον ἢ μονή, ἥτοι δὲ τότε εἴκοσι ἐπτὰ περίπου ἔτων, ἂν ἀπέθανεν 65. Ἐν Ἰασίῳ διεκρίθη ἔνωρὶς καὶ «*τῇ αἰτήσῃ τοῦ τότε ἡγεμόνος... ἔχειροτονήθη ἱερομόναχος καὶ διετάχθη νὰ λειτουργῇ τὴν παρὰ τῷ ἡγεμόνι ἐκκλησίαν καὶ ν' ἀκούῃ εἰς τὴν αὐτῇ σχολὴν ἀνώτερα μαθήματα*»¹. Ἡ μονὴ τοῦ Μαχαιρᾶ σῶζει μέχρι τοῦδε πολλὰ ἐνθυμήματα τῆς ἐν Ἰασίῳ διαμονῆς τῶν δύο ἱερομονάχων· ἥτοι πρῶτον τὰς δύο ἐκεῖ κατασκευασθείσας ἐλαιογραφικὰς αὐτῶν εἰκόνας· ἐκ τῆς εἰκόνης ταύτης τοῦ Κυπριανοῦ ἐλήφθησαν αἱ κυκλοφορούμεναι φωτογραφίαι καὶ κατεσκευάσθη ἡ μαρμαρίνη προτομή, ἡ στηθεῖσα ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς· ἔπειτα δὲ σῶζονται 13 μουσικοὶ κώδικες τοῦ 17^{ου} αἰῶνος ἐκεῖ ἀγορασθέντες ὑπ' αὐτῶν (βλ. τὸν κατωτ. κατάλογον)· τρεῖς τούτων φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Χαραλάμπου, δύο δὲ (ἀρ. 4 καὶ 5) τοῦ «*Κυπριανοῦ ἱερομονάχου, τοῦ ἐκ τῆς Μονῆς Μαχαιράδος*».

Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1794 ἐστάλη ἐκ τῆς Μονῆς πρὸς συλλογὴν ἐράνων πλὴν τοῦ ἀρχιμανδρίτου Χαραλάμπου καὶ ὁ παπᾶ Γρηγόριος μετὰ ἀγίων λειψάνων καὶ ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς τοῦ καθηγουμένου Ἰωαννικίου πρὸς τοὺς «*ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν τῆς Μολδαυίας καὶ Οὐγκροβλαχίας διαλάμποντας*». Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τοῦ Ἰωαννικίου, σωζομένην μεταξὺ τῶν ἐγγράφων ἴσως τοῦ Κυπριανοῦ, ἐδημοσίευσεν ἐκ τοῦ Ἀρχιεπίσκοπῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς

¹ Φιλίππου Γεωργίου, Βιβλίοσις ἱστορικαὶ περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου σ. 117 σημ.

εἰς τὸ περιοδικὸν Ἀπόστολος Βιρνάβας (ἔτος β' τευχ. 35, τῆς 15 Ἰαν. 1920, σελ. 203 - 5) ὁ λόγιος καθηγητὴς τοῦ ἐν Λευκοσίᾳ Γυμνασίου κ. Κ. Ι. Μυριανθόπουλος. (Ἰδὲ κατωτέρω ὑπὸ στοι-
χειν 5').

Τῶν ὑπὲρ τῆς μονῆς ἐνεργειῶν ἐκείνων ὑπάρχουσιν ἐπιση-
μότερα τεκμήρια. Τὴν 15 Φεβρουαρίου 1795 ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολ-
δαυίας Ἰωάννης Μιχαὴλ Κωνσταντίνου Σουτζος βοεβόδας (1793-
95) ἐξέδιδεν ἐν Ἰασίῳ χρυσόβουλλον, δι' οὗ χορηγοῦνται πρὸς τοὺς
ἐπιτρόπους τοῦ βασιλικοῦ μοναστηρίου «τῆς Κυρίας Μαχαιράδος»
ἐτησίᾳ συνδρομὴ «ἀπὸ μὲν τῶν αὐθεντικῶν ὀκνῶν γρόσια πεντή-
κοντα, ἀπὸ δὲ τοῦ βάματος ὁμοίως πεντήκοντα, συμποσούμενα εἰς
ἐκατὸν γρόσια»¹. Τοῦ χρυσοβούλλου τούτου τέλειον ἀντίγραφον
σφίξει ὁ ἀρχαῖος κώδιξ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐξ οὗ δημοσιεύεται ὁλό-
κληρον κατωτέρω (ὑπὸ στοιχ. Ζ'), πολύτιμον ἀληθῶς ὑπόμνημα
τῆς πανελληνικῆς πολιτικῆς τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδοβλαχίας.

Καὶ ἄλλο σπουδαῖον ἔγγραφον ἐξεδίδετο κατὰ τὸν αὐτὸν
μῆνα (Φεβρουάριον τοῦ 1795) ὑπὲρ τῆς μονῆς τοῦ Μαχαιρά ἐν
Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου,
ἦτοι νέον λαμπρὸν σιγίλλιον, ἐπικυροῦν καὶ ἐπεκτεῖνον τὸ τοῦ β'
Σεραφεῖμ. Ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους τὸν Οἰκουμενικὸν
θρόνον κατεῖχε Πατριάρχης Κύπριος τὴν καταγωγὴν, Γεράσιμος
ὁ γ' (1794-97), ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως Δέρκων ὑπὲρ-
γρωσ, ἀφοῦ νεώτερος ὑπῆρξε σχολάρχης τῆς Πατριαρχικῆς
Ἀκαδημίας². Τοιοῦτοιόπως ὁ Πατριάρχης βεβαίῳ ἐν τῷ σιγίλ-

¹ Διονυσίου Φωτεινοῦ, Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας, τανὺν Τραν.
συλδανίας, Βλαχίας καὶ Μολδαυίας, ἐν Βιέννῃ 1819, τόμ. Γ' σελ. 551:
«Ὁκναί». «Αἱ ὀκναὶ τοῦ ἀλατος εἶναι εἰς τρία μέρη». σ. 552: «Βάματα»
«Τὰ Βάμα εἶναι τὸ Κουμέρι τῶν εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων πραγ-
ματειῶν».

² Περί Γερασίμου τοῦ γ' πολλὰ διηγᾶται Σέργιος ὁ Μακροαῖος (Ἰπο-
μνήματα Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐν Κ. Ν. Σάθα Μεσαιωνικῇ Βιβλιοθήκῃ
τόμ. Γ' σ. 387 - 392, συμπεραίνειν ὅτι ἐπατριάρχης «λαμπρυνόμενος, διέ-
πων τε καὶ συμπερόμενος ἡπίως» τοῖς μὲν ἐνδοῦς, ἄλλως δὲ θεραπεύων
ἄλλους, παρορῶν πολλὰ καὶ ἡθελὶ μαχόμενος». Ὁ δὲ Κ. Μ. Κούμας
(Ἱστορία τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων τόμ. Β' σ. 506) λέγει τὰ ἐξῆς: «Κύ-
πριος τὴν πατρίδα, παιδείας ἐλληνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἔμπειρος, ἀλλὰ
γέρων ἥδη καὶ ἀδρανής. Αὐτὸς τὴν ὑπὸ Καλλινίκου Γ' τιμηθεῖσαν Ἀρχιε-

λίῳ ὅτι «τὰ πλείω τῶν ὀστερον γεγενημένων τῇ Μονῇ ταύτῃ
καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ γινώσκουμεν ἑωρακότες καθ' ἡμᾶς γὰρ ἐγένετο
ἐνδημοῦντας τῇ πατρίδι» καὶ ἀποφαίνεται συνοδικῶς, ἵνα ἡ ὡ-
θεῖσα μονὴ «τυγχάνῃ...ἐλευθέρᾳ παντελῶς καὶ ἀσύνδοτος, μηδενὶ
μηδὲν ὀφείλουσα παρέχειν μήτε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Κύπρου, ἀρ-
κουμένῳ τῷ κανονικῷ αὐτοῦ μνημοσύνῳ», οἱ δὲ παρεκτερεόμενοι
«παιδεύονται καὶ σωφρονίζονται ὑπὸ μόνον τοῦ ἡγουμένου» καὶ
«τὰ μετόχια... ὑπάρχουσιν ἀνερόκλητα», «τῶν δὲ ἀποθησκομένων
πατέρων... πᾶσαν τὴν καταλειφθεῖσαν περιουσίαν λαμβάνῃ ἡ ἱερὰ
μονή» ἐν τέλει δ' ἀφορίζει πάντα παραιβάτην ἔστω «καὶ τοῦ
ἀρχιερατικοῦ καταλόγου».

Ἀρχιεπίσκοπος τῆς νήσου ἦτο τότε ὁ γηραιὸς Χρύσανθος
(1767-1810), λόγιος καὶ δραστήριος ἄλλοτε ἱεράρχης, καταπο-
λεμήσας τὸν διαβόητον Χατζῆ μπακκῆ ἀγᾶν¹, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1791

πισκοπὴν Δημητριάδος ἀνέδειξε τῷρα μητρόπολιν, χειροτονήσας Μητροπο-
λίτην τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Ἀθανάσιου. Θλιβόμενος ὅμως ἀπὸ τὸ γῆρας, ἐπα-
ρατήθη οικειοθελῶς τὸν Μάϊον(;) τοῦ 1797 καὶ ἐσυγχωρήθη νὰ κατοικῇ εἰς
αὐτὴν τὴν Κωνσταντινουπόλιν ὡς ἡσυχος καὶ ἀνύπατος εἰς τὸν διάδοχόν
του». Ὁ δὲ Ζαχαρίας Μαθᾶς ὁ Ἀνδριος (Κατάλογος Ἱστορικός τῶν πρῶ-
των ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς Πατριαρχῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει...
Ἐκκλησίας, ἐν Ναυπλίῳ 1837, σ. 262) γράφει «ἐλληνικῆς καὶ ἐκκλησιαστι-
κῆς παιδείας ἀκριβῶς ἐγκρατὴς καὶ τὸ ἥθος ἀμεμπτος καὶ σεβάσιμος, ἀλλὰ
γέρων ἥδη κακῶς καὶ ἀσθενής» ὅθεν μετὰ ἔτη 3 παρήτηθη καὶ παρέ-
μεινεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατοικῶν εἰς τὰ Θεραπεῖα ὅπου καὶ ἐτελεύ-
τησεν». Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Σκαυλάτος ὁ Βυζάντιος (Κωνσταν-
τινούπολις, τόμ. Β' Ἀθήνησιν 1862 σ. 453). Ὁ δὲ Μανουὴλ Γ. Γεδεών
(Πατριαρχικοὶ Πίνακες: Ἐν Κων(σταντιν)πόλει σ. 673) γράφει τὰ ἐξῆς «222. Γερά-
σιμος Γ'. Ἀπὸ τῆς 3 Μαρτίου 1794 ἐκλεγεῖς πατριάρχης ὁ μητροπολίτης
Δέρκων Γεράσιμος διώκησε τὰ πράγματα τῆς ἐκκλησίας μέχρι 19 Ἀπρι-
λίου 1797. Γεννηθεὶς ἐν Κύπρῳ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ 18 αἰῶνος ἐσπού-
δασεν, ἀγνωστον ποῦ, τὴν ἐλληνικὴν, ἥς ἐπὶ τῇ γνώσει διεκρίνετο, τιμώ-
μενος καὶ διὰ τὸν ἀμεμπτον αὐτοῦ βίον. Ἐξελέγη μητροπολίτης Βιζύης τῇ
28 Φεβρουαρίου 1862 καὶ τῇ 1767 διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Σαμουὴλ
Χαντζερῆ Σχολάρχης τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας, ἥς προσέτη ἐπὶ δύο
ἔτη. Παιρατησάμενος τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἐξῆσεν ὀλίγα ἔτη ἐν Κων(σταντιν)πόλει
καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Θεραπεῖαις» (σελ. 675) «Κυριώτεραι πράξεις αὐτοῦ... ἡ κατὰ
τὸ 1795 ἐπικύρωσις τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν προνομίων τῆς μονῆς
Πάτμου· ἡ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους (1795) κύρωσις τῶν σταυρο-
πηγιακῶν δικαίων τῆς ἐν Κύπρῳ μονῆς Μαχαιράδος».

¹ Περί τοῦ Χατζῆ μπακκῆ καὶ ἰδιῶς τοῦ Ἀκεμάλ ἀγᾶ, ὅστις ἦλθεν εἰς
τὴν Κύπρον τῇ 1761 καὶ ἐφονεύθη μετὰ δύο ἔτη, σφίζεται ἐνθύμησις ἐπὶ
τοῦ φ. ρθ' β' τοῦ μεγάλου συμμεῖκτο κώδικος τῆς μονῆς (βλ. κατωτ.).

ἐκφράσας τὴν ἐπιθυμίαν νὰ παραιτηθῇ. Πρὸς ἀνακούφισιν αὐτοῦ ἐχειροτονήθη «ἐπίσκοπος Ταμασοῦ» ὁ ὁμώνυμος ἀνεψιὸς του, τούτου δὲ ἴσως ἐπεμβάσεις εἰς τὴν μονὴν ἀπηγόρευε τὸ σιγίλλιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ.

Ὅπωςδὴποτε τὸ ἱστορικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφον, γεγραμμένον ἐπὶ ὥραιας μεμβράνης καὶ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Κυπρίου Πατριάρχου καὶ πάσης τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου τῆς Μ. Ἐκκλησίας· καὶ φέρον ἐξηρητημένην τὴν μεγάλην σφραγίδα τοῦ Γερασίμου, φυλαττόμενον δὲ μέχρι σήμερον ἐπιμελῶς ἐν τῇ μονῇ, ἀποτελεῖ τὸ ἐπισημότατον δίπλωμα τῶν ἱστορικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων. (Βλ. τοῦτο ὁλόκληρον κατωτέρω ὑπὸ στοιχ. Η').

Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τίνος ἐξεδόθη τὸ πατριαρχικὸν ἐκεῖνο σιγίλλιον, δὲν παρεδόθη. Ἄλλ' ὁ ἡγούμενος Ἰωαννίκιος δὲν εἶχε βεβαίως ἐν Κωνσταντινουπόλει ἄλλους ἱκανωτέρους πράκτορας τῶν δύο ἐν Ἰασίῳ ἐδρευόντων ἱερομονάχων. Δεκαεξὶ δὲ μῆνας μετὰ τὸ αὐθεντικὸν χρυσόβουλλον καὶ τὸ πατριαρχικὸν σιγίλλιον ἀπέθνησκεν ὁ Ἰωαννίκιος (15 Ἰουνίου 1796) ἄξιος διάδοχος τοῦ Παρθενίου, καταλείπων τὸ κτήριον τῆς μονῆς σχεδὸν ὅπως εἶχε πρὸ τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ 1892.

Ἄλλ' ὁ γέρων *Γερμανὸς* ὃν ἀφῆκε διάδοχον, καταγόμενος ἐκ τοῦ χωρίου Βιρόκληνης κυβερνήσας τὴν Μονὴν «*χρόνους 31*» ἦτο κατὰ τὸν *Κόνδυκα* ἄνθρωπος «ἀπλοῦς ὀλιγόλογος ἀσύμβουλος» ἥτοι πιθανῶς ἄβουλος. «*Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ, λέγει ὁ Κόνδυς, ἐστάλησαν πολλοὶ ταξειδιῶται εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς τουρκίας καὶ ῥωσίας καὶ τινὰς δὲν ἐμεταγύρισεν εἰς τὸ μοναστήριον.*»

Τίνες ἦσαν οἱ οὐδέποτε μεταγυρίσαντες, ἀγνοοῦμεν. Ὁ Χαράλαμπος καὶ ὁ Κυπριανὸς ἐπανῆλθον κατὰ τὰ 1802 καὶ «ἀπῆλλαξαν τὸ μοναστήριον ἀπὸ τὰ δυσβάστακτα χρή» κατὰ τὸν Φίλιππον Γεωργίου. «Ὁ Κυπριανὸς ἀνεδέχθη τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Στροβίλῳ μετοχίου τῆς μονῆς· διὰ νὰ εἰσχωρήσῃ δὲ εἰς τὰ πράγματα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἔλαβεν ἐντεῦθεν συγγκοινωνίαν μετὰ τῶν πολιτῶν τῆς Λευκοσίας». Ὁ γέρων Χρυσάνθος ἠναγκάσθη νὰ διορίσῃ αὐτὸν οἰκονόμον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ δὲ Κυπριανὸς δὲν ἐβράδυνε νὰ δώσῃ δείγματα τῆς διπλωματικῆς τέχνης, ἣν

ἐξέμαθεν ἐν Ἰασίῳ. Περὶ τούτου ἔχομεν μαρτυρίαν τοῦ παραδόξου ἐκείνου περιηγητοῦ, ὁ ὁποῖος ἔγραψεν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ali bey¹. «Κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος (1804), λέγει, συνέβη μεγάλη ταραχὴ τῶν Τούρκων ἐναντίον τοῦ Δραγομάνου· κατέλαβον τὴν Λευκοσίαν καὶ συμπεριεφέροντο βαρβάρως πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, φονεύοντες τοὺς ἀρνούμενους νὰ δώσωσι χρήματα². Κατὰ τὴν δεινὴν ἐκείνην περίστασιν ὁ Οἰκονόμος ὑπῆρξεν ὁ ἀγαθὸς ἄγγελος τῆς κοινότητος· τόσον ἦτο τὸ τάλαντον καὶ ἡ δεξιότης (tact), ἣν ἐπέδειξεν ἀποτρέπων τὴν μανίαν τῶν ἀνταρτῶν». Ἐκτοτε ἡ δημοτικότης τοῦ Κυπριανοῦ ἐδιπλασιάσθη, ὅλη δὲ ἡ δύναμις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐξέφυγε τῶν γεροντικῶν χειρῶν τοῦ Χρυσάνθου καὶ περιήλθεν εἰς τὰς στιβαρὰς τοῦ φιλοδόξου Μαχαιριώτου· τέλος κατὰ τὰ 1810 κατώρθωσε διὰ πολλῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνεργειῶν νὰ καταλάβῃ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον, ἐνῶ ὁ Χρυσάνθος μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του ἐξωρίζοντο εἰς τὴν Εὐβοίαν. Καὶ ἡ μὲν Πύλη διώρισεν ἀρχιεπίσκοπον τὸν Κυπριανὸν καὶ νέον μητροπολίτην Κιτίου τὸν Μελέτιον, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε παραίτησις τῶν ἐξορισθέντων, ἡ χειροτονία ἦτο κανονικῶς ἀδύνατος. Ὅθεν ὁ ἐν Λάρνακι παρεπιδημῶν σοφὸς ἱεράρχης Κωνστάντιος ὁ Συναίου ἠρνήθη νὰ τελέσῃ αὐτήν. Ἀλλὰ κατὰ Σεπτέμβριον ἀπέθανεν ἐν Εὐβοίᾳ ὁ γέρων Ἀρχιεπίσκοπος καὶ μετὰ νέαν ἐντολὴν τοῦ Πατριάρχου ὁ Κωνστάντιος ἐχειροτόνησε τὸν Κυπριανὸν τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1810· κυρία δὲ πηγὴ ἀπομένει ὁ Κῶδιξ Α τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἐκ τούτου ἀντλῶν διέλαβε περὶ Κυπριανοῦ ὁ ἐμβριθέστατος Κύπριος διδάκτωρ τῆς θεολογίας κ. Χαρίλαος Ι. Παπαϊωάννου πρῶτον μὲν εἰς τὸ περιοδικὸν «Φῶς» (σ. 3 - 9, 33 - 30, 65 - 72) ἔπειτα δὲ εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς τοῦ Χάκκετ «Ἱστορίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου»³.

Πολλὰ ὑπάρχουσι μαρτύρια ὅτι καὶ ὡς ἀρχιεπίσκοπος ὁ Κυπριανὸς ἐξηκολούθει νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς ἀναθρεψάσης αὐτὸν Μο-

¹ Travels of Ali Bey. London, 1816.

² Πβλ. Σακελλαρίου Κυπριακά, τ. Α' σ. 579.

³ Τόμ. Α' ἐν Ἀθήναις 1923 σ. 305 ἐξ.

νῆς, ὅσον καὶ περὶ τῶν κοινωφελῶν ἐν Λευκοσίᾳ ἔργων. Οὕτω βλέπων ὅτι «ἡ Κύπρος πάσχει ἀπὸ λιμῶν ἐλληνικῶν μαθημάτων» ἤγειρεν ἐκ θεμελίων καὶ τῇ 1 Ἰανουαρίου τοῦ 1812 ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίρια καὶ καθιέρωσε «τὴν ἤδη οἰκοδομηθεῖσαν νέαν σχολήν, τὴν ἔξωθεν καὶ πλησίον κειμένην τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς ἐν τῷ κατὰ ἀνατολὰς ἐδρισκομένῳ παξέ, τὸν ὁποῖον παξὲν εἶχε πρὸ χρόνων ἀφιερωμένον εἰς τὴν ἱερὰν σταυροπήγιον καὶ βασιλικὴν μονὴν τῆς Κυρίας Μαχαιράδος ὁ συναδελφὸς ἡμῶν ἅγιος Κυρηναῖος κτὸ Εὐγένιος»¹. «Ἀλλὰ, λέγει κατωτέρω ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐντελλόμεθα καὶ διορίζομεν ἐν ὧν μὲν ἡ σχολὴ αὕτη διασώζεται τοῦτο αὐτὸ σχολὴ κατὰ τὴν ἀφιέρωσιν ἡμῶν, τὸ ἱερὸν μοναστήριον νὰ μὴ ἔχῃ νὰ πρετενδαίρῃ τι ὑπὲρ τοῦ τόπου τούτου. Ἄν ὅμως μετὰ καιρὸν κανένας ληστρικῶς ἐφορμῆας ἤθελεν ἀναιρέσῃ τὸ σύστημα τῆς σχολῆς ταύτης, τὸ ἱερὸν Μοναστήριον αὐθις νὰ πρετενδαίρῃ τὸν ἴδιον τόπον».

Ὡς ἀντιστάθμημα δὲ τοῦ παξέ τῆς Μονῆς ἀφιέρωσεν εἰς αὐτήν, τὸ ἐπόμενον ἔτος (1813), τὸ τσιφλικὶ τῆς Τύμβου, ὅπερ εἶχεν ἀγοράσει παρὰ τοῦ Δημητρίου Παυλίδου, ὅπως βοηθήσῃ τοῦτον, φυλακισθέντα, νὰ καταβάλῃ τὴν πρὸς τοὺς κληρονόμους Χατζηγεωργάκη Δραγομάνου ὀφειλὴν του. Πρὸς βελτίωσιν δὲ τοῦ τσιφλικιοῦ ἐπώλησεν ἄλλα ἀπρόσοδα κτήματα τῆς Μονῆς καὶ προέβη εἰς τὰς ἀναγκαίας ἐπισκευάς².

Ἡ δρᾶσις τοῦ Κυπριανοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου δυστυχῶς δὲν ἀπεμνημονεύθη ἐπαρκῶς· γνωστὴ κοινῶς εἶναι ἡ ἀνέγερσις τῶν σχολείων τῆς Λευκοσίας, καὶ ἡ περὶ βιβλιοθηκῶν μέριμνα, ἣν εἶχεν ἐπιδείξει καὶ ἐν τῇ μονῇ. Ἀλλὰ κυρίως ὁ μαρτυρικός του θάνατος περιέβαλε τὴν μνήμην του διὰ λαμπροῦ φωτοστεφάνου. Ποία ἦτο ἡ σχέσις τοῦ Κυπριανοῦ πρὸς τὴν Φιλικὴν ἐταιρείαν καὶ τοὺς ἐπαναστάτας, παρέμεινε μυστήριον. Οἱ ἀγάδες κατήγ γελον εἰς τὴν Πύλνν τοὺς χριστιανούς τῆς νήσου, καὶ ἀφοῦ αὐτοὶ παρέδωκαν εὐπειθέστατα τὰ ὅπλα. Ἡ εἰς Λευκοσίαν πρόσκλησις τῶν ἀρχιερέων, τῶν ἡγουμένων καὶ τῶν προκρίτων

¹ Κῶδιξ Ἀρχιεπ. Α, σ. 173 ε.

² Κῶδιξ Ἀρχιεπισκοπῆς Α, σ. 177.

Ο ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1821 προεμήνυε τὴν ἐρχομένην θύελλαν. Ἄλλ' ὁ Κουτζούκ Μεχμέτης ἐπὶ ἓνα σχεδὸν μῆνα καθυσύχαιε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, τέλος δὲ καὶ τοῦ ὠρκίσθη, ὅτι δὲν θὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ. Πράγματι κατὰ τὴν ἐνάτην Ἰουλίου μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς καταδίκης πάντων τῶν συνελθόντων, ἐνῶ οἱ τρεῖς μητροπολίται ἐκατατομήθησαν, ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐκρεμάσθη ἀπὸ τῆς συκαμινέας τῆς ἀπέναντι τῆς πύλης τοῦ σεραγίου. Τὴν ἐπαύριον ἐκρεμάσθη καὶ ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς τοῦ Κύκκου Ἰωσήφ, ὁ ἡγούμενος τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς μονῆς τοῦ Χρυσσοτόμου, ὁ οἰκονόμος τῆς μονῆς τοῦ ἱμῶδου καὶ οἱ δύο ἐν Κύπρῳ ἀντιπρόσωποι τοῦ ὄρους Σινά¹. Πῶς λοιπὸν ἐκ τῆς πανωλεθρίας ἐκείνης τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν διέφυγεν ὁ ἐνενηκοντούτης ἡγούμενος τοῦ Μαχαιρᾶ; Τὴν ἀπάντησιν παρέχει σαφῶς ἡ φράσις τοῦ Κόνδυκος «ἀφῆκε χρέος γρόσια χιλιάδες 45.000». Πράγματι ὁ Γερμανὸς διὰ νὰ σωθῇ ἐξεχώρησε πολλὰ κτήματα τῆς Μονῆς, καὶ οὕτως αὕτη κατήντησε πενεστέρα. Ὁ ποιητὴς τοῦ Θρήνου τῶν ἀρχιερέων, κατὰ τὸ ἐν τῇ Μονῇ σωθὲν χφ. σελ. 26, (ὅπερ ἐδημοσίευσεν ὁ ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος εἰς τὸν Νέον Κυπριακὸν Φύλακα, ἔτος β' ἀρ. 89 τῆς 28 Ἰουλίου 1926) καταλέγων τοὺς σφαγέντας λέγει

*στὴν Κύπρον τὴν ἐξακουστὴν ἐμεῖναν δυὸ γουμένοι
ἐδῆσαν τὰ σαρίκια τοὺς μ' ἓναν λιμὴν τῆς δήστρας
ἓνας τῆς Μαχαιριώτισσας καὶ τῆς ἀγιάς Ἐγκλείστρας.*

Ὁ Γερμανὸς ἀπέθανεν «ὡς 96 χρόνων» τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1827—ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου—καὶ ἐτάφη εἰς τὸ μοναστήριον. Ἐπειδὴ δὲν ἀφῆκε διάδοχον, ἐπῆλθε χηρεία ἑνὸς περιόπου ἔτους, καθ' ὃ ἐζητειτο ἄνθρωπος ἱκανός· κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1828 ἐχειροτονήθη ὁ Κυκκώτης **Μελέτιος**, χρηματίσας πρωτοσύγκελλος τῆς μονῆς τοῦ Κύκκου. Ἡ ἐξ ἄλλης μονῆς μετάκλησις ἡγουμένου παρέβαινε ῥητὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ

¹ Μνηστὰ τῶν ἐν Κύπρῳ κατατομήσεων καὶ τῶν ἀπαγχονισμῶν τοῦ 1821 γίνεται καὶ ἐν τῇ ἀρχεῖφ τοῦ ἐν Λάρνακῃ προξενείου τοῦ Ἰονίου Κράτους, ὅπερ ἔσωσε καὶ κατέχει ὁ πρῶτος ἐν Λάρνακῃ γυμνασιάρχης, ἡδὴ δ' ἐκπαίδευτικὸς σύμβουλος κ. Δ. Μ. Σάρρος.

Νείλου¹, ἀλλ' ἐγένετο κατ' οἰκονομίαν. Ὁ Χατζῆ Μελέτιος «*κλί-
νοντας εἰς τὸ φιλαργυρότερον*» ἐπλήρωσεν ἱκανὸν μέρος τοῦ χρέ-
ους «*ὅπου ὅτε ἐγινεν ἡγούμενος ἐσυμποσοῦντο*» 48000² καὶ ἀφῆ-
κε μόνον 15000.

Ἐπὶ Μελετίου συνέβη εἰς τὸ Τρίκωμον καὶ παράτολμον ἐπανα-
στατικὸν κίνημα, ὀφειλόμενον εἰς τρόφιμον τῆς Μονῆς, τὸν Ἰω-
αννίκιον. Αἱ λεπτομέρειαι τοῦ βίου καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου
τοῦ Μαχαιριώτου τούτου ἐδημοσιεύθησαν ἐσχάτως ἀπὸ προφο-
ρικῆς παραδόσεως τῶν συγγενῶν του³ ἀλλὰ τὸ τόλμημά του ἦτο
γνωστότατον, ὡς «*στάσις τοῦ Καλογήρου*». Οὗτος εἶχε γεννηθῆ
εἰς τὸν Ἅγιον Ἡλίαν τοῦ Καρπασίου, υἱὸς τοῦ Χριστοφῆ Λαζί-
μανου καὶ τῆς Μαρίας Χ' Πρέττου καὶ ἐβαπτίσθη Ἰωάννης.
Φυγὼν ἐκεῖθεν, ἐγινε *καλοῦρῖν* εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Μαχαιρᾶ. Ἀλ-
λὰ τὰ τότε κατορθώματα τῶν ἡρώων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανα-
στάσεως τόσον ἐξηγείραν τὸν ἐνθουσιασμόν του, ὥστε ἀπῆλθεν
εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπανελθὼν τῷ 1828, ἐπὶ τέσσαρα ἔτη παρε-
μεινεν εἰς μετόχι τοῦ Μαχαιρᾶ καὶ ἐκουρεύθη μοναχὸς Ἰωαννίκιος.
Ἀλλὰ τὸ πολεμικὸν του μένος ἐξηκολούθει. Ἦτο τὸ φόβητρον
τῶν γειτόνων Τούρκων, καὶ ὅτε ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς καταγγελίας
τὸν κατεζήτηουν, ἐφυγοδίκει. Τότε συνεννοούμενος μὲ κάποιον Ἰ-
μάμην τῆς Πάφου, ἐξηγριωμένον διὰ τὰς φορολογικὰς πιέσεις
τοῦ Πασᾶ, ἐπανεστάτησεν. Αὐτὸς εἶχε μόνον 16 Ἀλβανούς ἐνό-
πλους, ἀλλ' εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον του, ὡς ἄλλος Παπαφλέσας,
διηγούμενος περὶ βοηθειῶν ξένου Προξενείου. Ἀλλ' ὅταν ἔμαθεν
ὅτι κατεδιώκετο ἀπὸ πολὺ περισσοτέρους νιζάμηδες, ὑπεχώρει
πρὸς τὸν Λάρνακα διὰ νὰ σωθῇ. Ἀλλ' ἐσυνελήφθη παρὰ τὴν
κώμην Πυρκάν μὲ τοὺς Ἀλβανούς του ἐκτὸς δύο καὶ καταδικα-
σθεὶς ἐν Λευκωσίᾳ, ἀνεσκολοπίσθη ἢ, κατὰ Σακελλάριον, «*ἐφουρ-
κίσθη*». Ὅπως δὴποτε καὶ ὁ Μαχαιριώτης οὗτος ἐμαρτύρησεν,

¹ Τὸ λτ' ἄρθρον τῆς Τυπικῆς διατάξεως λέγει τὰ ἑξῆς: «Ἀφ' ἐτέρου
μέντοι μοναστηρίου τῆς νήσου καθ' ἡντιναὺς αἰτίαν ἡγούμενος οὐ προχειρι-
σθήσεται, ἀλλὰ τὸν καὶ θρέμμα καὶ παιδεύμα καὶ κουράν ταύτης τυγχάνον-
τα καὶ τοὺς τύπους αὐτῆς εἰδὲτα καὶ τὰ ἦθη τῶν ἀδελφῶν ἀκριβέστατα».

² Μ. Κούμα; Κυπριώτικα Διηγήματα, Ἀμμόχωστος 1928 σελ. 3-13. Ὁ
κ. Κούμας καὶ δι' ἐπιστολῆς του ἐπεβεβαίωσε τὴν ἀκρίβειαν τοῦ διηγήμα-
τός του.

ἀφοῦ ἔλαβε—πρᾶγμα σπάνιον ἐν Κύπρῳ—τὸ ὄπλον τοῦ ἀντάρτου.

Εἰς τὴν μονὴν ἱκανὰ βοηθήματα προήρχοντο εἰσέτι ἐκ Μολ-
δαΐτας. Ἀλλὰ τῷ 1837 ἀπέθανεν ἐκεῖ ὁ μετὰ τοῦ Χαλαλάμπου
ἀποσταλεὶς «*πρὸ χρόνων*» Παπᾶ Γρηγόριος, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ὁ Με-
λέτιος κατέστησε πληρεξούσιον τὸν Γεώργιον Θεοδοσιάδην διὰ
«*ἐπιτροπικοῦ*» σφωζομένου ἐν τῇ Μονῇ καὶ δημοσιευμένου κα-
τωτέρω. Ὁ Μελέτιος ἀνεκαίνισε «*καὶ τὸν τρέκλινον τῆς ἐκκλησίας
ὅλον, ὁμοίως ἔκαμεν καὶ τὸ νερὸν μὲ κκιούνκια καὶ ἔρχεται μέσα
παστροκίτατον ἐστόλισε τὴν Μονὴν μὲ πατέρας Ἱεροπρεπεῖς καὶ ἱ-
κανούς*», ἀφῆκε δὲ διάδοχόν του τὸν οἰκονόμον Καλλίνικον. Ἀπέ-
θανεν ὡς 80 ἐτῶν τῇ 6 Μαΐου 1843 καὶ ἐτάφη εἰς τὸ χωρίον Πέρα.

Ὁ **Καλλίνικος** ἦτο ἐκ Κλήρου· κυβερνήσας δὲ τὴν μονὴν
ἐπὶ 25 περίπου ἔτη, ἀπέθανε κατὰ τὸ Μοναχολόγιον τῇ 20 Ἰα-
νουαρίου 1868.

Μετὰ τριετῇ περίπου χηρείαν τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1870 ἔχει-
ροτομήθη ἡγούμενος ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Γούρρη **Χριστόφορος**, με-
τα δὲ 21 ἔτη τῇ 27 Ἰουνίου 1891 «*μετακαλεσάμενος*» τοὺς πα-
τέρας, ἐζήτησε «*νὰ μὲ ἀπαλλάξητε τοῦ καθήκοντος τῆς διαχειρί-
σεως. . . Ἡ Σύναξις παμψηφεί ἐξελέξατο . . . τὸν Οἰκονόμον
Αὐτῆς κύριον Ἰγνάτιον*» τὸν ἐκ τοῦ παρακειμένου χωρίου Λαζανιά.

Ἀλλὰ μόλις 14 μῆνες εἶχον περάσει ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγου-
μένου Ἰγνατίου καὶ ἐπῆλθεν εἰς τὴν μονὴν μεγάλη συμφορά. Τὸ
πρῶτ' τῆς 5 Σεπτεμβρίου 1892 παρετηρήθη ἐκ τινος τῶν κελλίων
ἐξερχόμενος καπνὸς καὶ παρ' ὅλην τὴν συνδρομὴν καὶ τὴν βοή-
θειαν τῶν πλησιεστέρων ἀγροτῶν ἐντὸς τριῶν ὥρῶν κατεκάη ὁλό-
κληρον τὸ μοναστήριον, τοῦ ὁποίου τὰ παλαιὰ ξύλα ἐπυρπολοῦν-
το ὡς δοξδία, ἐκάη δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἐν τῷ μέσῳ ναός, εἰς τὴν στέ-
γην τοῦ ὁποίου ἐτινάχθησαν ἐκ τοῦ χαμηλοῦ ἡλιακοῦ φλεγόμενα
κομμάτια. Οἱ μοναχοὶ κατάρθωσαν νὰ σώσωσι καὶ τώρα, ὅπως
πρὸ 354 ἐτῶν, τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου καὶ τὴν Διάταξιν τοῦ
Νείλου καὶ προσέτι τὸ σιγίλλιον τοῦ Γερασίου, τὰ κατωτέρω κα-
ταλεγόμενα χειρόγραφα καὶ τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ σκεύη. Ὅτε δ' ἐ-
πῆλθε τὸ σκότος τῆς νυκτός, συνηθροισμένοι μετὰ τοῦ ἡγουμένου
ἐπὶ παρακειμένου λόφου, ἐδακρυρροοῦν ἐνώπιον τοῦ ἀπομείναν-
τος σωροῦ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς τέφρας. Ἀλλὰ τὴν ἀπόγνωσιν

διασκέδασε καὶ πάλιν αὐτὴ ἡ ἱερὰ εἰκὼν. Ἡ κυρία Μαχαιρὰς ἔπρεπε νὰ ἐνθρονισθῇ ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ χώρου, ὃν κατεῖχεν ἀπὸ ἑπτὰ αἰώνων, καὶ ἡ ἐργασία τῆς περισυλλογῆς ἤρχισεν ἀμέσως. Τῇ δὲ 1 Ὀκτωβρίου 1893 ἐξεδόθη δίφυλλος ἐγκύκλιος, ζητοῦσα συνδρομὰς τῶν ὀρθοδόξων, καὶ τὸ χρῆμα ἐδόθη ἀφειδῶς. Ἀλλ' εἰς τὴν ταχεῖαν ἀνάκτισιν τῆς μονῆς συνετέλεσεν ἰδίως ἡ πρόθυμος ἐργασία τῶν χωρικῶν, σπουδόντων νὰ ταχθῶσι δωρεὰν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Παναγίας. Οὕτω μέχρι τοῦ 1900 ἀνεκτίσθη τελείως ἡ μονὴ εὐρυτέρα καὶ ὑψηλότερα τῆς παλαιᾶς τοῦ Παρθενίου καὶ τοῦ Ἰωαννικίου. Ὅτε δὲ τῇ 5 Αὐγούστου τοῦ 1900 ἀπέθνησκεν ὁ Ἰγνατίος, ἐφ' οὗ συνέβη καὶ ἡ πυρκαϊὰ καὶ ἡ ἀνακαίνισις, ἀφῆκεν εἰς τοὺς διαδόχους του τὸ κτήριον τοῦ Μαχαιρᾶ οἷον οὐδέποτε ἄλλοτε ὑπῆρξε.

Τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1900 ἐχειροτονήθη ἐν τῷ ἐν Λευκοσίᾳ μετοχίῳ τῆς μονῆς ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κερυνείας κ. Κυρίλλου, τοῦ νῦν ἀρχιεπισκόπου, ἡγούμενος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰγνατίου κ. **Μητροφάνης**, ὁ καὶ ἤδη κυβερνῶν αὐτὴν μετὰ φρονήσεως καὶ ζήλου.

Οἱ καιροὶ σήμερον βεβαίως εἶναι διάφοροι τῶν χρόνων Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. Καὶ ὅμως ἡ πρὸς τὰς σεπτὰς εἰκόνας «τῆς ὑπερμάχου στρατηγού» εὐλάβεια τοῦ ἀπανταχοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ παρέμεινεν ἡ αὐτή. Ἐὰν ἡ τοσαύτη ἀφοσίωσις ἐνεψύχωσε τὸ ἔθνος—καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐννοοῦμεν ἐφ' ὅσον μελετῶμεν τὴν πικρὰν ἱστορίαν τῆς δουλείας—μέγα μέρος ὀφείλεται πάντως εἰς τοὺς μοναχοὺς, τοὺς πολυπαθεῖς ὑπηρέτας καὶ φρουροὺς τῶν προσκυνημάτων τούτων. Εἶθε νὰ ἐμπνέη αὐτοὺς διαρκῶς ἡ αὐτὴ πίστις! Οἱ μοναχοὶ τοῦ Μαχαιρᾶ θὰ κρατύνωνται εἰς αὐτὴν ἐγκύπτοντες εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μονῆς των, εἰς τὴν ὅλην ἱστορίαν τῆς πατρίδος των. Εἰσήκουσαν ἀληθῶς καὶ ἐτήρησαν μέχρι τοῦδε τὴν μεγάλην ἐντολήν, ἣν, ἀρχομένων τῶν φραγκικῶν διωγμῶν, ἀπέστειλε πρὸς τοὺς Κυπρίους ἐκ Νικαίας Πατριάρχης μέγας, ὁ Γερμανός: «Λαεὶ περιούσιε τοῦ Χριστοῦ, στήκε ἐν τῇ πίστει. . . τῆς εὐκαταίας ἐκείνης φωνῆς προσδοκῶν ἐπισκοῦσαι. ἡ «πίστις σου σέσωκέ σε»¹.

¹ Γερμανοῦ Ἐπιστολὴ β'. Βλ. ταύτην παρὰ Σάθα, Μεσαιωνικῆς βιβλιοθήκης τόμ. Β' σ. 14-19.

Α'

ΤΥΠΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΝΕΙΛΟΥ¹

Κώδιξ μεμβράνης (0,21X0,165). Στάχως τοῦ 1683 διὰ βύρσης καστανῆς ἐπὶ ξυλίνων καλυμμάτων. Φύλλα κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἀρίθμησιν 103. Τούτων ἐλλείπουσιν ἐν ὅλῳ 15, ἥτοι τὸ φ. 1 ἐλλείπει. [Τὸ φ. 2 ἀρχόμενον «μικρὰν ἐντεῦθεν ἐλπίζονται τὴν μετάνοιαν» καὶ τὸ φ. 3 λήγον «ἐπιμελητέοι δὲ ὑμῖν κατὰ δύναμιν καὶ τὸ μεμνησθαι θῆ», ἀνῆκον ἴσως εἰς τὰ ἐλλείποντα μέρη]. Ἀπὸ φῶα-10α Πίναξ. Τὸ φ. 26 (§ λβ'-λγ') λείπει. Τὸ φ. 47 (§ ξβ'-ξγ') λείπει ὁκτώ φύλλα, ἥτοι τὰ φ. 49-56 συμπερ. (§ ξδ'-οθ') λείπουσιν, ἀλλὰ τὸ περιεχόμενον ὑπάρχει παρὰ Ἐφραίμ (σ. 33-37 πλὴν τῶν § ξς'-ξζ'). Τὰ φ. 66 καὶ 67 (§ ξε'-ξη') λείπουσι. Τὸ φ. 102 λείπει. Τὸ φ. 103 περιέχει ἀντίγραφον τοῦ κανόνος ριδ', ὡς ἐν φ. 76β. Αἱ πλείσται σελίδες φέρουσιν 20 γραμμάς, ἄλλαι 21. Αἱ δημοσιευόμεναι φωτοτυπίαί τριῶν σελίδων (φ. 11α, φ. 100β καὶ φ. 101α) ἐλήφθησαν ἐκ φωτογραφιῶν μικροτέρων τοῦ πραγματικοῦ.

Ἐν ταῖς ῥαῖς τῆς ἐφεξῆς τρίτης ἐκδόσεως τῆς Τυπικῆς Διατάξεως, γινομένης μετ' ἀντιβολὴν τοῦ κειμένου τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐφραίμ πρώτης ἐκδόσεως πρὸς τὸ κείμενον τοῦ χειρογράφου, τὰ χρησιμοποιούμενα σημεῖα ἔχουσι τὰς ἐξῆς σημασίας: τὸ X=Τὸ χειρόγραφον τῆς Τυπ. Διατάξεως, τὸ B=Ἐφραίμ α' ἐκδοσις τοῦ 1756, τὸ M=Miklosich—Müller β' ἐκδοσις ἐν Acta et Diplomata etc. τόμ. V, τὸ†=προστίθῃσιν καὶ τὸ —=παρὰλείπει.

Προτάσσεται τῆς παρούσης ἐκδόσεως τῆς Τυπικῆς διατάξεως ὁ Πρόλογος τοῦ Παρθενίου, οἱ ἱαβικοὶ στίχοι καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἐφραίμ, καὶ ὁ πίναξ τῶν περιεχομένων (ὡς ἐν τῷ X) ἐπιτάσσεται δὲ ὁ Παρακλητικὸς κανὼν τοῦ Ἐφραίμ.

¹ Περὶ τυπικῶν ἄλλων μονῶν βλ. Karl Krumbacher, Geschichte der Byzantinischen Litteratur, München 1897, σ. 314-319 (ἑλλην. μεταφράσεως Σωτηριάδου 1,635-45) καὶ Ἀλεξίου Δημητριάδου ἡ Περιγραφή τῶν λειτουργικῶν χειρογράφων τῶν φυλασσόμενων ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς (βωσιαιτ.). Τόμ. I. Τυπικά· ἐν Κιέδφ, 1895.

ΤΥΠΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ

Ε. σ.1.

ὡς εὐρηται τῆς κατὰ τὴν νῆσον Κύπρον σεβασμίας
καὶ βασιλικῆς Μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου

ΜΑΧΑΙΡΑΔΟΣ

ἐπιλεγομένης, νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα πρὸς
ὠφέλειαν τῶν ἐντυγχανόντων,

δαπάνη μὲν καὶ ἐξόδω τοῦ τῆς ἱερᾶς αὐτῆς

Μονῆς οἰκονόμου κυρ Παρθενίου,

ἐπιμελεία δὲ τοῦ ἐν ἱεροδιδασκάλοις

κυρίου Ἐφραίμ

ἐπιστάσι δὲ κυρίου Σεραφείμ Πισιδίου τοῦ πρωτοσυγγέλλου τῆς
ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς Μονῆς τοῦ Κύκκου.

ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ, ρψνς

Παρά Ἀγτωνίῳ τῷ Βόρτολι 1756

CON LICENZA DE' SUPERIORI E PRIVILEGIO

Ε. σ.3.

ΤΟΙΣ ΕΝΤΥΓΧΑΝΟΥΣΙ ΠΑΣΙ

ΤΟ ΧΑΙΡΕΙΝ

Ἐπειδὴ, θεῖω ἐλέει τῆς Μονῆς ἡμῶν συστάσεως, εὐρηται καὶ ἡ Τυ-
πικὴ Διάταξις τοῦ Κτήτορος ταύτης ὁσίου Νείλου, καίτοι διεφθαρμένη
ἐκ τῆς ἀμελείας καὶ πολυχρονιότητος, ἐφρόντισα ἵνα ἔλθῃ εἰς φῶς διὰ
τοῦ ἱεροδιδασκάλου κυρίου Ἐφραίμ, ὃν καὶ παρεκάλεσα πολλάκις νὰ
διορθώσῃ τὰ ἐλλείποντα καὶ διεφθαρμένα αὐτῆς, καὶ χάριτι τῆς Παρθε-
νομήτορος οὐ παρέιδε τὴν δέησιν ἡμῶν, ἀλλὰ ζήλῳ θεῖῳ κινούμενος, τὰ
μὲν ἑλλείποντα μεταξὺ τρία ἢ τέτταρα φύλλα ἀφῆκε παντελῶς, διὰ νὰ
γίνεται τὸ γνήσιον τοῦ συγγραφέως, τὰ δὲ διεφθαρμένα ὡς οἶδεν
αὐτὸς διορθώσατο, ὧν τῇ ἀληθείᾳ καὶ φαινόμενος ἔργῳ καὶ λόγῳ δι-
δάσκαλος, ὡς καὶ πᾶσι δῆλον, γνωστὸς γάρ ὁ ἀνὴρ ὅθεν δέξασθε τὸ
παρὸν εὐγνωμόνως, πατέρες καὶ ἀδελφοί μου καὶ πάντες οἱ μοναχοί,
μάλιστα δὲ οἱ ἐν κοινοβίοις διατρίβοντες, καὶ ἀνάγνωτε προθύμως καὶ
ἐπιμελῶς, καὶ θέλετε λάβει ὠφέλειαν μεγάλην, ἐὰν προσέχετε· διατί, ἀ-
νίσως δὲν παραβλέπουσι τινὲς καὶ ἀναγινώσκουν παραμύθια καὶ ἄλλα
παρόμοια συγγράμματα, πόσῳ μᾶλλον ἐσμὲν χρεῶσται ἡμεῖς νὰ ἀναγι-
νώσκωμεν ὅσα ψυχοφελῆ βιβλία, εἰς τὰ ὅποια βλέπομεν τὴν θαυμάσιον

ζωὴν τῶν ἀληθινῶν μοναχῶν· ἀγκαλὰ οὔτε νὰ ἀκούωμεν ἡμεῖς τοιαῦτα
νῦν δὲν ἀγαποῦμεν, πλὴν ἐνδέχεται μὲ τὴν συνεχῆ ἀκρόασιν νὰ διεγερ-
θῶμεν ποτε καὶ πρὸς ἀρετὴν· καὶ διὰ τοῦτο λοιπὸν ἅς μὴν ἀμελοῦμεν,
κἂν καὶ ἁμαρτωλοί, ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἱερῶν βιβλίων.

Δέξασθε τοιγαροῦν ταύτην εὐγνωμόνως τὴν βίβλον, καὶ μάλιστα οἱ
τῆς ἡμετέρας Μονῆς ἀδελφοί, φυλάττοντες τὰ διορισθέντα κατὰ τὸ δυ-
νατόν, καὶ εὐχόμενοι καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Κύριον, παρ' οὗ καὶ εἴητε ὑγι-
αίνοντες καθ' ἑκάτερον, ὡς ἐπεύχομαι.

Ὁ οἰκονόμος τῆς ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς Μονῆς
Μαχαίραδος ὁ μοναχὸς ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ

ΙΑΜΒΙΚΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

Ε. σ.5.

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΥΠΕΡΑΓΙΑΝ ΘΕΟΤΟΚΟΝ

ΤΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

Μῆτερ Θεοῦ Δέσποινα, οἴκτιρον σύ με
ἢ ἐν Μαχαίρᾳ, ὡς μάχαιρα δαιμόνων
τέμνουσα κάρας καὶ δόλους πολυπλόκους.
Φάνηθι, Παντάνασσα, καὶ κόψον πάθη
λύσόν τε σειρὰς τῶν ἐμῶν ἐγκλημάτων
καὶ ἐλέησον ἐν θανάτου ἡμέρᾳ
καὶ κρίσεως, φεῦ, τῆς δικαίας Κυρίου·
ἔχεις γὰρ ἰσχὺν ὡς Θεὸν τετοκυῖα
τῶν Χριστιανῶν οὕσα ἡ σωτηρία
ἢ ἁμαρτανόντων θεία παρηγορία
ἐλπίς τε πρέσβυς ἀκαταίσχυντος λίαν.

Οἰκτρός σοι, Παρθένε, δούλος
Ἐφραίμ ὁ ἁμαρτωλός.

Ε.σ.6

ΤΟΙΣ ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ
ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ,
ΜΑΧΑΙΡΑΔΟΣ

ἐπιλεγόμενης, ὁσιωτάτοις πατράσιν, ιερομονάχοις καὶ μοναχοῖς
καὶ πᾶσι τοῖς ἐντυγχάνουσι, τὴν τῶν ποθουμένων ἐπίτευξιν.

Ὅντως καλὸν καὶ θεοφιλὲς ἔργον ἐζητήσατε, ἐν Χριστῷ μοι ἁ-
δελφοὶ περιπόθητοι, τὴν διόρθωσιν τῆς διεφθαρμένης ἐν τισι μέ-
ρεσι κτητορικῆς Τυπικῆς Διατάξεως τῆς Μονῆς ὑμῶν, καὶ τὴν ἐκ-
δοσιν ταύτης εἰς τύπον· τὸ ὁποῖον ἰδοὺ χάριτι θείᾳ ἐγένετο κα-
τὰ τὸν πόθον σας, ἄγκαλα καὶ ἔχει μερικὸν σολοικισμὸν καὶ τέσ-
σαρα φύλλα ἑλλιπῆ, ὅπου δὲν συμποσοῦνται οὕτε ἐν σχεδόν, διὰ
τὸ ἀραιὸν τοῦ γραψίματος, ὅθεν καὶ ἀφέθησαν οὕτω διὰ τὸ γνή-
σιον φαίνεσθαι τὴν βίβλον, καὶ ἵνα ἢ τὸ πλεόν τῆς χάριτος εἰς τὸν
συγγραφέα, ἤπερ τῆς ἐντελοῦς μαθήσεως· τοῦτο γὰρ αὐτὸ καὶ εἰς
τὰ πατερικὰ φαίνεται, ὅπως καὶ ἀληθέστατον ἀποδείχθῃ τὸ Ἄρχη
σοφίας φόβος Κυρίου. Ἄξιον ὁμως θαυμασμοῦ ἐστὶν ὁ πόθος τῶν
ἁγίων πατέρων καὶ ὁσίων ἀνδρῶν, τὸν ὁποῖον ἔδειχναν εἰς τὴν
ἀνάγνωσιν τῶν ἱερῶν βιβλίων καὶ ἔρευναν τῶν θείων γραφῶν μὲ
τοσαύτην εὐλογημένην ἀπλότητα καὶ ὄχι βαρβαρότητα κατὰ τοὺς
τωρινούς φρονηματίας καὶ τὴν ἀγιωσύνην ἐπιγράφοντας εἰς τὸ ὑ-
ποκριτικὸν ταπεινὸν σχῆμα μόνον καὶ τὴν συλλογὴν τῶν χρημά-
των ἐκ ζητείας καὶ κατακρίνοντας διὰ τοῦτο σπουδαίως καὶ τὰς
ἀναγνώσεις τὰς ἐκκλησιαστικὰς, ἐναντιούμενοι διὰ τούτων εἰς τὴν
ἀπόφασιν τοῦ Κυρίου ὅπου εἶπε νὰ εὐρίσκωμεν τὴν ζωὴν μὲ τὴν
ἐξέτασιν τῶν γραφῶν, «ἐρευνάτε, λέγων, τὰς γραφάς, ὅτι ἐν αὐ-
ταῖς εὐρήσατε τὴν ζωὴν», καὶ ὁ θεὸς Δαυεὶδ «λύχνος τῆς πο-
E.σ.7 σὶ μου ὁ νόμος σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου». Ἄλλ' ἐκεῖνοι μὲν
ὡς ἀληθῶς θεοὶ ἄνδρες ἐζήτουν τὰ τοῦ θεοῦ ἐν ἱεροῖς βιβλίοις,
οἱ νῦν δὲ ἡμεῖς γήινοι ὄντες τὰ γήινα ἐρευνῶμεν· καὶ περὶ χρημά-
των καὶ κτημάτων λόγος πολὺς, περὶ προσευχῆς δὲ καὶ ψυχικῆς
ὠφελείας λόγος οὐδεὶς· ποῦ γὰρ ἡ ἀληθὴς ὑπακοὴ ἐνεργεῖται, ὡς
καὶ ἡ παροῦσα Τυπικὴ δηλοῖ Διατάξις; ποῦ ἡ κατὰ Θεὸν ἀγάπη;
ποῦ ἔρως τῆς μοναδικῆς ζωῆς εἰς τὸ σωθῆναι, εἴπερ ἐν τῇ ὀγ-
δοάδι τῇ ἡδὴ τρεχούσῃ γίνονται τινες μοναχοὶ διὰ τὸ ἀναπαυθῆ-
να; ποῦ ἡ καθαρότης ἐκείνη; οἱμοι, οἱμοι, ὅτι πολλοὶς μῦθος
ταῦτα δοκεῖ· οὕτω τοῖς γήινοις προσηλώθημεν. Ἄλλ' ἔλθωμεν εἰς
αἰσθησὶν ἥδη καὶ, στοχαζόμενοι ὅτι καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ἄνθρω-
ποι ὄντες, ἐκατόρθωσαν τὰς τοιαύτας ἀρετάς, καὶ προσκαίρως λυ-
πηθέντες αἰωνίως ἀγάλλονται.

Ὅθεν καὶ ὑμεῖς, οἱ ἐν Μαχαιράδι ἄδελφοί, πολιτεύεσθε ἐν φό-
βῳ Θεοῦ κατὰ τὴν ὑποτύπωσιν τοῦ τῆς Μονῆς κτήτορος ἱεροῦ
Νείλου, ἐν ἡμέραις τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως εὐρισκομένου Μανουὴλ
τοῦ Κομνηνοῦ, μετὰ χίλια ἑκατὸν πενήκοντα ἔτη ἀπὸ Χριστοῦ καὶ
ἐπέκεινα, ὡς δηλοῖ καὶ ἡ Τυπικὴ Διατάξις, ἰδιοχείρως οὕσα βε-
βαιωμένη παρὰ τοῦ αὐτοῦ κτήτορος Νείλου καὶ ὑπὸ τοῦ τότε ἐπι-
σκόπου Ταμασέων, ὡς ἐν μεμβράναις ἤδη εὗρηται ἡ αὕτη· εἰς τὴν
ὁποίαν δὲν φαίνεται τὸ αἷτιον τῆς ὀνομασίας τοῦ ὄρους, εἴτε ἀπὸ
τὸν ἐξουσιάζαντα πρῶτως τὸ ὄρος ἐκεῖνο, Μαχαιρᾶν καλούμενον
καὶ αὐτόν, ἐκαλέσθη οὕτως, εἴτε διὰ τὸ ὅξυ τοῦ κρύους καὶ δια-
περαστικόν, εἴτε καὶ διὰ τὸ εὐρεθῆναι, ὡς λέγεται, τὴν θεομητο-
ρικὴν εἰκόνα ἐν σπηλαίῳ τινί, διὰ τὴν εἰκονομαχίαν ἰσως, καὶ
μάχαιραν κεραιωμένην ἔμπροσθεν αὐτῆς, καθά καὶ νῦν μάχαιραν
ἔχειν οἱ ζητιᾶνοι ἐθίζουσι, τὸ βέβαιον ἀγνοεῖται· ἀληθέστερον ὁ-
μως δοκεῖ ἀρχαίαν εἶναι τὴν ὀνομασίαν, καὶ ἀπὸ τὸν πρῶτον δε-
σπότην τοῦ ὄρους ἐπωνομάσθη καὶ ὁ τόπος Μαχαιρᾶς, ὡς οἶομαι·
ἐκαστος δὲ περὶ τούτου φρονεῖτω ὡς βούλεται. Ἐν ὁμοῖς ὑμεῖς
σπουδάξετε μὲ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν νὰ ἔχητε καὶ ἔργα ἐπάξια
τοιαύτης πίστεως, καὶ μάλιστα πάντων τὴν θείαν ἀγάπην καὶ ἀνυ-
πόκριτον ταπεινώσιν, εὐλάβειάν τε εἰς τὰ μυστήρια, καὶ φροντί-
δα διηνεχῇ τοῦ θανάτου· ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων
δίδοι μεγάλην ὠφέλειαν εἰς ἡμᾶς ἂν προσέχωμεν, καὶ μάλιστα τοῦ
Ἐφραίμ καὶ Ἰωάννου τῆς Κλίμακος, τῶν ἁγίων ὄντως πατέρων,
καὶ ἡ παροῦσα εἰς Τυπικὴ Διατάξις τῆς Μονῆς Μαχαιράδος, ἡ ὁ-
ποία βασιλικὴ Μονή, εἴτε ἐκ πυρπολισμοῦ, εἴτε ἀπὸ τὸν πανδαμά-
τορα χρόνον, εἴτε καὶ ἀπὸ τὰς βίας τῶν κρατούντων ἀφηρεῖται πάν-
τα καὶ διεφθάρη παντελῶς, καὶ ἡδὴ εἰς κάλλος ἦλθεν, ἀπὸ τὴν
σμικρότητα οὐδὲ ἀκουομένη πρότερον, παρὰ τοῦ μοναχοῦ Παρθε-
E.σ.8 νίου (ἐπὶ ἀρχιεπισκόπων Σιλβέστρου καὶ κυροῦ Φιλοθέου) ἐν τριά-
κοντι σχεδὸν ἔτεσιν Οἰκονομοῦντος αὐτοῦ, καὶ χτίσαντος πολλά,
καὶ μοχθήσαντος, καὶ ἀδελφότητα καταστήσαντος, ὥστε δοξάζεσθαι
καὶ ἐν τούτῳ τῷ ἱερῷ Μοναστηρίῳ τὸν Θεὸν ἐν ἐσπέρᾳ καὶ πρωΐ
καὶ μεσημβρίᾳ, καὶ τὴν ὑπέραγνον Δέσποιναν μεγαλύνεσθαι. Κτή-
ματά τε ἐγένοντο τῇ Μονῇ διὰ τοῦ ἡδὴ ζῶντος οἰκονόμου αὐτοῦ
ταπεινοῦ Παρθενίου καὶ καλλωπίσματα ἐκκλησιαστικὰ ἱκανά· εἰ δὲ
οὐ παύονται ἐνοχλοῦντες· οἱ ἔξωθεν, ἀλλὰ πρεσβεῖα τῆς Θεομήτορος
καὶ ὁ ἐλεήμων Θεὸς οὐκ ἐλλείπει διδοὺς δύναμιν, ὥστε φέρειν
πάντα μακροθύμως. Εὐλογητός οὖν ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἔα ἡμᾶς πει-
ρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα, κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Ἀδριέσθε λοι-
πόν, ὦ ἀδελφοί, καὶ κραταιοῦσθε ἐν Κυρίῳ, τρέχοντες τὴν ὁδὸν
τῆς ἀρετῆς, καὶ εὐχόμενοι καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Κύριον.

Ὁ ἁμαρτωλὸς Ἐφραίμ

ΠΙΝΑΞ ΤΥΠΙΚΟΥ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΜΑΧΑΙΡΑΔΟΣ X φ5α

E σ70

Προοίμιον τῆς Διατάξεως	κεφ. α'.
περὶ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ κατὰ νοῦν βουλήματος	β'.
Αἰτία σαφὴς περὶ διατάξεως	γ'.
περὶ τῶν ἀνωθεν κανονικῶν τύπων	δ'.
περὶ τῶν μελλόντων γραφῆναι κανόνων	ε'.
περὶ τὸ πῶς γέγονεν ἡ ἀρχὴ τοῦ τόπου	ς'.
περὶ μοναχοῦ κυροῦ Νεοφύτου καὶ τοῦ μοναχοῦ κυροῦ Ἰγνατίου	ζ'.
περὶ μοναχοῦ Προκοπίου καὶ τοῦ σκοποῦ	η'.
περὶ τῆς δωρεᾶς τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως	θ'.
περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ εὐκτηρίου	ι'.
περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς εἰς τὴν Μονὴν ἐλεύσεως	ια'.
περὶ τῆς διατάξεως τοῦ γέροντος	ιβ'.
περὶ ἑμαυτοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς	ιγ'.
περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ γέροντος	ιδ'.
περὶ τὴν τοῦ Θεοῦ ἄφατον εὐσπλαγχνίαν καὶ τὴν οἰκοδομὴν	ιε'.
περὶ τοῦ σταυροπηγίου καὶ μόνης τῆς ἀναφορᾶς	ισ'.
περὶ τῆς ἐγγράφου τοῦ γέροντος ἐντολῆς	ις'.
περὶ τοῦ πανερωτάτου Ἐπισκόπου καὶ τῆς προ- χειρίσεως	ιη'.
περὶ τῶν πειραθησομένων ἀψασθαι τῶν ἀπαύστων	ιθ'.
περὶ τῶν στέργουσιν τὸ ἔχειν τὸ μνημόσυνον	κ'.
Ἀραὶ φρικώδεις τῶν πειραθησομένων	κα'.
περὶ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως κυροῦ Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου	κβ'.
περὶ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου καὶ τῶν αὐτοῦ δωρεῶν	κγ'.
περὶ τοῦ τρισαγίου τοῦ βασιλέως	κδ'.
περὶ τῶν φιλοχρίστων καὶ τῶν ἀκινήτων πραγμάτων	κε'.
περὶ τῆς φωταψίας τῆς Ἐκκλησίας	κς'.
περὶ τῆς ἑορτῆς ἑορτῶν τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων	κζ'.
περὶ τῶν λοιπῶν ἑορτῶν	κη'.
περὶ τῆς κοιμήσεως τῆς ἁγίας Θεοτόκου	κθ'.

περὶ τύπου καὶ κανόνος ἀκριβοῦς τῆς Ἐκκλησίας	λ'.
X φ6α. περὶ τῆς πρώτης ὥρας	λα'.
περὶ τῶν μὴ εἰσερχομένων ἐν τοῖς κελλίοις ἢ τῷ ἐργοχειρῶ	λβ'.
περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ κελλίου	λγ'.
E σ71 περὶ τῶν δώδεκα ἡμερῶν καὶ τῆς Πεντηκοστῆς	λδ'.
περὶ τῆς τρίτης ὥρας	λε'.
περὶ τῆς θείας ἱερουργίας	λς'.
περὶ τῆς ἁγίας μεταλήψεως	λζ'.
περὶ τῶν ἀκοινωνήτων	λη'.
περὶ τῶν εὐχῶν τῆς ἁγίας μεταλήψεως	λθ'.
περὶ τῶν προσφύρων καὶ τοῦ νάματος	μ'.
Ἐντολὴ μετ' ἐπιφωνήσεως	μα'.
περὶ τῆς ἐννάτης ὥρας	μβ'.
περὶ τοῦ ἐσπερινοῦ	μγ'.
περὶ τῶν ἀποδείπνων καὶ τῆς συγχωρήσεως	μδ'.
περὶ τῶν βαρέων τοῦ μεσανυκτικοῦ	με'.
περὶ τοῦ μεσανυκτικοῦ πῶς δεῖ εἶναι ψάλλεσθαι	μς'.
περὶ τοῦ μεγάλου σημαντήρος καὶ τοῦ τρισα- γίου τοῦ βασιλέως	μζ'.
περὶ τῆς ἀρχεως τοῦ ἐξαψάλμου	μη'.
Παραίνεσις πρὸς τοὺς ἀδελφούς διὰ τὰς ἀκολουθίας	μθ'.
X φ6β. περὶ τῆς ψυχασώστου ἐξαγορεύσεως	ν'.
περὶ τοῦ σπεύδειν τοὺς ἀδελφούς εἰς τὴν ἐξομο- λόγησιν	να'.
Ἐπιτίμιον τοῖς μὴ ἐξομολογουμένοις	νβ'.
περὶ τοῖς πρώτοις ἐξομολόγησις	νγ'.
περὶ τοῦ πρώτου ἐξομολογεῖσθαι	νδ'.
περὶ τῶν προσερχομένων ἀποκαρῆναι	νε'.
περὶ τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν ἀρχαρίων καὶ τῶν αὐτῶν ἐνδυμάτων	νς'.
περὶ τοῦ μὴ ζητεῖν προσενέξεις τοῖς ἀποτασσομένοις	νζ'.
περὶ τῆς ἐκουσίου προσενέξεως	νη'.
περὶ τῶν πειραθησομένων ζητεῖν τὸ ἀνάθημα	νθ'.
περὶ τῶν μοναχῶν τῶν ἀπὸ ξένης μονῆς προσ- ερχομένων	ξ'.

περὶ τῆς τραπέζης καὶ βρώσεως
 περὶ τῶν ἀπολειπομένων ἀπὸ τῆς εὐχαριστίας
 ἀδελφῶν
 περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῆς τραπέζης
 περὶ τῶν ζητούντων πρωτοκαθεδρίας
 περὶ τῶν ὀφειλόντων προκαθέζεσθαι
 περὶ τοῦ δείπνου καὶ τῆς στερήσεως τῆς εὐχῆς
 περὶ τῶν Σαββάτων καὶ Κυριακῶν τῆς ἁγίας Μ'
 καὶ τροφῆς
 περὶ τῆς Τετράδης τοῦ μεγάλου Κανόνος
 περὶ τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων μ'
 περὶ τῶν Βαΐων καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ
 περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰ γένηται τῇ μεγάλῃ
 ἑβδομάδι
 περὶ τῆς μεγάλης Κυριακῆς
 περὶ τῆς διακαινησίμου ἑβδομάδος
 περὶ τῆς ἑβδομάδος τοῦ ἁγίου Θωμᾶ
 περὶ τῶν νηστειῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ
 τῶν Χριστοῦ γεννῶν
 περὶ τῶν τριῶν νηστειῶν τῆς ἑβδομάδος ἡμερῶν
 καὶ τῆς τούτων λύσεως
 περὶ τοῦ ἀρτζιβουρίου καὶ τῆς Τυρινῆς
 περὶ τοῦ πάντας εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν τράπεζαν
 περὶ τοῦ οἰκονόμου καὶ τῆς ἐκλογῆς
 περὶ τῆς προχειρίσεως τοῦ οἰκονόμου
 περὶ τοῦ προεστῶτος καὶ τοῦ οἰκονόμου
 περὶ τοῦ θέρους καὶ τῶν σταλέντων ἀδελφῶν
 περὶ τοῦ οἰκονόμου μὴ ποιεῖν τι χωρὶς εἰδήσεως
 τοῦ προεστῶτος
 περὶ τῶν μετοχιαρίων
 περὶ τοῦ οἰκονόμου τοῦ ὄντος ἐν τῇ Μονῇ
 περὶ τῶν ἔχόντων τινὰς ἐπικτήσεις ἐν τῇ Μονῇ
 περὶ τῶν δύο οἰκονόμων, καὶ εἰ μετατεθοῦν τῆς
 προθέσεως
 περὶ τῶν οἰκονόμων καὶ τῆς αὐτῶν σπουδῆς
 περὶ τῶν ὑποῦλως οἰκονομούντων

ξα'.
 ξβ'.
 ξγ'.
 ξδ'.
 ξε'.
 ξς'. X φ7α
 ξη'.
 ξθ'.
 ο'.
 οα'.
 οβ'.
 ογ'.
 οδ'.
 οε'. E σ72
 ος'.
 οζ'.
 οη'.
 οθ'.
 π'.
 πα'.
 πβ'.
 πγ'.
 πδ'. X φ7β
 πε'.
 πς'.
 πζ'.
 πη'.
 πθ'.
 χ'.

περὶ τῶν προχειρίσεων τῶν διακονητῶν
 περὶ τῶν μὴ ἔχόντων κλεῖδας διακονιῶν
 περὶ τῆς προχειρίσεως τοῦ ἐκκλησιαάρχου
 περὶ τῶν ἱερῶν ἀναθημάτων καὶ τῶν θείων σκευῶν
 περὶ τοῦ Καθηγουμένου, ἀναθεωρεῖν τὰ τῆς Ἐκ-
 κλησίας τὸν καιρὸν τῶν ἁγίων
 περὶ τοῦ κελλάρι καὶ τῆς αὐτοῦ προχειρίσεως
 περὶ τοῦ Ἡγουμένου εἰσέρχεσθαι εἰς τὸ κελλάριον
 καὶ θεωρεῖν
 X φ8α περὶ τοῦ μὴ χωρὶς εἰδήσεως τοῦ προεστῶτος ὁ
 κελλάρις ποιεῖν τι
 περὶ τοῦ δολίως τὸν κελλάριον καὶ ὑποῦλως
 ἐνεργοῦντος
 περὶ τοῦ δοχειαρίου καὶ τῶν ἐν τῷ δοχείῳ
 περὶ τοῦ ποιεῖν λογαριασμὸν μετὰ παρέλευσιν
 δύο μηνῶν
 περὶ τῶν ἱματίων καὶ πάσης δοσοληψίας τῶν
 μοναχῶν
 περὶ τοῦ διδόναι τὰ παλαιὰ καὶ καινὰ λαμβάνειν
 περὶ τοῦ ἄλλου δοχειαρίου
 περὶ τοῦ ὀριαρίου καὶ τοῦ ἀποθηκάτορος καὶ τῶν
 στρατοκόπων
 περὶ τῆς τροφῆς τῆς μιᾶς οὔσης
 περὶ ἀρρώστων καὶ τῆς αὐτῶν διαίτης
 περὶ τοῦ μὴ γογγύζειν τοὺς ἀσθενεῖς διὰ ὑπέρογ-
 κον βρῶμα
 περὶ τῶν ὀφειλόντων εἶναι μετοχιάριοι
 περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν κοσμικὸν μετοχίτην
 περὶ τῶν προαστείων τῶν ἔχόντων ψυχῆς βλάβος
 X φ8β περὶ τοῦ ἀρτοκόπου καὶ τῶν ἀδελφῶν
 E σ73 περὶ τοῦ σκυτοτόμου, τοῦ τέκτονος καὶ τῶν λοι-
 πῶν ἐργοχειαρίων
 περὶ τοῦ ἐπιστημονάρχου
 περὶ τοῦ εἶναι ἄβατον τὴν Μονὴν παντάπασιν γυναιξὶ
 περὶ τῆς πύλης καὶ τοῦ θυρωροῦ
 περὶ τῶν παραβαλλόντων ἀρχόντων
 περὶ τῶν παραβαλλόντων πτωχῶν
 περὶ τοῦ μὴ διδόναι εὐλογίαν ταῖς παραβαλλού-
 σαις γυναιξὶ

χα'.
 χβ'.
 χγ'.
 χδ'.
 χε'.
 χς'.
 χζ'.
 χη'.
 χθ'.
 ρ'.
 ρα'.
 ρβ'.
 ργ'.
 ρδ'.
 ρε'.
 ρς'.
 ρζ'.
 ρη'.
 ρθ'.
 ρι'.
 ρια'.
 ριβ'.
 ριγ'.
 ριδ'.
 ριε'.
 ρις'.
 ριζ'.
 ριη'.
 ριθ'.

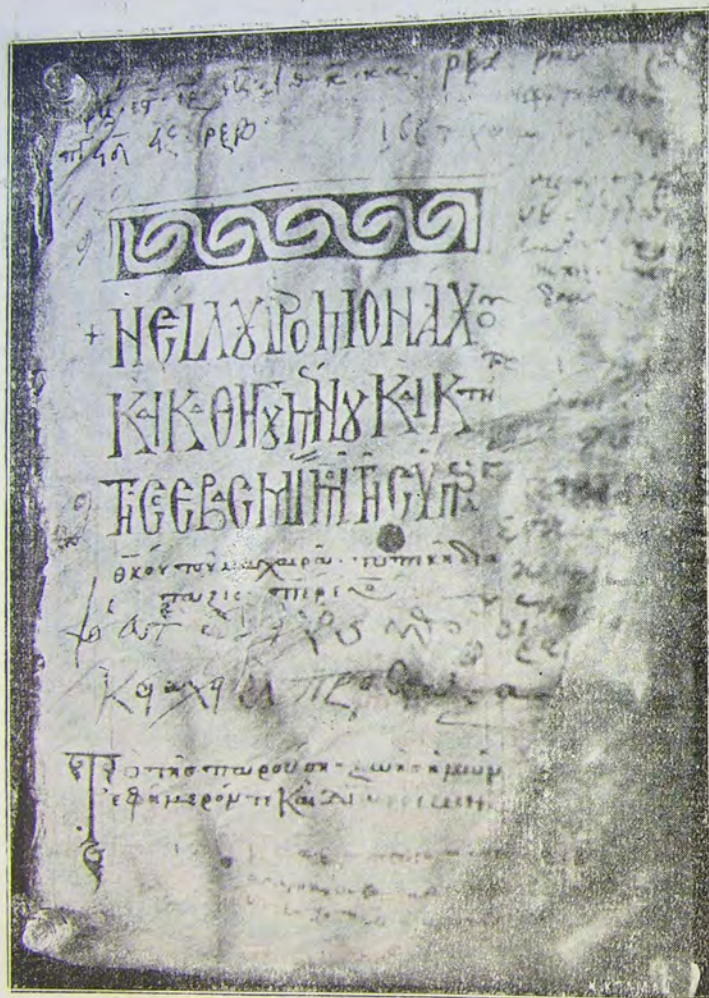

Πρὸς τὸν προεστῶτα, ἐπιφώνησις ρκ'.
 Κανὼν τοῦ μεγάλου Βασιλείου: ρκβ' ρκγ' ρκδ' ρκς' ρκζ'
 ρκη' ρκθ' ρλ' ρλα' ρλβ' ρλγ' ρλδ' τοῦ ἁγίου Βασιλείου.
 περὶ πάντων τῶν διακονητῶν ρλε'.
 περὶ τῶν παραβαλλόντων συγγενῶν τῶν ἀδελφῶν ρλς'.
 περὶ τῶν κανόνων τοῦ ἁγίου Βασιλείου ρλη'.
 περὶ τῶν ἀνωθεν κανόνων καὶ τύπων ρλη'.
 περὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐγράφησαν ρλθ' X φ9α
 περὶ τοῦ δεχομένου τὴν προστασίαν ρμ'.
 περὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐξομολογεῖσθαι εἰς τὸν
 Ἑγούμενον ρμα'.
 περὶ τοῦ ἔχειν οἱ ἀδελφοὶ πᾶσαν διάθεσιν καὶ
 τιμὴν εἰς τὸν προεστῶτα ρμβ'.
 περὶ τοῦ ἔχειν ἀγάπην ἀλλήλως καὶ ὁμόνοιαν ρμγ'.
 Κατήχησις πρὸς τὸν προστησάμενον ρμδ'.
 Πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς παραίνεσις ρμε'.
 Ἐπιτίμησις φοβερά πρὸς τὸν Ἑγούμενον ρμς'.
 Πρὸς τὸν Καθηγούμενον τὸν παριδόντα
 τὰ ἐπιτίμια ρμζ'.
 περὶ ξενοκουρίτου, οὗ δεῖ λαβὴν ἀρχὴν ρμη'.
 περὶ τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν αὐτοῦ ἑορτῶν ρμθ'.
 Καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ εἰκόνων ρν'.
 περὶ τοῦ μὴ οἰκοδομεῖν ἕτερον κελλίον ρνα'.
 περὶ ἡσυχαστῶν καὶ τῆς αὐτῶν διαίτης ρνβ'.
 Ἐντολὴ φρικώδους ρνγ'.
 περὶ τὰς μνήμας τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν ρνδ'.
 περὶ τῶν ἀριερωσάντων ἐπικτήσεις εἰς τὴν Μονὴν ρνε'.
 περὶ τὰς μνήμας πάντων τῶν συναδελφῶν ρνς'.
 περὶ τῆς αὐτοῦ γνώμης καὶ τῆς Διατάξεως ρνζ' X φ9β.
 περὶ τὸν νόμιμον κοινὸν ἐκλέγεσθαι ἐπίτροπον ρνη'.
 περὶ τῶν ἐπιτρόπων, Θεός, καὶ ἡ αὐτὸν Τεκνοῦσα
 καὶ Βασιλεῖς ρνθ'.
 Παράκλησις ἐνορχος πρὸς τοὺς κατὰ τὴν
 ἡμέραν ἄρχοντας τῆς νήσου ρξ'.
 Ἀραὶ φρικωδέσταται κατὰ τοῦ πειραθῆ-
 σομένου χωρῆσαι πρὸς ἀθέτησιν ρξα' E σ74
 ρξβ'.

Κατήχησις πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ρξγ'.
 Πρὸς τὸν Καθηγούμενον κατήχησις καὶ
 ὅρος τῶν ἀδελφῶν ρξδ'.
 περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὅρος ρξε'.
 Δέησις ἀμαρτωλοῦ Νείλου καὶ πρὸς πάν-
 τας παράκλησις ρξς'.
 περὶ τοῦ τρις τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναγινώσκεσθαι τὸ
 παρὸν Τυπικὸν ρξζ'.
 Εὐχὴ σύντομος καὶ ἀκροτελεύτιος ρξη'.
 [Προσθήκη Ἑφραίμ
 περὶ τοῦ γυναικείου μοναστηρίου ρξθ'.
 Καὶ τί δεῖ λαμβάνειν αὐτὰς ρο'.
 Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον].

ΤΥΠΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ Φ. 11α.

ΝΕΪΛΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ

X.φ11a

E.σθ.

και καθηγουμένου και κτήτορος της σεβασμίας Μονῆς
της υπεραγίας Θεοτόκου του Μαχαίρα

M.σ892

ΤΥΠΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ

Πάτερ εὐλόγησον.

Ὁ εὐτελής μοναχὸς Νεῖλος πρωτόθρονος
οἰκεία χειρὶ προέταξα.

Α'. Τὸ τῆς παρούσης ζωῆς ἡμῶν ἐφήμερόν τε καὶ Μ. α'.
διαρρέον | διδάσκει μὲν ἡμᾶς ἡ θεία γραφὴ ἄνθη χόρτου X.φ11β
τὰς παροδικὰς ἡμῶν ἡμέρας καλοῦσα ὡς ἐν τῷ βίῳ μὲν
ἐξανθαῖντα ταχὺ δὲ παρερχόμενα τῇ τοῦ θανάτου τομῇ,
διδάσκει δὲ μᾶλλον καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ πείρα, δι'
ἧς τὸ γένος ἡμῶν καθ' ἐκάστην ὥς ἄσταχυν θεριζόμενον
βλέπομεν καὶ πρὸς ἑτέραν λῆξιν μεταπεμπόμενον, οὕτω τῆς
προνοίας οἰκονομούσης, ἵνα, τοῦ κακοῦ διακοπτομένου, ἐν-
τεῦθεν πρὸς θειοτέραν ζωὴν μετασκευαζώμεθα καὶ θείαν
ὄντως ἀλλοιωθῶμεν ἀλλοίωσιν καὶ οὕτω τύχωμεν τοῦ καλοῦ·
καὶ ἄλλο τι θειότερόν τε καὶ ὑψηλότερον εἰς ἡμετέραν ὠφέ-
λειαν ποῖον δὴ τοῦτο ; τὸν | ἄδηλον δηλαδὴ καὶ ἀόριστον X.φ12a
ὄρον τῆς ἐκάστου ζωῆς, ἵν' οὕτως αἰεὶ ἐμπαράσκειν ὦμεν
πρὸς τὴν ἐνθὲνδε μετάβασιν, καὶ τὰ καθ' ἑαυτοὺς καλῶς
διαθώμεθα, ὥστε τὰς ἡμετέρας γνώμας καὶ μετὰ θάνατον E.σ10
πρὸς τὸ λυσιτελὲς ἐνεργεῖν ¹, καὶ στήλας αὐτὰς καθίστασθαι
τοῖς μετέπειτα ὧν ζῶντες ἐβουλευσάμεθα.

Β'. Τοῦτον οὖν τὸν σκοπὸν καθ' ἑαυτὸν ἀνελίττων
κἀγώ, καὶ τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς πρὸς τὸ ἀπαραίτητον γε-
γονῶς ὄφλημα, πρὸς τὴν παρούσάν μου τυπικὴν κεχώρηκα
διάταξιν ζῶν καὶ τὰς αἰσθήσεις ἔχων ἐρρωμένας καὶ τὸν νοῦν
ὕγιᾶ, χάριτι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ διατίθημι δὲ οὐχὶ τὰ

¹ ἐνεργεῖ X.

Χ.φ12β κατ' ἐμὲ πάντως· τί γὰρ ἐμοὶ ἴδιον, ὅσον ἀπὸ τοῦ νόμου τῶν τε θείων κανόνων καὶ τῆς συνεπαμυνούσης αὐτοῖς ἐντολῆς, εἰ καὶ δι' ἡμῶν ἢ τοῦ Θεοῦ ἁφατος φιλανθρωπία τὰ τῆς ἐπ' ἐμὲ μονῆς εἰς κρεῖττονα καὶ ὑψηλοτέραν μετεβίβασεν εὐπορίαν τε καὶ κατάστασιν, ὥς κατωτέρω τρανότερον δηλωθήσεται; ἀλλὰ γε τὰ κατὰ τοὺς ἄλλους εὐλαβεστάτους μου ἀδελφούς διαζωγραφῶ καὶ ὡς ἐμψύχους εἰκόνας προτίθηναι ἅπερ οἶδα λυσιτελεῖν τοῖς ἐμοῖς λογικοῖς θρέμμασι σωματικῶς τε ἅμα καὶ ψυχικῶς, ἐπειδὴ καὶ χρεῖα πολλὴ τῆς ἐκατέρωθεν θεραπείας τοῖς τοιοῦτοις προβάτοις ἐστίν.

Μ.σ393 Γ'. Ὁ μὲν οὖν σκοπὸς τῆς παρουσίας διατάξεως τοῦ Χ.φ13α οὗτος· πρὸς δὲ καὶ ἑτέρα τις εὐλογος πάνυ αἰτία: ἵνα μή, μετὰ τὴν ἐμὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν, ἀρπαγῆς καὶ ἀναρχίας πάρεργον γένηται ἢ τοῦ προστησομένου¹ προχείρισις· ὅπερ εἴωθεν ἀποτίκτειν τὸ φίλαρχον καὶ ἢ ἐντεῦθεν ὑπανακύπτουσα φιλόνομος ἐνστασις, ἣν ὁ πονηρὸς, ἀρχὴν λαβὼν ἀφορμῶν καὶ ὑποδύμενος ταύτην, τοῦ σεμνοῦ βίου καὶ τῆς καλλίστης διαγωγῆς θολερὰν ἀνατροπὴν ἐπάγει καὶ σύγχυσιν.

Δ'. Ἐτι γε μήν, καὶ ἵνα ὁ ἀρχῆθεν παρακολουθήσας τύπος ἐν τῇ παρουσίᾳ μου διατάξει καταστρωθεὶς συντηρηῇται ἕως τέλους ἀνόθεντος καὶ ἀνακρωτηριάστος πάντη, καθὼς καὶ ἕως τῆς δεῦρο Θεοῦ προνοίᾳ πεφυλᾷται.

Ε.σ11

Χ.φ13β Ε'. Ἄλλ' | οἱ μὲν τύποι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας μονῆς καὶ ἢ τοῦ μεθ' ἡμᾶς² ἡγουμενεύσαντος³ προχείρισις, αἱ τε αἰτίαι καὶ οἱ καιροί, καθ' οὓς εἴωθεν τελείσθαι τὰ τυπικὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς κοινοβίου, γραφήσονται ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ ἐν τῷ παρόντι ἐγχειρήματι, Θεοῦ εὐδοκοῦντος καὶ τῆς ἀσπόμεως αὐτὸν κυρησάσης ἀγνῆς Θεομήτορος.

Μ.β'

Ζ'. Ἀναγκαῖον δὲ ἐπιμνησθῆναι ἡμᾶς ἐν συνοπτικῇ κοινῇ διηγήσει καὶ παραστήσει προτέρω ὅποιος ὁ τόπος ἐν Ϟ⁴ ἢ καθ' ἡμᾶς εὐαγεστάτη μονὴ ἀρχόθεν ὑπῆρχεν, καὶ οἶαν

¹ προστησομένου Χ. ² ἡμῶν Χ. ³ ἡγουμενεύσαντος Χ. ⁴ οἷς Χ.

ἁλλοίωσιν ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐδέξατο, Θεοῦ τοῦ παναγάθου ταῦτα εὐδοκήσαντος.

Ζ'. Γέρων τις πνευματοφόρος, τοῦ νομα Νεόφυτος, Χ.φ14α τὸν ἀσκητικὸν διάγων δίαυλον, ἐν ταῖς ἐρήμοις ταῖς πρὸς τὸν Ἰορδάνην ἀσκούμενος, καὶ ἄκρος γεγονώς ἀσκητῆς καὶ τὴν ἀρετὴν περιβόητος, καταλείψας τοὺς ἐκεῖσε τόπους ὁ γέρων διὰ τὴν τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν ἐπιδρομὴν καὶ τὴν νῆσον καταλαβὼν, καὶ τὸ ὄρος εὐρὼν ἄβατον καὶ τραχὺ¹ καὶ ἕξω πάσης ταραχῆς ἀνθρώπων καὶ πρὸς ἀσκητικούς ἀγῶνας ἐπιτήδειον καὶ ἡσύχιον, ἡρετίσατο κατοικεῖν ἐν αὐτῷ συνεπόμενον ἔχων καὶ τὸν αὐτοῦ φοιτητὴν, τὸν μοναχὸν δηλαδὴ κύριον Ἰγνάτιον· καὶ δὴ καλύβην πιξάμενοι κατάρκουν ὥς πόλιν τὴν ἔρημον, ὑπὸ τινων δὲ φιλοχρίστων | τὴν ἐφήμερον τροφὴν ἐπορίζοντο· καὶ οὕτως ἀγγελικῶς Χ.φ14β βιούτων μετέστη πρὸς Κύριον ὁ τιμιώτατος γέρων, καταλείψας τὴν καλύβην καὶ τὴν μηλωτὴν τῷ νέφ' Ἐλισσαίῳ. Οὗτος πονῶν καὶ πιεζόμενος τῇ ἐνδείᾳ, τὸ κατὰ δύναμιν τὸ τραχὺ τοῦ ἀνωμάλου τόπου ὑπήρξατο φιλοκαλεῖν, καὶ τινα γηραιὸν ἀσκητὴν προσεδέξατο τοῦ νομα Προκόπιον, ἔχων τοῦτον μικρὸν παραμύθιον ἀντὶ τοῦ μεταστάντος πατρὸς· καὶ ἢ μὲν προθυμία ἐνέαζεν πρὸς τὴν φιλοκαλίαν τοῦ τόπου, ἢ δὲ χεῖρ ἐνάρκει τῇ ἐνδείᾳ πιεζομένη.

Η'. Ἐπεισεν αὐτοὺς λογισμὸς πρὸς τὴν μεγαλόπολιν εἰσελθεῖν καὶ τῷ εὐσεβεῖ Αὐτοκράτορι | δεηθῆναι, καὶ τὴν Χ.φ15α κατέχουσιν αὐτοὺς ἐν | δειαν ἐπιδαφιλεῦσαι τῷ ἐνθέῳ κρά- Ε.σ12 τει αὐτοῦ· ὁ δὲ καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν ὑπακούσας ὁ φιλόχριστος | τφόντι καὶ χριστομίμητος, ὁ αὐτοκράτωρ καὶ πορ- Μ.σ394 φυρογέννητος κύρις Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ἐπεχο-

Θ'. ρήγησεν τούτοις διὰ θείου καὶ προσκυνητοῦ ὀρι- σμοῦ τοῦ ἐτησίως λαμβάνειν νομίσματα τρικέφαλα πεντήκοντα· ἀλλὰ καὶ τὸ ὄρος καὶ τὸ πέριξ αὐτοῦ δωρεὰν ἐπεχαρίσατο· ἀλλὰ καὶ τὴν μέλλουσαν ἀνοικοδομηθῆναι μονὴν παντὸς προσώπου ἐλευθέραν πεποίηκεν· τὸν τε κατὰ τὴν ἐνο-

¹ τραχὺν Χ. ² πιξάμενος Χ.

ρίαν ἀρχιερέαν διεκώλυσε δι' ἐτέρου προστάγματος τοῦ μή
X.φ15β τινα ἐξουσίαν ἔχειν κατὰ τῆς μονῆς καὶ τῶν | ἐν αὐτῇ ἀ-
σχουμένων μοναχῶν, ἀλλὰ μόνην τὴν ἀναφορὰν ἔχειν.
Καὶ τοῦ Θεοῦ συναντιλαμβανομένου αὐτοῖς, ἀνοι-

Καὶ τοῦ Θεοῦ συναντιλαμβανόμενος αὐτοῦ·
 Γ'. κοδόμησαν τὸ εὐκτήριον εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας
 Θεοτόκου τιμώμενον, καὶ κελλίων ὀλιγοστών γέγονε περι-
 ποιήσις· ὁ δὲ δηλωθεὶς γηραιός, καὶ αὐτὸς μετέστη πρὸς
 Κύριον. Ἀπολειφθεὶς τοίνυν ὁ μοναχὸς κύρις Ἰγνατίος
 μετὰ τινων ἀδελφῶν, οὐ πλείους τῶν πέντε ἢ τῶν ἑξ, καὶ
 τὰ τῷ Θεῷ φίλα ἐργαζόμενος—καὶ γὰρ ὁ ἀληθὴς ἄνθρω-
 πος τοῦ Θεοῦ οὐ τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον ἐξήτει ὅσον¹ τῶν
 ὑπ' ἐκεῖνου ποιμαινομένων ἀνδρῶν· ὅλος γὰρ ὢν πνευμα-
 τικὸς ὁ ἀνὴρ, τοὺς ὑπ' αὐτὸν πάντοτε ἐστήριζεν τοὺς γεν-
X.φ16α¹ναίως φέρειν τὰ ἐπίπλανα τῆς ἀσκήσεως,—οὕτως ἡ φήμη
 τὸν ἄνδρα διέθεεν, καὶ ὥς πρὸς ὁσμὴν μύρου, τῶν αὐτοῦ
 φημι ἀρετῶν, πάντες ἔθειον πρὸς αὐτόν.

ΙΑ'. Τούτῳ τῷ τρόπῳ κινήθεις ἀγὼν ὁ ἐλάχιστος κατὰ
 τὸ ² ἔτος ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου κτίσεως ἔρως κατέλαβέ με
 πολὺς ὅπως τε τοὺς ἁγίους τόπους ἰδεῖν καὶ προσκυνῆσαι καὶ
 τοῖς ἐκεῖσε πατράσιν ἐν ὑποταγῇ διαβιῶσαι. Καὶ δὴ ³ θᾶτ-
 τον τὸ βούλημα ἔργον ἐγεγόνει. Καὶ διαπλεύσας τὸν πλοῦν
 καὶ τὴν νῆσον καταλαβὼν καὶ πρὸς φιλαρέτους ἄνδρας εἰς
 συντυχίαν ἔλθων, τὸ ⁴ Ἀθόρουβον τῆς νήσου ἐγκωμιάζον-
 X. φ16 ⁵ τας καὶ τὸν ἐρημότερον τόπον πρὸς ἄσκησιν εἶναι ἐπι|τη-
 δεῖως τοῖς βουλομένοις, εἰλόμην τοῖς λόγοις τῶν θαυμα-
 E. σ13 ⁶ σίων/ἀνδρῶν· καὶ τούτοις δεσθεῖς καὶ ἐκλιπαρήσας τοῦ
 ἐπιδειξαί μοι τόπον ἐφήσυχον, καὶ δὴ ⁷ εἴξαντες τῇ εὐτελεῖ
 μου αἰτήσει αὐτοὶ καὶ τὸν τόπον καὶ τὸν γέροντα ὑπέ-
 δειξαν· ἐγὼ δὲ τὴν συνήθως μοναχοῖς βαλὼν μετάνοιαν
 καὶ τὰ τοῦ σκοποῦ κατάδηλα τούτῳ πάντα ποιήσας, ἔμεινα
 σὺν αὐτῷ καταριθμηθεὶς τοῖς λογικοῖς αὐτοῦ προβάτοις·
 ἔσχον αὐτὸν πατέρα πνευματικὸν καὶ τῶν πρακτέων καθη-

γητὴν καὶ τῶν καλῶν πάντων σωτήριον διδάσκαλον καὶ
 πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς μοναδικῆς πολιτείας χειραγωγὸν | ἀπλανῆ X.φ17a
 καὶ τοῖς θεαρέστοις αὐτοῦ ὑπεῖχον ¹ ἅει θελήμασιν' ἀπαρ-
 νησάμενος γὰρ παντάπασιν τὸ οἰκεῖον θέλημα εἰς πάντα γέ-
 γονα τὸ ἑαυτοῦ, χεῖρ, πούς, βακτηρία τοῦ γήρους, συναν-
 τιλαμβανόμενος καὶ συμπονῶν αὐτῷ πρὸς | τὴν τῆς μονῆς M.σ395
 περιποίησίν τε καὶ σύστασιν' ἀλλὰ καὶ τῆς νήσου πιεζο-
 μένης τῷ λιμῷ καὶ αὐχμῷ ἔξαποσταλεις παρ' αὐτοῦ εἰς τὰ
 τῆς Κιλικίας μέρη πρὸς διακονίαν καὶ ἐπισιτισμὸν τῶν συν-
 ἔμοι ἀσκουμένων συναδελφῶν' ἀλλὰ καὶ πᾶσαν διακονίαν
 τῆς μονῆς διηκόνησα παρ' ὅλην τὴν ἐκείνου ζωὴν· καὶ
 γὰρ κατὰ γνώμην αὐτοῦ καὶ θέλησιν πάντα ἔπραττον. Ἐ-
 κκεῖνος δὲ εὐρὼν με Θεοῦ χάριτι πάντα πρὸς θερα|πείαν X.φ17b
 αὐτοῦ καὶ φρονοῦντα καὶ πράττοντα τί ποιεῖ ;

IB'. Διατάξιν ἐκθίμενος ἔγγραφον εἰς προστασίαν μετῶν ἀδελφῶν ἐξελέξατο, τὸ τῆς προστασίας καὶ τῆς ἡγουμενίας λειτουργήμα ἀναθίμενος. Καὶ γὰρ τοίνυν, εἰ καὶ φορτικὸν ἴσως δόξειεν τὸ μέλλον ρηθῆσθαι, οὐ φορτικὸν δὲ πάντως τοῖς εἰδόσι τὰ κατ' ἐμέ, τὴν

ΙΓ' προστάσιαν ἀνεβαλόμην, ὅλος σύνδακρυς γέγο-
 να καὶ τῇ γῇ προσερέϊσας² τὸ πρόσωπον τῆς προστά-
 σιας τὸ βάρος ἐξήτουν ἀπορρίψασθαι. Ὁ δὲ ἡπίαις τοῖς καὶ
 μελιρρῦτοις διδασκαῖς ἀνεκτίησατο· οὐ δίκαιον, ἔφη, τέκνον,
 τοῖς τοῦ Θεοῦ ἀνεφίκτοις κρίμασιν ἀντιτείνειν ἢ ἀντιλέγειν
 τὸ σύνολον· ἃ γὰρ ὁ Θεὸς βεβούλευται τίς ἱκανὸς διασπεί-
 ξασαί· ὥς γὰρ οἶδεν ἡ αὐτοῦ ἄφατος εὐσπλαγχνία, οὕτως
 τὰ κατ' ἐξὲ οἰκονομήσει, καὶ τὸν τραχὺν καὶ αἰχμηρὸν
 τοῦτον τόπον ὑπὸ σοῦ λαμπρυνθῆναι τε καὶ παιδρυνθῆναι,
 καὶ πολλῶν ψυχῶν γενήσῃ πρόξενος σωτηρίας, καὶ εἰς
 πλατυσμὸν ἀγάγῃς, Θεοῦ εὐδοκοῦντός σοι καὶ τῆς ἀγνῆς
 Θεομήτορος, τὸ ἀφανὲς καὶ μικρὸν τοῦτο ποίμνιον, καὶ ὄ-
 ρους καὶ τύπους ἐκθήσεις αὐτοῖς εἰς μοναδικὸν βίον καὶ ἀ-
 σφάλειαν ἄγοντας· ἔχεις ἀεὶ συνευδοκοῦντά σοι τὴν χάριν Ε.σ14

¹ ὅσων X. ἀλλὰ τῶν E. ² ἔτη X. ³ δεῖ X. ⁴ καὶ τὸ X. ⁵
ἐγκωμιάζοντες X. ⁶ δεηθὲν X. ⁷ δεῖ X.

1 ὑπείκων Χ. 2 προσερρίσας, Χ.Ε.

τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων πατέρων
 ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ τὴν συνήθη βαλὼν μετάνοιαν, ἦτουν συγ-
 M.φ18β γνῶμην | καὶ τὸ πᾶν ἐπὶ τῷ Θεῷ ἀνεθέμην. Ὁ δὲ τοὺς ὁ-
 φθαλμοὺς πλήσας δακρύων καὶ πρὸς τὸν πάντα ἐφορῶντα ¹
 ἀναβλέψας καὶ συγγνώμην ἔνειμεν καὶ ἐπηύξατο τοῦ δο-
 θῆναι ἡμῖν δύναμιν ἐξ ὕψους. Ἐγὼ δὲ τῆς ἐκείνου νου-
 θεσίας καὶ γνώμης εἰχόμεν | καὶ οὕτε ἐκεῖνος τῶν ἐπ' ἡμῶν
 ἐλπίδων διήμαρτεν, οὕτε μὴν ἔγωγε ἀπέτυχον, ὥσπερ ἐπὶ
 Θεῷ πέποιθα, τῶν ἐκείνου ἁγίων εὐχῶν, δι' ὧν ἕως τοῦ
 νῦν συντηρούμεθα· εἰς ἐπίδοσιν μᾶλλον ἔσπευσα ² προελ-
 θεῖν εὐδοκίᾳ Θεοῦ τὴν ὑπ' ἡμῶν σεβασμίαν μονήν.

M.γ'. ID'. Ἄλλ' ἀναγκαῖον δὲ ἐπισυνάψαι τῇ διηγήσει τὰ
 X.φ18β μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς κοίμησιν, καὶ ὅπως αὐτῷ ἐν στενῷ
 περιέστη τὰ τῆς μονῆς, καὶ οἷον ἐν τοῖς ἀπόροις πόρον ὁ
 Θεὸς ἡμῖν ἐδωρήσατο· αὐτοῦ γὰρ ἔστιν ἡ ἀψευδὴς ἐκείνη
 φωνή, ἣ φησιν «οὐ μὴ σε ἄνω οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλεί-
 ψω»· ἥς τῇ ἐλπίδι μετήλθομεν εἰς ἀναψυχὴν ἀπὸ τῆς πολ-
 λῆς ὀλιγορίας καὶ καταγίδος, ἣν ἡμῖν ἡ τῶν ἡμετέρων
 ἁμαρτημάτων πληθὺς προεξένησε διὰ τὸ ἀνομβρία κατα-
 M.σ396 σχεθῆναι τὴν νῆσον | ἐπὶ τρισὶ χρόνοις, καὶ πάντας συντρι-
 βῆναι καὶ ἀφανισθῆναι.

IE'. Ἡμεῖς δὲ ἡ ἄφατος αὐτοῦ φιλανθρωπία ἀντελά-
 βετο καὶ δαψιλῶς ἐπεχορήγησεν τρόπῳ τοιῷδε· καὶ γὰρ
 τῶν φιλοχρίστων καὶ πιστῶν ἀνθρώπων τινὲς συνήργησαν
 X.φ19β ἡμῶν ἐπικουρίαν ἡμῶν καὶ προσόδους ἐξ οἰκείων κτημάτων
 ἀφιέρωσαν τῇ μονῇ καὶ αὐτοκινήτων, αἱ καὶ δεσπόζονται
 παρ' ἡμῶν τὴν ἐκκλησίαν τε ἀνεγείραμεν καὶ φαιδρῶς
 ταύτην κάτεκοσμήσαμεν, ἣ καὶ ὁρᾶται τὴν σήμερον, ὡσαύ-
 τως καὶ ἡ νῦν ὁωμένη τράπεζα· χάρακά τε κύκλῳ αὐτῆς
 πεποιήκαμεν καὶ κέλλας ἀνοικοδομήσαμεν εἰς οἶαν νῦν
 ὁρᾶται κατάστασιν· ὁ δὲ ὁδοὸς ἐκεῖνος τόπος καὶ σχολιὸς
 μετημέφθη μετὰ πολλοῦ κόπου εἰς ὁμαλότητα· καὶ κοινό-
 βιον ἀποκαταστήσαντες, Χριστοῦ χάριτι, συνεργούσης ἡ-

¹ ἐφορῶντα X. ² ἔσπευσαν X.

μῖν ἐφ' ἅπασι τῆς ἀγνῆς Θεομήτορος· ἐπιχορηγήσει δὲ
 καὶ εἰς τὸ ἔξῃς | καθὼς καὶ πέποιθα καὶ ἐπεύχομαι. X.φ20α

IZ'. Ἐπεὶ δὲ κατὰ κανονικὴν ἀκολουθίαν εἰκὸς ἦν E.σ15
 ἡμῶν ἀναλαβέσθαι καὶ σταυροπήγιον ἐπὶ τῇ ἀνεγέρσει καὶ
 καθιερώσει τοῦ θείου ναοῦ, τοῦτο δὲ ¹ καὶ πεποιήκαμεν,
 καὶ σταυροπήγιον ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πανιερωτάτου ἐπι-
 σκόπου Ταμασίας κυροῦ Νικήτα τοῦ ἁγιοστεφανίτου, κατὰ
 τὸν θεῖον καὶ προσκυνητὸν ὀρισμὸν τοῦ εὐσεβοῦς βασι-
 λέως κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ τοῦ ἔχειν τὴν ἀναφο-
 ρὰν καὶ μόνην.

IZ'. Ἀλλὰ καὶ ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος πατὴρ ἡμῶν MO-X.φ20β
 ναχὸς κύρις Ἰγνώτιος οὕτως διετάξατο πρὸ τῆς αὐτοῦ πρὸς
 Κύριον ἐκδημίας, ὅτι τὸν κατὰ τὴν ἐνορίαν ἀρχιερέαν ἔχειν
 τὴν ἀναφορὰν καὶ μόνην κατὰ τὸν θεῖον καὶ προσκυνητὸν
 ὀρισμὸν, καὶ τὴν προχείρισιν τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἡγουμε-
 νεύοντος, ὅνπερ πρότερον οἱ ἀδελφοὶ ἐκλέγονται καὶ ψη-
 φίζονται ὡς δόκιμον εἶναι τῆς προστασίας, τοῦτον αὐτοῖς
 προχειρίζεται μὴ κατὰ τινα ἀνακρίνας τὸν ψηφισθέντα.

IIH'. Ὅπερ καὶ πεποίηκεν ὁ πανιερωτάτος ἐκεῖνος κύ-
 ρις Νικήτας ὁ ἁγιοστεφανίτης· | αὐτὸς ἡμῖν καὶ τὴν προχεί- X.φ21α
 ρισιν δέδωκε, καὶ τὴν διάταξιν τοῦ πατρὸς οἰκείαις χερσὶν
 ἐπιστάσατο, καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν ἐπιτιμίαις φρικωδεστάτοις
 κατέδησεν.

IO'. Εἰ δ' ἴσως πειραθῇ τις ἀπὸ τῶν κατὰ καιρὸν τοῖς
 ὁσάκας τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς ἀναδεξαμένων ¹ ἐπιβαλεῖν
 χεῖρα προφάσει τοῦ σταυροπηγίου καὶ τῆς ἀναφορᾶς, μὴ
 εἰσακούεται, ἀλλὰ τὸν κατὰ καιρὸν ἐνεργοῦντα ἐκ προσώ-
 που τοῦ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως οἱ ἀδελφοὶ δεηθήσονται καὶ
 τὸ παρὸν τυπικὸν αὐτῷ ὑποδείξουσιν, καὶ τὴν ὁρμὴν ἀνα-
 στείλῃ τοῦ πειραζομένου κινεῖν τὰ ἀκίνητα.

K'. Τοῖς δὲ γε στέργουσι καὶ ἐμμένουσιν εἰς τὴν ἄνω X.φ21β
 θεν παρακολουθοῦσαν συνήθειαν διορίζομαι ἔχειν τὴν ἀνα-
 φορὰν ἐν πάσαις ταῖς ἑσπεριναῖς καὶ ὁρθριναῖς δοξολογίαις
 τε καὶ συνάξεσι, ζῶντες καὶ μετὰ θάνατον.

¹ δεῖ X.E. ² ἀναδεξαμένους X.

E.σ16
M.σ397 KA'. 'Εντελλόμεθα | δὲ πᾶσιν ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος
ἐλευθέραν τηρεῖσθαι καὶ ἀκαταδούλωτον τὴν πορ' ἡμῶν
ἐκ βάθρων ἀνεγερθεῖσαν ἀγίαν ταύτην μονήν, αὐτοδέσπο-
τον καὶ ἰδιοδέσποτον ¹ καὶ μηδέ τισιν ὑποκειμένην ² δι-
καίοις τυχόν βασιλικοῖς ἢ ἐκκλησιαστικοῖς ἢ προσωπικοῖς·
ἀλλ' ὑπὸ μόνῳ Θεῷ καὶ τῇ ἀχράντῳ αὐτοῦ μητρὶ καὶ τοῦ
X.φ22α κατὰ τὴν | ἡμέραν ἡγουμενεύοντος ἀφορᾶσθαι καὶ διεξάγε-
σθαι καὶ κυβερνᾶσθαι καὶ διυθύνεσθαι· εἰ δὲ καὶ τις βου-
ληθεῖ ποτε καθ' οἷον δὴ τινα τρόπον ἐν οἷῳ δὴ ποτε χρό-
νῳ καταδουλώσασθαι ταύτην ἢ ὑπαγαγέσθαι ἢ ὑπ' ἐξουσίαν
τινὸς ποιήσασθαι, οἷος ἂν καὶ ἔστι τῶν πάντων ἀνθρώπων
ὁ τοῦτο τολμήσας, ἔνοχος ἔστω τῷ θεῷ σώματι καὶ αἵματι
τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
καὶ τὴν ἀγνὴν Θεομήτορα ἀντίδικον καὶ πολέμιον ἔξει ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· αὕτη δὲ πάλιν ἐλευθέρᾳ πάσης ἐ-
ξουσίας ἀνθρώπων διαμεῖνῃ.

M.δ'. KB'. 'Αναγκαῖον δὲ πρὸς τὸν εἰρμόν καὶ τὴν ἀκολου-
θίαν τῆς διηγέσεως ἐπισυνάψαι τὰ ἐλλείποντα πρὸς τοῖς
X.φ22β ἀνωτέρω ρηθεῖσιν· | καὶ γὰρ ἔξαπεστάλησαν ἀφ' ἡμῶν ἁ-
δελφοὶ πρὸς τὸν εὐσεβῆ αὐτοκράτορα κύριν Ἰσαάκιον τὸν
'Αγγελον, καὶ τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ δεηθέντες ἐπεκυρώθησαν
τὰ χρυσοβούλλια τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως διὰ τῆς θείας αὐ-
τοῦ χειρὸς· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ κῆπον ἀπεχαρίσατο τῇ
ἡμῶν ³ μονῇ ἀπὸ τῶν κατὰ Λευκουσίαν βασιλικῶν καὶ ἐκ-
κοπὴν νομισμάτων ὑπερπύρων δώδεκα.

KI'. 'Αλλὰ δὴ καὶ ὁ φιλόχριστος τφόντι καὶ χριστο-
μίμητος αὐτοκράτωρ κύρις Ἀλέξιος ὁ Ἁγγελος ἐπώρεξε ⁴
E σ17 τῇ ἡμῶν ἀγίᾳ μονῇ διὰ θείου | καὶ προσκυνητοῦ χρυσο-
βουλίου πάντων τῶν ὀθενδήποτε προελθόντων τῇ μονῇ
X.φ23α ἀκινήτων πραγμάτων παντελῇ ἀτέλειαν, καὶ ἔλευ | θερίαν
ἐδωρήσατο εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα σὺν παροίκιοις εἰκοσι
καὶ τέσσαρις· οὓς καὶ διορίζομαι ἔχειν τὸ μνημόσυνον, οὐ

¹ — καὶ ἰδιοδέσποτον E. ² ὑποκειμένοις X.E. ³ ἡμετέρᾳ E. ⁴ ἐπό-
ριζε E.

κατὰ τὸ ἕξ ἔθους λεγόμενον, τὸ Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν
εὐσεβεστάτων, ἀλλ' ἰδίως ἐν ταῖς ἀπάσαις λιταῖς τῆς ἀγρυ-
πνίας, μετὰ τὸ εἰπεῖν Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου,

KA'. «Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φίλο-
χρίστου ἡμῶν βασιλέως Ἀλεξίου» Κύριε ἐλέησον κ', καὶ
μετὰ τὸ μεσονυκτικὸν καθὼς κατωτέρω δηλωθήσεται.

KE'. Ἐπεὶ δὲ καὶ παρὰ πιστῶν καὶ φιλοχρίστων ἀν-
δρῶν ἕτερά τινα ἀκίνητα ἀφιερώθησαν τῇ μονῇ, ὧν τὸ
κατ' εἶδος ἡ ἰδιάζουσα πάντως παραστήσει γραφή,

KZ'. πρὸ πάντων φημὶ τῶν ἄλλων τὸ κάλλιστον καὶ ὑ-X.φ23β
ψηλότατον κεφάλαιον, λέγω δὴ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας φωτο- M.ε'.
λαμπῇ δαδουχίαν διορισόμεθα· κατώτερον δέ, τρανότερον
σαφηνίσομεν περὶ ψαλμωδίας καὶ τῆς λοιπῆς καταστά-
σεως. | Ἐπὶ ταῖς καθ' ἑκάστην δοξολογίαις καὶ πάσαις συ-M.σ398
νάξεσιν τέτρασι λαμπάσιν, ὡς σύνηθες, αὐγασθήσονται·
οὐ μὴν δὲ ἀλλ' ἰσαριθμούς καὶ ἀκοιμήτους νύκτωρ καὶ
μεθ' ἡμέραν κανδήλας ἐφάψονται ἐν ἑκατέροις τοῖς ἀγίοις
θυσιαστηρίοις, καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ θείοις προσκυνήμασιν
σὺν τοῖς τοῦ χοροῦ δώδεκα, καὶ ταῖς δυσὶ τοῦ νάρθηκος ¹
ἔξουσιν τὸ ἐπάρδον αὐταῖς ἔλαιον ἀνυστερήτως, ὡς σύνηθες.

KZ'. Τὰς δὲ εὐσήμους καὶ λαμπρὰς ἑορτὰς λαμπρῶς
ἐορταστέον, | κατ' ἐξαιρετόν· δὲ τὴν τῶν ἀγίων εἰσοδίων τῆς X.φ24α
γὰρ πύλης ἀνοιγομένης, πάντας τοὺς παραβαλόντας μετὰ
χαρὰς δεχθισόμεθα, καὶ φιλοφρόνως αὐτοὺς ἀναπαύσομεν,
καὶ δαιμιλῶς εὐφρανθήσονται· οὕτω γὰρ ποιοῦντες ἔξετε τὸ
θεῖον δαμιλῶς ἐπιχορηγοῦν ² τὴν εὐ | λογίαν ἑκατονταπλα- E.σ18
σίονα, κατὰ τὴν ἀψευδῆ αὐτοῦ καὶ θεῖαν φωνήν.

KH'. Τὰς δὲ ἑτέρας καὶ θείας ἑορτὰς τῆς ἀγίας Δε-
σποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἥτοι τὸ γενέθλιον, τὴν σύναξιν,
τὴν ὑπαπαντήν· καὶ τὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ, καθὼς ἀνωτέρω
δεδήλωται, οἱ ἀδελφοὶ μετὰ τοῦ προεστῶτος καὶ ἑορτάσουν
καὶ παρακληθήσονται | οἷκοθεν· ἰχθύες ³ γὰρ αὐτοῖς ψωνι- X.φ24β

¹ + αἱ E. ² ἐπιχορηγόν X.E. ³ ἰχθύας E.

στέον καὶ εὐλογία δοθήσεται οἴνου κατὰ τὸ σύνηθες καὶ δαιψίως εὐφρανθήσονται.

ΚΘ'. Ἰλλὰ καὶ τὴν παγκόσμιον κοίμησιν ¹ ἑορταστέον λαμπρῶς, πλὴν οὐχ ὡς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἀλλὰ δώδεκα μόνους ² ἱερεῖς προσκλητέον καὶ τὴν ἔξοδον τῆς Κυρᾶς ³ ἡμῶν ἑορταστέον καὶ τοῖς πένησιν ἐπιμελητέον τὸ κατὰ δύναμιν, καὶ μὴ ἔνδειαν προβάλλετε ἔνδειας ⁴ καὶ τὴν τῶν εἰσοδίων σπίνιν ἀφθονωτέρους γὰρ τὰς ἐπικτησεις πρὸς τὰς ἀναλογούσας ἔξόδους τῇ μονῇ πεποιήκαμεν καὶ ἀφιερῶθησαν ⁵ διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν αὐτῇ γὰρ ⁶ τῇ ἑορτῇ ⁷ καταλύομεν σταφυλὰς, καθὼς ⁸ τὸ τῆς ἐκκλησίας διέξεισι τυπικόν.

Χ.φ25α Λ'. Ἐπειδὴ δὲ πῆξιν λαβοῦσαν αἰσίαν τὴν ἁγίαν Μ.Ϛ'. ταύτην μονήν, ἔχρην καὶ τύπον ἔχειν καὶ κανόνα ἡκριβωμένον τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ τῆς ἄλλης τοῦ κοινοβίου διαγωγῆς, τὰ μὲν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ τάξεως ἰδιαζόντως ἀνεγραψάμεθα, ἀναγκαῖον δὲ καὶ ὅσα μὲν ἔκεινφ παρελείφθη τῷ τόμῳ ἐκ παραδόσεως δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς μετηνέχθη παραδοῦναι γραφῇ, τοῦτο μὲν, ἴν' εἴεν πᾶσιν εὐσύννοπτα, τοῦτο δέ, ἵνα μὴ ὑπονοθεύηται τι παρὰ τινος. Προσεκτέον τοιγαροῦν ἀκριβέστατα τοῖς ρηθησομένοις, ὧν ἄρξασθαι βουλόμεθα ὅθεν ἄμεινον ἄμεινον δὲ ἀπὸ τῆς τῷ φῶς ἡμῖν ἐφαπλούσης ὥρας, ἥτις Χ.φ25β ἡ πρώτη τῆς ἡμέρας ἐστὶ· δεῖν δὲ οἶμαι πάντως | τοὺς περιέργον φωτὸς τὴν ἐξήγησιν ποιησομένους ἀπὸ φωτὸς ἄρξασθαι.

Ε.σ19 ΛΑ'. Χρὴ τοῖνυν μετὰ τὴν ὀρθρινὴν δοξολογίαν συνημένως ⁹ ψάλλεσθαι ὑφ' ¹⁰ ἡμῶν τὴν πρώτην ὥραν ὡς σύνηθες· καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς, τοῦ εἰωθότος ¹¹ | τελουμένου ἐν τῷ νάρθηκι τρισαγίου, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐξασθε ὑπὲρ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ-

¹ ἑορτὴν τῆς Κοιμήσεως Ε. ² μόνον Ε. ³ Κυρᾶς Ε. ⁴ — ἐνδείας Ε. ⁵ ἀφιερῶματα Ε. ⁶ — γὰρ Ε. ⁷ + οὖν Ε. ⁸ καθὰ καὶ Ε. ⁹ συνημένης Χ. ¹⁰ ἀφ' Ε. ¹¹ εἰωθίους Χ.

μῶν καὶ κτητόρων· καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐν τοῖς κελίοις ἡμῶν ἀπιέναι, πάσης ἀφεμένους συνελεύσεώς τε καὶ ματαίας ἀπασχολίας, ἀργολογίας τε καὶ γέλωτος ἀτάκτου· ἀφ' ὧν τί συμβαίνει; τὸ καὶ εἰς αἰσχρολογίας δηλονότι παρεκπεσεῖν καὶ λοιδορίας καὶ κατακρίσεις· ὡς ἐντεῦθεν τὸν

Ἐλλείπεται φύλλον ἐν, ἐνθα τὸ ΑΒ' καὶ ΔΓ' περιέχεται κεφάλαιον. Ε.

| καὶ τὴν τοῦ ἐργοχείρου ¹

Χ.φ27α

ΛΔ'. πρὸς δὲ τὸ δωδεκαήμερον τῶν Χριστουγέννων καὶ Ε.σ20 τὴν πεντηκοστὴν ἄσασαν, ἔτι γε μὴν καὶ πάσας τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς καὶ αὐτὰς τῶν δώδεκα ἁγίων ἀποστόλων καὶ πάντων ἁγίων μνήμας... ², ἐν αἷς εἰώθαμεν ἀγρυπνίας ποιεῖν· ὡσαύτως καὶ τὸ ψάλλειν τὰ μεσῶρια ἐν τοῖς κελίοις· ἀλλὰ ³ | καθ' ὅλην τὴν ἁγίαν πεντηκοστὴν αὐτὰ φυ-Χ.φ27β λαξώμεθα, κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα ταύτης καὶ τὴν ἐσχάτην, τῆς διακαινησίμου τέφρῃ καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

ΛΕ'. Κρουομένου τοῖνυν τοῦ συμβόλου κατὰ καιρὸν τὸν προσήκοντα, συνάγεσθαι δεῖ πάντας ἐν τῷ νάρθηκι κάκεισε ψάλλειν ὁμοῦ τὴν τρίτην ὥραν καὶ τὴν ἕκτην μετὰ τῶν μεσῶριων· κατὰ μέντοι τὴν ἑναρξιν τῆς ἕκτης ὥρας δεῖ ποιεῖν γονυκλισίαν τῷ προεστῶτι τὸν τε ἱερέα καὶ τὸν διάκονον τοὺς τὴν ἐφημερίαν ἔχοντας, καὶ τὸν κανδηλάπτην σὺν αὐτοῖς· καὶ τοὺς μὲν εἰσερχεσθαι εἰς τὸ ἅγιον βῆμα ποιήσοντας τὴν θείαν προσκομιδὴν, | τὸν δὲ ἀπέρχεσθαι κρούοντα ⁴ Χ.φ28α τὸν μέγαν σημαντήρα.

Λς'. Ἀλλὰ τῆς μὲν τρίτης καὶ ἕκτης ὥρας ἐν ταῖς ἀπολελυμέναις ὥραις τοῦ ἐνιαυτοῦ ὧδέ πως ἐχέτω. Ρητέον δὲ ἅρα καὶ περὶ τῆς θείας μυσταγωγίας, ἥτις χρεωστικῶς καθ' ἐκίστην ὀφείλει τελεῖσθαι· πλήν, ἀλλ' ἐν ταύτῃ προσε-

¹ — καὶ τὴν τοῦ ἐργοχείρου Ε. ² δυσανάγνωστον. Ε : μεγάλων. ³ διαγράφεται ἐν Χ. ⁴ κρούσον Χ.

κτέον, ἀδελφοί, ἀσφαλῶς ἑαυτοῖς, ὅτι τε θεῖα τὰ ἐν αὐτῇ τελούμενα καὶ φρικώδη, καὶ ὅτι μᾶλλον τῶν ἄλλων ταύτη τὸ φρικτόν τε καὶ ὑπέρμεγα τῆς ὁρθοδόξου καὶ θείας ἡμῶν πίστεως τελεσιουργεῖται μυστήριον, ἢ θειοτάτη φημί καὶ ὑπέρτιμος ἱερούργησις τοῦ παναχράντου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐν αὐτῇ γοῦν ¹, ὡς εἴρηται,

X.φ28β ΛΖ'. προσηκτέον ἑαυτοῖς, ἀδελφοί, ἀκριβῶς ὅτι καὶ μάλιστα, καὶ πάντα λογισμὸν ζιζανιώδη τε καὶ ἀκάθαρτον καὶ τῆς φρικτῆς ἐκείνης ἱερουργίας ἀνάξιον ἀφ' ὑμῶν ἐκδιω-

E.σ21 κτέον, καὶ παντὶ τρόπῳ ἑαυ | τοὺς καθαρτέον ², οὕτω τε τῶν θείων ἁγιασμάτων μεταληπτέον, τοῖς ὅσοις ἄρα καὶ παρὰ τοῦ προεστῶτος συγκεχώρηται· οὐδὲ γὰρ ἐξέσται ὑμῶν τινι ἁδεῶς οὕτω καὶ ἀκριτῶς οὐδὲ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν μεταλαμβάνειν· ἐβουλόμεθα μὲν γὰρ τοῦτο αὐτό, συνεχῶς μετέχειν τῶν θείων ἁγιασμάτων, ὡς ³ συνεχῶς ἔστι ⁴ μετέχειν καὶ τῆς ζωῆς, καθ' ἃ φησι καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς «ὁ τρώ-

M.σ400 γων μου τὴν σάρκα καὶ | πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἑμοὶ μένει

X.φ29α ἀγῶ ἐν αὐτῷ», καὶ πάλιν «ἐὰν μὴ φά | γητέ μου τὴν σάρκα καὶ πίητέ μου τὸ αἷμα οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς» καὶ ὁ θεὸς Ἀπόστολος «ὁ κολλώμενος τῷ Θεῷ ἐν σῶμα ἔστιν» ὥσπερ καὶ τοῦναντίον «οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ ἀπολούνται» Δαυεὶδ δὲ ⁵ φησιν ὁ θειότατος ⁶. Ἐβουλόμεθα μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, τοῦτο· ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν καὶ τὸ τοῦ πράγματος δυσχερὲς οὐκ ἐπιτρέπομεν· ὁ γὰρ ἀναξίως ἐσθίων καὶ πίνων ⁷ τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τοῦ αἵματός φησιν ὁ θεὸς πνευματορρήτωρ καὶ πρῶτος τῶν ἀποστόλων Παῦλος. Φοβερόν, ἀδελφοί μου, τὸ ῥῆμα, καὶ τρέμειν τὴν μετάληψιν οὐ τοῦ κατ' ἑμὲ ἁμαρτωλοῦς, ἀλλὰ

X.φ29β καὶ τοὺς λίαν | ἑαυτοῖς θοροῦντας πείθει. Ἐκείνους τοιγαροῦν ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος μεταληπτέον, ὅσοι περ ἑαυτοὺς

¹ οὖν, E. ² + καὶ E. ³ — ὡς X. ⁴ ἔτι E. ⁵ δὲ X. E. ⁶ ὁ θεὸς φησὶν. E. ⁷ πίνων X.

ἴσασι καθαρεύοντας τῶν αἰσχροῶν λογισμῶν καὶ τῆς τούτων συγκαταθέσεως, ὁργῆς τε μὴν καὶ γογγυσμοῦ, λύπης τε καὶ καταλαλιᾶς, ψεύδους καὶ γέλωτος ἀτάκτου· ἔτι τε μνησικακίας μᾶλλον καὶ θυμοῦ, αἰσχρολογίας τε καὶ τῶν ὁμοίων· τοὺς δὲ γε τοῖς εἰρημένοις περιπίπτοντας πάθει, δι' ἐξαγορεύσεως καὶ μετανοίας πρὸς τὴν τούτων σπεύδοντας ἀποχὴν, δις τοῦ μηνὸς μεταληπτέον ἢ οὐδ' ὅλως, κατὰ τὴν τοῦ προεστῶτος δηλονότι διάκρισιν· ἐκείνῳ γὰρ φροντιστέον περὶ τῶν τοιούτων.

ΛΗ'. Ἀκοινώνητιον δὲ τινα αὐτὸν ἡγεῖσθαι ἄνευ τῆς X.φ30α ἐκείνου εἰδήσεως οὐκ ἐπαίνεται· ὁ γὰρ οὕτω ποιῶν ὡς ἱδίων πληρῶν θέλημα δικαίως κατακριθήσεται.

ΛΘ'. Τοὺς μέντοι μεταλαμβάνειν ὀφείλοντας ἐνδεχόμενόν ἐστιν τὰς τετυπωμένας ἐπὶ τῇ μεταλήψει προσεκτικώτερον ἀναγινώσκειν εὐχάς, κοινὴν τε κοινῶς γονυκλισίαν ἀλλήλοις ποιοῦντας διδόναι συγχώρησιν, καὶ οὕτω τῶν ζωοποιῶν εὐχαρίστως μεταλαμβάνειν ἁγιασμάτων ἥτω δὴ οὖν καὶ ταῦτα τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον.

M. Ἄλλ' ἐνταῦθά με τοῦ λόγου γενόμενον χρεὼν εἰ- E.σ22 πεῖν καὶ περὶ τῶν εἰς θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, καθαρὰν M.ζ'. καὶ ἀναίμακτον προσφερομένων | τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ X.φ30β προσφορῶν καὶ τοῦ νάματος, ἵνα μὴ ἀμελείας τινὸς ἴσως ἢ καταφρονήσεως περὶ τὰ τοιαῦτα παρεμπιπτούσης, λάθωμεν περὶ αὐτὸ ἐκεῖνο ¹ σφαλλόμενοι, τὸ μείζον καὶ ὑψηλότερον· εἰ γὰρ Κάιν δι' αὐτὸ τοῦτο καταδικάσται, τὸ μὴ τὰ κρεῖττω προσάγαγεῖν τῷ Θεῷ ἀλλ' ἑαυτῷ τηρῆσαι ταῦτα καὶ ταμιεύσασθαι, δέδοικα μὴ καὶ ἡμεῖς τῇ τοιαύτῃ κατὰ δίκην εὐρεθίημεν ὄντες ὑπεύθυνοι, εἴ γε δὴ μὴ τὰ κρεῖττω τῷ πάντων δοτῇρι καὶ χορηγῷ προσενέγκωμεν· τοῦτό τοι

ΜΑ'. καὶ ἐντελλόμεθα, μὴ ἐκ τῆς κοινῆς ζύμης, ἀφ' ἧς καὶ οἱ τῆς τραπέζης ἄρτοι, τὰς προσφορὰς γίνεσθαι, ἀλλ' ἄλευρον διακαθαίρεσθαι τε καὶ φύρεσθαι, καὶ τοῦτου προ|σφο X.φ31α ρὰς ἀπαρτίζεσθαι καθαρωτάτας παν | τάπας· καὶ νάμα M.σ401

¹ ἐκὼν E.

δὲ δίδοσθαι ἀπὸ τοῦ κρείττονος οἴνου τῶν γεωργοῦμένων ἐν τῇ μονῇ· ἀφ' ὧν εἴ γε διαιροῦτο ὁ προεστὼς ἐσθίειν καὶ πίνειν ἐν τῇ τραπέζῃ, ἢ καὶ οὖς αὐτὸς οἶδε μὴ ὑγιᾶς τοῦ σώματος ἔχοντας, οὐδὲν τι κατακριθήσονται.

Μ.η'. ΜΒ'. Τὴν μέντοι ἐννάτην ὥραν καὶ τὸ ταύτης μεσῶριον οὕτω ψαλτέον· μετὰ τὸ διαναστῆναι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἐν τῇ κοινῇ τραπέζῃ ἐστιάσεως, τοῦ «Ἐλεήμων καὶ οἰκτίρων ὁ Κύριος, τροφήν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν» τρεῖς παρὰ τῆς ἀδελφότητος ψαλλομένου καὶ τοῦ συνήθως σὺν αὐτῷ τρισαγίου, τοῦ ἱερέως τε τὴν εὐχὴν ἐπιλέγοντος ταύτην

Χ.φ31β «Εὐλόγητός ὁ Θεὸς ὁ τρέφων | ἡμᾶς ἐκ νεότητος ἡμῶν τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ πάντοτε», εὐθὺς ἀρχόμεθα τοῦ ὁρχα' ψαλμοῦ «Ἡὺφρανθήν ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι εἰς οἶκον Κυρίου πορευσόμεθα», καὶ τοῦτον ψάλλοντες ἔξερχόμεθα τὸ ἀριστήριον μετὰ τῆς προσηκούσης εὐκοσμίας καὶ καταστάσεως, καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ· καθεῖσε τὸν τοιοῦτον ἐκκληροῦντες ψαλμόν, ἀρχόμεθα τοῦ τρισαγίου, καὶ ψάλλομεν τὴν ἐννάτην· μετὰ δὲ τὴν ταύτης ἐκπλήρωσιν, τοῦ ἱερέως συνήθως ἐπευχόμενου γίνεται πάλιν ἡ προγραφεῖσα κοινὴ συγχώρησις παρὰ τοῦ προεστῶτος καὶ τῆς ἀδελφότητος, καὶ ἀπολυόμεθα ἔν τοις κελλίοις ἡμῶν.

Χ.φ32α ΜΓ'. Τὴν μέντοι τοῦ ἑσπερινοῦ ὕμνου ἀκολουθίαν Ε.ο23 ὅπως ¹ ὀφείλει τελεῖσθαι ἢ τοῦ τῆς ἐκκλησίας τυπικοῦ διὰ Μ.θ'. ταξὶς ἀριδὴλως παρίστησιν, οὗ κατὰ τὸ τέλος μετὰ τοῦ ἐν τῷ νάρθηκι συνήθως τρισαγίου προσήκει πάλιν γίνεσθαι τὴν προγραφεῖσιν κοινὴν μετάνοιαν καὶ συγχώρησιν.

ΜΔ'. Καὶ τὰ ἀπόδειπνα δὲ μετὰ τὸν δεῖπνον ὀφείλομεν ψάλλειν, ἐν οἷς καὶ γονυκλιτέον ὅτε μὴ ἑορταστέον. Ἑορτὴν δὲ λέγομεν ἐν ἣ κατὰ τὸν ὁρθρον τὸ Θεὸς Κύριος ψάλλομεν. Καὶ τοῦ ἀποδείπνου δὲ ψαλέντος καὶ τοῦ προεστῶτος τὴν συνήθη ἐπειπόντος εὐχὴν, ὁρθίους ² ἐστῶτας

¹ οὕτως Ε. ² ὁρθίους Ε.

πάντας τοὺς ἀδελφούς, καλὸν ὑποκλίνειν αὐτῷ τὸ οὖς γονυκλιτοῦντι καὶ λέγοντι «Συγχωρήσατέ μοι, πατέρες καὶ | ἀδελφοί· ἡμαρτον γὰρ καὶ ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ κατὰ Χ.φ32β διάνοιαν», καὶ διδόντας αὐτῷ ¹ τὴν συγχώρησιν λέγειν «Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σοι, τίμιε Πάτερ». Εἰθ' οὕτως πίπτειν ἕκαστον ἡμῶν ἐπὶ γῆς κατὰ πρόσωπον καὶ κοινὴν ἐκ πάσης τῆς ἀδελφότητος ἑξαιτεῖν ² τὴν συγχώρησιν λέγοντα οὕτω· «Συγχωρήσατέ μοι, πατέρες καὶ ἀδελφοί· ἡμαρτον ἐν ἔργῳ, ἐν λόγῳ καὶ κατὰ διάνοιαν», καὶ πάντας ἐπευχόμενους τῷ κειμένῳ λέγειν «Ὁ Θεὸς σώσαι καὶ συγχωρήσαι σοι». Καὶ μετὰ τὸ πάντας τὴν τοιαύτην συγχώρησιν ἑξαίτησασθαι καὶ λαβεῖν, λέγειν τὸν ἐκκλησιαρχὴν εἰκὸς «Εὐξασθε, πατέρες, ὑπὲρ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, ὑπὲρ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν, ὑπὲρ τῶν ἐντεταγμένων Μ.σ402 νων | ἡμῖν εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, | ὑπὲρ τῶν ἀπολειπομένων Χ.φ33α νων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, ὑπὲρ τῶν ἐν θαλάσῃ πλεόντων, ὑπὲρ τῶν ἐν φυλακαῖς κρατουμένων ³, ὑπὲρ τῶν ἐν ἀσθενείᾳ κατακειμένων· εὐξασθε, μακαρίσατε τοὺς κτήτορας, μακαρίσατε τοὺς πατέρας καὶ ἀδελφοὺς ἡμῶν, μακαρίσατε τοὺς γονεῖς ἡμῶν· καὶ πάντας ὁμοῦ ἀποκρινομένους φάσκειν «Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι καὶ σώσαι αὐτούς». Μετὰ δὲ ταῦτα γόνυ κλίναντας ἅπαντας ὁμοῦ λέγειν τῷ προεστῶτι «Εὐλόγησον, εὖξου καὶ συγχώρησον ἡμῖν, πάτερ ἅγιε· τοῦ δὲ τὴν συνήθη ταύτην εὐχὴν ἐπευχόμενου ἡμῖν «Ὁ Θεὸς συγχωρήσει καὶ σώσει πάντας ἡμᾶς», καὶ τὸν στίχον εὐθὺς ⁴ λέγοντος τὸ Ἀμὴν ἐπειπόντας ⁵, πάντας ἀνίστασθαι συνεπομένους ⁶ τῷ πατρὶ ἕως τοῦ ἡγουμένου, | παραινέσιν δὲ ⁷ λαβόντας ⁸ ἐν τοῖς κελλίοις ἀπὲ Χ.φ33β ναι τὴν νυκτερινὴν ἀκολουθίαν κατὰ τὸ δοθὲν τύπων ἐκτελέσοντας. Καὶ οὕτως ὅλους εὐχαριστία ⁹ γινομένους μετ' εὐφροσύνης πνευματικῆς ἐφ' ὕπνον τρέπεσθαι

¹ αὐτοὺς Ε. ² ἐξ αἰτεῖν Ε. ³ — ὑπὲρ τῶν ἐν φυλ. κρατ. Ε. ⁴ † τοῦ Χ.Ε. ⁵ ἐπειπόντος Χ.Ε. ⁶ συνετούμενοι Χ. ⁷ — δὲ Χ.Ε. ⁸ λαβόντες Χ. ⁹ εὐχαρίστους Ε.

Ε.σ24 ΜΕ'. ἄχρῃς ἂν ὃ τε κανδηλάπτης καὶ ὁ ἐπιστημονάρχης τὴν προσήκουσαν ὥραν ἐκ τοῦ ἐκκλησιαάρχου μαίοντες τῷ προεστώτι προσέλθοιεν, καὶ τὴν συνήθη λαβόντες ἐξ ἐκείνου εὐχὴν, ὁ μὲν ἀπέλθῃ κρούσων τὰς βαρέας, ὁ δὲ τὸ «Εὐλόγησον, Πάτερ ἅγιε, τὸ μεσονυκτικόν» πρὸς τὴν καὶ ἡπία φωνῇ ἐξειπὼν παροδεύσῃ τὰ κελία τῶν ἀδελφῶν καὶ ἐφ' ἐκάστῳ τὸ «Εὐλόγησον, Πάτερ, τὸ μεσονυκτικόν» ὡσαύτως λέγων ἐξεγερεῖ ¹ πρὸς λειτουργίαν ἡμᾶς τῆς μεσονυκτίου ἀκολουθίας, | ἣν δὴ καὶ αὐτὸς ψαλεῖται πάντως καὶ ὁ κανδηλάπτης ἐν ὧσ' ² τὰς βαρέας κρούει κατὰ τὸ σύνθητες, καὶ οὕτω τοῦ σιδηροῦ διασημαινομένου συμβόλου ἀθροισθῆναι πάντας ³ ἐν τῷ ναῷ. Καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ιερέως ψάλλεται τὸ μεσονυκτικόν.

ΜΖ'. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τούτου ἐπιφωνεῖ ὁ προεστώς «Εὐξασθε καὶ μακαρίσατε τοὺς ἁγίους πατέρας ἡμῶν, εὐξασθε δὲ καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἵνα ρυσθῶ ἐκ τῶν παθῶν καὶ σκανδάλων τοῦ πονηροῦ». Καὶ ἡμῶν ἐπὶ γόνυ κλινομένων ἀποκρινόμεθα· «Ὁ Θεὸς μακαρίσει μὲν τοὺς ἁγίους πατέρας ἡμῶν, συγχωρήσαι δὲ καὶ σέ. Εὐξου δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίμιε πάτερ, ἵνα ρυσθῶμεν ἐκ τῶν παθῶν καὶ σκανδάλων τοῦ πονηροῦ». Καὶ Χ.φ34β ἀποκρίνεται ὁ προεστώς «Ὁ Θεὸς | συγχωρήσει πάντας ὑμᾶς δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν.» Ἡμῶν δὲ ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἀναστὰς ὁ κανδηλάπτης καὶ βαλὼν μετάνοιαν ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα σημαντήριον.

ΜΖ'. Καὶ οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ τρισαγίου τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ⁴ ἡμῶν βασιλέως μετὰ τροπαρίων καὶ ἑκτενοῦς ⁵ παρὰ τοῦ ιερέως «Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων, κράτους, νίκης, διαμονῆς, εἰρήνης, ὑγείας καὶ σωτηρίας αὐτῶν, καὶ τοῦ Κυρίου τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ πλεῖον ⁶ συνεργῆσαι καὶ κατευοδῶσαι αὐ-

τοὺς ἐν πᾶσι καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας | αὐτῶν πάντα Μ.σ403 ἐχθρὸν καὶ πολέμιον.» Κύριε ἐλέησον ιβ'. Καὶ οὕτω τῆς ἐωθινῆς δοξολογίας ἀρχόμεθα, ἣν οὕτω δέον ποιεῖν.

ΜΗ'. Μετὰ τὴν τοῦ μεγάλου σημαντήρος διάκρουσιν Χ.φ35α εὐλογεῖσθαι τὸν Θεὸν παρὰ τοῦ τὴν ἐφημερίαν ἔχοντος ιερέως αὐτίκα τὸν τύπον τοῦ τιμίου σταυροῦ ἐμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης οὕτως ἐκφωνοῦντος ¹· «Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ, ἀδιαιρέτῳ, ζωοποιῷ καὶ ἀσυγγύτῳ Τριάδι πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» μετὰ τοῦ θυμιατηρίου ἐπισφραγίζοντος· ἀφ' οὗ τὸ Ἀμήν ἐκδεχόμενον τὸν τε προεστώτα ἡ ² καὶ τὸν ἐκκλησιαάρχην, τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἀκολούθως τοῦ Ἐξαψάλμου εὐθὺς ἀπάρχεσθαι σχολαίως τε καὶ ἡσυχῶς, μικρὸν ἄγαν ὑποφωνοῦντας τὰ ρητὰ τῶν ψαλμῶν, ἵν' ἐντεῦθεν ἔχοιεν ἀπαντες ἀπροσκόπτως καὶ ἀπλανῶς αὐτὰ διεξέρχεσθαι· καὶ | οὕτω μετὰ τὴν τοῦ Ἐξαψάλμου συμπλήρωσιν καθ' ἑξῆς Χ.φ35β τὴν πᾶσαν ἐκτελεῖσθαι τοῦ ὄρθρου ἀκολουθίαν, καθὼς τὸ τῆς ἐκκλησίας διέξεισι τυπικόν. Τοῦτο δὲ ποιεῖν ὅτε τὸ Θεὸς Κύριος ψάλλομεν· τὸ γὰρ Ἀλληλουία τῆς ἡμέρας ἐχοῦσης, ἀπὸ τοῦ τρισαγίου ἀρχόμεθα. Οὕτως οὖν ἔσται ἀπαρallάτως ἐν παντὶ καιρῷ καὶ χρόνῳ ἡ περὶ τῆς ἡμερονύκτου ἀκολουθίας ἡμῶν ἀποτύπωσις ³.

ΜΘ'. Ἀλλὰ πρὸ πάντων παρακαλῶ ὑμᾶς τοὺς πνευμα- Μ.ι'. τικούς μου πατέρας καὶ ἀδελφούς, ὥστε μὴ τινα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἀπολιμπάνεσθαι ἢ ἐν ταῖς νυκτεριναῖς καὶ ἡμεριναῖς δοξολογίαις ἢ ἐν ταῖς συνήθως τελουμέναις ἀγρυπνίαις· ὥς εἴπερ τις κατὰ ρεθυμίαν καὶ ἀμέλειαν ἀπολειφθεῖ | καὶ μὴ δι' ἀσθένειαν, ἢ καὶ συγγνώ- Χ.φ36α μην οἶδεν ἐφέλκεσθαι, ἔστω ὁ τριούτος ὥς εἴ γε μετὰ πρῶτην καὶ δευτέραν καὶ τρίτην παραίνεσιν ἐπιμείνῃ ⁴ τῇ ρεθυμίᾳ αὐτοῦ, ἐνδικον ἐντεῦθεν ἔξει τὸ ἐπιτίμιον, τὴν ξηροφαγίαν αὐτὴν καὶ τὸ ὑδροποτεῖν καθ' ἣν ἡμέραν ὑπ' αὐτοῦ τοῦτο πλημμεληθεῖ, εἴ γε δῆλα δὴ οἱ ἕτεροι ἀδελ-

¹ ἐξ ἐγερεῖ Ε. ² τούτῳ Ε. ³ ἀθροίζονται πάντες Ε. ⁴ —καὶ ἁγίου Ε. ⁵ ἐκτενῆς Ε. ⁶ πλεον Ε.

¹ ἐκ φωνοῦντος Ε. ² —ἡ Χ. ³ ὑποτύπωσις Ε. ⁴ ἐπιμείναι Ε.

φοὶ ἐσθίουσιν ἔλαιον καὶ πίνουσιν οἶνον· εἰ δέ γε οὗτοι τῷ τῆς διαίτης σκληρῷ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν πρόσκεινται, νῆστι· ὁ τοιοῦτος διαμενεῖ ἄχρις ἂν ὁ ἐσπερινὸς ὕμνος δέξηται πέρας· τῆνικαὐτα γὰρ συγχωροῦμεν φιλαγάθως τούτῳ τὸ ξηροφαγεῖν. Οἱ μέντοι διακονίαις ἴσως τισὶν ἀσχολούμενοι, ἢ σωματικαῖς ἀρρωστίαις, ὡς εἴρηται, προσ-

X.φ36β παλαίοντες, ἢ καὶ ὑπὸ | κόπον· καὶ ὁδοιπορίας τινὸς ὀκλάσαντες, τῷ τοιούτῳ δεσμῷ οὐκ ἵποβληθήσονται· ταῖς γὰρ ἀσθενείαις τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς κόποις συγκαταβαίνειν χρεῖν.

E. σ 26 Ν'. Λεκτέον δὲ ὑμῖν ἄρα καὶ περὶ τῆς σωσιψύχου ἑξα-
M. ια'. γορεύσεως. Δέον τοίνυν τὸν προεστῶτα ἐν ἐκάστη ἀγουνίᾳ καὶ καθ' ὃν ἂν αὐτὸς αἰρεῖται ταύτης καιρὸν εἰσερχεσθαι εἰς τὸ διακονικόν, καὶ παντὸς οὐτινοσοῦν ἔργου ἀφέν-

M. σ404 νον¹ καὶ | πάσης οἰκονομικῆς ὀχλήσεώς τε καὶ διατάξεως, φροντίδα ποιεῖσθαι ἐπιμελεστέστην τοῦ ἀκροᾶσθαι τῶν βουλομένων ἐξομολογεῖσθαι, καὶ ἐκάστῳ ἀρμοδίαν ἐπιτιθέναι τὴν θεραπείαν. Ἐφείσθω δὲ τούτῳ, μὴ ἀδειάζοντι

X. φ37α ἴσως, ἐπεὶ καὶ ἡ ἀδελφότης | πεπλήθυνται, προτρέπειν καὶ οἷς ἂν βούλοιο τῶν ἱερέων, ἢ καὶ τισὶ τῶν εὐλαβεστέρων μεγαλοσχήμεων ἀδελφῶν, τῶν πλειόνων καὶ ἀγροικότερων τοὺς λογισμοὺς δέχεσθαι· λογισμοὺς δὲ τοὺς ὁσημέραι² καὶ ὥραι παρενοχλοῦντας ἡμᾶς, οὓς δεῖ πάντως τῶν εὐδιαλύτων ὄντας καὶ μὴ τὴν ὀχλήσιν στεροτέραν πεποιημένους, καὶ ἀφιέναι τούτοις καὶ συγχωρεῖν· τοὺς δέ γε ἰατρείας τινὸς δεομένους καὶ ἐπιμελείας, πρὸς τὸν προεστῶτα τοὺς δεχομένους ἀναφέρειν, ἀκκείνος κατὰλληλον τὴν θεραπείαν ποιήσεται. Οἱ τοίνυν ἐξομολογούμενοι οὐδὲν ἀποκρίψουσιν ἐνδοιάζοντες τούτοις εἰ τοὺς σφῶν λογισμοὺς ἐπιμέλειαν
X. φ37β δεομένους εἶδεῖν³, ἀλλὰ | πάντας καθαρῶς πρὸς τὸν λαχόντα ἑκκαλύψουσι.

ΝΑ'. Πλὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς ὑμᾶς τὰ εἰκότα εἰπεῖν καλόν. Τοιγαροῦν καὶ ὑμεῖς, ἀδελφοί, τὸν προεστῶτα

¹ ἀφεμένον E. ² ὡς ἡμέραι X. ³ ἰδεῖν, E.

βλέποντες πρὸς τὸ καλὸν τοῦτο καὶ λίαν ψυχωφελὲς διακόνημα σπεύδοντα, τρέχετε καὶ αὐτοὶ τρέχετε, καὶ τὸν γαληνότατον τοῦτον καὶ ψυχρῶσστην λιμένα σπουδαίως καταλαμβάνετε, καὶ πᾶν τοῦ νοὸς ὑμῶν κίνημα καὶ ψυχοβλαβὲς ἐνθῦμιον καθαρῶς καὶ ἀπερικαλύπτως ἀποκαλύπτετε, ὡς εἰς ἐνώπιον Θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου ποιούμενοι τὴν ἐξομολόγησιν. Θεῷ δὲ πάντως ὁ σπουδάζων ψεύσασθαι δίκην ἀπαιτηθήσεται· «ἀπολεῖς γάρ, | φησιν ὁ ψαλμωδός, X. φ38α πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος». Ἀδόλως τοίνυν ἐξομολογούμενοι, καὶ πάσης γνωσιμαχίας, πάσης ἀκαθαρσίας, πείσης ταραχῆς καὶ ὀχλήσεως τὰς ἑαυτῶν διανοίας ἀπαλλάττοντες, χαίροντες εἰηιέ μοι καὶ ἀγαλλόμενοι, ὡς τὸ εὐελπι κομιζόμενοι τοῦ μὴ ἀστοχῆσαι τῆς σωτηρίας. Ἐξομολογήσασθε δὲ μὴ ἀλλήλους αἰτιώμενοι, παροξυσμοῦ τυχόν παρεπιπτοντος ἢ τινος ἐτέρας ἀμφιβολίας, ἑαυτοὺς δὲ ἀναιτίους τιθέμενοι, καὶ κρίσεις μᾶλλον ζητοῦντες, οὐκ ἐξαγορεύοντες· μηδὲ περὶ τῶν | συμπιπτουσῶν ὑμῖν χρεῶν E. σ 27 λέγητε τῶν σωματικῶν· τούτων γὰρ ἅπας καιρὸς, νινὶ δὲ πταισμάτων ἐξαγορεύσεως | καὶ ἰατρείας τῶν ψυχικῶν ἢ X. φ38β μῶν παθῶν· καὶ εἰ μὲν περὶ τινος παροξυσμοῦ λέγειν ὀφείλετε, πᾶσαν τὴν μέμψιν καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ σφάλματος, ὅποῖον καὶ ἂν εἴη, ἑαυτοῖς ἐπιγράφειν σπουδάσετε καὶ ἐπιρρίπτειν· εἰ δὲ περὶ τινων ἄλλων παθῶν, καὶ ταῦτα καθαρῶς ἐκπομπεύετε, ἵν' ἔχοιτε καρποῦσθαι καὶ τὴν ἐντεῦθεν διττὴν ὠφέλειαν, τό τε πρὸς καθαρὰν τῆς ψυχῆς ἵεναι ὑγίαν, καὶ τὸ τὴν ὑποποιὸν ταπείνωσιν περιβάλλεσθαι¹· ἦν ἔχοντες ὅμοιοι πάντως ἐσόμεθα τῷ Θεῷ, τῷ Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶτος καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ λέγοντι· τί δ' ἂν ἄλλο εἴη τεκμήριον | ἐναργέστερον τοῦ M. σ405 πρῶτου καὶ ταπεινοῦ τῇ καρδίᾳ, ἢ δῆλον ἐπὶ τῷ φέρειν | πᾶσαν θλίψιν γενναίως καὶ ἑαυτῷ ἐν παντὶ ἐπιμέμ- X. φ39α φεσθαι; Τοσοῦτων ἄρα καλῶν αἰτία ἡ ἀληθὴς καθέστη-

¹ περιβάλλεσθε X. E.

κεν εξαγόρευσις, ἥς ἄνευ οὐκ οἶμαι τινα σωτηρίας τυχεῖν.

NB'. Τὸν τοίνυν οὐκ εξαγορεύοντα ἀκοινωνήτον εἶναι ἀπὸ Κυρίου Θεοῦ παντοκράτορος ἐντελλόμεθα, ἕως ἄν ἐ-
αυτοῦ γενόμενος καὶ τοῦ κρείττονος πάντα τὰ σφαλερά τε
καὶ βλαβερά ἐξομολογήσοιτο μελετήματα. Ἐδει μὲν οὖν
τοῦτον καὶ τῆς μονῆς ἐξωθεῖν καὶ οἶόν τι σεσηπὸς ἀποκό-
πτειν μέλος, καὶ ὥσπερ τι τραῦμα δυσίατον ἢ καὶ παντε-
λῶς ἀνίατον ἐξαίρειν τε καὶ ἀπορρίπτειν· ἀλλ' ἢ τοῦ μέ-
λους ἀδηλία καὶ τοῦ ἴσως ποτὲ ἐπιγινῶναι αὐτὸν προσ-

X.φ39β δοκία τοῦ τοιούτου βουλήματος | ἡμᾶς ἀνεχαίτισεν, ὑ-
ποκεισθαι μέντοι αὐτὸν τῷ τῶν ἀκοινωνήτων ἐπιτιμῷ
καὶ λίαν ἐπωφελές, ὥς ἀνυσιμώτατον· ποῖον γὰρ αὐτῷ
κέρδος τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς; τί δὲ τὸ ὄφελος ἐκ τοῦ μὴ
ἐξαγορεύειν; οὐχὶ μᾶλλον βλάβη καὶ ὄλεθρος, καὶ διηνεκῆς
τοῦ κακοῦ μελέτη, καὶ πᾶν ὁτιοῦν φέρον¹ ἀπώλειαν τῇ
ψυχῇ ἐπιγίνεται; ὥς τοίνυν ἀρρωστοῦντά τινα ἢ τραῦμα
ἔχοντα, κρύπτοντά τε ταῦτα τὸν ἱατρόν, ἀδύνατον ἐπανελ-
θεῖν πρὸς ὑγίαν, οὕτω δὴ μᾶλλον καὶ πολλῶν χαλεπώτε-
ρον τὴν τῆς ψυχῆς ὑγίαν λήψεσθαι ποτε τὸν μὴ ἐξαγο-
ρεύοντα· καὶ τοῦτου μάρτυς ὁ θεὸς Βασίλειος, οὕτω πως

X.φ40α λέγων «Χρὴ | τὸν ὑποταττόμενον, εἴ γε μέλλοι ἀρμόζουσιν
προκοπὴν ἐπιδείξασθαι καὶ εἰς ἕξιν γενέσθαι τῆς κατὰ
πρόσταγμα τοῦ Κυρίου ζωῆς, μηδὲν φυλάττειν ἀπόκρυφον
κίνημα τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ γυμνὰ πάντα παριστᾶν τὰ τῆς
καρδίας τῷ προεστῶτι αὐτοῦ.» Οὕτω γοῦν ποιοῦντες, ἀ-
δελφοί, οὐ μόνον τῶν οἰκείων σφαλμάτων ἀπολυτρούμεθα,
ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἕξιν ἀσφαλέστερον διατετησόμεθα· φησὶ
γὰρ ὁ τῆς Κλίμακος «μῶλωπεθ θριαμβευόμενοι οὐ προκό-
ψουσιν | ἐπὶ τὸ χεῖρον· καὶ αὐθις· «Ψυχὴ ἐξαγόρευσιν

E.σ28 ἐννοουμένη ὡς ὑπὸ χαλινῷ ὑπ' αὐτῆς κατέχεται μὴ ἐξαμαρ-
τάνειν». Οὕτως ἄγαν ὠφέλιμος ἡ τῶν ἰδίων σφαλμάτων φα-

X.φ40β νέρωσις. Λοιπὸν πρόθυμοι προθύμως ἐπὶ ταύτην πάντες τρέ-
χωμεν. Τὴν μὲν οὖν τοιαύτην ἐξαγόρευσιν οὕτω διαταττό-

¹ ὅτι οὖν φέρον E.

μεθα γίνεσθαι, αὐτῷ τε δηλονότι τῷ προεστῶτι καὶ τοῖς
ὅσοις αὐτῷ ἐπιτήδειον πρὸς τὸ δέχεσθαι λογισμοὺς δόξειεν.

NG'. Τὴν δέ γε πρώτην καὶ μεγάλην ἐξομολόγησιν, ἣν
ἄρα τὴν κοσμικὴν ἀποβαλλόμενοι τριῖα ἐξαγορεύειν ὀφεί-
λομεν, τῷ προεστῶτι μόνῳ καὶ μὴ τινὶ ἄλλῳ ἀναθετέον, ἵν'
ἔχη πάντας αὐτὸς εἰδέναι καὶ ἀρμοδίως ἐκάστω κεραννύειν
τὰ φάρμακα· εἰ δέ γε βούλοιτο ὁ προεστὼς καὶ τισὶ τῶν
εὐλαβεστέρων ἱερέων, οἱ τὴν κοσμικὴν ἀποτιθέμενοι τριῖα
τοὺς λογισμοὺς αἰτῶν¹ φανερούσθωσαν.

NA'. Ὅφείλουσι τοίνυν πάντες οἱ τῆς ἡμετέρας ἀδελ- M.σ406
φότητος τῷ προεστῶτι τοὺς οἰκείους ἐξαγγέλλειν, ὥς εἴρη- X.φ41α
ται, λογισμοὺς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τῆς ἀποταγῆς καιρῷ καὶ τῷ
μετὰ τὴν ἀποταγὴν ἀγῶνι καὶ σκάμματι, καὶ μὴ τινὰς ἐτέ-
ρους ἢ ἡσυχάζοντας ἴσως ἢ ἐν ἄλλοτριῶν ὄντας μοναστη-
ρίοις τῶν οἰκείων ἀναδόχους κεκτῆσθαι λογισμῶν, ἀλλὰ
πρὸς μόνον τὸν προεστῶτα πάντα τὰ ἑαυτῶν ἀπογυμνοῦν
σφάλματα, παρ' οὗ καὶ τὰ φάρμακα προσήκοντα δέξονται
καὶ κατὰλληλα, καὶ πρὸς ἐκείνους δέ, οἷς ἂν αὐτὸς ὁ προε-
στὼς τὸ πρᾶγμα ἐπιτρέψειεν, ὥς δεδήλωται· πρὸς ἕτερον δὲ
οὐ βαδιοῦνται χάριν ἐξαγορεύσεως, οὐδ' ἐπιφημίσουσιν ἐ-
| αὐτοῖς πατέρα πνευματικὸν πάρεξ τοῦ προεστῶτος αὐ- X.φ41β
τῶν· τοῦτο γὰρ παντάπασιν ὡς λύμης αἷτιον ἀποτρέπομεν·
εἰ δέ τις ἴσως, ὢν ἀκαμπῆς τε καὶ ἀπειθῆς καὶ τῷ ἑαυτοῦ
ἀνοήτως στοιχῶν θελήματι, μὴ βούλοιτο τὴν πρὸς τὸν
προεστῶτα ποιεῖσθαι ἐξομολόγησιν, ἀλλ' ἄλλον ἑαυτοῦ καὶ
οὐ τοῦτον ἐπιγράφοιτο πατέρα πνευματικόν, ἀκείνῳ τοὺς
οἰκείους λογισμοὺς προανατιθέναι διατείνοιτο, ἕξω που καὶ
μακρὰν τῆς ἡμετέρας ποίμνης γενέσθω παρενθὺς διωκόμε-
νος, καὶ μηδὲ φειδῶ λαμβάνειν μηδὲ ἔλεον· ἀλλ' ὥς ἑαυτὸν
ἀλλοτριῶν οἷς ἄρα κακῶς, ὃ Θεοῦ βλέποντες ὀφθαλμοί,
κακῶς καὶ λίαν ἐπικινδύνως βεβούλευτο, | ἀποσκορακίζε- X.φ42α
σθω τῆς Μονῆς καὶ ξένος τῆς ἡμετέρας ἦτω μερίδος καὶ
συναυλίας, διαίτης καὶ ὁμιλίας, ὥς διασπασμοῦ καὶ | δια- E.σ29

¹ αὐτῷ X. αὐτοῖς E.

στάσεως καὶ πάσης ἄλλης ἀκαταστάσεως καὶ ταραχῆς καὶ βλάβης αἵτιος οὐ τῆς τυχούσης. Ἐχέτω μὲν οὕτω καὶ ταῦτα.

ΝΕ'. Ρητέον δὲ λοιπὸν καὶ περὶ τῶν ¹ προσερχομένων τῇ μονῇ ἐπὶ τῷ ἀποκαρῆναι πλατύτερον· οἷ γε, εἴ τινες εἶεν περιφανεῖς, ἢ τῶν ἀνέκαθεν γνωρίμων ὑμῖν καὶ σχεδὸν εἰδόντων τὴν τῆς μονῆς διαγωγὴν καὶ κατάστασιν, ἀποκείρεσθωσαν καὶ ἔσωθεν τοῦ ἐξαμηνιαίου καιροῦ ἀξιούντες X.φ42β καὶ αὐτοὶ τοῦτο ἴσως καὶ ἀποδεχόμενοι· | εἰ δὲ τῶν τυχόντων εἰσὶν, ἢ ἄγνωστοι, μετὰ παρέλευσιν ἑπτὰ ἡμερῶν τῆς ἐνταῦθα τούτων ἀφίξεως

Νς'. ἐκδύεσθωσαν ² τὰ ράκη καὶ τὰς μοναχικὰς περικεφαλαίας περιβεβλήσθωσαν, ἐπιταττέσθωσαν δὲ καὶ τὰς κατὰ δύναμιν καὶ προσηκούσας διακονίας καὶ ἐπιτηρεῖσθωσαν εἰ μεθ' ὑπομονῆς ἐκτελοῖεν ταύτας καὶ ταπεινώσεως· ἂν μέντοι οὕτως ἔχοντες διακαρτεροῖεν ἄχρι τῆς συμπληρώσεως τριῶν ἐνιαυτῶν, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς συνταττέσθωσαν ἀποκείρομενοι, καὶ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, ἥτοι τὸν μανδύαν, λαμβανέτωσαν· εἰ δ' ὁκλάσαντες τυχὸν φανεῖν γογγύζοντές τε καὶ καταρραθιμοῦντες, ἀποδυσάσθωσαν τὰ μέλανα ³, καὶ τὰ X.φ43a κοσμικὰ ἐνδυσάσθωσαν καὶ πρὸς τὸν κόσμον ὃν ἡγάπησαν αὐτοὺς ⁴ ἐπιστρέψωσιν· οἱ γὰρ κατὰ Θεὸν ἀποτασσόμενοι παντάπασι γίνονται ξένοι τῶν κοσμικῶν καὶ τῶν ἰ. M.σ407 δίων ἐπιθυμίων.

ΝΖ'. Τοὺς τοίνυν ἀναδεχθῆναι κριθέντας οὐκ ἀναγκασιέον περὶ τίνος ἀποταγῆς τε καὶ προσενέξεως νόμου τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν καπηλεύειν [χρεῶν] ⁵ ἢ χορήμασι πιπράσκειν, μὴ πού τις ἐντεῦθεν αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος προστριβῇ τοῖς προῖκα παρ' ἡμῶν ἀποκαρεῖσι, καὶ τὸ κακὸν καὶ ἐπάρατον τοῦτο ρῆμα παρειαχθῇ, τὸ ἐμὸν δηλονότι καὶ τὸ σόν, καὶ τὸ μεῖζον καὶ ἥττον, καὶ τὸ κρεῖττονα εἶναι

τὸν προσενέγκαντα τοῦ μὴ προσενεγκόντος· μὴ γένοιτο τοῦτο ἡμῖν εἰς τὸν αἰῶνα, μὴ γένοιτο· ἢ γὰρ λε | γομένη X.φ43β αὕτη ἀποταγὴ ἀναιρεῖ τὴν μακαρίαν ὑποταγὴν.

ΝΗ'. Εἰ δὲ ἴσως αὐτός τι ἐκὼν ὁ ἀποκαρῆσθμενος τῷ Θεῷ προσενεγκεῖν αἰροῖτο ¹, δεκτέον τρόπον τοιόνδε· κινήτου μὲν ὄντος τοῦ προσφερομένου καὶ ἀφιερωμένου, αὐτὸς ὁ μέλλων ἀποκαρῆναι καὶ ἀσκεπὴς εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον εἰσερχόμενος ἐπάνω τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Τραπέζης οἰκείαις χερσὶ τὴν κατάθεσιν τούτου ποιήσεται· ἀκινήτου δὲ τυχὸν ἢ αὐτοκινήτου χάριτην ἐκθήσει δωρεᾶς καὶ ἀφιερώσεως τῷ Θεῷ διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, ὡς εἴρηται, εἰσελθὼν ἀποθήσει τοῦτον ἐν τῇ φρικτῇ καὶ ἀγίᾳ καὶ μυστικῇ καὶ θείᾳ Τραπέζῃ· τοῦτο γὰρ προαιρετικὸν καὶ ἀβίαστον καὶ γνώμης ἔργον θεοφιλοῦς καὶ ἐλεημοσύνης τάξιν ἐπέχον καὶ εὐπορίας καὶ ὑπὲρ τῆς Θεοῦ ἀντιμισθίας γινόμενον, εἰς ἐξίλασμα τῶν πεπλημμελημένων αὐτῷ, μᾶλλον δὲ, ἵνα τὰληθὲς εἴπωμεν, ἀνάθημα προσφέρεται τῷ Θεῷ καὶ τῇ Θεογεννητρίᾳ· ἄλλο μὲν γὰρ ἡ λεγομένη ἀποταγὴ καὶ προσένεξις, καὶ ἕτερον δῶρον ἢ ἐλεημοσύνης ἐπίδοσις ἢ ἀνάθημα· ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἐντεῦθεν ἔχει τὴν τῆς ἐλπίδος ἀντάμειψιν καὶ ὥσπερ τις ὠνητῶν τοῦ σώματος προκαταβάλλεται χρεωδὼν ἐπὶ τισιν ἴσως ρηταῖς συμφωνίαις | καὶ X.φ44β ἀνταλλάξεσι· τὸ δὲ ἐκεῖ μόνον ², ταῖς οὐρανίαις ἐλπίσι καὶ ἀνταμείψεσιν ἀποκείμενον· τῷ τοι οὕτω διὰ μηδὲ πρόκρισιν τινα ἔχειν, τῶν τοῦτο τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ὁ διδούς ὑπολαμβάνετω, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι τοῖς πᾶσι κατὰ τὸν κρατήσαντα τύπον τῆς μονῆς.

ΝΘ'. Ἄν δέ γέ ποτε πειρασθεῖς ἐκ δαιμόνων ὁ δούς, οἷα πολλὰ τὰ τῆς ³ δουλείας, ἐκστῆναι μὲν τῆς μονῆς βουληθῇ, θελήσῃ δὲ καὶ τὸ δεδωρημένον καὶ τῷ Θεῷ προσενηγεμένον ἀποκομίσασθαι, ἀλλὰ μὴ δοτέον αὐτῷ τοῦτο

¹ — τῶν E.   ² ἐκδύεσθωσαν X.   ³ μέλανα X.   ⁴ — αὐτοὺς E.
⁵ — [χρεῶν] E.

¹ αἰρείτω E. — ἀγία καὶ μυστικὴ καὶ E.   ² Τὸ ἐκεῖ μόνον E, ἐν δὲ τῷ X δυσανάγνωστον.   ³ † οὐ X. E.

κατὰ κανόνα τυπικόν¹· τὸ γὰρ ἅπαξ Θεῷ ἀφιερωθὲν ἀνα-
φαίρετον, καὶ ὁ ἀφαιρούμενος ἱερόσυλος· ὁποῖον δὲ ὁ
ἱεροσυλῶν² ἔχει τὸ ἐπιτίμιον πάντες ἴσασι, κἂν ἡμεῖς μὴ

X.φ45a λέγειν ἐθέλωμεν. Ε'.

M.1γ'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀποκειρομένων ἐν τῇ μονῇ.

Φροντιστέον δὲ καὶ τῶν ἀπὸ ξένης ἐρχομένων ἐπὶ τὸ βαλεῖν
E.σ31 ἀρχὴν ἐν αὐτῇ. Ὁ τοίνυν εἰσδεχθῆναι τῇ μονῇ κριθεὶς μο-
M.σ408 ναστὴς μετὰ | παρέλευσιν μηνῶν ἕξ ἐν ταύτῃ διαγα | γέτω

πρὸς θεὸν τῆς αὐτῆς καταστάσεως, εἴθ' οὕτως ἀναγινωσκέ-
σθω αὐτῷ³ ἡ παροῦσα διάταξις· καὶ εἴ γε ἀρεσθῇ πᾶσι τοῖς
ἐν αὐτῇ γεγραμμένοις, ἀναγινέσθω μὲν παρὰ τοῦ ἐξαγορεύ-
ο(ντος) τῷ προεστῶτι ὡς ἔφημεν⁴·... τρισαγίου ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ⁵ ὑποκλιναμένου αὐτοῦ, ἐπιδιδότω τὴν ἰδίαν κεφαλὴν
καὶ οὐ περικάλυπτον⁶, αὐτὸς δὲ τῷ τιμίῳ ταύτην σφραγίζων

X.φ45β Σταυρῷ οὕτω πως εὐλαβῶς λέγει· «Ἡ χάρις τοῦ | παναγί-
ου Πνεύματος, ἀδελφέ, δι' εὐχῶν τῶν πατέρων ἡμῶν δώη
σοι δύναμιν καὶ ἰσχὺν καλῶς τετελεκεῖναι καὶ θεαρόεστος
ἦν ἔβαλες ἀρχὴν εἰς οἰκοδομὴν καὶ σωτηρίαν τῆς σῆς ψυ-
χῆς καὶ ὠφέλειαν»· ἔπειτα τὸν ἐν Κυρίῳ δότω αὐτῷ ἀσπα-
σμόν, καὶ καθέξης ὁμοίως οἱ ἀδελφοὶ πάντες· οὗτος δὲ
ποιεῖται μετάνοιαν τῇ ἀδελφότητι λέγων· «Εὐξασθέ μοι·
πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἵνα μοι δώσῃ ὁ Θεὸς ὑπομονήν· ἰδοὺ
γὰρ ἔβαλον ἀρχὴν ἐν τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ μονῇ»· καὶ τῶν ἀδελ-
φῶν ἀποκρινομένων Δῶη σοι ὁ Θεὸς ὑπομονήν ἐν παντί
ἔργῳ ἀγαθῷ⁷, συγκαταλεγέσθω τῇ ἀδελφότητι· εἴτα δόξα
X.φ46a μὲν τῷ Θεῷ ἀναφερέσθω καὶ ἀπόλυσιν | ἐπέσθω⁸, τῆς
συνήθους λεγομένης εὐχῆς· ἄλλως γὰρ οὐ συναριθμηθή-

¹ κἂν ὄνο τύπωννον X. ² τὸ ἱερόσυλον E. ³ Τὸ : αὐτῷ, εἰκασία
ἡμῶν. Ἐν X διαγεγραμμ. μία λέξις. Ὁ E. ἐνώπιον. ⁴ Μετὰ τὸ ἔφη-
μεν κείται ἐν τῷ X λέξις δυσανάνγνωστος, μεθ' ἣν ἀναγινώσκειται : αὐτὸ
τρεῖς τρισαγίου. Ὁ E. ἐξέδωκε : ἀναγινέσθω μὲν παρὰ τοῦ ἱερέως ἕξω
ὁ εὐλογητὸς ὡς ἔφημεν μετὰ Τρισαγίου ἐν τῇ Ἐκκλ...

⁵ † δὲ E. ⁶ καὶ οὐ περικάλυπτον X. τῷ προεστῶτι ἀπερικάλυ-
πτον E. ⁷ † καὶ οὕτω E. ⁸ γινέσθω E.

σεται τις τοῖς τῆς καθ' ἡμᾶς μονῆς ἀδελφοῖς εἰμὴ σὺν τῇ
ἐξαγορίᾳ, καὶ ἡ παροῦσα ἀκολουθία ἀπαρallάκτως προβῇ.

ΕΑ'. Καιρὸς δ' ἂν εἴη λοιπὸν καὶ τραπέζης ἐπιμνη- M.δ'.
σθῆναι καὶ βρώσεως καὶ τῶν λοιπῶν βσαπερ τὴν σύ-
στασιν τῷ σώματι συντηρεῖν πέφυκεν. Ὡσπερ γὰρ ἡμεῖς
ἐκ δύο συγκείμεθα, ψυχῆς τε, λέγω, καὶ σώματος, οὕτω δὴ
καὶ τὰ τῆς μονῆς· καὶ ψυχὴ μὲν εἰκότως ἂν αὐτῆς νομίζοι-
ζοιτο ἢ ἐν ψαλμωδίαις πάσαις θεοπρεπῆς ἀκολουθία· σῶ-
μα δὲ αὐτῇ τε ἡ μονὴ καὶ ὅσα τοῖς ἡμῶν λυσιτελεῖ σώμα-
σιν· ἐπεὶ τοίνυν ἀρκοῦντως ἤδη σὺν Θεῷ περὶ τῆς ψυχῆς
| εἵπομεν, πρέπον ἔστι καὶ περὶ τῶν τῷ σώματι ταύτης X.φ46β
διαφερόντων εἰπεῖν, τὴν τε τῶν τροφῶν δίαιταν διατυπώ-
σασθαι, καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα τὴν τῆς μονῆς σύστασιν διαρκε-
στέραν ἐπιμνηστεύονται, ἀκριβέστερον ἐκθέσθαι ὑμῖν, ὧν
οὐκ ἔλαττον φροντίζειν χρεὼν τὸν αὐξάνεσθαι¹ θέλοντα
τὴν² τοῦ κοινοβίου κατάστασιν. Λεγέσθω τοίνυν καὶ τοῖς
ἐμοῖς πατράσι καὶ ἀδελφοῖς εἰκότως παραδεδόσθω· μετὰ
τὴν τῆς ἱερᾶς καὶ θείας μυσταγωγίας ἀπόλυσιν, πάντων
τοῦ ναοῦ ἐξερχομένων καὶ τῷ νάρθηκι συγκαθημένων,
κρούεται μὲν τὸ τραπεζικόν, ὡς σύνηθες, σύμβολον· ὁ δὲ
γε ἱερουργήσας ἱερεὺς ἔστω τῶν

Λεῖπει ἐνταῦθα ἐν φύλλ. ἐνθα τὰ ΕΒ' καὶ ΕΓ' περιέ- E.σ32.
χονται κεφάλαια. E.

(ΕΓ') συντεταγμένοις τοῖς ρήμασιν· εἰ δὲ τις εἴη τα- X.φ42a
ράττων καὶ ταραττόμενος, θορυβῶν τε καὶ θορυβούμενος,
τὴν ἀνάγνωσιν τε συγχέων ἐκ τῆς ἀκαίρου καὶ ἀπρεποῦς
ὁμιλίας, κατασιγαζέσθω παρὰ τοῦ τραπεζαρίου· εἰ δ', | E-M.σ409
περ' ἀπείη, μηδ' αὐτοῦ τοῦ σιγάζοντος λόγον ποιοῖτο³ ὁ
θορυβούμενος, τῆς τραπέζης καὶ ἄκων ἐξεγειρέσθω καὶ
τῷ⁴ τῆς ἀβρωσίας⁵ ἐπιτιμίῳ ὑποβεβλήσθω, ἢ ἑτέρως σω-
φρονιζέσθω καθὼς ἂν ὁ προεστὼς βούλοιτο. Καθεσθῇ-

¹ αὐξάνεσθε E. ² καὶ E. ³ ποιεῖται E. ⁴ τὸ E. ⁵ ἀμβρωσίου X.

σονται μὲν οὖν πάντες ἐν τῇ τραπέζῃ κατὰ τὴν τάξιν τὴν παρὰ τοῦ προεστῶτος διωρισμένην.

ΕΔ'. Καθέδραν δὲ ὑψηλοτέραν ἢ τὴν ἐπὶ ταύτῃ προ-
X.φ488 τίμησιν οἱ | κοθεν ἐπιζητήσαι τινα οὐδὲ ἀκοῦσαι τὸ σύν-
λον ἀνεχόμεθα· ποῦ γὰρ ἂν καὶ εἴη τοῦτο δεκτόν, ἄνδρας
κατὰ Θεὸν ζῶντας ὅλως ἐρίζειν περὶ καθέδρας ἐπ' ἴσης
τοῖς κατὰ κόσμον; οἱ ¹ ἐντεῦθεν ἑαυτοὺς τῶν λοιπῶν ὑ-
περέχοντας ἀποδεικνύναι σπουδάζουσιν, οἷα περὶ τὴν μα-
ταίαν δόξαν καὶ τῷ Θεῷ μεμισημένην ἐπτοημένοι· «βδέ-
λυγμα γὰρ παρὰ Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάριδος» φησὶν ἡ θεία
γραφὴ· καὶ «Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπει-
νοῖς δὲ δίδωσι χάριν». Οὐκ ἔστι οὖν ἐν ἡμῖν τοῦτο, οὐκ
ἔστι· οὐ γὰρ ἂν ποτε σώας ἔχων τὰς φρένας προκρίνοι
τοῦτο, βδέλυγμα ἔσεσθαι Κυρίῳ, τοῦ λαβεῖν χάριν παρ'
E.σ38 αὐτοῦ, καὶ ἐγγὺς ἡμῶν ἔχειν αὐτόν, ὡς τῇ καρδίᾳ συντε-
τριμμένους* | ἢ τάληθές εἰπεῖν οἴκους αὐτοῦ εἶναι καὶ ἐπε-
ράστους· εἰ δὲ καὶ τις ὑμῶν εὐρεθείη τούτου χάριν δια-
πληκτιζόμενος, χρόνους τυχόν ἢ ἐνέργειαν προβαλλόμε-
νος, καὶ μὴ ἐμμένειε τῇ προστάξει τοῦ προεστῶτος καὶ τὸν
ἀποκληρωθέντα τόπον αὐτῷ στέργοι, ἐντέλλομαι ἐν Κυρίῳ
τὸν ἔσχατον αὐτῷ τόπον ἀποκληροῦν καὶ διδάσκεσθαι τῷ
κόσμῳ τὰ τοῦ κόσμου καταλιμπάνειν· εἰ δ' ὅπερ ἀπενυκταῖον
πάντη καὶ ἄσεμνον, ἔτι τε διανίσταται καὶ ἀμφιβάλλει,
καὶ μετὰ δευτέραν καὶ τρίτην παραίνεσιν ἀδιόρθωτος μένει
οὐ καθιδεῖται τὸ σύνολον, ἀλλ' ἀνιστάμενος διακονίαν
ἐκπληροῦτω τινά.

ΕΕ'. Ἀλλὰ προκαθεδoῦνται μὲν τῶν πάντων οἱ τὰς
δύο ταύτας μεγάλας ἐγκεχειρισμένοι διακονίας, ὃ τε Οἰκο-
νόμος καὶ ὁ Ἐκκλησιάρχης· μετὰ δὲ τούτους ² οἱ ἱερεῖς

¹ —οἱ X. ² τούτων E.

* Ἐλλείπουσι σήμερον τὰ φ. 49-56 τοῦ κώδικος, ἐν οἷς περιείχον-
το τὰ κεφ. ΕΔ' (ἀπὸ τοῦ ἢ τάληθές εἰπεῖν) μέχρι τοῦ ΟΘ' (μέχρι τῶν
λέξεων: ὡσαύτως καὶ τοὺς λοιπ., ἅτινα δημοσιεύονται ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ
Ἐφραίμ.

κατὰ τὴν τούτων προβαθμιότητα· μετὰ δὲ τούτους πάλιν
οἱ διάκονοι εἴ περ μὴ τινος χρόνῳ ἢ γήρᾳ προβεβηκότας,
ἀξιόους αἰδοῦς καὶ τιμῆς προκαθῆσθαι τούτων, τῶν διακό-
νων δηλαδή, αἰροῖτο ¹ ὁ Καθηγούμενος· μετὰ δὲ τὴν τού-
των καθέδραν οὐκ ἔστι τῶν ἄλλων ἐν ταύτῃ προτίμησις,
ἀλλ' ὡς ἂν τῷ προεστῶτι δοκῇ ² ἐκάστῳ προσηκόντως ἢ
καθέδρα λοιπὸν ἀποκληρωθήσεται.

ΕΖ'. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τοῦ δείπνου καιρόν, εἴ τις
βουλόμενος δειπνήσαι ὑστερήσει τῆς εὐχαριστίας, τῷ ὁμοίῳ
ὑποπεσεῖται ἐπιτιμίῳ.

Λείπεται ἐν φύλλον, ἐνθα αὐτό τε τὸ ΕΖ' καὶ τὸ ΕΖ'
περικλείεται κεφάλαιον E. ³

καὶ αὐτὸς βρωτέον ὑμᾶς ἐδέσματα | δύο σησαμελαίου μετέ- E.σ34
χοντα, οἶνόν τε ποτέον μετὰ τοῦ συνήθους ἑξαγίου διδό-
μενον, διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεο-
δώρου, ἣν ὁ προεστὼς ὀφείλει τελεῖν καὶ παρακαλεῖν ὑ-
μᾶς. Ἡ μὲν δὴ πρώτη ἑβδομάς τῆς ἁγίας καὶ | μεγάλης M.σ410
Τεσσαρακοστῆς οὕτως ὑμῖν ἀνυέσθω.

ΕΘ'. Τοῖς δὲ Σαββάτοις πᾶσι καὶ Κυριακαῖς τῆς αὐ-
τῆς ἁγίας νηστείας τρία παρατιθέσθωσαν ὑμῖν ἐδέσματα
μαγειρευτά, μετέχοντα σησαμελαίου· δίδοσθαι δὲ καὶ εἰς
πόσιν οἶνου τὸ σύνηδες κρασοβόλιον· καὶ δειπνητέον ἐν
ταύταις ὡς ἔθος ἐστὶ τῇ μονῇ.

ΕΘ'. Καὶ τῇ Τετράδι καὶ Πέμπτῃ τοῦ μεγάλου Κανό-
νος δείπνου χωρὶς· τῇ δὲ Παρασκευῇ παρακλητέον τοὺς
ψάλτας διὰ τὴν Ἀκάθιστον· ταῖς δὲ Τρίταις καὶ Πέμπταις
τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς ἔστωσαν οὕτως· φάβα τὰ ἐφθά,
καὶ ἄλμαϊαν καὶ δπώρας καὶ ποτὸν ἔψημα· καὶ ταῦτα μὲν
τοῖς ἑρρωμένοις τὰ σώματα, τοῖς δὲ γε ἀσθενεστέροις γε-
νέσθω ἐψητὸν μετὰ σησαμελαίου καὶ ἐλαίου, οἶνου τέ φη-
μι· ἔτι μετὰ τοῦ συνήθους κρασοβολίου· τεθήτωσαν δὲ ἐν
τῇ μιᾷ τραπέζῃ. Τὰς δὲ Δευτέρας καὶ Τετράδας καὶ Πα-

¹ αἰρεῖτο E. ² δοκεῖ E.

ρασκευὰς οἶκουν ὑμᾶς μαγειρευτοῦ τινος οὔτε οἶνου μεταληπτέον, ἀλλ' ἢ μόνον κυάμων καὶ τινων μικρῶν ὀπωρῶν, εἴπερ εἰσί. καὶ λαχάνων ὠμῶν καὶ τοῦ κιμινάτου θερμοῦ ὕδατος.

Ο'. Ἄν δὲ τούτων μιᾷ¹ τύχη τὴν μνήμην συνδραμεῖν τῆς εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρομοῦ ἢ τῶν Ἀγίων τεσσαράκοντα, καταλυτέον, καὶ τρισὶν ἐδέσμασιν ἐλαίου μετόχοις ἐστιατέον, καὶ οἶνου μεταληπτέον τῷ συνήθει μετρομένον κρασοβολίῳ· ἰχθύων δὲ οὐ· ἐν μιᾷ δὲ τῶν τῆς πρώτης ἑβδομάδος ἡμερῶν, μίαν τούτων φθάσασαν τελεσθῆναι ἑορτῶν, τιμητέον, καὶ παρακλητέον ὑμᾶς οὐ κατὰ τὰς προλεχθείσας ἡμέρας ἀλλ' ἢ μόνῳ οἶνῳ τῷ διὰ τοῦ συνήθους ἐξαγίου καὶ γροῦτῃ. Τὰς ἄλλας τοίνυν πάσας ἡμέρας τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς οὐκ ἔξεστιν ὑμῖν ἰχθυοφαγῆσαι τὸ σύνολον, εἰ μὴ που παράκλησις ἴσως πεμθῇ² παρὰ τινος· τότε γὰρ καὶ τοῦτο καταλυτέον διὰ τὴν διάκρισιν, ἵνα μήτε φα | νῶμεν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες, μήπου ἴσως καὶ αὐτὸν τὸν παρακαλοῦντα λυπήσωμεν ἐν ταύτῃ τῇ βαῖοφόρῳ ἡμέρᾳ τυχόν.

Μ.αε'. ΟΑ'. Τῆς λαμπρᾶς δὲ καὶ ἁγίας Ἑορτῆς ἐνστάσης ἢ τῆς ἁγίας καὶ σωτηρίου ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, λαμπρῶς ἑορταστέον ἐν ἑκατέραις εἰς δύναμιν, καὶ ἰχθύων μεταληπτέον οἶκοθεν ὠψωνισμένων, καὶ οἶνου ποτέον διὰ τοῦ συνήθους κρασοβολίου· ἰχθυοφαγήσομεν δὲ ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ ἑορτῇ τοῦ³ Εὐαγγελισμοῦ ὡς εἴρηται ἂν μὴ τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ ἑβδομάδι συνδράμῃ· τότε γὰρ λαχάνοις καὶ ὀσπρίοις μαγειρευτοῖς, καὶ μετόχοις ἐλαίου μόνον⁴ χρησόμεθα διὰ τὴν ἑορτήν, ἐπεὶ τὰς τρεῖς ἡμέρας ταύτης τῆς ἑβδομάδος, ἥγουν Δευτέραν καὶ Τρίτην καὶ Τετράδα, ἐπίσης ταῖς τῶν λοιπῶν ἑβδομάδων Τετραδο-παρασκευαῖς διακονητέον⁵, ὀσπρίοις τε καὶ λαχάνοις ὠμοῖς καὶ ὀπώραις ταῖς παρατυχοῦσαις ἀρχουμένους καὶ

¹ μία Ε. ² πεμφθεῖ Ε. ³ — τοῦ Ε. ⁴ μετόχους ἐλαίῳ μόνῳ Ε. ⁵ ἴσως, διαιτητέον.

τῷ διὰ μέλιτος ἢ κιμινάτῳ θερμοῦ ὕδατος.

ΟΒ'. Εἰ δὲ ἡ προδηλωθεῖσα ἁγία αὕτη ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγ | γελισμοῦ ταύταις συνδράμῃ καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Πέμπτῃ καὶ τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ, καὶ ἐν αὐτῷ μόνῳ τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ, οὐκ ἰχθύων ἀλλ' ὀσπρίων καὶ λαχάνων μαγειρευτῶν ἐλαίου μετόχων μεταληφόμεθα, καὶ οἶνου πόμεθα μετὰ τοῦ συνήθους κρασοβολίου, καὶ τὰ εἰκότα τῇ ἑορτῇ πάντα ποιήσομεν· τῇ τοίνυν ἁγίᾳ Πέμπτῃ κατὰ τὰς ἀπολελυμένας ἡμέρας τῆς Τεσσαρακοστῆς ἢ ἐστίασις ἔσται ὑμῖν ἐν τε τοῖς ἐδέσμασι καὶ τῷ οἶνῳ· τῇ μέντοι ἁγίᾳ Παρασκευῇ οὔτε μαγειρευτέον οὔτε τραπέζης φροντιστέον. οὔτε βρωτέον τὸ σύνολον, ἀλλὰ νήσεις διάγειν πάντας εἰκός· ἐν δὲ τῷ ἁγίῳ Σαββάτῳ μόνος διακλασμός γινέσθω μετὰ τὴν τῆς θείας ἱεουργίας ἀπόλυσιν ἐν τῷ νάρθηκι, περὶ τρίτην ἢ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ὀφειλοῦσης τελεῖσθαι.

ΟΓ'. Ἡ δὲ τῆς μεγάλης καὶ λαμπροφόρου ἁγίας Κυριακῆς ἀκολουθία πᾶσα κατὰ τὴν τοῦ Τυπικοῦ διάταξιν τελεσθῆσεται. Τοῦτον μὲν δὴ τὸν τρόπον ἢ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ δίαίτα τῶν | τροφῶν ἐχέτω, τῆς περὶ τῶν ἀσθενούντων φροντίδος τῇ διακρίσει τοῦ προεστώτος ἀνακειμένης.

ΟΔ'. Κατὰ δὲ γε τὴν τῆς διακαινησίμου ἑβδομάδα τυρόν καὶ ῥᾶ καὶ γάλα βρωτέον καθ' ἑκάστην ἀπαραιτήτως, καὶ οἶνου μεταληπτέον.

ΟΕ'. Ἀπὸ μέντοι τῆς Δευτέρας τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ ἐν μὲν ταῖς Τετράσι καὶ Παρασκευαῖς καὶ Τρίταις φημὶ τυροῦ καὶ ῥῶν καὶ γάλακτος ἐπ' ἴσης ἀπέχεσθαι χρή· ἔλαιον δὲ ἐσθίειν καὶ οἶνον πίνειν εἰκός· ἀλλὰ μὴ καὶ ἰχθυοφαγεῖν. Καθ' ὃν δὲ Παλαιστινόθεν παρελάβομεν τύπον, μετὰ τὴν ἐσχάτην ἑβδομάδα πᾶσαν τῆς Πεντηκοστῆς, ἥτοι τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐν αὐτῇ τῆς διακαινησίμου, τυροῦ καὶ γάλακτος καὶ οἶνου μεταλαμβάνειν ὀφείλομεν.

Ος'. Ρητέον οὖν καὶ περὶ τῆς τῶν ἁγίων Ἀποστό- Μ.αε'.

λων νηστείας, καὶ ἐν πάσαις ταῖς Δευτέραις καὶ Τετράσι καὶ Παρασκευαῖς, ὅτι τὸ Θεὸς Κύριος οὐ ψάλλομεν. Διὸ καὶ μετὰ τὸ τελεσθῆναι τὴν πᾶσαν τῆς ἡμέρας ἀκολουθίαν, τὴν τε τῶν ὡρῶν καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, καθὼς καὶ τὸ τῆς ἐκκλησίας διέξεισι τυπικόν, καλεῖται ὑμᾶς ἡ τράπεζα κατὰ τὸν ἀνωτέρω διαταγέντα τύπον, ἑβδομῆς ὥρας τῆς ἡμέρας ἐνισταμένης· ἐν ταύταις γὰρ οὔτε μαγειρευτῶν τινος οὔτε ἐλαίου οὔτε οἴνου μεταληπτόν, ἀλλ' ὁσπρίων ἐφθῶν καὶ λαχάνων ὠμῶν καὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἰσως ὀπωρῶν καὶ ὕδατος· ἐν δέ γε ταῖς Τρίταις καὶ Πέμπταις δύο ἐδέσματα σὺν ἐλαίῳ ἐψητῷ ὑμῖν ἐσθιέσθωσιν, καὶ οἶνον πινέτω ἕκαστος διὰ τοῦ συνήθους κρασοβολίου· ἀλλὰ καὶ δεῖπνος ὁ συνήθης παρατιθέσθω, ἄρτου τι τρύφος καὶ ὀλιγοσταὶ ἐλαῖαι ἢ ὀπῶραι τῷ καιρῷ πρόσφοροι ¹, καὶ οἶνος πινέσθω μετὰ τοῦ ἐλάττινος κρασοβολίου· ὡσαύτως καὶ τοῖς Σαββάτοις καὶ ταῖς Κυριακαῖς, ἐν αἷς δὴ καὶ τρι-

Μ. 6412 σὶν ἐδέσμασι μαγεῖ | ρευτοῖς ² κατὰ τὸ ἄριστον ἐστιασόμεθα. Καὶ ἡ τῶν ἁγίων δὲ Χριστοῦ γεννῶν Τεσσαρακοστή ὁμοία ἔσται τῇ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νηστείᾳ ἐν ταῖς βρώσεσι καὶ πόσεσι.

Ε. 637 ΟΖ'. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν ταῖς τρισὶ λαμπραῖς
Μ. 15' καὶ ἁγίαις Τεσσαρακοσταῖς νηστειῶν· περὶ δὲ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις ἑβδομάσι ³ νηστειῶν, τῶν ἀνὰ πᾶσαν ⁴ Τετράδα καὶ Παρασκευὴν ἐντεταλμένων ὑπὸ τῶν θείων κανόνων, οὕτως τὴν νηστείαν οἱ κατὰ Παλαιστίνην πατέρες δέον ποιέσθαι διακεκρίκασιν, τῇ παντελεῖ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου ἀποχῇ προσθέντες ἴσην γίνεσθαι καὶ τὴν κατὰ τὴν Δευτέραν νηστείαν. Τὸ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς στοιχῶμεν, ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἡμῶν· διατιθέμεθα δέ, δεσποτικῆς ἐνισταμένης ἑορτῆς ἢ τῶν ιβ' Ἀποστόλων ἢ τῶν μεγάλων διδασκάλων ἢ καὶ τῶν μεγάλων πατέρων τινός, ἐν αἷς ἀγρυπνίαι ⁵ γίνονται ἢ ὁ πολυέλεος ψάλλεται, πᾶσαν

¹ πρόσφοροι Ε. ² μαγειρευταῖς Ε. ³ ἑβδομάδεσι Ε.
⁴ ἀνάπασαν Ε. ⁵ ἀγρυπνίαις Ε.

νηστείαν λύεσθαι δίκαιον καθ' ἣν ἂν ἡμέραν τῶν εἰρημένων τριῶν τῆς ἑβδομάδος ἡμερῶν συμβαίῃ γίνεσθαι τινος τῶν εἰρημένων τελετὴν· ἐφεῖσθω δὲ ἡμῖν καὶ παρ' ὅλον τὸν τοῦ δωδεκαημέρου καιρὸν τυρὸν ἐσθίειν καὶ γάλα καὶ φά, καὶ οἶνον καθ' ἑκάστην μεταλαμβάνειν.

ΟΗ'. Ἀλλ' ὅπερ ἡμᾶς μικροῦ δεῖν παρέδραμεν, ἀναγκαῖον ὄν καὶ τῆς μυσταῖς παραδόσεως τῶν ἀρτζιβουρτζίων ἀποδιαίρουσιν, καὶ τοῦτο γραφῇ δοτέον· ἐν γὰρ τῇ πρὸ τῆς ἀποκρέου ἑβδομάδος τῶν τοιούτων ἀρτζίων μὴ ἄλλο τι ἐσθιόντων πάρεξ ἄρτου καὶ ὕδατος, ἡμεῖς, ἵνα τῆς τούτων αἰρέσεως ἀποδιηρημένοι τυγχάνωμεν, καὶ τυρὸν καὶ φά δι' ὅλης ταύτης τῆς ἑβδομάδος ἀνενδοκίμως ἐσθίωμεν· ὡσαύτως καὶ κατὰ τὴν ἑβδομάδα πᾶσαν τῆς τυρινῆς, δι' ἐτέραν αἵρεσιν καὶ τοῦτο παρατηρούμενοι.

ΟΘ'. Χρὴ δὲ συνέρχεσθαι τῇ τραπέζῃ καὶ καθ' ἑκάστην ἀνυπερθέτως κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἐτοιμαζομένην διάταξιν καὶ τοὺς τῶν κήπων καὶ ἀμπελώνων ἐπιμελουμένους ἀδελφοὺς ἡμῶν, ὡσαύτως καὶ τοὺς λοι | ποὺς ἅπαντας διακο- Χ. 57a νητὰς καὶ κοινῶς ἐπαπολαύειν τῶν τοῦ Θεοῦ δωρεῶν καὶ εὐχαριστεῖν τῇ αὐτοῦ ¹ ἀγαθότητι, ἵν' οὕτως μὴ ἐν ὀνόματι μόνον ² προσηγορία τῆς ἀδελφότητος λέγεται, ἀλλ' ἔργοις αὐτοῖς τὸ ἐνεργὸν ἀποφέρηται.

Π'. Προσῆκει τοιγαροῦν καὶ οἰκονόμον πρῶτον ³ προσθεῖναι τῇ μονῇ εἰς τὸ ἔχειν τοῦτον ὁ προεστὼς συλλήπτορα ἐν ἅπασιν καὶ συναγωνιστὴν δοκιμώτατον εἰς τὸν τῶν ἀδελφῶν ἐπιστηριγμὸν καὶ τῆς μονῆς ἐπιμέλειαν· προχειρίσασθαι δὲ τοῦτον τρόπῳ τοῖς συνδιασκεψάμενος ὁ προεστὼς μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὅποιον εἶναι ⁴ τῶν ἄλλων ὁ κρείττων ἐν τε τῷ ⁵ βίῳ καὶ τρόπῳ καὶ ἡθελίᾳ καὶ λόγῳ καὶ τάξει τοῦ εἶναι | πιστὸν καὶ φρόνιμον, ὥς πού φησι τὸ Ιε- Χ. 57b ρὸν Εὐαγγέλιον, τῶν ἄλλων, ὥς ἔφημεν, ὑπερέχοντα, προχειρίσασθαι τοῦτον.

¹—αὐτοῦ Ε. ² μόνῳ Ε. ³—πρῶτον Ε. ⁴ ἔσται Ε. ⁵ ἀντα Ε.

ΠΑ'. Ἡ δὲ προχείρισις τούτου τούτῳ τῷ τρόπῳ
προβήσεται· μετὰ τὴν τοῦ ὀρθοῦ ἀπόλυσιν καὶ τὴν συν-
M.σ413 ἦθη τοῦ ἱερέως | εὐχὴν, τρισαγίου παρὰ πάντων λεγομέ-
νου, ποιεῖτω τρεῖς βαθείας γονυκλισίας ἔμπροσθεν καὶ
πλησίον τοῦ ἁγίου βήματος ὁ ἐκλελεγμένος καὶ :τροκρι-
θείς· εἴτα καὶ αὐτὰ τὰ ἱερὰ καὶ θεῖα εἰκονίσματα καὶ σε-
βάσματα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου
εὐλαβῶς ἀσπαζέσθω, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν προσήκουσαν ἀ-
X.φ58α πονεμέτῳ προσκύνῃσιν τῷ προεστῶτι· εἰθ' οὕτως ὑποκλινεῖ
τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν ἀπερικάλυπτον, τῷ δὲ τιμῷ σφραγι-
ζων ἐκεῖνος Σταυρῷ οὕτω πως εὐλαβῶς λέγει· «Ἡ χάρις
τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἀδελφέ, διὰ τῶν θερμῶν πρε-
σβεῶν τῆς πανάγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ δι'
εὐχῶν τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν προχειρί-
ζεται σε οἰκονόμον τῆς σεβασμίας μονῆς ἡμῶν». Ἐπει-
τα τὸν ἐν Κυρίῳ δοὺς αὐτῷ ἀσπασμὸν ἔμπροσθεν τῶν ἁ-
γίων κυχλίδων ἵστησι¹· καὶ οὕτω προσερχέσθωσαν αὐτῷ
πᾶσα ἡ ἀδελφότης καὶ καθεξῆς αὐτὸν ἀσπαζέσθωσαν
ἅπαντες· μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν δόξαν² τῷ Θεῷ ἀναφε-
ρέσθω καὶ ἀπόλυσις ἐπέσθω μετὰ τὴν συνήθως τοῦ ἱε-
ρέως εὐχὴν· εἰ δὲ καὶ χειροτονίαν ἱερέως ἔχει ὁ προχει-
X.φ58β ριζόμενος | εἰς τὸ οἰκονομεῖον, μᾶλλον ἂν εἴη εὐάρεστον.

ΠΒ'. Πάντων οὖν τῶν ἄλλων ἀναγκαίων ἀφόμενος
ὁ προεστὼς εἰς ἐπίσκεψιν διαναστήτω μετὰ τοῦ προχει-
E.σ39. ρισθέντος οἰκονόμου ἐπὶ τῶν τῆς μο | νῆς ἀπάντων με-
τοχίων³ καὶ ἀκριβέστερον ταῦτα ἐξερευνήσασθαι καὶ κα-
ταμαθεῖν καὶ προσγραφῇ⁴ σημειώσασθαι· ὁ δὲ γε
πορρηθεὶς οἰκονόμος ἐπιτηρεῖν⁵ πάντας τοὺς διακονητάς
καὶ μισθίους, καὶ διδόναι ἑκάστῳ τὸ ἀναλογοῦν σι-
τηρέσιον.

ΠΓ'. Δέον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θέρους καὶ τῆς τρύγης

¹ στήσας X. ² δόξα E. ³ † ὡς E. ⁴ προσγραφῇ X. προσγραφῇ E.
⁵ † χρεῶν E.

σταλῆναι πρὸς τὰ μετόχια καὶ ἑτέρους τῶν ἀδελφῶν τοῦ
ἔχειν τούτους ὁ οἰκονόμος συνεργούς καὶ συναντιλαμβανο-
μένους αὐτὸν | καὶ εἰς τὸν ἄγωνα καὶ τὴν σπουδὴν τῶν X.φ59a
εἰσοδίων συμπονοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἀψευδεῖς μάρτυρας
τούτους ἔχειν εἰς τὴν τῶν εἰσοδιασθέντων ἀσφάλειαν·
προσγραφῇ τὴν ἑκάστου εἵδους¹ ποσότητα καὶ τῷ
προεστῶτι προσκομισθῆναι· καὶ αὐτὸς δὲ ἀσφαλεῖ γραφῇ
σημειούσθω, καὶ καιρῷ τῷ προσήκοντι ἐξετάσει τὴν τῶν
εἰσοδιασθέντων κατάχρησιν.

ΠΔ'. Οὐ γὰρ ἔξει ἐπάδειαν² ὁ οἰκονόμος χωρὶς³ τῆς
τοῦ προεστῶτος εἰδήσεως γνώμης τε καὶ θελήσεως ποιεῖν
τι, ἀλλὰ πᾶσιν ἐξακολουθεῖν αὐτοῦ τοῖς ἔχνεσι καὶ τοῖς θε-
λήμασι, καθ' ἃ⁴ φησιν ὁ Σολομών ὅτι μετὰ βουλῆς πάν-
τα ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ φημι τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅτι
| καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα X.φ59b
τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός.

ΠΕ'. Οὐ γὰρ ἐμοὶ βουλευτὸν τοὺς μετοχιαρίους ἔχειν
ἐπ' ἐξουσίας τὰ τῶν προαστίων εἰσόδια, ἀλλὰ τὰ γεηπονι-
κά | ἐργαλεῖα καὶ τὰ ὑλικά φημι ἅπαντα· τὸ δίκαιον δ' M.σ414
αὐτοῦ σιτηρέσιον καὶ τῶν γεηπονούντων ἀδελφῶν δοθή-
σεται τούτῳ παρὰ τοῦ οἰκονόμου· ἀλλὰ δεῖ καὶ εἰς ἑτέρας
δικαίας καὶ εὐλόγους ἐξόδους ἐπιδώσειν αὐτῷ τὰ χρηζόμε-
να⁵, καὶ γραφῇ σημειώσεται ταῦτα καὶ ἐν καιρῷ τῷ προ-
σήκοντι ἐπιδώσει καθαρὰν τὴν τούτων καταβολήν. Οὐ γε
βούλομαι τοὺς διακονητάς ἐξετάζεσθαι καὶ ἐρευνᾶσθαι ἐπὶ
τῇ καταβολῇ | τοῦ τυχόντος πράγματος εἰμὴ ἐνώπιον X.φ80a
τοῦ προεστῶτος· ἀλλ' οὐδὲ οἱ ποιμένες ἐξεταστήσονται πα-
ρὰ μόνου τοῦ οἰκονόμου καὶ τοῦ ἀγέλαρχου, ἀλλὰ καὶ αὐ-
τοὶ ἔσονται καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται.

Πς'. Δέον ἔνα⁶ καὶ ἐν τῇ Μονῇ ἕτερον εἶναι οἰκονό- E.σ40.
μον κατὰ πάντα τὸν τρόπον ἐφάμιλλον τῇ ἀρετῇ τῷ πρώτῳ M.ιβ'.

¹ † δέον E. ² ἐπ' ἀδείας E. ³ —χωρὶς E. ⁴ † που E.
⁵ χρειαζόμενα, ἃ E. ⁶ ἔτι E.

οἰκονόμῳ, εἰς ἐπίσκεψιν καὶ ἀκριβῇ διέγερσιν πάντων τῶν διακονητῶν, ἀλλὰ δὴ ¹ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν πάντων τῶν παραβαλλόντων ξένων καὶ ἀδελφῶν, καὶ τῶν ἀσθενῶν ἐπιμελεῖσθαι, ὥς ἀνωτέρω δεδήλωται· καὶ τὰ ὀθενδῆποτε εἰσοδιαζόμενα τῇ αὐτοῦ εἰδήσει ἀνακρίνεσθαι X.φ60β καὶ ἐξετάζεσθαι, καὶ παραδιδόναι | ἐνὶ ἑκάστῳ τῶν διακονητῶν τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν τῆς ἀδελφότητος, ὥς πού φησιν ὁ συγγραφεὺς τῶν Πράξεων, ὅτι διεδίδοδοτο ἑκάστῳ καὶ καθ' ὃ τι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν· ἀλλὰ καὶ τοῦ προεστῶτος ἀπόντος, ἢ καὶ τῇ κέλλῃ ἡσυχάζοντος, καὶ αὐτὸς καταρτίσει πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα, τοὺς νωθοὺς ἐν ταῖς τῶν ψαλμοφιδῶν εἰς τὸν ναὸν εἰσελεύσει, τοὺς ἀργολογοῦντας ἢ ἀργοῦντας εἶθ' ² ἕτερόν τι ποιοῦντας ἀπρεπὲς καὶ ἀνόνητον ἀδελφικῶς καὶ ἐν ἀγάπῃ παραινέσει καὶ διορθώσεται, πείσει τε ³ ἐν ταῖς αὐτῶν εἰσιέναι κέλλαις καὶ τῇ εὐχῇ προσανέχειν καὶ τῷ ἐργοχείρῳ πρὸς τούτοις μηδὲ πρὸς ὕβρεις X.φ61α ἀλλήλων χωρεῖν ἢ διαπληκτισμούς· ὁ γὰρ τις τοῦτο | ποιῶν ⁴ ἀφορισμῷ ὑποπεσεῖται· μὴ μετανοῶν δὲ καὶ τὴν συγχώρησιν ἔξαιτούμενος ἐν συντετριμμένη καρδίᾳ αὐστηροτέρως ἐπιτιμηθήσεται εἰς τὸ μεταμαθεῖν τὸ Εὐλόγησον καὶ συγχώρησον, ἀδελφέ.

ΠΖ'. Καὶ οἱ ἐπικτήσεις δέ τινες κτώμενοι λάθρα τοῦ προεστῶτος παρὰ τὸν κανόνα τοῦ μοναστηρίου ἄχρις ὀβολοῦ ἢ ὀπώρας, τῷ ἐπιτιμίῳ ὑποπεσοῦνται· ὁ δὲ νοσφιζόμενος ἀπὸ τῆς μονῆς, ἐξομολογούμενος καὶ διορθούμενος, ἐξάπαντος ἐκδιωχθήσεται. Οἰκέτας τοὺς ἐκδουλεύοντας οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἔχειν, ἀλλ' ἕκαστος ἑαυτῷ δουλεύσει, ὁ νέος τῷ προβεβηκότι, καὶ τῷ ἀσθενεστέρῳ ὁ ἰσχυρότερος, ὥς ἂν ὁ προεστὼς ἐπιτρέψῃ· | οὕτως γὰρ ἡ δεσποτική ἐντολὴ πληρωθήσεται καὶ ὁ τῆς ἀγάπης δεσμός ἀπαράτρωτος τηρηθήσεται. Καὶ ταῦτα μὲν πάντα ποιήσει ὁ προρρηθεὶς οἰκονόμος κατὰ τὸν ὅρισμόν τοῦ προεστῶτος

¹ δεῖ X.E. ² ἢ θ' E. ³ πείθων αὐτούς E. ⁴ ὁ γὰρ ποιῶν τοῦτο E.

καὶ οὐ κατὰ ἔθριν τινά, ἀλλ' ὅλως δι' ὅλου εἶναι ¹ γνῶμην καὶ βουλὴν τῷ προεστῶτι.

ΠΗ'. Τὰ δὲ ἐξῆς οὐκ ἐβουλόμην παραδοῦναι γραφῇ· E.σ 41 οὐ γὰρ ἔδει τὸν ἀπαξ εἰς τοῦτο προκεκριμένον ² τῆς αὐτοῦ M.σ415 τάξεώς τε καὶ καταστάσεως μεθιστάν, εἴπερ καὶ αὐτοῖς M. κ'. ἀτρεπτοῖ τε καὶ τὸ παντελὲς ἀναλλοίωτοι πρὸς τὰ καλὰ διαμένωσιν· ἐπεὶ δὲ τοῦτο οὐκ ἔστι, τρεπόμεθα γὰρ πολ- λάκις καὶ ἀλλοιούμεθα, οἷα τὰ ἀνθρώπινα, καὶ τιμῆς ἀξιού | μενοι πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐργασίαν μᾶλλον χαν·X.φ.62α νοούμεθα, εἴτε ραθυμίᾳ εἰκόντες τὰ πολλά, ὥς φιλούσης τῆς ἀρχῆς τοὺς ἑαυτὴν ἐπηγγελμένους ὑποχαυνοῦν, ὅτε πλείω τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν προσοχὴν μᾶλλον ἀσκεῖν ἔδει· εἴτε καὶ τὴν ἀρετὴν ἐν πρώτοις μὲν ὑποκρινόμενοι διὰ τὴν ὄρεξιν τῆς ἀρχῆς καὶ τὴν τῆς ἐπιτυχίας ἐλπίδα, τυχόντες δὲ ταύτης εὐθύς εὐρισκόμεθα ἐκείνοι ὄντες ὅπερ ἀληθῶς καὶ προτοῦ ἤμεν· διὰ ταῦτα καὶ γραφῇ δοτέον τὸ πρᾶγμα καὶ κολαστέον εἰς δύναμιν.

ΠΘ'. Εἰ μὲν οὖν ἀτρεπτοὶ οἱ οἰκονόμοι μένωσι καὶ ἀναλλοίωτοι, τῆς ἀρετῆς ἐπιεικῶς καὶ τῆς ἀγάπης τῶν ἀδελφῶν ἀντεχόμενοι | δι' ἣν καὶ ταύτης ἡξιώθησαν τῆς ³ τάξε·X.φ62β ως, ἀμετακίνητοι ἔστωσαν τῆς τοιαύτης διακονίας καὶ ἀδιάπτωτοι·

Η'. εἰ δὲ ἀδόκιμόν τι καὶ ἀσύμφορον ὁ χρόνος αὐτοὺς ἀπελέγξει, ὥς εἴτε τῆς διακονίας ἀμελῶς τε καὶ καταφρονητικῶς ἐχόμενοι, εἴτε τοῖς ἑαυτῶν φίλοις καὶ συγγενέσι χαριζόμενοι, εἴτε τι τῆς μονῆς νοσφιζόμενοι, εἴτε ταραχώδη τινὰ καὶ ὀχλοποιὰ ἀποδεικνύμενοι καὶ πρὸς τὰς τοῦ Καθηγουμένου διατάξεις ἀπεχθιαζόμενοι, ἢ τὰ τῆς μονῆς ὑποτιθέντες ⁴ τινὶ καὶ προδιδόντες ⁵, εἴτε τι ὥς τῶν τοῦ Τυπικοῦ καὶ τῆς Διατάξεως διαταγμάτων παραθραύοντες καὶ τοῖς ἑαυτῶν στοιχοῦντες θελήμασιν, ἢ σωματικοῖς τισι | πάθει προφανῶς συμφυρόμενοι, ἢ καὶ ἀλόγῳ προσ·X.φ63α

¹ ὅς ἐστι E. ² προκεκαρμένον E. ³ —τῆς X.E. ⁴ ὑποτεθέντα X. ⁵ προδιδόντα X.

παθεία τινὸς παρὰ τὴν λοιπὴν συνδούμενοι ἀδελφότητα, καὶ διὰ ταῦτα καὶ πρὸς κυβέρνησιν ψυχῶν ἀνεπιτήδευτοι ἐλεγχόμενοι, ἐκβάλλονται τῆς ἀρχῆς, καὶ ἄλλοι, οἱ πᾶσι κομῶντες τοῖς καλοῖς καὶ τὴν ἀρετὴν ἐκείνων κρείττονες ¹ καὶ ἀδιάβλητοι, αὐτοὶ ἐκείνων πάντως προτιμηθήσονται καὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν διακονίαν προβήσονται· εἰ δ' ἀπίστοι ²

E. 42. εἶψαν τὴν αὐτῶν | διακονίαν τελούντες, καὶ Θεῷ καὶ πατρὶ καὶ τῇ ἀδελφότητι δόκιμοι ἀναφαίνονται, ἀκούσονται Εὐδοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν οἰκονόμων ἀρκούντως ἐκθέμεθα.

X. φ63β Ἡ Α'. Αἱ προχειρίσεις τῶν διακονητῶν ἀπάντων, ἡγουν M. κα' τοῦ ἐκκλησιαρχοῦ, τοῦ κελλαρίτου, τῶν δοχειαρίων, τοῦ ὀριάρχου καὶ τῶν λοιπῶν κατὰ τόνδε ³ τὸν τρόπον προβήτωσαν· μετὰ τὴν τοῦ ⁴ ὁρθρου ἀπόλυσιν καὶ τὴν συνήθη τοῦ ἱερέως εὐχὴν, Τρισαγίου παρὰ πάντων γινομένου, ποι-

M. 416 εἴτω τρεῖς βαθεῖας γονυκλισίας ἔμ | προσθεν καὶ πλησίον τοῦ βήματος ⁵ ὁ εἰς οἰανδήποτε διακονίαν ἐκλελεγμένος, εἴτα καὶ αὐτὰ τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ εἰκονίσματα καὶ σεβάσματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεομήτορος εὐλαβῶς ἀσπάζεσθαι ⁶, καὶ αὐτὸς πάλιν μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων κιγκλίδων ποιείτω, καὶ εἰς τὸν καθ' ἕνα χορὸν ὁ-

X. φ64α σαύτως· εἴθ' οὕτως | λαμβανέτω αὐτοχείρως τὰς κλεῖς ἐκ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ⁷, καὶ τῷ προεστῶτι τὸν ἴδιον αὐχένα ὑποκλινάτω, εὐλογείσθω παρ' αὐτοῦ καὶ τῷ τιμίῳ σφραγιζέσθω ⁸ Σταυρῷ τὴν εὐχὴν ἐπιλέγοντος ταύτην· «Ὡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἀδελφέ, δι' εὐχῶν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐνισχύσει σε καλῶς, καὶ ὥς αὐτῷ φίλον τὴν ἀνατεθεισάν σοι ἐκπληρώσεις διακονίαν»· μετὰ ταῦτα, ἔμπροσθεν τοῦ βήματος στάς, κοινὴν τοῖς ἀδελφοῖς βαλέτω μετάνοιαν, οὕτως ἡπίως ἐπιβόώμενος· «Εὐξα-σθέ μοι, πατέρες καὶ ἀδελφοί, καλῶς ἀνύσαι καὶ θεοφι-

¹ κρείττων X. ² ἄμεμπτοι E. ³ τότε E. ⁴ — τοῦ E. ⁵ μνήματος E. ⁶ ἀσπάζεσθω E. ⁷ τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον X. ⁸ σφραγιζέτω E.

λῶς τὴν ἐν ἡ προεχειρίσθην διακονίαν»· καὶ τῶν ἀδελφῶν πάντων λεγόντων «Ὁ Θεὸς ἐνδυναμώσει σε, ἀδελφέ,» γινέσθω ἀπόλυσιν.

Ἡ Β'. Τοῖς μέντοι μὴ ἐχούσαις κλειδιά διακονίας ὁ X. φ64β τῶν θείων εἰκόνων ἀσπασμὸς καὶ ἡ τοῦ Ἡγουμένου σφρα- M. κβ' γίς μετὰ τοῦ τρισαγίου ἀρχέσουσιν εἰς προχείρισιν. Ἀμέλει τοὺς ἐφ' ἐκάστην τῶν διακονιῶν προκεχειρισμένους, προσεκτικῶς μὲν καὶ θεοφόβως αὐτὰς μετιόντας, ἔαν ἀμετακινήτους δίκαιον ἄχρως οὐ τοῦτο ¹ προσήκειν ὁ προσεστὼς διακρίναι· ἀμελοῦντας δὲ καὶ καταφρονοῦντας, ἴσως δὲ καὶ δολιευομένους ἐν αὐταῖς, μεθιστᾶν καὶ ἐτέρους ἀποκαθιστᾶν· εἰ τις δὲ τούτων νοσφίζομενος ἄχρως τοῦ τυχόντος φανῇ ², ὑπόδικος ἔστω τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ τῇ αὐτοῦ ἀρχάν | τῷ Μητρί, ἀφ' ὧν ἄρα καὶ E. 43 τὴν διακονίαν παρέλαβεν ³, ὑποσχόμενος ἀδόλως καὶ εὐθύμως διακονῆσαι.

Ἡ Γ'. Μετὰ τὴν προχείρισιν τοῦ ἐκκλησιαρχοῦ ἅπαντα X. φ65α τὰ τῆς Ἐκκλησίας παραδοθήσονται αὐτῷ ἐγγράφως. M. κγ'.

Ἡ Δ'. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἱερῶν σκευῶν, ἀναθημάτων τε θείων, καὶ βιβλίων ἐδέξασθαι τῇ μονῇ εἰς Θεοῦ δόξαν καὶ φωτισμὸν τῶν ἐν αὐτῇ ἀσκουμένων, ἀφιερῶθησαν ταῦτα ὅσα χρειώδη, χάριτι Χριστοῦ καὶ διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ὅσα ἐν ἀργυρείοις σκεύεσι καὶ σεπταῖς εἰκόσι καὶ ἐπίλοις, καὶ βίβλοι πολλαί, καὶ ὅσα τε ἐν χαλκῷ ἐθεωρήθησαν καὶ τούτων βρέβιον γέγονε παρ' ἡμῶν, ὑπογραφὴν οἰκείᾳ μου χειρὶ· περὶ ὧν διορίζομαι εἶναι εἰς τὸ παντελὲς ἀνεκποίητα καὶ ἀναφαίρετα· καὶ ὁ τολμήσων ἐξ αὐτῶν ἀφελῆσθαι ⁴ τὸ οἰονοῦν, ὥς ἱερόσυλος λογισθήσεται καὶ σὺν τῷ Ἰουδᾷ ἐν | κολάσεσιν αἰωνίαις καταταγήσεται· πρὸ ἐ. X. φ65β κείνων δέ, καὶ τῆς ἐκείνου ἀγχόνης κληρονόμος γένοιτο· ἀλλὰ μηδὲ εἰς νοῦν μελετηθεῖν, Χριστέ μου, ποτέ τι, μὴ δυνάστη, μὴ ἄρχοντι, | μὴ τῶν ἐν τῇ μονῇ ἢ προσεστῶτι M. 417 ἢ ὑποτασσομένῳ, ἀφελῆσθαι ἢ ἐκποιήσασθαι τι τῶν ἀνα-

¹ τούτῳ X. τούτοις E. ² — φανῇ X. ³ παρέλαβον E. ⁴ ἀφελῆσθαι X. E.

θημάτων ἢ τῶν ἐν αὐτῇ βιβλίῳ ἢ μέγα ἢ μικρὸν ἢ οἰονδηποιοιοῦν ἕτερον, εἰμὴ καὶ μᾶλλον διὰ σπουδῆς γενέσθω προστιθέναι καὶ προσαφιεροῦν εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ αὐτῶν ὠφέλειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν.

Ἡ Ε'. Ὁμοίως χρὴ τὸν Καθηγούμενον κατὰ τὴν ἑβδομάδα τῆς διακαινησίμου, εἰς ἣν δ' ἂν ἐθέλῃ ἡμέραν, ἐπιτηρεῖν ἅπαντα τῆς Ἐκκλησίας, ἔχειν ἐπὶ χειρὸς τὸ βρέβιον· καὶ καθὼς ἐπαρεδόθη ἅπαντα πρὸς τὸν ἐκκλησιαρχὴν

Ε. 644. Καὶ πάλιν λείπει ἐν φύλλον [δύο τὸ 66 καὶ τὸ 67] ἐν ᾧ περιέχονται τὸ ἱς' καὶ τὸ ἱΖ' κεφάλαιον. Ε.

Χ. 66α | μήπως ὡς ἀσθενεστέρους ὑμᾶς δελεάζῃ καὶ ἡττηθῇτε τοῦ πονηροῦ τῇ κακοβουλίᾳ, δράμετε ταχὺ πρὸς τὴν ἐξομολόγησιν· ἡ γὰρ καθαρὰ ἐξαγόρευσις ἀναπληρώσει ὑμῖν τὴν συγχώρησιν, δικαίως ἐπιβραβεύουσα παρὰ τοῦ προεστῶτος· καὶ μὴ προσπαθῶς μηδὲ κατὰ τινα ἔκτισιν θλίψεως ἀποστερεῖτε τὸ δίκαιον τοῖς τυχοῦσιν ἀδελφοῖς,

Ἡ Η'. ἀλλὰ πάντα δικαίως κατὰ τὸν τοῦ προεστῶτος ὀρισμὸν· πᾶσαν οὖν σπουδὴν εἰσενέγκατε τὸ μηδέν, μηδὲ ἄχρι τοῦ σμικροτάτου, ἄνευ εἰδήσεως καὶ γνώμης τοῦ προεστῶτος ποιεῖν· εἰ γὰρ τις ὑμῶν τοιοῦτόν τι διαπράττει, καὶ διὰ παραινέσεως καὶ νουθεσίας τοῦ τοιοῦτου ἐγχειρήματος μὴ ἀναστέλλεται, τῷ προσήκοντι ἐπιτιμῷ

Χ. 66β ὑποβλῇ | θήσεται.

Ἡ Θ'. Ἄλλ' οὐδ' ἐπαδείας ¹ ἔξει ὁ κελλαρίτης τοῖς ἐαυτοῦ φίλοις καὶ συγγενέσι τὰ τῆς Μονῆς κατακενῶν ἢ νοσφίζομενος ἐκ τῶν βληθέντων αὐτῷ ² ἄχρι καὶ ἐνὸς ὀβολοῦ· ἀμέτοχος γὰρ ἔσται τοῦ θείου σώματος καὶ αἵματος, ἀλλὰ καὶ τῆς διακονίας ἐκστήσεται, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλος τὴν ἀρετὴν αὐτὴν κρείττων προβήσεται· καὶ ταύτην τὴν ἀκριβῆν ἑξέτασιν ἔχειν ὀφείλει ὁ Καθηγούμενος· καὶ ὁ οἰκονόμος, ἐν τε

τῇ βρώσει καὶ τῇ πόσει τῶν ἀδελφῶν, τοῦ διακρίνειν ἐκάστω κατὰ τὴν ἀναλογουσαν³ ἀσθένειαν.

Ρ'. Δέον οὖν δύο δοχειαρίους παρὰ τοῦ προεστῶτος **Χ. 69α** προχειρίζεσθαι· ὧν ὁ μὲν εἰς τὴν εἴσοδον πᾶσαν διακαθέξει **Μ. 28'** τῆς μονῆς, καὶ ἀπογράφεται ἐν λεπτῷ τὰ εἰσοδιαζόμενά τε καὶ ἐξοδιαζόμενα οὐχ ἁπλῶς οὕτως, ἀλλὰ κατὰ τὴν ρηθισομένην ὑποτύπωσιν· ἔσται γλωσσόκομον τῷ δοχείῳ τῆς μονῆς ἐναποκείμενον, ἐν ᾧ εἰσαχθήσονται πάντα τὰ ὀθενδήποτε τῇ μονῇ ἐπεργόμενα, κλεισὶ κατησφαλισμένον ¹ καὶ σφραγῖσι· ἔσται δὲ καὶ χαρτίον τάξιν μὲν ἐπέχον παραθέσεως, ἐντὸς δὲ τοῦ ² τοιούτου γλωσσόκομου καὶ αὐτὸ ἀποκείμενον· ἐν ³ τούτῳ προσγραφῆσονται πάντα τὰ εἰρημένα κατὰ λεπτὸν· ἀφ' ὧν λήψεται καθ' ἐκάστον μῆνα | ὁ δοχει- **Χ. 69β** ἄριος λόγφ τῶν τῆς μονῆς ἐξόδων τὰ χρειώδη, καὶ κατακενώσει κατὰ τὸν τοῦ προεστῶτος διορισμόν.

ΡΑ'. Μετὰ μέντοι τὴν τοῦ μηνὸς συμπλήρωσιν **Ε. 45** συγ | καθεσθῆσονται ἅμα ἐν τόπῳ ἀφωρισμένῳ ὃ τε ὁ **Μ. 6418** προεστῶς καὶ οἱ πρόκριτοι ἀδελφοί, καὶ προτεθήσεται μὲν τὸ γλωσσόκομον ἐπὶ μέσον, ἀνοιγῆσεται δὲ παρὰ τοῦ τὴν κλεῖδα τούτου διακατέχοντος· εἴθ' οὕτως ἐκβληθήσεται μὲν ἡ παράθεσις πρότερον, καὶ ἀναγνωσθεῖσα γνώριμα θήσεται τὰ προδοθέντα ⁴ τῷ δοχειαρίῳ εἰς ἐξοδον· εἴτα παραστήσει τὴν τούτων ἐξοδον οὗτος καθαρὰν καὶ σαφεῖ· ἀλλὰ καὶ τὰ | ἀπὸ οἰωνδήτινων ὑποθέσεων τῶν αὐτῶν μηνῶν εἰσο- **Χ. 70α** διασθέντα ⁵ παρ' αὐτοῦ δηλα πάντως πάντα ποιήσεται ὁ δοχειαρίος, ἀπογραφὴν τε τούτων προκομίσει δηλοῦσαν τί καὶ ὀθεν, παρὰ τίνος ⁶ καὶ κατὰ ποῖον εἰσοδιάσθη καιρόν· καὶ οὕτω, τὰ τε εἰσοδιασθέντα καὶ ἐξοδιασθέντα κατὰ τῶν αὐτῶν μηνῶν σαφῶς διαγιγνωσκόμενα, προσγραφῆσονται τῇ παραθέσει ἀριδηλότερον· μετὰ δέ γε τὴν προσγραφὴν, αὐθις ὁ μὲν χάρτης τῆς παραθέσεως τῷ γλωσσόκομῳ ἐναποτεθήσεται· ὡσαύτως καὶ τὰ εἴτε ἀπὸ εὐλογιῶν

¹ ἐπ' ἀδείας Ε. ² αὐτῶν Ε.

¹ κατεσφαλισμένον Χ.Ε. ² — τοῦ Χ.Ε. ³ — ἐν Ε. ⁴ προθέντα Ε. ⁵ εἰσοδιασθέντων Χ. ⁶ παρὰ τίνος Χ.Ε.

X.φ70β εἴθ' ἐτέρωθεν ἐλθόντα | πρὸς τὴν μονήν· ὁ δὲ γε δοχειάριος ρητὰ πάλιν ἀπὸ τοῦ γλωσσόκομου νομίσματα ἕτερα λήψεται, λόγῳ τῶν ἐξόδων τοῦ εἰσελθόντος μηνός· εἴτα αὖθις κλεισθήσεται τὸ γλωσσόκομον, καὶ παρὰ τῶν εἰρημένων ἀδελφῶν σφραγισθὲν τῷ συνήθει τόπῳ ἀποτεθήσεται· καὶ οὕτω σαφοῦς καὶ καθαρωτάτης πάσης εἰσόδου τε καὶ ἐξόδου γενομένης καὶ καταφαινοῦς, οὐχ ὑπολειφθήσεται τι τὸ σύνολον σκάνδαλον ἢ κατὰ τοῦ τὴν τοιαύτην ἐμπειπιστευμένου διακονίαν εἶθ' ἐτέρου τινός. Ἐκτὸς τοι-

X.φ71α γὰρ οὖν τοῦ τοιοῦτου γλωσ | σοκόμου ἐν ἀγίῳ | Πνεύματι E.σ 46 ἐντελλόμεθα μήτε τὸν μεθ' ἡμᾶς τὴν ἡγουμένην διαδεξόμενον, μήτε αὐτὸν τὸν τὰ δευτερεῖα ταύτης ἔχοντα, τὸν οἰκονόμον φημί, μήθ' ὄντιναοῦν ἕτερον ἐν καὶ μόνον νόμισμα ἢ πλείονα ἢ ἐλάττωνα παρ' ἑαυτῷ κατασχεῖν, διὰ τὸ μέλλειν πάντα ὡς εἴρηται φανερώς εἰσοδιάζεσθαι καὶ ἐξοδιάζεσθαι.

PB'. Τὰ δὲ γε ἅμφια πάντα τῆς ἀδελφότητος, ἱμάτια τυχόν καὶ μανδύας, ἀποστολικά καὶ λοιπά, παρὰ τοῦ δοχειαρίου καλῶς τηρηθήσονται, καὶ τοῖς χρήζουσι τῶν ἀδελφῶν, καθ' οὓς ἂν ὁ προεστὼς αἰροῖτο ¹ καιρούς, δεόντως διαδοθήσεται· ἡ μέντοι τούτων ἐξώνησις παρ' αὐτοῦ τούτου ἔσται προβαίνουσα ἢ ἐτέροις ² τῶν ἀδελφῶν, τοῦ δοκιμασθέντος δηλονότι πείραν κεκτηῖσθαι περὶ τὰ τοιαῦτα ἱκανήν· ὠνεῖσθαι δὲ τὰ τοιαῦτα κατὰ τοὺς καιροὺς τοὺς ³ προσήκοντας ἐπιτρέπομεν· περιποιεῖσθαι δὲ καὶ τὰ παλαιὰ κατὰ δύναμιν, καὶ ἰσθῆναι τούτοις καλόν ⁴· μόνην γὰρ τὴν ἀναγκαίαν ζητητέον χρεῖαν, τὸ δὲ περιττὸν ὡς τοῦ ἐναντίου μισητέον· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν μαν-

X.φ72α δύναν καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιστηθίων καὶ τῶν ὑποδημάτων | καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν χρειῶν λέγομεν.

PG'. Ὅταν οὖν χρεῖα εἴη ἀναγκαίως καινότερόν τι τούτων ἀπολαβεῖν τινα, τὸ παλαιὸν κομιστέον ἄρα ἐν τῷ δοχείῳ· δοτέον δὲ αὐτῷ τούτῳ καὶ ἕτερον ἀποληπτέον εἰ-

δήσει τοῦ προ | εστώτος· ἄλλως γάρ, εἰμὴ τὰ παλαιὰ κο M.σ419 μίζοντο καινὰ διδόναι οὐκ ἐπιτρέπομεν. Καὶ ταῦτα μὲν διαπραξέται ὁ δοχειάριος.

PA'. Ὁ δὲ γε ἄλλος ἴδιον καὶ αὐτὸς ἐχέτω καὶ ἀφωρισμένον οἴκημα, δοχεῖον καὶ τοῦτο ὀνομαζόμενον· ἐν ¹ τούτῳ τὴν παχυτέραν ὕλην ἅπασαν τῆς Μονῆς ἐναποκειμένην τυγχάνειν, γεηπονικά τυχὸν ἐργαλεῖα, χαλκώματά τε καὶ ἄλλα τῇ μονῇ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα ² διακαθέξει ἐπιμελέστερόν τε καὶ ἀσφαλέστερον, μετὰ προσγραφῆς ταῦτα παραλαμβάνων καὶ αὖθις ἀποδιδούς τοῖς χρεῖαν ἔχουσι τούτων διακονηταῖς εἰς τε τὰς γεηπονικάς καὶ λοιπὰς δουλείας τῆς μονῆς, ὡς ἂν εἴδησιν ἔχῃ ὁ τοιοῦτος ποῖα καὶ πόσα τῶν προσφόρων ἐργαλείων ἐκάστῳ πρό | σει· E.σ 47 σι τῶν διακονητῶν· τοῦ αὐτοῦ δὲ δοχειαρίου ἔργον ἔσται καὶ τὸ τὸν χαλκευτὴν ἐπιτηρεῖν τῆς μονῆς.

PE'. Ἀναγκαῖόν μοι καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμνησθῆναι δια· X.φ73α κοιτῶν, οἷον τὸν ὠρειάριν ³ φημί καὶ τὸν ἀποθηκάτορα, M. κε'. ἀλλὰ δὴ καὶ τοὺς μωκερίτας ⁴, τοῦ ἔχειν πρῶτον μὲν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ τὸν προεστώτος ὀρισμὸν ἅπαντα ποιεῖν ἐν τε τῇ εἰσόδῳ καὶ ἐξόδῳ· πάντα μέτρῳ διδοσθαι καὶ μέτρῳ λαμβάνειν, ὡς πού φησι τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ὅτι «ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν», καὶ κατὰ τὴν συνήθειαν ἣν παρελάβετε παρ' ἐμοί, τὴν ἀνωθεν παρακολουθοῦσαν, οὕτως ποιεῖτε, καὶ εὖ ἔστω ⁵ ὑμῖν. Εἰ δ' ἴσως τις ἐξ ὑμῶν παρὰ γνώμην τοῦ προεστώτος ποιεῖ ⁶, καὶ νοσηρισμὸς τις γίνεται ἀπὸ τῶν ἀνατεθέντων ⁷ αὐτῷ ⁸, ὑπόδικος | ἔσται τῇ ἀγνῇ Θεομήτορι, ἀφ' X.φ73β ὧν ⁹ ἄρα καὶ τὴν διακονίαν παρέλαβεν ὑποσχόμενος προθύμως καὶ ἀδόλως διακονῆσαι· ἀλλὰ καὶ ὁ προεστὼς τούτων μὲν ἐκβαλεῖ τῆς διακονίας καὶ ἄλλον ἀντ' ἐκεῖνον πάντως προβλήσεται· τῷ δὲ ὑποῦλως διακονοῦντι δοθήσεται ἐπιτίμιον ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι κατὰ τὴν τοῦ σφάλματος ἀναλογούσαν ¹⁰ ποσότητα.

¹ αἰρήται E. ² ἐτέρου E. ³—τοὺς E. ⁴ βουλόμεθα E.

¹ κἄν E. ² ἂ E. ³ ὀριάρην E. ⁴ στρατοκόπους E. ⁵ ἔστω X. ⁶ ποιεῖ E. ⁷ ἀνατιθέντων E. ⁸ αὐτῶν E. ⁹ ἥς E. ¹⁰ ἀναλόγως E.

Μ. κς'. Ρς'. Ἐπὶ δὴ ¹τούτοις καὶ τοῦτο ὑμῖν διακελεύομαι, τοῖς ἑμοῖς πατράσι καὶ ἀδελφοῖς, ὡς ἂν εἴη πᾶσιν ἡ αὐτὴ τροφή τε καὶ πόσις· μόνους γὰρ ἐκείνους θεραπευτέον ἐν ἅπασι καὶ χειραγωγητέον εἰς δύναμιν ὅσοι δὴ προφανεῖς |

Χ.φ74α ἄρρωστίας περικεῖνται

ΡΖ'. καὶ δέονται τυχὸν διὰ τοῦτο βρώσεώς τε καὶ πόσεως κρείττονος πρὸς σύστασιν τοῦ ἀσθενοῦς αὐτῶν καὶ ταλαιπώρου σώματος· τοῦτο γὰρ καὶ διακρίσεως οἶμαι, καὶ τὴν συνείδησιν τῶν λοιπῶν διατηροῦν ἀσκανδαλίστως.

ΡΗ'. Οἱ ἀδελφοὶ δὲ ἡμῶν οἱ ἄρρωστοι μὴ τοῦτο τεταραρρηκότες ἐκλύουσιν ἑαυτοὺς ζητοῦντες περιττὰ τινα καὶ Ε.σ48 ἄπερ ἴσως οὐδὲ εἰς ἀκοήν | ποτε ἐδέξαντο, μὴ ὅτι γεεῖδον ἢ ἔφαγον, ἀλλὰ συνεχέτωσαν ἑαυτοὺς καὶ συστελλέτωσαν, ἀρχοῦμενοι ἐκείνοις καὶ μόνοις οἷς ἄρα ἡ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς εὐπορίας τῆς μονῆς περιφορὰ τούτους ² δεξιούται |

Μ.σ420 εἰ γὰρ καὶ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν διὰ τὴν ἐντολὴν ἐντελλόμε- Χ.φ74β θα, | ἀλλ' οὐχὶ καὶ τρυφᾶν αὐτοὺς παραχωροῦμεν, συνεσταλμένως δὲ μᾶλλον ζῆν καὶ ὡς δεῖ τοὺς μοναχοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ τὸν τῆς ὑπομονῆς μισθόν, ὃν ἡ στέρσις τῶν ὀρέξεων καὶ ἡ τῆς ἀρρωστίας δυσχέρεια προξενεῖν αὐτοῖς μέλλει, ἐκ Θεοῦ ἀπολάβωσιν.

Μ.κς'. ΡΘ'. Ἐπεὶ δὲ τῇ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ ἀρρήτω καὶ τῆς ἀσπύρας αὐτὸν τεκούσης ἀγνῆς Θεομήτορος καὶ κτήσεις τινὲς ἀκίνητες ³ ἐπεκτίθησαν ⁴ τῇ μονῇ, ὥσπερ ἄνωθεν εἴρηται, καὶ δεῖ τοῦτο φροντίζειν τὸν προεστώτα καὶ παρατηρητέον αὐτῷ τὰ εἰς δύναμιν, ὁποίους εἶναι δεῖ τοὺς εἰς τὴν τούτων πρόνοιαν πεμπομένους ἀδελφούς, εὐλαβεῖς Χ.φ75α δηλονότι καὶ σώφρονας καὶ γηραιούς | εἰς ἅπαν, εἰ δυνατόν, καὶ πρὸς τὰ πάθη νεκρούς, διὰ τὰς τοῦ βελίαιρ ἐπιβουλὰς.

ΡΙ'. Κοσμικὸν δὲ διακονίαν τοιαύτην τινὰ τῆς μονῆς ἐγγχειρίζεσθαι οὐκ ἐπιτρέπω, ἄνευ τῶν γηπόνων καὶ τῶν ποιμαινόντων τὰ θρέμματα.

¹ Ἐπεὶ δὲ Ε. ² τούτης Ε. ³ ἀκίνητοι Ε. ⁴ ἐπεκτίσθησαν Χ.Ε.

ΡΙΑ'. Εἰ δ' ἴσως ¹ ἐπίκτησις μὴ πλησιάζουσα τῇ μονῇ, ἀλλὰ καὶ ψυχικὴν ἔχουσα βλάβην, τὴν τοιαύτην ἐπιτρέπω δοθῆναι ἐπὶ συμφώνῳ ἢ ἀντάλλαγμα ² πλησιέστερον, ἔχουσα ἡ μονὴ τὴν ἀνήκουσαν ποσότητα τῆς εἰσόδου· τὰς δὲ τοιαύτας ἐπικτήσεις καὶ πλησιεστέρας ἀνεκποιήτους εἶναι βουλόμεθα παντάπασιν καὶ ἀναφαιρέτους, παρὰ μηδενὸς ἀφαιρουμένας ἢ ἐκποιουμένας ποτὲ τὸ σύνολον, χωρὶς ταῖς ἔχουσας ψυχῶν βλάβην, | εἰ καὶ ταύτας οἱ φιλόχριστοι καὶ Χ.φ75β ἡμεῖς ἐξωνησάμεθα καὶ ἐπικτησάμεθα μετὰ πολλῶν κόπων καὶ ἐξόδων καὶ διὰ τροφὴν καὶ περιποίησιν τῶν ἀσκουμένων συναδελφῶν ἡμῶν· καὶ ὁ τούτων τι ἀποκτησόμενος ³ ἢ ἀφορισόμενος διὰ πρόφασιν οἰανδήτινὰ, τῷ τῆς ἱεροσυλίας ὑποπεσεῖται πάντως ἐγκλήματι, καὶ ταῖς ἐπὶ τούτων νομί- μαις εὐθύναις ὑπόδικος, χωρὶς ψυχῶν βλάβην.

ΡΙΒ'. Λοιπὸν καὶ πρὸς τὸ ἄλλα τὸν λόγον ἱτέον, καὶ Ε.σ49 λεκτέον καὶ περὶ ἐκείνων ἐνδεχομένως, περὶ τε τῶν συνα- Μ.κη' δελφῶν ἡμῶν τῶν ἐν τῷ ἀρτοκοπίῳ κοπιόντων ⁴, τὴν ἅπαν ἀκολουθίαν καὶ αὐτοὺς ἐκπληρωτέον, καὶ μὴ ματαίαις προσασχολοῦντας ⁵ | ταῖς ὁμιλίαις· εἴωθεν γὰρ τοῦτο ἐν Χ.φ76α ταῖς συνελεύσεσι γίνεσθαι. Δοθῆναι δὲ διακελεύομαι πρὸς τοὺς κοπιῶντας ἀδελφούς οἶνον εὐλογίαν τὸ κατὰ σύνηθες διδόμενον ἐξάγιον.

ΡΙΓ'. Ἀλλὰ δεῖ ἐπιφωνεῖν καὶ τοὺς ἐν ἐργοχείρῳ ὄντας τὸν τε σκυτοτόμον, τοὺς τέκτονας καὶ χαλκείας, τοῦ μὴ συν- ἐρχεσθαι τινὰς τῶν ἀφελεστέρων ἀδελφῶν χωρὶς τῆς τοῦ προεστώτος εἰδήσεως καὶ προσασχολοῦντο εἰς ἀργολογίας καὶ ⁶ αἰσχρολογίας ἐκτρέποιντο· «ἐκ πολυλογίας γάρ, φησιν, οὐκ ἐκφύεξη ἁμαρτίαν»· νουθετεῖσθαι δὲ παρὰ τοῦ κρείττονος μὴ παραιτεῖσθωσαν· | ἐντελλόμεθα γὰρ αὐτῷ τοῦ Μ.σ421 το ποιεῖν ἐξ ἀγάπης καὶ πόθου, | τῶν ψυχοβλαβῶν ἀφε- Χ.φ76β μένων ἀπὸ τῶν θείων Γραφῶν διαλέγεσθαι.

¹ † εἴη Ε. ² ἀντάλλάγματι Ε. ³ ἀποκτησόμενος Ε. ⁴ κοπι- ούντων Χ. Ε. ⁵ πρὸς ἀσχολοῦντας Ε. ⁶ † εἰς Ε.

Μ. κθ'. ¹ ΡΙΑ'. Προσθήκει τοιγαροῦν καὶ ἐπιστημονάρχην προσεῖναι τῇ μονῇ, ἐπισυνάγοντα τοὺς ἀδελφούς ἐν ταῖς τῶν ψαλμωδιῶν εἰς τὸν ναὸν εἰσελεύσεσιν. Ἀρξαμένου ἤδη τοῦ κανδηλάπτου κρούειν τὰς βαρέας, διαναστὰς ἀπελευσεται πρὸς τὴν κέλλαν τοῦ Καθηγουμένου καὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἐπιβοώμενος γεγωνότερον τὸ Εὐλόγησον πάτερ, διεγείρει πάντας πρὸς τὴν τῆς μεσονυκτικῆς ἀκολουθίας ἐκπλήρωσιν τῷ δὲ ὄρθρου ψαλλομένου δις τοῦ ναοῦ ἐξελεύσεται, μετὰ τὸν ἐξαψαλμον καὶ μετὰ Χ.φ77α τὴν ἕκτην ᾠδὴν, καὶ παρα | βαλεῖ τοῖς κελίοις τῶν ἀδελφῶν, καὶ οὗς ἂν εὐρήσει ἐκ ραθυμίας ἴσως ὑπνώττοντας ἢ ἐκ τῆς ἐπιγινόμενης ταλαιπωρίας τῶν διακονιῶν, ἀφυπνίσει ² καὶ πρὸς τὸν θεῖον εἰσάξει ναόν· τοῦτο δὲ ἅπαξ καὶ τῇ θεῇ τελέσει μυσταγωγίᾳ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἔσπερινῳ καὶ τοῖς ἀποδείπνοις· ἀλλὰ κἂν τῷ ἀριστερῷ χορῷ αὐτὸς ὀφείλει τάσσειν τοὺς μέλλοντας ἐνάρξεις ποιεῖν κατὰ πᾶσαν σύναξιν· ἐπιτηρήσει δὲ συχνότερον καὶ τοὺς ἀδελφούς ἐν πάσῃ ὥρᾳ εἰ δυνα | τόν, καὶ ἀνευλόγως ἴσως συγκαθημένους ἢ ἀργολογοῦντας ἢ ἀργοῦντας εἴθ' ³ ἑτερόν τι ποιοῦντας ἀπρεπὲς καὶ ἀνόνητον, ἀδελφικῶς καὶ ἐν ᾧ Χ.φ77β γάπη παραινεῖ καὶ διορθώσεται, πείσει τε ⁴ ἐν ταῖς αὐτῶν εἰσιέναι κέλλαις καὶ τῇ εὐχῇ προσανέχειν καὶ τῷ ἐργοχειρῷ ἀπρίξ. Καὶ ταῦτα μὲν ἐφ' ὅλῳ διαπραξεται τῷ ἐνιαυτῷ· ἐν δὲ ταῖς κατὰ τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Τεσσαρακοστὴν γινομέναις ἀναγνώσεσιν, ἐν τῷ ὄρθρῳ καὶ ταῖς ὥραις τῆς οἰκειᾶς ἑδρας ἀνιστάμενος τρεῖς ποιεῖν ὀφείλει γονυκλισίας τοῦ ἁγίου βήματος ἔμπροσθεν ἀσκεπῆς, διέρχεσθαι ⁵ καθ' ἓνα τοὺς ἀδελφούς, καὶ ὃν ἂν ἐφεύρη ⁶ τυχόν ὑπνώττοντα καὶ μὴ γρηγοροῦντα πρὸς τὴν τῆς ἀναγνώσεως ἀκρόασιν ἀφυπνίζειν, ἀναπεῖθαι τε τὸν διυπνισθέντα ἀνίστασθαι καὶ ποιεῖν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θείου ναοῦ

¹ Τὸ ριθ' κεφ. μέχρι τῆς λ. ἀργοῦντας εὐρίσκεται καὶ ἐν τῷ ἐπιτασομένῳ φ. 103, ὅπερ ἀπεβλήθη ὡς ἄχρηστον. ² ἀφυπνώσει Ε.
³ ἢ θ' Ε. ⁴ πείσειτε Ε. ⁵ διέρχεσθαι τε Ε. ⁶ ἐφεύροι Ε.

μετανοίας τρεῖς καὶ τοῖς δυσὶ | χοροῖς ἀνὰ μίαν, καὶ οὕτω Χ.φ78α καθεσθέντα προσέχειν τῇ ἀναγνώσει ἐπιμελέστερον.

PIE'. Γυναιξὶ δὲ ἄβατος ἔσται παντάπασιν ἡ μονή, Μ. κ'. καὶ οὐδὲ ¹ προσκυνήσεως χάριν εἰσιτητέα ὅλως αὐταῖς εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα· ἀλλ' οὐδὲ κρέας ταύτης ² ἐντὸς βρωθήσεται πώποτε· ἀλλ' οὐδὲ παῖδας λαϊκοὺς εἰς μάθησιν τῶν ἱερῶν γραμμάτων, ἀλλὰ πάντας ³ γενειάτας ⁴, ἢ ⁵ καὶ τοὺς τὸν οὖλον ἴσως ἐπανθοῦντα ⁶ κεκτημένους ταῖς παρειαῖς· τοὺς δὲ μονάσαι θέλοντας παῖδας διὰ τὸ τῆς ἐκκλησίας καταλαβεῖν τὴν ἀκολουθίαν, δοθήτωσαν ἐν ἰδιάζοντι κελίῳ τῆς μονῆς, καὶ τὸ ἱερὸν ψαλτήριον διδασκέσθωσαν ⁷ καὶ τὴν ἄλλην | ἅπασαν ἀκολουθίαν, καὶ οὐ· Μ.σ.422 τως εἰσιτητέον αὐτοὺς καὶ δεκτέον· χάριν δὲ ὑδροφορίας Χ.φ78β ἢ ἑτέρας διακονίας οὔτε εἰσαχθήσονται οὔτε δουλεύουσιν.

PIZ'. Ἐπειδὴ πύλην ἀρετῆς βασιλικωτάτην τὴν φιλο· Μ.λα'. ξενίαν γινώσκωμεν, ἥτις ἐξ ἀγάπης εἴωθεν ἀποτίκτεσθαι, τῆς πρώτης τῶν ἀρετῶν, βουλόμεθα, καθὼς καὶ ἔως τοῦ νῦν ἐτελείτο, καὶ πάλιν γίνεσθαι ἐπὶ τοῖς ἐπιξενωμένοις ⁸ μοναχοῖς ἐν τῇ ἁγίᾳ μονῇ, ὅποθεν καὶ ἂν εἴηεν, δέχεσθαι μὲν πάντας καὶ ἀπονέμειν αὐτοῖς τὴν ἀναλογοῦσαν τροφήν τῆς ἡμέρας ἐξ ὧν ἐσθίουσιν οἱ ἀδελφοί· εἰ δέ τις ἐξ αὐτῶν τῶν ἀξιολόγων εἴη καὶ τοῦ ζωοδόχου τάφου προσκυνήσεως χάριν ἢ ἐν | δημία, ἐνστερνίζεσθαι ⁹ τοῦτον Χ.φ79α καὶ δέχεσθαι ἐπὶ τῇ κοινῇ τραπέзῃ, καὶ ἐπ' ἴσης τοῖς ἀδελφοῖς διατρέφεσθαι ἐφ' ὅλαις τρισὶν ἡμέραις ἐπιξενούμενον ¹⁰.

PIZ'. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ἀρχόντων παρα· Ε.σ.51 βαλλόντων, τῶν ἀδελφῶν τηνικαῦτα ξηροφαγούντων, τὸν μὲν τοῦ κοινοβίου τύπιν ¹¹ φυλάττεσθαι χρὴ τὸν δὲ παραβαλόντα ὑποδέχεσθαι ἄλλως καὶ συγκαθεσθῆτω τῷ

¹ οὐ δὲ Ε. ² ταύταις Χ. ³ ἢ θ' Ε. ⁴ γενειάτας Ε. ⁵ εἰ Χ.Ε.
⁶ ἐπανθοῦντας Ε. ⁷ διδασκέτωσαν Ε. ⁸ τρατεζομένοις Ε.
⁹ ἐν στερνίζεσθαι Ε. ¹⁰ ἐπιξενούμενος Χ. ¹¹ τόπον Ι.

προεστῶτι καὶ ἀκατακρίτως συνεσθιάτω καὶ τῆς ἀναλογού-
σης τιμῆς ἀξιωθῇτω.

PIH'. Οἱ δὲ προσερχόμενοι τῷ πυλῶνι συχνότερως πέ-
νητες καὶ συναδελφοὶ ἡμῶν, ἐπεὶ πάντας ἔνδον εἰσάγε-
σθαι τοῦ μοναστηρίου ἀδύνατον, ἀλλ' ἐν τῷ ξενοδο-
X.φ79β | χεῖφ τῷ ἔξωθεν τῆς μονῆς· καὶ ὁ ξενοδόχος ἐπιχορηγή-
σει ἐκάστῳ ἄρτον καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης παραμυθεί-
σθαι 1· οὐδὲ γὰρ ὑποστρέφειν τινὰ τοῦ πυλῶνος αἰρούμε-
θα νῆστιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν διατυπωθεῖσαν ἄνωθεν συνή-
θειαν καὶ πάντας ἀνακτᾶσθαι τροφῆς καὶ εὐποιίας τὸ κα-
τὰ δύναμιν, εἰ μὴ τις ἕως εἴη γυνή·

PIΘ'. ταῦταις γὰρ οὐ μεταδοτέον· οὐ μισοῦντες τὸ
συγγενές, ἀπαγε, ἀλλὰ τὴν ἐκεῖθεν βλάβην ὑφορούμενοι 2,
ὥς μὴ, συνηθείας κρατούσης, πυκνότερον τῷ πυλῶνι πα-
ραβάλλειν αὐτὰς καὶ κακῶν αἰτίας μᾶλλον ἢ ἀγαθῶν τοῖς
X.φ80α ἀδελφοῖς εὐρίσκεισθαι· καὶ τοῦτον φυλάττειν τὸν ὅρον
ὁ προεστὼς καὶ ὁ οἰκονόμος καὶ ὁ ξενοδόχος ἄχρι παντός
ἐντελλόμεθα ἐν ἀγίῳ Πνεύματι. Καὶ τὰ μὲν τῆς φιλοξενίας
καὶ ἐλεημοσύνης οὕτως αἰεὶ τηρηθήσονται· ἐπὶ δὲ τὰ συμ-
φέροντα τοῖς ἀδελφοῖς τὸν λόγον αὐθις τρεπτέον.

M.λβ'. PK'. Ἐφείσθω τοίνυν τῷ προεστῶτι, καθ' οὓς ἂν
αὐτὸς αἰροῖτο 3 καιρούς, εἰς τὰ τῶν ἀδελφῶν κελλία εἰσέρ-
χεσθαι καὶ ἀναψηλαφᾶν μὴ πού τις ἐργόχειρον κατασκευ-
άζει τῆς αὐτοῦ βουλῆς καὶ γνώμης ἑκτός, εἴτε τὰ λεγόμε-
να κατὰ κοινολεξίαν ἔχει 4 μαργούνια, εἴτε τινὰ κτήσιν
ἐτέραν ἄχρι 5 καὶ τῶν εὐτελεστέρων ἀναθεωρούμενα, καὶ
X.φ80β εἰ εὐρίσκειεν, ἀφαιρείσθω ταῦτα, | καὶ ἢ πυρὶ καίειν ἢ
E.σ.52 τοῖς πτωχοῖς διανέμειν· αὐτὸν δὲ τὸν | κτησάμενον τὰ
M.σ.423 δέοντα παραινεῖν καὶ τοῦ τοιοῦτου ἀνα | στέλλειν ἑκτοτε
ἐγχειρήματος, ὥς ἐναντία διαπραττόμενον τῷ τῆς μονῆς
κανόνι· ὅπερ ὁ μέγας ἔφη Βασίλειος, περιέχων ρητῶς
οὕτως· «Εἴ τις κέκτηται ἐν τῷ μοναστηρίῳ τι εἴτε ἑκ-
τὸς τοῦ μοναστηρίου, ἔστω ἀκοινώνητος».

1 παραμυθίζεται E. 2 ἀφορώμενοι E. 3 αἰρείτω E. 4 —ἔχει F.
5 —ἄχρι E.

PKA'. Ἄλλ' ἀναγκαῖόν μοι καὶ ἄλλων ἐπιμνησθῆναι
κανόνων αὐτῶν τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, ἐπὶ
τοῖς τὸν μοναδικὸν ἐπανηρημένοις βίον ἐκτεθειμένον.

PKB'. «Ὁ συνεγνωκὼς ἀδελφῶν 1 τὴν ἐκ τοῦ μοναστηρί-
ου ἔξοδον καὶ ἢ συνο | μιλήσας ἢ συνευδοκήσας καὶ μὴ X.φ81a
προσαγγείλας, ἀφοριζέσθω ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἑβδομάδα
μίαν ἄρτου καὶ ὕδατος.

PKΓ'. Εἴ τις ἐξέλθοι τῆς μονῆς χωρὶς παραθέσεως
τοῦ προεστῶτος ποιεῖτω μετανόιας ἑκατόν, καὶ ξηροφα-
γίαν ἡμέρας τρεῖς.

PKΔ'. Εἴ τις ἐν τῇ τραπέζῃ ἐσθίων φλυαρεῖ, ἢ ἐξ ἀ-
προσεξίας ποιήσῃ τι μὴ ἀρέσκον, ἐγειρέσθω καὶ ψαλλέτω
κατὰ τὸ σύνηθες «Ἐλέησόν με ὁ Θεός», καὶ αἰτεῖτω
συνχώρησιν

PKE'. Εἴ τις μὴ λαβὼν εὐλογίαν ἐσθίει, ποιεῖτω με-
τανοίας ν' 2.

PKς'. Εἴ τις ἀπολιμπάνεται 3 τῆς πρώτης τραπέζης
μὴ εἰρηκὼς τὴν αἰτίαν, μενέτω ἄσιτος ἕως ἑσπέρας.

| PKZ'. Εἴ τις οὐ φθάσει τὴν εὐχὴν τῶν | ἀποδεί- E.σ53
πνων, βάλλων τὴν συνήθως μετάνοιαν ψαλλέτω τὴν ἀπα- X.φ81β
σαν ἀκολουθίαν καὶ ποιεῖτω μετανόιας ν'.

PKH'. Εἴ τις μετὰ τὴν μετάνοιαν εὐρεθῇ δμῖλῶν ἢ
ἰδιαζών μετὰ τινος, ποιεῖτω μετανόιας ν'.

PKΘ'. Εἴ τις τῶν ἀδελφῶν ἀκαίρως εἰσέρχεται εἰς τὸ
ἐψητήριο φλυαρῶν καὶ διαταττόμενος, χωρὶς τῶν διακο-
νητῶν καὶ τοῦ οἰκονόμου, ποιεῖτω μετανόιας λ'.

PA'. Εἴ τις χωρὶς ἐπιτροπῆς ἢ χορείας ἀναγκαίως εἰ-
σέλθῃ εἰς κελλίον ἄλλου, ἢ κοιμηθῇ, ἢ πιᾶσῃ ἐργόχειρον,
ἀφοριζέσθω ἡμέρας τρεῖς ἔξω τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς τρα-
πέζης καὶ ξηροφαγῶν.

PΔA'. Εἴ τις εὐρεθῇ γράφων τινὶ ἢ δεχόμενος γράμ- X.φ82a
μα χωρὶς τοῦ Ἀββᾶ, ξηροφαγείτω ἡμέρας τρεῖς· ὡσαύτως
καὶ ὁ λαμβάνων καὶ ὁ δίδων χωρὶς τοῦ οἰκονόμου ἀφορι-
ζέσθω.

1 ἀδελφὸν X. E. 2 πενήντα E. 3 ἀπολιμπάνεται X.

ΡΑΒ'. Εἴ τις τῶν γεηπόνων ἢ τῶν κηπουρῶν ἢ ἀμπελικῶν ἢ ποιμένων χωρὶς τοῦ εὐλογηθῆναι τὰς οἰασοῦν ὁπώρας ¹ καταλύσει, ποιεῖτω μετανοίας πενήντα καὶ ξηροφαγεῖτω ἡμέρας ε'.

Ε.σ54 ΡΑΓ'. Εἴ τις χωρὶς ἐπιτροπῆς καὶ εὐχῆς τοῦ Ἀββᾶ τεμεῖ φλέβαν ἢ κηροκομεῖ, ἢ ἱμάτιον ἢ ὑπόδημα φορέσει, ποιεῖτω μετανοίας ν'.

ΡΑΔ'. Εἴ τις ἄρην καρπὸν ἀπὸ δένδρου χωρὶς τοῦ φυλαγοῦ ² ἢ τοῦ κηπουροῦ, ποιεῖτω μετανοίας κε'.

Χ.φ82β ΡΑΕ'. Ὅφειλousι δὲ καὶ οἱ διακονηταὶ καὶ οἱ φροντισταὶ τῶν λοιπῶν ἀπασῶν χειρῶν ἐπιμελῶς περὶ πάντων φροντίζουσιν ἵνα μὴ τῷ κρίματι τῆς ἀμελείας ὑποπέσωσι.

ΡΑΣ'. Δέον τοὺς παραγενομένους συγγενεῖς τῶν κατὰ τὴν μονὴν ἀδελφῶν διὰ τοῦ ἐπὶ τῆς πύλης ἐπιστατοῦντος τῷ Ἡγουμένῳ καταμνηῦσαι, καὶ πρῶτα ³ μὲν τῆς τούτου καταξιοῦσθαι θέας, εἰθ' οὕτως δι' ἐπιτροπῆς αὐτοῦ καὶ τῷ Μ.σ424 κατὰ συγγένειαν ὁπιάνεσθαι ὥς ἂν καὶ ἡ τοῦ Καθηγουμένου βουλὴ παρασκευάσει καὶ ἡ τοῦ παραβαλόντος ἐξέτασις ἐμφανίσαι· ὁ δὲ τὸν ὅρον τοῦτον ⁴ μὴ ἐμμένων καὶ Χ.φ88α αὐτὸς χωρὶς εἰδήσεως | προέλθῃ τῷ ἀγγιστεῖ, ἀφοριζέσθω ἄρτου καὶ ὕδατος ἡμέρας τρεῖς, ὅπως μὴ φροντῇ ὑπὲρ ὁδεῖ φρονεῖν».

ΡΑΖ'. Ταῦτα τοίνυν εὐρόντες ἡμεῖς καὶ συντείνειν ἐγνωκότες εἰς ὠφέλειαν τῆς ἀδελφότητος ἐκ τῶν κανόνων τοῦ μεγάλου Βασιλείου, συλλέξαντες, ὥς προείρηται, ἐνέγραπτα ⁵ σὺν τοῖς ἄλλοις ἐποιησάμεθα.

Ε.σ55 ΡΑΗ'. Οἱ μὲν οὖν παραδοθέντες ὑμῖν τύποι τε καὶ κανόνες Μ.λγ'. νῆς παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν τούτοις συμπεπεράτωνται, καὶ εἰ τὸ ἐμὸν λογικὸν ποίμνιον τούτους φυλάξοιεν, πρῶτον πάντως τούτων ραγήσεται τὸ φῶς, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐξ ὕψους ἀνατελεῖ· εἰ δ' ἴσως τοῦναντίον⁶ ἐκτραπείη, | Χ.φ88β καὶ πατρικὰς ἀθετησεὶ ἐντολὰς, ἀθετηθήσεται πάντως αὐ-

¹ † καὶ Ε. ² φυλάττοντος Ε. ³ πρῶτον Ε. ⁴ τῷ ὄρῳ τούτῳ Ε. ⁵ ἐνέγραπτα Ε. ⁶ τοῦ ναυτίου Ε.

τῷ καὶ τῆς πορακοῆς κομίσεται τὰ ἐπίχειρα ¹. Ἀλλὰ μὴ, Κύριε ὁ Θεός μου, μὴ οὕτως γένηται ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς ἀδελφοῖς, μηδὲ ὁ δεινὸς θῆρ τούτους διασπαράξειεν· ἀλλ' ὥσπερ ἕως τοῦ νῦν τετήρηκας τούτους ² ἐν τῷ σῷ ἁγίῳ ὀνόματι, οὕτως καὶ ἕως τέλους συντήρησον ἵνα τὸ σὸν ποιῶσι θέλημα, θέλημα δὲ πάντως σὸν τὸ κατ' ἴχνος βαίνειν αὐτοὺς³ τῶν ἁγίων σου ἐντολῶν.

ΡΑΘ'. Αἷτια δὲ τοῦ ταῦτα πάντα ποιῆσαι ἡμᾶς ἀνάγραπτα ἐν τῇ παρούσῃ Τυπικῇ διατάξει καὶ ἄλλα μὲν οὐκ ὀλίγα, | αἷτινα μὴδὲ ἀγνοεῖν τοὺς ἐμοὺς ἐν Χριστῷ πατέρας Χ.φ84α καὶ ἀδελφούς οἶομαι· ἔτι γε μὴν καὶ αὐτὸς ὁ ἀπὸ τῆς σιωπῆς ἐπηγοισμένος μοι κίνδυνος, καθὼς αἱ θεαὶ με γραφαὶ διδάσκουσιν· «Οὐαὶ γάρ, φησιν, ὁ ποτίζων τῷ ⁴ πλησθον αὐτοῦ ἀνατροπὴν θολεράν· καὶ εἰ σκοπός, παρὰ τῷ Ἰεζεκιήλ, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὁ προεστὼς τῶν ψυχῶν καὶ ἐστὶν καὶ ὀνομάζεται, πῶς ἂν τὴν ἠπειλημένην δι' ἐκείνου ρομφαίαν ἐξέφυγον, καὶ τὴν ἐκτισιν τοῦ αἵματος τοῦ ποιμνίου, —ὁποῖον δὴ τοῦτο τὸ αἷμα!— εἴ γε μὴ πάντα προεθέμην εἰς μέσον; «Υἱέ, γάρ, φησιν, ἀνθρώπου, σκοπὸν τέθεικά σε τῷ λαῷ μου· εἰ μὲν ἴδης τὴν | ρομφαίαν ἐρχο- Χ.φ84β μένην καὶ διακαρτύρη αὐτοῖς, ἀθῶος εἶ· εἰ δ' οὖν, τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ τῶν χειρῶν σου ἐκζητηθήσεται· ταῦτα δὴ πάντα τὴν τυπικὴν τῆς Διατάξεως ἐκθεσιν ἀναγκαίαν μοι πεποιήκασιν, ἵν' ὥσπερ ἐν πρωτοτύπῳ κανόνι καθ' ἐκάστην ταύτην ἐνατενίζοντες οἱ ἐμοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοὶ ἐκ ταύτης τυπῶσι τὸν βίον αὐτῶν, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀναζωγραφῶσι τὰ θέσμια τῆς παρουσίας ἡμῶν ἐντολῆς καὶ οὕτω διαφυλάττοιεν ἀπαράτρωτα, καὶ τὸ συνειδὸς καθαρὸν παραστήσαιεν ἐπὶ τοῦ ἀδεκάστου κριτοῦ διὰ τῶν θερμῶν πρεσβεῶν | τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ δι' Χ.φ85α εὐχῶν τῶν μακαρίων γερόντων καὶ πατέρων ἡμῶν· ἡμεῖς δὲ σώζοισθε καὶ μεγαλύνεσθε ⁵ καὶ εἰρηνεύετε, καὶ ζηλωτοὶ ⁶ | παρὰ πᾶσιν ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ ὑμῶν καὶ σεμνῇ πολι- Μ.σ425 τεῖᾳ γένοισθε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν.

¹ τὰ πείχειρα Ε. ² —τούτους Ε. ³ τούτους Ε. ⁴ τὸν Ε. ⁵ μεγαλύνουσθε Ε. ⁶ ζηλωταὶ Χ. Ε.

Ε.σ 56 PM'. Ἴδου γὰρ δὴ καὶ ἡγούμενον προνοία Θεοῦ ὑ-
Μ.λδ'. μῖν τῷ ἔμῳ ποιμνίῳ καταλιμπάνω¹, τὸν ἱερομόναχον καὶ
ἐμὸν μαθητὴν **κύριον Ἰωακείμ**, δφείλοντα μετὰ τὴν ἐ-
μὴν ἀποβίωσιν τὴν προστασίαν πᾶσαν τῆς μονῆς ἀναδέ-
ξασθαι, ἄνδρα ἐπ' ἀρετῇ καὶ εὐλαβείᾳ μεμαρτυρημένον
X.φ85β συνέσει τε καὶ λογίῳτι καὶ πνευματικῇ κατα | στάσει κο-
σμούμενον καὶ τοῖς λοιποῖς ἀγαθοῖς προτερήμασι, καὶ
πολλὰ μοι, ὡς καὶ ὑμεῖς ἴστε, συγκοπιάσαντα ἐπὶ τῇ τῆς
μονῆς συστάσει² καὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτῇ. Ἄλλ' οὗτος
μέν, τὴν τῆς ἡγουμένης σφραγίδα παρὰ τοῦ κατὰ τὴν ἡ-
μέραν ἀγιωτάτου ἐπισκόπου Ταμασίας καὶ πρωτοθρόνου
δεξάμενος, διακυβερνήσειεν τὴν Μονὴν καὶ διαναπαύσει³
τὸ ποίμνιον ἐν τόπῳ χλόης καὶ ἀναψύξεως·

PMA'. ὑμῖν δὲ πᾶσιν ἀπλῶς ὑποτίθημι, ἀδελφοί, με-
τὰ τὴν ἐμὴν τῶν ὧδε μετὰστασιν σπεύδειν τὰ τῶν ψυχῶν
ὑμῶν αὐτῷ ἀνατιθέναι κινήματα πάντα καὶ τοὺς λογι-
X.φ86α σμούς | τοὺς ψυχοβλαβεῖς ἐξομολογεῖσθαι, ἵν' ἐντεῦθεν
αὐτίκα ἢ πρὸς αὐτὸν σχέσις τε ὑμῶν καὶ διάθεσις ὁποία⁴,
χαρακτηρίζοιτο· λογισμοὺς δὲ οὐ τοὺς προεξαγορευθέντας
ἡμῖν⁵ φαμεν, εἰμὴ πού τις τοῦτο ἴσως ἐκὼν αἰρετίσοιτο⁶,
ἀλλὰ τοὺς ὡς ἡμέραι⁷ καὶ ὥραι παρενοχλοῦντας ὑμῖν· οὐ
γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἀνθρώπους ὄντας μὴ οὕτω⁸ καὶ λογι-
ζεσθαί τι πονηρόν, καὶ μὴ ἀναβολῇ τὸ καλὸν ἦτε⁹ δι-
δόντος¹⁰, ὅπερ οὐ δεῖ· ἀλλὰ σὺν προθυμίᾳ πάσῃ καὶ σπουδῇ
πρὸς τοῦτο τρέχετε¹¹, ὡς ἂν ἐν ἡτε πάντες, τὸ αὐτὸ φρο-
νοῦντες, τὸ αὐτὸ λογίζόμενοι, ὑφ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ποι-
X.φ86β μένι ποιμαινόμενοι τε καὶ ὁδηγούμενοι¹² | καθάπερ εἴ τις
χρυσῇ σειρᾷ ἀλλήλοις συνδούμενοι ἀλλήλων τε περιέχεσθε
καὶ εἰς ἐν συναρμολογεῖσθε σῶμα ὑπὸ μιᾷ κεφαλῇ, κατὰ
τὸν θεῖον Ἀπόστολον, τῇ ἀρχιτεκτονίᾳ τοῦ Πνεύματος.

¹ καταλιμπάνω X. ² καταστάσει E. ³ διαναπαύσει E. ⁴ εἴη E.
⁵ ὑμῖν E. ⁶ αἰρετήσοιτο E. ⁷ ὁσμέραι E. ⁸ οὕτω E. ⁹ ἦ τε E. ¹⁰ δι-
δόντες E. ¹¹ τρέχεται E. ¹² καὶ ὁδηγούμενοι E.

PMB'. Καὶ εἰητέ μοι, τέκνα, πᾶσαν τιμὴν, πᾶσαν
εὐνοίαν, πᾶσαν εὐλάβειαν, πᾶσαν ὑποταγὴν ἀδιάκριτον,
πᾶσαν εὐπειθειαν τῷ ἡγουμένῳ ὑμῶν ἀποσώζοντες,
καθάπερ τινὶ τῶν θεῶν¹ πατέρων εἴρηται² φησὶ γάρ³
«Εἰ γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν οἱ ἡμῶν ἐπιμελούμενοι λόγον ἀποδοῦ-
ναι μέλ | λουσι, πῶς οὐκ κατὰ πάντα τούτοις ὑποταγησώ- E.σ57.
μεθα, καὶ ὡς κεφαλῇ³ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος ὑπακού-
σομέν⁴ τε | καὶ ἐξυπηρετήσομεν⁵ »· καὶ ὁ θεὸς καὶ μέγας X.φ87α
ὑπόστολος Παῦλος οὕτως ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους αὐτοῦ ἐ-
πιστολῇ φράσκει· «Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπαί-
κετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς
λόγον ἀποδώσοντες».

PMΓ'. Ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, εἰρήνην,
ὁμόνοιαν φυλάττοντες εἰητέ μοι, ἀλλήλων ὑπερκαιόμενοι
ἐν φιλοστοργῷ γνώμῃ, ἀλλήλους⁶ ὑπο | στηρίζοντες, M.σ426
νουθετοῦντες, παρακαλοῦντες, ἀνεχόμενοι, κατανοοῦντες
ἀλλήλους, εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων· καὶ
ἀπλῶς εἰπεῖν, εἴ τι χρηστόν, εἴ τι σωτήριον, εἴ τις ἀρετὴ
καὶ εἴ τις ἔπαινος, σπεύδοντες | κατορθοῦν εἰς δύναμιν X.φ87β
φησὶ γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· «Ταῦτα ἐντέλ-
λομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα
ὑμᾶς»· καὶ ἀλλαχοῦ· «Ἐν τούτῳ γὰρ γνώσκονται πάντες
ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχετε⁷ μετ' ἀλλήλων⁸ ».
Ὅρατε τίνος ἐσόμεθα μαθηταὶ ταῦτα φυλάττοντες; ὁράτε
οἷας δόξης καὶ μακαριότητος καὶ ἀγαλλιάσεως τυχεῖν μέλ-
λομεν τῷ φιλανθρώπῳ Δεσπότη μαθητευόμενοι; Τοιγα-
ροῦν πάσῃ σπουδῇ, πάσῃ δυνάμει, πάσῃ προθυμίᾳ τῶν
ἐντολῶν αὐτοῦ περιεχώμεθα¹⁰.

PME'.¹¹ Καὶ σὺ δέ, ὦ πάτερ πνευματικῆ τῆς ἱερᾶς ταύ· X.φ88α
τῆς ποιμνῆς καὶ ὁδηγέ, μέτριος ἔσο τοῖς ἀδελφοῖς, ἐπει- M.λε'.
κῆς, κηδεμονικός, καὶ τὸ ὅλον πατρικὴν αὐτοῖς ἀποσώζων

¹ —θεῶν E. ² —γάρ, E. ³ κεφαλὴ E. ⁴ ὑπακούσωμέν E.
⁵ ἐξυπηρετήσομεν E. ⁶ † ἐπιστηρίζοντες E. ⁷ ἔχητε E. ⁸ —μετ' E.
⁹ ἀλλήλοις E. ¹⁰ παριεχώμεθα E. ¹¹ Ἐλλείπει τὸ PMΔ καὶ ἐν X. καὶ ἐν E'.

τὴν εὐνοίαν· ναί, παρακαλῶ, πάντων κήδου, πάντων φρόντιζε, ἀνέχου πάντων, ἀντέχου νοσητῶν, παραινῶν, διδάσκων, παρακαλῶν, νοσοῦντας ὑγιαίνων, ἀσθενοῦντας ὑποστηρίζων, ὀλιγοψυχοῦντας παραμυθούμενος, ἀμαρτάνοντας ἐπιστρέφων, ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ συγχωρῶν κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν· συμφέρει γὰρ ὑμῖν αὐτὸν μιμου-

X.φ88β μένους τὸν Κύριον, ὡς συγκαταβατικούς κριθῆναι | καὶ τῶν δεόντων παραλιμπάνοντας, ἢ, τὴν ἄκραν φυλάττοντας δικαιοσύνην ὡς ἀσυμπαθεῖς¹ καὶ μισαδέλφους κατακριθῆναι· καὶ ἵνα τὰλλα παρῶ, φησὶν ὁ μέγας Βασιλεὺς· «καὶ αὐτὸς δὲ ὁ καθηγούμενος ὡς πατὴρ παίδων γνησίων ἐπιμελούμενος ἐπισκέπεται τὴν καθ' ἑνὸς ἐκάστου χρεῖαν καὶ τὴν ἀρμόζουσαν κατὰ τὸ δυνατόν εἰσάξει θεραπείαν καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ τὸ κατὰ ἀλήθειαν ἀσθενοῦν μέλος, εἴτε E.σ58 ψν | χικῶς εἴτε σωματικῶς, μετὰ ἀγάπης τῆς πατρικῆς εὐνοίας διαβαστάσει».

X.φ89α PMZ'. Οὕτως οὖν ἔχοντα τὸν καθηγούμενον ὑμῶν, ἀδελφοί, καὶ πατρικῶς περὶ ὑμᾶς διακείμενον, καὶ φιλοθέως καὶ εὐσεβῶς ποιμαίνοντα τὸ τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον ὑμᾶς, οὐκ ἀντείπητε αὐτῷ ἢ παρακούσετε², ἢ χωρὶς τῆς αὐτοῦ γνώμης ποιήσετέ³ τι· ὁ γὰρ τοῦτο ποιῶν ἔνοχος ἔστω τῇ ἀγνῇ Θεομήτορι, καὶ ὑφέξει λόγον πρὸς αὐτὴν εἰ μὴ μετανοήσει.

PMZ'. Ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς ὁ καθηγούμενος, τοῖς συγγενέσι καὶ φίλοις αὐτοῦ χαριζόμενος, τὰ τῆς μονῆς ἀναλώσειεν· ἔσεται γὰρ οὕτω ποιῶν τῶν θείων μυστηρίων ἀμέτοχος ἐν ἀγίῳ Πνεύματι· διὸ καὶ προσεκτέον αὐτῷ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος· κἂν γὰρ ἡμεῖς οὐχ ἱκανῶμεν, ὡς ἰσορροποὶ | αὐτῷ, ἐπιτιθέναι τὸ ἐπιτίμιον τῆς X.φ89β ἄνευ λόγου⁴ καὶ μὴ δεούσης ἐξόδου καὶ καινοτομίας τῶν τῆς μονῆς πραγμάτων τε καὶ χρημάτων, ἀλλὰ τὴν τοῦ Θεοῦ φρικτὴν οὐκ ἐκφεύξεται κρίσιν, ἣν ἐπιψηφίζόμενοι τούτῳ ταῦτα γράφομεν.

¹ ἀσυμπαθοῦς X. ² παρακούσητε E. ³ ποιήσητε E. ⁴ ἀνευλόγου E.

PMZ'. Εἰ δὲ τοσοῦτον ἀπηνῆς ὀφθείη καὶ ἀναιδέστατος ὥς μὴδὲ τὸ τοῦ Θεοῦ δεδιέναι κρίμα, ἀλλ' ἀπρεπῶς πάντα τῇ | μονῇ ἀναλίσκη¹, τότε λοιπὸν ὑπὸ τῶν προ-M.σ427 κρείττονων τῆς ἀδελφότητος ἀνακρινέσθω, καὶ εἰ μὲν διορθωθῇ ἔστω συμπεπαθημένος²· εἰ δὲ πάλιν τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένει, ἀναφερέσθω τῷ ἐφόρῳ καὶ δικαίως τὸ δίκαιον ποιήσει καὶ τὸ ἄδικον διορθώσει· πρὸς γὰρ σύστασιν τῆς μονῆς καὶ ὑποτύπωσιν τῶν ἀδελφῶν καὶ ὀφθαλμὸν αὐτὸν δεῖ³ εἶναι πᾶσι καὶ ὑπόδειγμα, οὐχὶ δὲ ὑπουργὸν καὶ ἱεροσύλον· ὅπερ, μὴ γένοιτο, Χριστὲ βασιλεῦ,⁴ τοιοῦτόν ποτε παραχωρήσαι τοῦ ποιμᾶναι τὸ σὸν ποίμνιον, ἀλλὰ μάλλον ἐκκληρωτὴν τῶν σῶν θείων ἐντολῶν καὶ ἀκριβῆ φύλακα τῆς Τυπικῆς διατάξεως, καθὼς ἄνωθεν παρέλαβεν ἡ κρατοῦσα συνήθεια, τοῦ στοιχεῖν καὶ αὐτοὺς τῆς πατρικῆς ὑποτυπώσεως⁵, ὅπως πάντες ἐν ἔσμεν ἐν Κυρίῳ.

PMΘ'. Ἀφ' ἐτέρου μέντοι μοναστηρίου τῆς νήσου καθ' E.σ59 ἡντινασὺν αἰτίαν ἡγούμενος οὐ προχειρισθῆσεται, ἀλλὰ τὸν M.λς'. καὶ θρόνον καὶ παιδεύμα καὶ | κουρὰν ταύτης τυγχάνον· X.φ90β τα καὶ τοὺς τύπους αὐτῆς εἰδὸτα καὶ τὰ ἥθη τῶν ἀδελφῶν ἀκριβέστατα· πάντας γὰρ τοὺς ἀποχειρομένους τῇ καθ' ἡμᾶς ἀγία μονῇ εἴτε ἀποστολικούς, εἴτε μεγαλοσχήμους, ἀξιόους ὄντας τῆς ἡγουμενίας, βουλόμεθα προχειρίζεσθαι· μόνους γὰρ ἐκείνους τῆς προστασίας ἀπείργομαι⁶ τοὺς μήτε ἀρχὴν ἢ μετάνοιαν ποιήσαντας τῆς ἀδελφότητος, εἰ⁷ καὶ πολλοῖς ἔτεσι διατρίψαντες⁸ ἐν⁹ τῇ μονῇ· εἰ δ' ἴσως οὐκ εὗρεθῆσεται ἄξιος τῆς ἡγουμενίας ὁ ἔχων προχειρίσιν καὶ ἀξίαν ἱερέως, ὅπερ ἀπεύχομαι, τότε ἡγουμενεύσουσιν¹⁰ οἱ ἄνωθεν δηλωθέντες· οὐδὲ γὰρ βούλομαι ἱερέαν¹¹ μὲν ὄντα, οὐκ ἄξιον δὲ | τῆς ποιμαντικῆς προστασίας καὶ ἀνω· X.φ91α φελῇ πρὸς τὸ ποιμᾶναι ψυχάς· ἀλλ' οὐδὲ γὰρ ἐπιπηδήσει τις προπετῶς καὶ οἰκειογνώμως χρόνους τυχὸν προβαλλό-

¹ ἀναλίσσει E. ² συμπαθημένος E. ³ —δεῖ X. E. ⁴ Βασιλεὺς E. ⁵ † ἵνα E. ⁶ ἀπείργωμεν E. ⁷ ἢ E. ⁸ διατρίψαντας E. ⁹ εἰς E. ¹⁰ ἡγουμενεύσουσιν E. ¹¹ ἱερέα E.

μενος ἢ γνῶσιν ἢ ἐνέργειαν ἢ εὐγένειαν ἢ ἀξίωμα ἢ προσαγωγὴν χρημάτων ἢ κτημάτων, ἀλλ' ἐκεῖνος ἔσται προτιμητέος ὃν ὁ καθηγούμενος ἴδοι ¹ ἔχοντα ² τὰς πρακτικὰς ἀρετὰς καὶ οἱ κατὰ Θεὸν ἀδελφοί, αὐτὸς ἔχειν ³ καὶ τὴν ἀξίαν τῆς προχειρίσεως.

Μ.λς'. ΠΝ'. Ἐπειδὴ ἔγγιστα τῆς μονῆς πρὸς ἀνίσχοντα ἡλίον οἶκον ἱερὸν ἀνεγείραμεν εἰς ὄνομα τιμώμενον τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου σὺν ⁴ τῶν ἐκεῖσε κελλίων καὶ ⁵ ὀλιγῶς τῆς ἔνδον με καταφλεγούσης ἡσυχίας οὐκ ἔξ με ⁶ τῆς τῶν ἐμῶν συναδελφῶν ἢ ἄσχετος ἀγάπη ἐπαπολαῦσαι τοῦ ἔφετοῦ· ἀλλὰ καὶ θεῖαν μυσταγωγίαν ἐκτελεῖσθαι τετύπωκα ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγκαινίσθη καὶ καθιερώθη καὶ τὰς δύο ἑορτὰς ⁷ λαμπρῶς σὺν ὑμῖν ἑορτάζουσιν, τὸ γενέσιον φημὶ καὶ τὴν ἀποτομήν, ἀλλὰ καὶ τὴν σύναξιν κατὰ τὸ σύνθημα· καὶ ταῦτα μὲν τελεσθῆσονται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Μ.σ428 ΠΝΑ'. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἁγίους εἰκόνας καὶ ἱερὰς βίβλους Μ.λθ'. ἀφιέρωσα εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου, ἃ κατ' εἶδος ἐν Χ.φ92α ἰδιάζοντι ἐγγράφῳ προσγραφῆσονται καὶ | διορισθῆσονται. Ε.σ 60 ται, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἔχειν τῶν δηλωθέντων τὴν | ἐπιμέλειαν, καὶ ψάλλειν, καὶ ἡμῶν ὑπερεῦχεσθαι, τύπῳ λαμβάνειν ἀνυστερήτως ἃ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τετύπωκα· ὅπερ καὶ αὐτὸ ἔχει τὴν ἐμὴν σημείωσιν οἰκειόχειρον.

Μ. μ'. ΠΝΒ'. Ἐτερον δὲ κελλίον κτισθῆναι ἀπὸ τοῦ νῦν ἔγγιστα τῆς μονῆς, πάρεξ τοῦ δηλωθέντος, ἀπείργομεν ⁸ παντελῶς.

ΠΝΓ'. Οἱ ⁹ δὲ ¹⁰ ἡσυχάζειν προαιρούμενοι ¹¹ τῇ εἰδήσει τοῦ προεσιῶτος οἰκοδομήσουσι κέλλας ἐν ἡσυχαστοτέροις τόποις ἔχοντες τοῦτον τὸν κανόνα, μετὰ πολλῆς δηλονότι δοκιμῆς κατὰ Κυριακὴν ὅψε λαμβανέτωσαν τὸν ἐπισιτισμόν, τῶν πέντε δηλονότι ἡμερῶν, | ἄρτους καὶ ὀπώρας ἢ ὄσπρια βραχένητα ἐν ὕδατι, καὶ πλοκὴν εἰς ἀκηδίας ἀντίκτησιν· καὶ τῷ Σαββάτῳ τὴν κέλλαν καταλιμπάνοντες, εἰς

¹ ἴδει Ε. ² ἔχων Χ. ³ ἔχειεν Ε. ⁴ μετὰ Ε. ⁵ καὶ Ε. ⁶ † καὶ Ε. ⁷ † δὲ Ε. ⁸ ἀπείργομαι Ε. ⁹ τοῖς Χ. ¹⁰ † γε Ε. ¹¹ προαιρουμένοις Χ.

τὴν μονὴν εἰσιέτωσαν, καὶ τὰ παρατιθέμενα ἐσθιέτωσαν ἐπίσης τῆς ἀδελφότητος· τὸ ἐργόχειρον δὲ κομιζέσθωσαν τῷ οἰκονόμῳ τῆς μονῆς, καὶ τὸν ἐπισιτισμὸν λαμβανέτωσαν ὡς ἔξ ἑθους, καὶ πρὸς τὴν κέλλαν εὐθυδρομεύτωσαν ¹· οὗτος γὰρ ὁ βίος τοῦ ἀληθινοῦ ἡσυχαστοῦ, καθὼς καὶ ἐκ τῶν πατέρων ἡμῶν παρελάβομεν· ἄλλοτρόπως γὰρ παντᾶσιν ἡσυχαστὴν οὐ προσδέχομαι.

ΠΝΔ'. Ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἐντελλόμεθα πάντας τοὺς Μ.μα'. μεθ' ἡμῶν τοῦ φυλάξασθαι τοὺς ὅρους τούτους, ἀλλὰ | μη· Χ.φ93α δὲν ἐτέρῳ πιπράσκειν σιτηρέσιον κἂν κοσμικὸς τυγχάνῃ κἂν μοναχός, κἂν πολλὴν καὶ μεγάλην ὠφέλειαν ὑπαισχνηται ² τῇ μονῇ, κἂν χρήματα πάμπολλα δίδωσιν εἰς προσένεξιν, κἂν ἐν τῇ μονῇ ἐκοπίασε συχνά, εἴτα πρὸς ἑτέραν μονὴν ἀπιὼν ἀπ' αὐτῆς δὲ τῆς ³ μονῆς ἡμῶν λαμβάνειν ἔξαιτεῖ σιτηρέσιον· τοῦτο γὰρ ἀπαγορεύομεν παντελῶς καὶ ἀφορίζομεν.

ΠΝΕ'. Περὶ δὲ τῶν κεκοιμημένων πατέρων καὶ ἀδελ· Μ.μβ'. φῶν ἡμῶν βραχέα διαληψόμεθα. Δέον τοίνυν τὴν ιγ' ⁴ τοῦ Δικεμβρίου μηνὸς ἑορτάζειν ἡμᾶς τὰς μνήμας τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Νεο | φύτου, Ἰγνατίου καὶ Προκοπίου τῶν Ε. σ61 μοναχῶν καὶ ὁσιωτάτων·|ναὶ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκάστῳ μηνὶ εἰς Χ.φ93β τὴν ιγ' ⁵ τελεῖσθαι τῶν αὐτῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν πανυχὶς καὶ θεῖα φημὶ ἱερουργία· καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐν τῇ τραπέζῃ οἶνον εὐλογίαν τὸ συνήθως διδόμενον.

ΠΝς'. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι τι μνήμης ἄξιον τῇ μονῇ περιποίησαντο, ἐτησίως τὰ μνημόσυλα τούτων ⁶ γίνεσθαι.

ΠΝΖ'. Ὁμοίως καὶ τῶν ἀδελφῶν δὲ πάντων τῆς μονῆς, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν τοῖς διπτύχοις ἐνεγράφησάν τε καὶ γραφήσονται, ἀλλὰ καὶ τοῦ νεωστὶ τελευτήσαντος ἀδελφοῦ, καθ' ἐκάστην ἀνὰ πᾶσαν σύναξιν, ὁρθροῦ τέ φημι καὶ λειτουργίας καὶ ἐσπερινοῦ, ἐν ταῖς ἐκτενέσι δεήσεσιν ἄχρι τῶν τεσσαρακοστῶν αὐτοῦ, μία προσφορὰ ὑπὲρ | αὐτοῦ Χ.φ94α | προσκομισθήσεται [διορίζομαι] ⁷· πρὸς τούτοις δὲ καὶ Μ.σ429

¹ εὐθυδρομήτωσαν Ε. ² ὑπαισχνηταί Ε. ³ — τῆς Ε. ⁴ δεκάτην τρίτη Ε. ⁵ δεκάτην τρίτην Ε. ⁶ τούτων Χ. ⁷ Τὸ· διορίζομαι, προσετέθη ἔπειτα.

τὰ δνόματα ἐκάστου τῶν θνησκόντων σημειωτέον ἵδν ἐκ-
κλησιάρχῃ ἐν τῷ εἰρημένῳ μηνολογίῳ· ἐντελλόμεθα δὲ
καὶ τοῖς τῆς μονῆς ἱερεῦσι κατὰ πᾶσαν θείαν ἱερουργίαν
ἐπιέναι τὰ δίπτυχα, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ τὸ κοῖμα βαστάσωσι
τῆς ἐκείνων ἀμνηστίας καὶ ὑστερήσεως.

Μ. μγ'. ΠΝΗ'. Ὁ μὲν οὖν τὴν σύστασιν τῆς παρούσης ἡμῶν
Διατάξεως ἀναγκαίαν ἡμῖν ¹ ἐξεργάσατο, τὰ προαναπεφω-
νημένα παρέστησεν ἀριδῆλως· τύπος γὰρ καὶ κατὰστασις
ἀκριβὴς ἀληθὲς ² κοινόβιον, καὶ εἴη ἡ Τριάς ἄχρι τῆς τοῦ

Χ.φ94β παρόντος αἰῶνος συντελείας ἀπαρεγγεῖρητα | πάντα τὰ
διατυπωθέντα φυλάττουσα, ἵν' οὕτω καὶ φῶ, εὐαγγελι-
κῶς, τὸ τοῦ Χριστοῦ ὀνομάζεται ποιμνιον, καὶ πρὸς οἰ-
κοδομὴν μᾶλλον δι' αὐτοῦ ἐνεχθεῖεν καὶ ἕτεροι· καὶ εἴη
ποιμνιον τοῦ Χριστοῦ, ἀληθῶς ἐκλεκτὸν καὶ πολλὰς ἀν-
θρώπων ψυχὰς τοῖς παρ' ἑαυτοῦ ὑποδείγμασι καταρτίζειν
δυνάμενον, ὥσπερ ³ ἀρχέτυπον θαυμαστὸν τὴν ἀκριβῆ
τοῦτου πολιτείαν βλέποντας

Ε. σ 62 ΠΝΘ'. Ἐπεὶ δὲ τῷ κοινῷ νομίμῳ ἀκόλουθον ἦν καὶ
ἐπιτρόπους τῆς παρούσης ἡμῶν Διατάξεως ἀποφέρεισθαι,
ἥδη καὶ τούτους ἐνίστημι, τὰ δύο ταῦτα μέγιστα τε καὶ
Χ.φ95α ὑψηλότερα ⁴· Θεὸν πρῶτον, | καὶ τὴν ἄχραντον αὐτοῦ μη-
τέρα, ἐξ οὗ καὶ δι' οὗ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
παρήγαγεν.

ΡΕ'. Ἐνίστημι δὲ ἐπίτροπον τὸν ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐ-
τοῦ ἀληθῶς βασιλεύοντα μέγιστον ἡμῶν βασιλέα καὶ
αὐτοκράτορα

⁵ σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν ἐκ Θεοῦ
δικαιωθησομένους· ⁶ τὰ Ρωμαϊκὰ σκῆπτρα, ὅπως τῶν ἐμῶν
ἀντιλαμβανόντων πατέρων· καὶ ἀδελφῶν, καὶ περιέπουσι
τὴν μονὴν διὰ ψυχικὸν αὐτῶν ἔλεος καὶ μισθόν.

ΡΕΑ'. Ἀλλὰ καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἡμέραν ταῖς τῆς νήσου
ταύτης ἀρχαῖς διαλάμποντας ἐνορκῶ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν

¹ ἡμῶν Ε. ² ἀληθεῖ Χ. ἀληθῆ Ε. ³ εἰς Ε. ⁴ ψυχώτατα Ε. ⁵ ἐν τῷ
Χ εἰς στίχος κενός. ⁶ δικαιωθησομένων Χ.

Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἄχραντον αὐτοῦ μητέρα, ἵνα
εἴπερ οἱ μοναχοὶ προ | ἔλθοιεν τούτοις καὶ τὴν παρούσαν Χ.φ95β
Τυπικὴν διῦταξιν ἐμφανίζοιεν, καὶ λέγειν ἀδικεῖσθαι παρὰ
τινῶν, ἐπεξέρχονται τῷ ἀδικοῦντι καὶ ἀναστέλλουσι τὴν
τούτου ¹ ὁρμὴν, καὶ ἐκ χειρὸς στερεωτέρου τὸ τοῦ Χριστοῦ
ρύνονται ποίμνιον, καὶ μὴ παραβλέπονται τοῦτο ἀλλ' ἀντέ-
χονται καὶ ὑπερασπίζουσιν αὐτοῦ κατὰ τὸν ἐννομον λόγον
καὶ δίκαιον· ἵν' οὕτω μισθὸν ἑαυτοῖς προξενήσωσι καὶ
τὴν θείαν εὐμένειαν ἔξουσιν ἀνθ' ὧν εὐμενῶς τοὺς μονα-
χοὺς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ ὄρους τοῦ Μαχαιρᾶ ὑ-
πεδέξαντο καὶ χειραγωγίας τῆς προσηκούσης ἡξίωσαν· τού-
του γὰρ ἔνεκα καὶ μνημο | νεύεσθαι τούτους τετύπεται. Χ.φ 96α

ΡΕΒ'. Ὁ δὲ γε πρὸς ἀθέτησιν τῆς παρούσης Τυπικῆς
ἡμῶν διατάξεως χωρῆσαι πειραθισόμενος, πρὸς τὸ μὴ εἰ-
σακούεσθαι, ἀλλότριος ἔστω τῆς | τῶν Χριστιανῶν ἐλπί- Μ.σ410
δος, τοῦ ἀχράντου φημὶ σώματος καὶ αἵματος, ἀνθ' ὧν
τὴν ἀπογάμνα ταύτην καὶ καλοθελῆ Διατάξιν καὶ εἰς ὠ-
φέλειαν τῶν ἐμῶν πατέρων καὶ ² ἀδελφῶν καθεστηκυῖαν
καταστρέψαι καὶ διασεῖσαι βεβούλευται.

ΡΕΓ'. Ὅσα μὲν οὖν καὶ ἡμῖν βουλευτὰ καὶ τῷ Θεῷ Ε.σ63
εὐαπόδεκτα καὶ τῇ θερμῇ ἀντιλήπτῳ καὶ προστάτιδι, Μ.μδ'.
τῇ ἀγνῇ Θεομήτορι, εἰς τὴν ὑμῶν ³ ὠφέλειαν οὐκ ὀλίγα
συντείνοντα, εἴρηται ἱκανῶς· ὑμῖν δὲ τὸ ἐξῆς μελήσει φυ-
λάξει ταῦτα ἀπαράθραυστα καὶ ἀπαραποίητα | ἄχρι παν-Χ.φ96β
τός· λέγω δὴ τὸ ἀπαραλείπτως τὴν παραδοθεῖσαν ὑμῖν δια-
κονίαν ἐκτελεῖν ἐν πάσαις ταῖς συνάξεσιν, τὸ φυλάττειν πί-
στιν καὶ τιμὴν πρὸς τοὺς προεστῶτας ὑμῶν, τὸ ἀγαπᾶν
ἀλλήλους καὶ σπουδάζειν ἕκαστον ἐκάστου προέχειν ἐν με-
τριοφροσύνῃ, συμπονεῖν τε ἀλλήλοις ἐν πᾶσιν ὡς ἐνός
σώματος καὶ τὰ ἀλλήλων ἀναπληροῦν ὑστερήματα, καὶ
μὴ πρὸς ἕρεις ὁρμᾶν ⁴, μὴ πρὸς φιλίας ἀπρεπεῖς ἢ παρα-
συνάξεις καὶ σχίσματα, ἀπέχεσθαι πρωτοκαθεδρίας καὶ
τῶν κοσμικῶν προτιμήσεων, πρὸς ἐν δὲ μόνον δρᾶν, τὸ ⁵

¹ τούτων Ε. ² καὶ Χ.Ε. ³ ἡμῶν Χ.—ὑμῶν Ε. ⁴ ὁρᾶν Ε.
⁵ τῷ Ε.

ἐν ἀρετῇ ζῆν δηλονότι, καὶ πολιτεύεσθαι, καὶ μηδὲν ἄλλ.
X.φ97α λο εἰ δυνατόν ἀναπνεῖν ἢ λόγον σωτήριον, | καὶ πᾶν τὸ
εἰς οἰκοδομὴν ψυχῆς τυγχάνον καὶ ὠφέλειαν· μηδαμῶς
οὖν, τέκνα καὶ ἀδελφοί, τὰ βλάπτοντα προτιμήσωμεν, τὰ
σώζοντα παραδράμωμεν· οὐ γὰρ ἀνέσεως ἕνεκα καὶ τρυ-
φῆς τὸν κόσμον κατελίπομεν¹, ἀλλὰ σπουδῆς καὶ ἀγῶνος
τὸ κατὰ δύνανμιν πρὸς τὸ τυχεῖν τῆς βασιλείας τῶν οὐ-
ρανῶν· οἱ γὰρ βιασται ἀρπάζουσιν αὐτήν.

M.με'. ΠΕΑ'. Πρὸς σέ μου πάλιν ὁ λόγος, πάτερ πνευματικῆ
καὶ ἀδελφῆ· τὸ πρῶτον, στοιχεῖν σε τοῖς γεγραμμένοις
καὶ ἀπαρεμποδίστως φυλάττειν τὰ δικαίως καὶ ἐννόμως
X.φ97β κανονισθέντα² καὶ τὸν ἀριθμὸν τὸν τυπωθέντα | μὴ προσ-
θετέον, ἕως οὗ ὁ Κύριος καλέσῃ³ ἀφ' ἡμῶν τῶν ἀδελ-
φῶν εἰς ἐκείνην τὴν μακαρίαν ζωὴν, καὶ οὕτω προσθετέ-
ον κατὰ τὸν κληρὸν τοῦ ἀπελθόντος, ἢ ἐκκλησιαστικὸν
ἢ ἄλλον.

ΠΕΕ'. Ἐκκλησιαστικοὺς τετύπωκά φημι, ἀλλ' οὖν ἐξ
αὐτῶν ἐπιστήσεις εἰς τὰς τῶν πρώτων διακονιῶν χρήσεις
εἴπερ εἰσὶ πρὸς τὴν τοιαύτην διακονίαν χρήσιμοι· μήπως
ἐξ ἀμελείας ἢ τινος ἐτέρας παροράσεως ἐν⁴ τι τῆς μόνῃς
παραπόλλυσθαι⁵ καὶ τῆς Ἰσῆς ἐνοχῆς εἶη τῆς ἱεροσυλίας·
πᾶς τις ὁ μὴ στοιχῶν⁶ τούτῳ τῷ ὁρῷ καὶ κανόνι τῷ πρὸς
E.σ64. σωτη | ρίαν ὁδηγοῦντι ἐκδιωκτέος·⁷ μήπως | ἢ μικρὰ
X.φ98α ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ· ἀλλὰ καὶ τοὺς μετὰ σέ τὴν
προστασίαν διαδεδεγμένους ταῦτα ἐντέλλομαι.

M.μζ'. ΠΕζ'. Τοῖνον πικρακαλῶ πάντας ὑμᾶς ἐγὼ ὁ ἁμαρτω-
λὸς Νεῖλος, ἀξίως πορεύθητε τῆς κλήσεως ὑμῶν, παρα-
M.σ431. στήσατε⁸ τὰ σώματα ὑμῶν ἅγια τῷ Κυρίῳ· | ἀγαπάτε ἀλ-
λήλους, καλῶς τρέχετε τὸν προκείμενον ὑμῖν ἀγῶνα· ὅσα
καλά, ὅσα θεοφιλή, ταῦτα λογίζεσθε, ἃ ἠκούσατε καὶ ἐ-
μάθετε παρ' ἐμοῦ τοῦ ἀναξίου, ταῦτα ποιεῖν μὴ ἀπόσχη-
σθε⁹, ἀδελφοί μου καὶ τέκνα ἡγαπημένα· μνημονεύετε τῶν

¹ κατελείπομεν E. ² κανονισθέντα E. ³ καλέσει E. ⁴ ἐάν E. ⁵ προα-
πώλεσθαι E. ⁶ στοιχεῖ X. ⁷ ὁδηγοῦν ἐκδιωκτέον X. ⁸ παρα-
στήσατε E. ⁹ ἀπόσχοισθε E.

ψυχῶν ὑμῶν, καὶ τῆς ἐμοῦ εὐτελείας μὴ ἐπιλανθάνεσθε
ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν, | μὴ λίθος¹ καλύψῃ² τὴν ἐμοῦ X.φ98β
μνήμην οὕς ἐν πνεύματι ὠδῖνα· ἐν ᾧ γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε
ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

ΠΕΖ'. Τὸ γοῦν παρὸν Τυπικὸν ἐντέλλομαι ὑμῖν ἀνα-
γινώσκειν τρεῖς³ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τοὺς καιροὺς τῆς ἐστι-
άσεως⁴ ὑμῶν εἴς τε ἀνάμνησιν τῶν ἐντεταλμένων ὑμῖν
καὶ ὠφέλειαν τῶν ψυχῶν ὑμῶν· οὕτω γὰρ ἔσεσθε ὑμεῖς
μὲν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ὑμῶν πεπληροφορημένοι, ὥς καλῶς
φυλάξαντες ἃ παρελάβετε παρὰ τῶν πατέρων ὑμῶν, καὶ
ἐμοὶ δὲ τὰ τροφεῖα τῆς πνευματικῆς ἀγωγῆς ταύτης καὶ
παιδεύσεως ἐν Κυρίῳ ἀποτινύντες.

ΠΕΗ'. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ καλέσας ἡμᾶς | εἰς X.φ99α
τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ καὶ ἀφα-
τον ἀγαθότητα, καταρτίσαι ὑμᾶς καὶ στηριξαὶ εἰς τὸ ἅγιον
αὐτοῦ θέλημα διὰ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, τοῦ Κυ-
ρίου, Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ
παναγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα,
τιμὴ καὶ προσκύνησις καὶ μεγαλοπρέπειαι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΘ'. Ἐπεὶ δὲ Θεοῦ εὐδοκίᾳ καὶ τῆς ἀσπόρως αὐ- E.σ65
τὸν τεκούσης μητρός, τῆς ἐφ' ἅπασιν συνεργοῦσης ἡμῖν
εἰς τὰ κρείττονα καὶ σωτήρια, ἀνεγείραμεν ἐξ αὐτῶν τῶν
κρηπιδῶν ἱερὸν φροντιστήριον γυναικείον ἐν Ταμασίᾳ, καὶ
ἀπαρτίσθη ἐφ' ἅπασιν ἐν τε ἀγίαις καὶ προσκυνηταῖς εἰ-
κόσιν | καὶ ἱεροῖς καὶ ψυχοφελέσι βίβλοις καὶ ἐτέροις θεῖων X.φ99β
ἀναθημάτων⁵, κανόνα τε ἡκριβωμένον μοναχοῖς πρὸς ἀ-
σκησιν ἐγγράφως ἐκθέμεθα, καὶ τὸν τιμιώτατον καθηγου-
μενον τὸν μετ' ἐμὲ ἐνεστησάμεν ἐπίτροπον σὺν τῷ εὐλαβε-
στάτῳ ἱερομονάχῳ κυρῷ⁶ Νεοφύτῳ ἐπιτηρεῖν καὶ διευ-
θελεῖν καὶ συνευδοκεῖν ἐφ' ἅπασιν τὸ τοῦ Θεοῦ κοίμνιον, κα-
θὼς ἐγγράφως ἐδιορισάμεν.

¹ λήθη E. ² καλύψει E. ³ τρεῖς E. ⁴ ἐσθιάσεως E. ⁵ καὶ ἐτέροις
θεοῖς ἀναθήμασιν E. ⁶ Κυρίῳ E.

ΡΟ'. Τυπῶ δὲ ἐτησίως λαμβάνειν τὴν τοιαύτην ἁγίαν
μονὴν καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ἀσκουμένας ἀδελφὰς ἀπὸ τῶν ἐ-
λευθέρων ἡμῶν εισόδων, τῶν ὧν δηλονότι τοῦ ἑκατο-
X.φ100α στοῦ τὸ ὄγδοον· τὰ δὲ ἕτερα δύο εἰσὶ | χάριν τῶν τὴν ἱε-
ρὰν νόσον ἀθλούντων καὶ τῶν λοιπῶν πενήτων.

...¹ Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ὀγδόου ὀφείλωσι λαμβάνειν ἐτη-
σίως οἱ ἱερεῖς τῆς Βλαχερνίτισσας νομίσματα εἴκοσι καὶ
τέσσερα, ἔχειν δὲ καὶ αὐτοὶ ἐπιφώνησιν ἀπὸ τοῦ προε-
στῶτος· καὶ τὰ μὲν ζῶα τὰ ἀρρενικὰ ὀφείλωσιν ἀποδεκα-
τοῦσθαι, τὰ δὲ θηλυκὰ οὐ, διὰ τὸ ἔριον καὶ τὸ τυρίν².
M.σ432 καὶ ταύτην μὲν τὴν | μικρὰν εὐλογία ὀφείλει ὁ κοτὰ τὴν
ἡμέραν προεστὼς ἀπροφασίστως, ἀγογγύστως ἐπιδαψιλεύ-
ειν καθὼς ἐδιορίσασθαι³, μηδοπώσοῦν προβαλλόμενος ἐν-
X.φ100β δειαν· ἱκανοῖς⁴ γὰρ | προσόδοις⁵ καὶ ἐπικτήσεις ἀφιερῶ-
σαμεν τῇ μονῇ πρὸς τὰς ἀναλογούσας ἐξόδους καὶ τροφὴν
τῶν πάντων.

...¹ Καὶ οὕτως μὲν ποιοῦντες ἔσεσθε ἐπ' ἐλπίδι θαυ-
ροῦντες ὅτι τῷ Χριστῷ ταῦτα δανείζετε, ὅφ' οὗ καὶ τὴν
ἀνταμοιβὴν ἔχετε ἑκατονταπλασίονα. Εἰ δέ τις πειραθῇ
Εσ.66. καθ' οἷον δὴ τρόπον ἃ | φαιρεῖν ἐκ τοῦ ἀναθήματος, ἔξει
τὸ θεῖον ἀντιμαχόμενον ὡς ἱερόσυλος, καὶ τῶν θείων
μυστηρίων ἔστω ἀμέτοχος.

Μηνὶ Αὐγούστ(ω) τοῦ 5^{ου} ἔτους +++

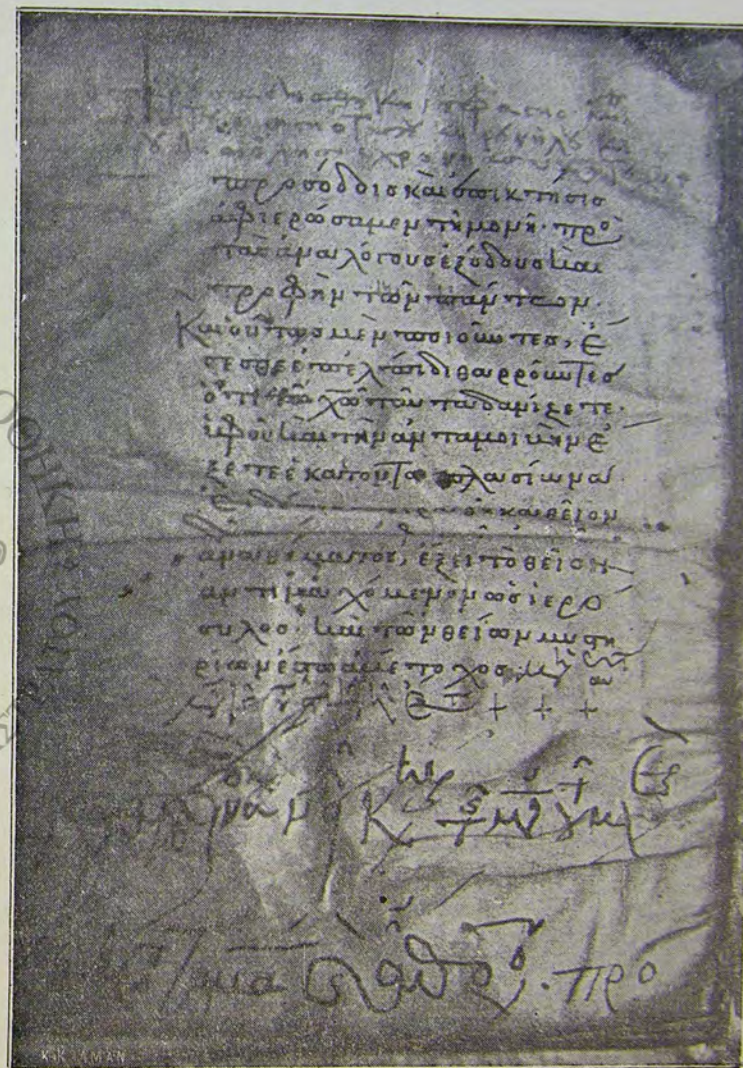
Ὁ ταπεινὸς μοναχὸς Νεῖλος κτίτωρ τῆς μονῆς τοῦ Μαχεροῦ

ἐπίσκοπος Ταμασίας καὶ πρωτόθρονος προ-

X.φ101α

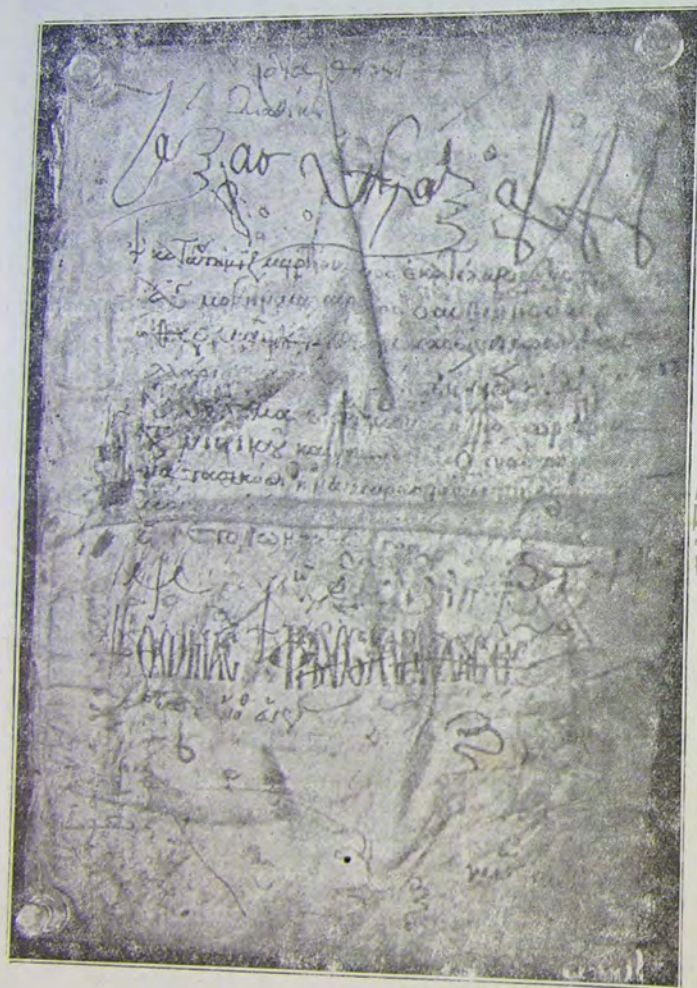
τάξας ὑπέταξα +++

¹ Ἐλλείπει ἀριθμὸς ἐν τε X καὶ ἐν E. ² τὸν τυρόν· E. ³ ἐδιορή-
σαμεν E. ⁴ ἱκανοὺς E. ⁵ προσόδους E.

ΤΥΠΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΝΕΙΛΟΥ φ.100β

ΤΥΠΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΝΕΙΛΟΥ φ.101α

ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΓΙΑΝ ΘΕΟΤΟΚΟΝ,

ψαλλόμενος ἐν τῇ κατὰ Κύπρον Μονῇ τῆς Μαχαιράδος,

οὗ ὁ ποιητὴς κεῖται ἐν τῇ ἀκροστιχίδι

Ἐφραίμ προσάγει, Παρθένε, σοὶ τὸν ὕμνον.

Ῥδὴ α' ἤχος πλ. δ'. Ὑγρὰν διδοεύσας ὡσεὶ.

Ἐμπαθὴς ὑπάρχων ὁ δυστυχὴς, πῶς σε ἀνυμῆσαι, νῦν
τολμήσαιμι τὴν ἀγνήν; ἀλλ' ὡς μήτηρ οὖσα τοῦ Θεοῦ μου,
ρερυνωμένον με Δέσποινα κάθαρων.

Φεῖσαι Πάρθενε κόρη σεμνή, καὶ τὸν Ἰησοῦν μου, τὸν
Σωτῆρά μου καὶ Θεόν, ἱλεῶν μοι ποιήσον λιταῖς σου· καί
γὰρ ἰσχύεις ἀγνή ὅσα βούλεσαι.

Ρῦσαι συνηθείας με πονηρᾶς, ρῦσαι ἁμαρτίας, ρῦσαι,
Παναγνε ἐξ ἐχθρῶν, κόσμον τε σαρκὸς καὶ διαβόλου, καὶ λο-
γισμῶν ρυπαρῶν με καθάρισον.

Ἄνες μοι Παρθένε τὴν ὀφειλὴν, τῶν ἁμαρτημάτων, τῇ
προσβείᾳ σου τῇ θερμῇ, ἄφες μοι τὸ χρέος Θεοτόκε, τὸ πρὸς
Χριστὸν τὸν υἱόν σου παντάνασσα.

Ῥδὴ γ'. Οὐρανίας ἀψίδος.

Ἰκετεύω σε Κόρη τὰ ψυχικὰ πάθη μου, καὶ σωματικὰ
σῇ προσβείᾳ, θείᾳ θεράπευσον, καὶ γὰρ πανάμωμε, Θεὸν
Σωτῆρα τεκοῦσα, δύνασαι κυρία μου πάντα ὡς εὖσπλαγ-
χνος.

Μάχαιρα Θεοτόκε κατὰ ἐχθρῶν φάνηθι, τῶν ἐπεμβαι-
νόντων, ὁρατῶν ἐπ' ἐμοὶ ἀοράτων τε, καὶ μηχανουργίας, ἐ-
πιβουλὰς καὶ δόλους τούτων, σῇ ἀμάχῳ δυνάμει διάλυσον.

| Προστασίαν Παρθένε διὰ τῆς εἰκόνης σου ἀπειροδύ- Ε.σ68
ναμε, τῆς ἐν Μαχαιράδι, τῇ μονῇ σου παντάνασσα δώρη-
σαι, πᾶσι τοῖς αἰτουσίν, ἔλεος χάριν θεραπείαν, νοσημάτων
ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.

Ρᾶδιον Παναγία ἀπεδείχθη Δέσποινα τῇ δυναστείᾳ σου,
Μονὴν ἀνεγεῖραι, Μαχαιρᾷ ἐν τῷ ὄρει θαυμάσιον, ἦν λιταῖς

σαῖς τήρει, ἐν ἀρεταῖς εὐθηνουμένην, καὶ ἔκ βλάβης παντοί-
ας ἐλεύθερον.

Ῥδὴ δ'. *Εἰσακήκοα Κύριε.*

Οἱ ἐλπίδα σε ἔχοντες, κόρη ἀπειρόγαμε μητροπάρθενε,
ἐκλυτροῦνται τῇ σῇ χάριτι, πάσης ἐναντίας περιστάσεως.

Σὺ ὡς μάχαιρα φάνηθι, φάλαγγας δαιμόνων κόρη συγ-
κόπτουσα, καὶ ἀνθρώπους διασώζουσα, τοὺς ὁμολογοῦντας
Θεοτόκον σε.

Ἄνεξ πάναγνε πταίσματα, τῶν προσκαλουμένων σε εἰς
βοήθειαν, δεχομένη τὴν μετάνοιαν, καὶ πληροῦσα τούτων τὰ
αἰτήματα.

Γένος ἅπαν ἀνθρώπινον, εὗρε σωτηρίαν διὰ τοῦ τόκου
σου· ὅθεν πάντες ἀνυμνοῦμέν σε, ὡς Θεοῦ μητέρα ἀειπάρ-
θενε.

Ῥδὴ ε'. *Φώτισον ἡμᾶς.*

Ἐμπλησον φωτός, θείου κόρη τὴν καρδίαν μου, τὸ φῶς
τοῦ κόσμου, ἡ κηρύσασα Χριστὸν δεσπότην, καὶ σωτῆρα ἡ-
μῶν Κύριον.

Ἰασαί ἀγνή, τῆς ψυχῆς μου τὴν ἀμέλειαν, καὶ τὴν ἀσ-
θένειαν τοῦ σώματος, τὸν ἱατρὸν νοσοῦντων τὸν Χριστὸν
ἡ τέξασα.

Πάριδε σεμνή, Χριστιανῶν σὺ ἅπαν ἔγκλημα, καὶ φ-
βον θεῖον νῦν ἐμφύτευσον, εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τῶν ὑ-
μνούντων σε.

Ἅγιον Θεόν, ὡς ἁγία σὺ γεννήσασα, καὶ μήτηρ τούτου
χρηματίσασα, αἰτησαι τοῦτον οἰκτειρῆσαι, τοὺς αὐτῷ πιστεύ-
οντας.

Ῥδὴ ς'. *Ἰάσθητί μοι Σωτήρ.*

Ρυσθῆναι ἡμᾶς ἀγνή, τῆς αἰωνίου κολάσεως, δεθήτη
ἐκτενῶς, τοῦ Υἱοῦ σου πάναγνε· πρὸς σὲ γὰρ προσρεῖγο-
μεν, τὴν Θεοῦ μητέρα, καὶ ἡμῶν πάντων βασιλίσαν.

Θεάνθρωπον Ἰησοῦν, τῷ κόσμῳ ἀποκυήσασα, θεόνυμ-
φε Μαριάμ, κρατεῖν πάντων δύνασαι· ὅθεν σοι προστρέ-
χομεν καὶ σε δυσωποῦμεν, λυτρωθῆναι πάσης θλίψεως.

Ἐν ὄρει τοῦ Μαχαιρᾶ, θαυμάσια σὺ ἐτέλεσας, Παρθέ-
νε διὰ τῆς σῆς, ἁγίας εἰκόνης σου· πρὸς γὰρ τὸ πρωτότυ-
πον ἡ Σύνοδος ἔφη, τῶν εἰκόνων τιμὴ φέρεται.

Νεῦσον ἁγία σεμνή, καὶ πλήρωσον τὰ αἰτήματα, τῶν
μετὰ πόθου πιστῶς, ἐπικαλουμένων σε· ἔχεις γὰρ τὸ δύνα-
σθαι πάντα ὅσα θέλεις, Θεοῦ μήτηρ χρηματίσασα.

Ῥδὴ ζ'. *Παῖδες Ἑβραίων.*

Ε.σ69

Ἐρωτα φύτευσόν μοι θεῖον, καὶ ἐκρίζωσον ἔρωτα τῶν
ματαίων, Παναγία σεμνή· διό σε ἱκετεύω, ὁ ρυπαρὸς τὴν
ἄχραντον, τὴν ἀγνήν ὁ βορβορώδης.

Σκέπη γενοῦ μοι Θεοτόκε, καὶ ὡς μάχαιρα σύγκοψον
τὰς ἀλύσεις, συνηθείας κακῆς, ἀπάσης ἁμαρτίας· πρὸς σὲ
γὰρ κατέφυγον, σῶσον θείω σου ἔλεει.

Ὅρεξον χεῖρα βοηθείας, καὶ ἐξέγειρον ἐκ λάκκου ἁμαρ-
τίας, ὑποκρίσεως, φεῦ! καὶ τῆς κενοδοξίας, πονηρᾶς ἀπο-
γνώσεως, καὶ τῆς ὑπερηφανίας.

Ἰλαθι, Ἰλαθι Χριστέ μου, ἐλεῆμον Θεέ πλάστα δη-
μιουργέ μου, ἄφες μοι τὰ δεινὰ, ἐγκλήματα πρεσβείας,
τῆς σὲ τεκούσης Κύριε, ὡς φιλάνθρωπος δεσπότης.

Ῥδὴ η'. *Τὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν.*

Τὸν βασιλέα ὡς τοῦ παντός τετοκυῖα, οἴκτιρόν με ἡ
θεομή μου προστάτις, καὶ ἐλέησόν με, ὡς τοῦ ἐλέους μήτηρ.

Ὁ ἐλεῆμων οἴκτιρόν με Δεσπότης, τῇ πρεσβείᾳ τῆς ἀ-
χράντου μητρός σου, καὶ συγχώρησόν μοι, τὰ τῶν πταισμά-
των πλήθη.

Νίκην δίδου μοι κατὰ τῶν ἀσφάτων, ὁρατῶν τε ἐχθρῶν
παρθενομῆτορ, ἵνα μεγαλύνω, ἀγνή σε εἰς αἰῶνας.

Ὑμνον δέξαι σὺ ρυπαρῶν ἐκ χειλέων, καὶ καρδίας ἀ-
γνή μεμολυσμένης, καὶ καθάρισόν με, δωρεὰν Θεοτόκε.

Ῥδὴ θ'. *Κυρίως Θεοτόκον.*

Μαρία Θεοτόκε, σῶσον σῇ πρεσβείᾳ, τοὺς σὲ μητέρα
Θεοῦ καταγγέλλοντας, καὶ ἀνυμνοῦντας ἐκ πόθου, τὰ μεγα-
λεῖά σου.

Ναὸς Θεοῦ κυρίως, Κόρη ἀπεδείχθη, ὡς τὸν Χριστὸν τετοκυῖα θεόνυμφε· διὸ ναῶ σου τοὺς ὄντας, θεῖω ἐλέησον.

Ὁ μόνος ἐλεήμων, οἴκτιρον πρεσβείαις, τῆς Θεοτόκου Χριστὲ τοὺς ὑμνοῦντάς σε· δύνασαι γὰρ ὅσα, θέλεις ὡς παντοδύναμος.

Νοὺς δέξαι τὸν γόνον, τόνδε Θεοτόκε, καὶ ἄνες ἄφες μοι Κόρη τὰ πταίσματα· ἰσχύεις γοῦρ ἅπερ θέλεις, Θεοῦ γεννήτρια.

B'.

ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ ΕΝ Τῷ ΚΩΔΙΚΙ

Ἐκ τοῦ φ. 9 β ἄνωθεν.

† Τὴν σήμερον ἐλήλιθα τοῦ προσκυνῆσαι. τὴν σεπτὴν οἰκὸνα τε καὶ ἀνιμνήσαι. [ἀγ]νῆς θεόπαιδος τι προτὴ μάται, θεσποίνης θκου ξ τοῦ μαχαίρα τα. δικείου τάξεως κηριοτήτοις· Ἰ· ακωβος ὁ ταπεινός· μ(ητρ)οπολίτης, πρόην τῆς μ(ητ)ροπόλεως ξ μετὰ πρεσβυτέρου πέτρου οἰκονομου καὶ πάσης συνοδίας κατὰ τοὺς ἁ ἑξακοσίους ξ ἐπτὰ, καὶ ἐνεγνῆτα, σεπτεμβρίου δις δέκα τε καὶ μετὰ τὴν ἔκτην· (·)

Ἐκ τοῦ φ. 10 α κάτωθεν.

ο ἅγιος αντρονηκος ο λεγομενος μυλνα απου βρησακτε στη γῆν της μελνισ ενη απε τὴν μουτην του βορία και κατεβεννη στο λαγονη του σταματη και κατεβεννη στη μοθτη του τιβερη και παγι στο δηπλωμαν του ποταμου και παγι στο θουναρην το σκουριον και παγι στην καλην μεσφηληταν και πάγι σταπληκην του κουζουλουκκου. καγο αμαρτολος αναξοιος ιερομοναχος ιεροσ [φ. 10 β ἄνωθεν] καὶ ταπινος ηγουμενος τυς μιο· νῆς) μαχεραδος : εχρονῆας του χῦ α τ γ δ' υμεραν ατετρααδη.

Ἐκ τοῦ φ. 11 α.

1675 χῦ μινη ἡγουι...

καὶ ἡμερα
τετραδην
εσχωτωθ[η]
κεν ὁ καρ-
ληε εις 5ην [χῶ]
ρα

1672 χῦ εκημηθην ο μακα-
ρητης | ο υσανηκης μινη
οκτωβρ κε δεκατην | υμερα
τρητη εονια η μνήμη σου

Ἐκ τοῦ φ. 11 β κάτωθεν.

† Ετουτον το βιβλιόν το λεγομενον
διαθικιν τῆς | παναγιας μαχερα εδισατο
εγω πα κυριλλος πο το παλεχοριν 1683 χῦ

Ἐκ τοῦ φ. 12 α κάτωθεν.

και οπιος το αναγνοθι ασμε συχορα
οιουλιο : —26.

Ἐκ τοῦ φ. 38 β πρὸς τὰ ἀριστερά.

α.ω.κ.δ' χῦ Δεκεμβρίου ιδ' κυριακή τῶν ἁγίων προπατόρων : —ἐπτά μιση ὀραις τῆς ἡμέρας ἐγενεν ἕναν θαῦμα εἰς τὸ μοναστήριον το ὁποῖον καὶ νὰ τὸ ἀκούση τινὰς φοβῆται καὶ ὄχοι νὰ τὸ ἰδῇ : —"Ἐπεσεν ἕναν ἀστροπελέκην εἰς κερὸν μεγάλης βροχῆς, τὸ ὁποῖον ἐκατέβη ὡς ἂν δύο θέργες φωτῖα μέσα εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἡ μία ἐκτύπησεν ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια καὶ τὰ εἰσύντριψεν καὶ ἐπῖγεν κατὰ τὸ ἔξω μέρος οὗ ἐναι τὸ ἁγιάσμα καὶ ἐσχησεν ἕνα ξύλον καὶ ἐπήγεν κάτω. ἡ δὲ ἄλλη βέργα, θακρῶζον τὰ ὀμμάτια μου καὶ δὲν ἡμπόρο να το γράψω τὸ πῶς ἐγενεν ἡ ὁποία ἐκατέβη ἀπὸ τοὺς οὐρανούς με τόσην ὀρμὴν καὶ ὀργὴν καὶ ἐκτύπησεν ὀρθὴ ἐπάνω εἰς τὴν ἄκραν τοῦ τρηκλήνου καὶ ἐτρύπυσεν τον καὶ ἐκατέβηκεν εἰς τὸν στύλλον τὸ ξύλινον οὗ εἶναι ἀντίκρης τῆς πόρτας του πρότου κελλίου οὗ εἶναι ἡ λεμονιά καὶ τον ἐσχησεν κατὰ μεσῆς ἀπὸ πάνω καὶ ἐπήγεν κάτω καὶ ἐσχησεν καὶ το παραστατὸν τῆς πόρτας του ἐξομολογηταρίου καὶ ἐπήγεν κάτω μεθοὴν καὶ σφοδρότητα ἀσπνήθηστον, καὶ ἐυγενεν ὁ καπνὸς ὑψηλὰ ἡμεῖς δὲ ὡς ἂν εἶδαμεν ἑτῆξ ἐκ του φοβου ἐμείναμεν ἐκστατικοί ὅτι μέλλοι να κατακαῇ τὸ μοναστήριον καὶ ἐφωνάξαμεν ὅλοι τὸ κυριε ἐλεησον κλεωντες καὶ ἐπηκαλουμενοι τὴν ὑπεραγίαν θεοτοκον εἰς βοήθειαν καὶ μετολίγον ὁ καπνὸς ἐχάθη καὶ ἐσβησεν καὶ ἐλάβαμεν θάρρος καὶ ἐπήγαμεν κοντὰ καὶ ἴδαμεν ἐκεῖνο οὗ ἐγενεν : καὶ εἰς τὸ θαῦμα αὐτὸ μὴν [φ. 39 α κάτωθεν] ἀπιστίση τινὰς ἐπισιδῇ εἰς τὰ δένδρα τὰ χλωρὰ δταν πέση τα κέγι

τελίως καὶ ὁ στίλλος ἐγὼς πως δὲν ἐκάγην ; ἐπηγὴ καὶ ἐπροφθασεν ἡ
δξύτατος βοήθηα τῆς ὑπεραγίας θεοτοκου καὶ μὰς ἐλύτρωσεν καὶ εὐθὺς ἐσι-
νάχθημεν ὅλοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκάμαμεν παράκλησιν καὶ δοξολογίας
εἰς τὴν ὑπὲρ ἁγνον δέσποιναν θεοτόκον ἀμήν. » Μητροφάνης ἱερομόναχος
θεατῆς τοῦ θαύματος γράφω καὶ Μαρτυρῶ :

Ἐκ τοῦ φ. 96 β ἀνωθεν.

ναοῦ τῆς μαχεράδος τε ἡ διαθείκη αὐτῇ †
ἐποίησαν αὐτὴν δε ποτέ οἱ ἅγιοι κτιτόρη †
ἵνα διατάγωντε οἱ μοναχοὶ ἐκ ταύτης †
λαβῶσιν νόμ(ον) ἐξ αὐτῆς τοτὶ γὰρ να ποιοῦσιν
(τὰ ἐπόμενα θυσανάνγνωστα)

Ἐν τῇ ἀριστερῇ ὡς τῆς σελίδος.

δορόθεος
ηγούμενος
ἁγίας μο
νίσ μα
χερα
δος.

Γ'.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΥ

† Οἱ ἐν τῇ περιφῆμῳ νύσσῳ κυπρῳ ταύτ(η) ¹ εὐλαβέστατοι ἱε-
ρεῖς προ[εστῶτες] ἱερο(μόν)αχ(οι) καὶ (μον)αχ(οὶ) καὶ ἄπ(ας) ὁ
τοῦ κῦ χρ'ι | στονυμος λαός· ἐν κῶ χαίρειν· καὶ ἐν χῶ τῷ θῷ
ἡμ(ῶν) τοῦ ὑγιαίνειν· γνω[στὸν] ἐ[στω] πασιν [ὑ]μῖν καὶ ἀποφῆνῳ
ἐνταυθί [τῷ] | ἐν τῇ αγία πόλ(ει) ταμασέων. εὐρισκόμενον μονα-
στήριον. ἱερὸν καὶ σεβάσμιον [τῇ]σ ἡπεραγίας θκοῦ ἐγγένιον. ἐ-
πο | νομαζῶμενον ἡ ἁγία μονὴ τοῦ μαχερά. ἐν τῷ μακρῷ χρό-
(νῳ) καὶ καιρῷ κα[τεκάρη]εν καὶ μεγάλως δέαιτε. ἀνα | κτίσεως·
ἀνακαινίσεως. καὶ βελτιώσεως· καὶ ἰδοῦ προσέρχεται πρὸς ὑμ(ᾶς)

¹ Τὰ ἐν ( ) εἶναι συμπληρώματα τῶν βραχυγραφῶν.
Τὰ ἐν [ ] εἶναι συμπληρώματα τῶν χασμάτων.

ὡς γνήσιως γέρωτας· τῆς ἁγίας μονῆς ἐπὶ | νομαζῶμενος κύ-
ρησ σωφρόνιος ἵνα ὁρέξεται χεῖραν βοήθειας καὶ ἐλεήμοσύνης.
πρὸς τοῦτω διὸ ἄσμενος | καὶ φῖλοφρόνως δέξασθαι αὐτόν. καὶ
συνεργῆσται καὶ ἐλεείσται(ε) καὶ βοηθηήσται(ε) δι ἀνακαίν(ισιν)
κτίσ(ιν) καὶ βελτίωσιν καὶ οἱ | κοδομ(ήν) τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς μω-
νῆς αὐτῆς. προθύμ(ως) καὶ ἀμεταδότος. καὶ φιλοτίμως. ἅπαντες
διὰ τὸν κν. τ(ὸν) ὡς χάριν τὸ | χρέως λαμβανωνν(α;) καὶ μετα-
διδοντ(α;) χάριν ἀντὶ χάριτος· αὐτ(η) γὰρ καὶ τῶν χαρίτων ἀφ-
χεῖ· καὶ ὡς χρέως τᾶς χάριτας | ἀποδίδωσιν· οὕτω ποιεῖσται
προθύμ(ως) ἅπαντες· ἵνα καὶ τὸ μνημόσυνον ὑμῶν διηναικῶς
ᾄδειτε ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ θεῖᾳ μωνῇ αὐτῇ· διότι καλῶς. εἶδεται ὅτι
τὰ μοναστήρια καὶ αἱ ἐκκλησίαις ἐκ τῶν ψυχ(ῶν) τῶν χρῆ-
στιαν(ῶν) ἴστανται. οὐ[τ]ω ποιείσται· ἵνα γένοιτ(ε) νέοι κτήτορες·
ἐξήται καὶ τὸν ἄξιον μιστόν. ἐκ θῦ παντοκράτορος. καὶ ἐκ τῆς ὑ-
πε | ραγί(ας) δεσπύνης ἡμῶν θκοῦ καὶ ἀειπαρθένου [μαρί(ας)] οὐ
ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπυρον ἔλεος. καὶ ἡ εὐχ(ή) καὶ ἡ συγχῶρησις, εἴη
μετὰ πάντῳ(ν) ὑμῶν. ἀμήν.

ὁ ταπεινός λεοντιος ηγουμενος ἁγίας μονῆς μάχε ράδος¹.

Δ'.

ΒΕΒΑΙΩΣΙΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΙΛΒΕΣΤΡΟΥ

1720

σίλβεστρος ελεω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος πάσης κυπρου
καὶ νέας ἰουστινιανῆς

† Κατέμπροστ(ε)ν τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ τῶν κάτωθεν ὑπο-
γεγραμμένον ἦλθεν ὁ ἱερομόναχος πᾶ κύριλλος καὶ ἐπούλισεν τὸ περ-
βόλιν ὅπου εἶναι εἰς τὸ χοριον λαζανιάν, τοῦ μοναστηρίου μαχαι-
ράδος καὶ ἔλαβεν τὸ δικαίωμα του σοστόν· καὶ δὲν ἐχη πλέον νὰ
λά(βη) τύποταῖς ἀπὸ το ἴδιον περβολιν οὔτε πολλην οὔτε ὀλί(γον)
οὔτε ἀπὸ το παλὸν οὔτε ἀπὸ το κυνουργον. καὶ ὅσα δειδρα

¹ Βλ. ὁμοίωτον τῆς ὑπογραφῆς ἐν σελ. 22.

εὐρίσκονται ἢτε συκαμυναιες, ἢτε ἄλλα δένδρα, τὸ δὲ ποῖον περβολὶν εἶναι σύπλιον τοῦ μιχαῖλη καὶ σὺπλιον γιαννη, ἀπὸ πάνω ἢ στράτα καὶ ἀπὸκάτω ὅρος ἔχει καὶ νερὸν εἰς τὴν εὐδομαῖδα, μερόνυκτα πένται. καὶ ἔγηναν ὅλα τοῦ μοναστηρίου ὡς καθὼς φαίνονται καὶ ἔγηνεν τελία ἐξόφλισης. καὶ ἑταυτοῦτο ἐγενετο τὸ πρὸν γραμμα νὰ φαίνεται(αι) εἰς τὸ μοναστήριον πρὸς ἕν διξην καὶ ἀσφάλιαν. ἐν μηνὶ καὶ ἡνδικτηῶνι τῇ ὑποκειμένη ἀψκ σεμ(πτεμ)βρίῳ 19.

(δι' ἐρυθροῦ) Ἐν μηνὸς (:) σεμπετρίῳ ἰθης ἰνδ. ἰδης

Πᾶ πέτρος πολιτικ(ὸν) πᾶ κυρίλλος πολιτικὸν νικολῆς λαζανιά

μάρτης μάρτης μάρτης

συμὶδς κοσταντῇ Καμπιά

μάρτυς

Ἐγὼ δὲ Πᾶ κύριλλος ἀπο χορίον λαζανιά στερεόννω τα ἄνοθεν.

Ε'.

ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΤΟΥ Β'

1760

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κῶδιξ Α' τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐν σ. 72 κέξ. περιέχει ἀντίγραφον αὐτοῦ μετὰ πολλῶν ἀνορθογραφιῶν καὶ σφαλμάτων, ἀπερ' ἐνταῦθα σημειοῦνται διὰ κυρτῶν γραμμάτων. Ἐν [] καταχωρίζονται τὰ καθ' ἡμᾶς ἐξαλειπτέα· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πρωτοτύπῳ προφανῶς ἡ σύνταξις ἐχώλαινεν.

«Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ ἐκδοθέντος τῇ Σεβασμίᾳ μονῇ μαχαίραδος σιγιλιάδους γράμματος».

ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ πολυειδῆ τὰ τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς πρὸς θεὸν οἰκειώσεως ἐπαινετὰ καὶ θαυμάσια ἐν τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ τοῖς μετέπειτα χρόνοις διεύργασται καὶ διεκπεπνῶνται τοῖς κατὰ θεὸν ἐν μοναδικῇ πολιτείᾳ βεβιωκόσιν ἔργα καὶ κατορθώματα,

ἅτε ὡς πρὸς μόνον τὸν θεὸν τὴν ἀναφορὰν ἔχοντα, καὶ διὰ τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος τοὺς κατορθοῦντας αὐτὰ ἀναπετροῦντα καὶ ἐνισχύοντα, καὶ τῶν μὲν προσκαίρων καὶ ἐπιγείων ἀνάγοντα, πρὸς δὲ τὰ ἐστώτα καὶ μένοντα οὐράνια ἀγαθὰ μεθιστῶντα, καὶ πρὸς τὴν οὐράνιον τριβὸν τοὺς ἀσκουμένους ποδηγετοῦντα, ἐπαινοῦνται δικαίως καὶ μακαρίζονται. καὶ γὰρ ὡς ἀπὸ τίνος ἀγαθῆς χρηπιδος καὶ βάσεως τῶν προκαταρξαμένων αὐτὰ ἱερῶν ἀνδρῶν τὴν ἀρετὴν λαβόντα, παρέσχον μὲν καὶ τοῖς μεταγενεστέροις καὶ διαδόχοις μέχρι τινὸς καιροῦ τὴν διὰ τῆς ἐκείνων μιμήσεως ἐπὶ τὰ ἄνω καὶ οὐράνιον πρόσδοτον διὰ τῆς μοναδικῆς πολιτείας καὶ ἀσκητικῆς ὑποτυπώσεως. εἴτα ἐν τῷ μεταξὺ ταῖς τυχεραῖς περιπετείαις, καὶ ταῖς τοῦ παρόντος βίου ἀνωμαλίαις κατὰ τὸ τοῦ καιροῦ ἀντίξοον φθάσαντα διεκπεσεῖν τῆς ἥς ἔλαχον προτέρας αὐτῶν ἀκμῆς τε καὶ τελειότητος ἐν τῇ εὐκαταστατῇ αὐτῶν διαγωγῇ καὶ [γραπτέον οὐκ] ἀνέχεται παρορᾶν ἢ φιλάγαθος πρόνοια καὶ σπλαγχνικὴ κηδεμονία τοῦ πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς πανσόφως οἰκονομοῦντος θεοῦ καὶ τοῖς πεπτωκόσι καὶ πεπονηκόσιν εὐκαίρως χαριζομένου τῶν τοιούτων ἱερῶν κατορθωμάτων τὴν ἀνάκλησιν [γραπτέον ἀνάκλησιν] ἀλλὰ πέμπει τοὺς κατὰ καιροὺς ἀνακτωμένους αὐτὰ καὶ ἀνορθομένους, καὶ κατὰ τὸ ἐγγωροῦν ἐπὶ τὸ πρῶτον εἶδος καὶ κάλλος ἀναμορφοῦντας αὐτὰ, οὓς καὶ ἀποδοχῆς ἀξίους ἡγούμενοι, συνιστᾶν καὶ συνηγορεῖν τοῖς θεοφιλέσιν αὐτῶν κατορθώμασιν οὐκ ἀπαρῖναιόμεθα. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἀννέχθη καὶ ἐδηλοποιήθη ἡμῖν ἤδη ὅτι ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου εὐρίσκεται ἱερὰ καὶ σεβασμία μονή, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου, ἐπικεκλημένη δὲ τοῦ μαχαίρα, ἥτις ἀνέκαθεν μὲν διετέλει ὑπὸ τὴν τότε σωζομένην ἐπισκοπὴν ταμασίας, ὑποκειμένην τῇ αὐτῇ ἀγιωτάτῃ ἀρχιεπισκοπῇ κύπρου, εἴτα ἀφανισθείσης καὶ ἐρημωθείσης τῆς ἐπισκοπῆς, τὰ νῦν συνήφθη καὶ περιήλθε καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀρχιεπισκοπὴν, πρὸς αὐτὴν τὴν ἀναφορὰν ἔχουσα καὶ σταυροπηγιακὴ ἀξία καὶ φιλοτιμία τετιμημένη· καὶ γὰρ κατὰ τὴν σώζομένην τέως περὶ αὐτῆς τυπικὴν διάταξιν συγγραφείσαν μὲν ὑπὸ τοῦ πάλαι κτήτορος αὐτῆς χρηματίσαντος δοσίου ἀνδρὸς Νείλου, τανῦν δὲ τύποις ἐκδοθείσαν ἐν βιβλιαρίῳ μικρῷ εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀναγινωσκόντων καὶ ἀποταξαμένων τῷ

κόσμῳ καὶ ἱεροῖς μοναστηρίοις προσαναθεμένων, παρίσταται φανερώς ἀνεγυγῆσθαι αὐτὴν πάλαι ἐπιμελείᾳ μὲν καὶ φιλοπονίᾳ καὶ πόνοις καὶ καμάτοις ὑπερμέτροις τοῦ ῥηθέντος κτήτορος νεύλου διὰ τὴν τοῦ ὄρους ἐν ᾧ ᾠκοδόμητο τραχύτητα, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοκράτορος ῥωμαίων τοῦ πορφυρογεννήτου μανουὴλ τοῦ κομνηνοῦ, ὑφ' οὗ καὶ φιλοτιμίαις βασιλικαῖς καὶ τῇ σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ θεσπίσματος αὐτοῦ θείῳ ὑπὸ τοῦ κατὰ τόπον τηνικαῦτα Ἀρχιερέως Ταμασίας Ἐπισκόπου νικήτου ἀγιοστεφανίτου τετίμηται διὰ βασιλικῶν αὐτοῦ σεπτῶν χρυσοβούλλων· ἐπομένως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτοῦ εὐσεβῶν βασιλέων τοῦ τε Ἰσαακίου ἀγγέλου καὶ ἀλεξίου ἀγγέλου ἐπεκυρώθησαν τὰ αὐτὰ χρυσοβούλλα, καὶ δι' ἐτέρων αὐτῶν χρυσοβούλλων, φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς κτημάτων καὶ προσόδων, ναὶ μὴν καὶ παντελοῦς ἀτελείας, ἀσυδοσίας ¹ τε καὶ ἐλευθερίας. Τοιαύτης οὖν οὗσης τῆς προκαταρκτικῆς καὶ ἀρχαίας τῆς ἱερᾶς ταύτης Μονῆς ἀνεγέρσεώς τε καὶ ἀνιδρύσεως, τῷ μὲν ῥηθέντι ὁσίῳ ἀνδρὶ νεύλῳ ὡς εἴρηται φιλοπονηθείσης, καὶ κατεργασθείσης πολλοῖς ἰδρωσὶ τε καὶ καμάτοις καὶ τυπικαῖς διατάξεσιν ὅσαι τὸν μοναδικὸν καὶ ἔνθεον βίον ἐπὶ γῆς συνιστῶσι καὶ ῥυθμίζουσι καταρτισθείσης, καὶ διὰ τοῦτο κτήτορα αὐτὸν ἐπιγραφομένης, τοῖς δὲ βασιλικαῖς τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις χρυσοβούλλοις εἰς ἐλευθερίαν καὶ ἀτέλειαν τιμηθείσης, καὶ βασιλικαῖς φιλοτιμίαις καὶ δωρήμασι κατακοσμηθείσης, ναὶ μὴν καὶ σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ τε καὶ φιλοτιμίᾳ ὑπὸ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου διὰ λήψεως καὶ πῆξεως σταυροῦ ἐν τῇ τοῦ θείου ναοῦ οἰκοδομῇ κατοχυρωθείσης, Βασιλικῇ τε καὶ σταυροπηγιακῇ Μονῇ διαφημιζομένης τε καὶ γνωριζομένης καὶ ἐφ' ἱκανὸν καιρὸν ἐν τῇ τοιαύτῃ εὐτυχῇ καὶ ἱερᾷ καταστάσει διαδεδεσάσης, μετὰ ταῦτα εἴτε ἐκ τῶν ἐπισυμβασῶν ἐν τῷ τόπῳ κατὰ διαφόρους καιροὺς πυρκαϊῶν, εἴτε ἐκ διαφόρων καιρικῶν ἐπηρεϊῶν, ὅποια πολλὰ ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος ἐπιγίνονται χρόνου, πρὸ δὲ πάντων ὑπὸ τῆς

¹ Τὸ παράδειγμα τοῦτο τῆς λ. ἀσυδοσίας καὶ κατωτέρω ἀσύδοτος καὶ τὰ ἐν τῷ σιγγιλλίῳ τοῦ Γερασίμου εἶναι πολὺ παλαιότερα τῶν ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦ καταλεγόμενων ἐν τῇ Σινχωνγῇ τῶν νέων λέξεων, σ. 170.

ἐπικρατησάσης τυραννικῆς τῶν κρατούντων καταδυναστείας καὶ δουλείας, ἢ πρὶν αὐτῆς εὐτυχία εἰς τοῦναντίον μετέστραπται· καὶ γὰρ οὐ μόνον ἀφηρέθη καὶ [σ. 73] ἀπεστέρηται πάνθ' ὅσα ἔσχε καὶ ἐκτήσατο ἀνεκαθεν εἴτε ὑπὸ βασιλικῶν φιλοτιμημάτων καὶ δωρημάτων, εἴτε καὶ ἀπὸ τῶν ἀναστημάτων ἐν κτήμασι καὶ προσόδοις· ἐκ τε τοῦ εἰρημένου πρώτου κτήτορος καὶ ἡγουμένου νεύλου καὶ ἐκ τῶν διαδόχων ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ τὰ ἅπερ εἶχε βασιλικὰ χρυσόβουλλα καὶ σταυροπηγιακὰ γράμματα ἀπέβαλε, καὶ μονονουχί εἰς τὸ μὴ ὄν περιέστη καὶ ἀφανὴς ἐγένετο· εἴτα πρὸ χρόνων ἤδη τριάκοντα θείῳ ζήλῳ κινήθεις καὶ διεγυγεμένη προθυμία ὁ ἤδη οἰκονόμος ἐν αὐτῇ χρηματίζων ἐν μοναχοῖς παρθένιος, ἀνεκλήσατο αὐτὴν παρ' ὀλίγον ἀφανισθεῖσαν καὶ μηδὲ ἀκουομένην, καὶ ἀνεκαλέσατο κατὰ μικρόν, ἐν διαστήματι τῆς τριακονταετίας, ζήσας τε καὶ ζῶν ἐν αὐτῇ ἄχρι τοῦδε, καὶ ἀκμὴν ἀγωνιζόμενος ἐνθέρμως ἐπὶ τῇ αὐξήσει καὶ βελτιώσει αὐτῆς, καίτοι μυρίαὶ προσπαλαίων ταῖς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν καὶ κρατούντων ζημίαις καὶ καταδρομαῖς καὶ ὑπερμέτροις ἀπαιτήσεσιν, ἔμπης, θεοῦ συναρμομένου πόνοις καὶ ἰδρωσὶ καὶ δαπανήμασιν οὐ τοῖς τυχοῦσιν περιποιήσατο [ἐν] αὐτῇ ἐκ τῶν ἐνόντων οἰκοδομὰς τε καὶ κελλῖα, καὶ κτήματα καὶ ἀναθήματα ἐκκλησιαστικά· καὶ δῆτα συγκροτήσας καὶ καταστήσας καὶ ἀδελφότητα συνασκουμένων μοναχῶν καὶ κοσμήσας αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσιν ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖσθαι ἐν αὐτῇ ἀενάως τὰς πρὸς θεὸν προσαγομένας δοξολογίας καὶ ὑμνωδίας, ἱκεσίας τε καὶ δεήσεις ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν πάντων τῶν ὀρθοδόξων· τὰ νῦν μετὰ τῶν λοιπῶν συνασκουμένων πατέρων τῆς αὐτῆς Μονῆς προσδραμόντες τῷ ἔλεει καὶ τῇ προνοίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ χυ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐμφανίσαντες τὰ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ τὰ κατὰ τὴν ἱερὰν Μονὴν αὐτῶν ταύτην, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται, καὶ πιστοποιήσαντες τὰ ὑπ' αὐτῶν προβαλλόμενα ἀπὸ τῆς ῥηθείσης τυπικῆς διατάξεως τοῦ εἰρημένου πρώτου κτήτορος ποτὲ μοναχοῦ νεύλου νεωστὶ εὐφρὰ ἐκδοθείσης καὶ ἐμφανισθείσης ἡμῖν, ἐδεήθησαν θερμῶς βεβαιωθῆναι τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν σταυροπηγιακὴν ἀξίαν καὶ βασιλικὴν φιλοτιμίαν, ἐλευθερίαν τε καὶ ἀσυδοσίαν, μετὰ τῶν καθηκόντων ὄρων καὶ τυπικῶν διατάξεων

τοῦ μοναδικοῦ αὐτῶν βίου καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὡς ἀπὸ πρώτης ἀρχῆς καὶ πηγῆς ἐκκλησιαστικῆς, καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ σιγιλιώδους γράμματος, ἐπὶ τῷ μένειν τοῦ λοιποῦ ἀμετάθετα, καὶ διόλου ἀπαρασάλευτα τὰ ὑπ' αὐτῶν τυπικῶς ὁρισθέντα τε καὶ ταχθέντα· ὧν τὴν δέησιν εὐλογον καὶ δικαίαν οὖσαν καὶ πρὸς θεοφιλῇ σκοπὸν καὶ σύστασιν καὶ διεξαγωγὴν θεάρεστον τῆς ἱερᾶς Μονῆς σὺτῶν ἀφορῶσαν, εὐμενῶς καὶ προσηνῶς ἀποδεξάμενοι, γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀγίων ἀρχιερέων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ διαληφθεῖσα ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ ὑπὸ τὴν ἀγιωτάτην ἀρχιεπισκοπὴν ταύτης διατελοῦσα ἱερὰ καὶ σεβασμία μονή, ἡ τιμαμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἐπικεκλημένη τοῦ μαχαίρα, ὡς ἄνωθεν καὶ ἐξαρχῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς προκατάρξεως αὐτῆς βασιλικὴ διατελέσασα καὶ βασιλικαῖς κοσμηθεῖσα φιλοτιμίαις, ναὶ μὴν καὶ ὡς σταυροπηγιακὴ ἀξία τετιμημένη καὶ ἐπὶ θεμελίῳ σταυροπηγίου ἀνφοκοδομημένη, διὰ τε || τὴν ἀρχαιότητα αὐτῆς, καὶ διὰ τοὺς πρώτους κτήτορας ἀρετῇ καὶ εὐσεβείᾳ καὶ τῇ κατὰ θεὸν πολιτείᾳ διαπρέψαντας ὁσίους μοναχοὺς τὸ αἰδέσιμον ἔχουσα, καὶ πάσης ἀντιλήψεως καὶ βοηθείας ἀξιοῦσθαι οὖσα δικαία, εἴη καὶ λέγεται καὶ παρὰ πάντων γινώσκειται Βασιλικὴ καὶ σταυροπηγιακὴ Μονή, ἐλευθέρα τε καὶ ἀδούλωτος, καὶ ἀκαταπάτητος, καὶ ἀσύδοτος εἰς τὸ παντελές, καὶ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλουσα παρέχειν, οὔτε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ κύπρου, ἀρκουμένῳ τῷ κανονικῷ αὐτοῦ μνημοσύνῳ καὶ τῇ ἐκουσίᾳ φιλοδωρίᾳ καὶ ἀβιάσῳ τοῦ κατὰ καιρὸν Ἑγουμένου, οὔτε ἑτέρῳ τινὶ τὸ παράπαν, ἀλλὰ μένει ἀνεπηρέαστος καὶ ἀνενόχλητος· παρὰ παντὸς οὐτινοσοῦν προσώπου ἱερωμένου καὶ λαϊκοῦ, μετὰ πάντων τῶν κτημάτων καὶ πραγμάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτῆς κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, μετωγίων τε καὶ παρακλησίων καὶ οὐτινοσοῦν ἄλλου, ὅσα δὲ νῦν ἔχει, καὶ ὅσα μετὰ ταῦτα θεοῦ διδόντος προσκίτῃται, μηδενὸς τολμῶντος κατεπεμβαίνειν αὐτῆς αὐθαδῶς καὶ καταπατεῖν καὶ ζητεῖν παρ' αὐτῆς πολλὴν ἢ ὀλίγην δόσιν, ἀλλ' ὑπάρχει πάσης καὶ παντοίας καταδυναστείας καὶ δουλαγωγίας καὶ βιαίας

ἀπαιτήσεως ἀνωτέρα, καὶ αὐτόνομος, καὶ αὐτοδέσποτος, φυλαττομένων τῶν προνομίων αὐτῆς καὶ τῶν τυπικῶν ἐνταλμάτων ἀμετακινήτων καὶ ἀμεταποιήτων· οἱ δὲ συνασκούμενοι ἐν αὐτῇ πατέρες ὀφείλωσι διάγειν καὶ πολιτεύεσθαι σεμνῶς τε καὶ εἰρηνικῶς καὶ φιλαδέλφως κατὰ τὸν ὅρον καὶ τύπον τοῦ μοναδικοῦ βίου καὶ εἰ δυνατόν κατὰ τὴν ἀκρίβειαν τὴν διαταχθεῖσαν ἐν τῇ τυπικῇ διατάξει τοῦ εἰρημένου κτήτορος νεῖλου ὡς καλῶς συντεταγμένην καὶ ἐφαρμόζουσαν τῷ μοναδικῷ βίῳ. εἰ δέ ποτέ τις ἐξ αὐτῶν ἀτακτήσῃ, καὶ παρενεχθῇ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἔχει παιδεύεσθαι καὶ σωφρονίζεσθαι ὑπὸ μόνου τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς, καὶ τῆς κοινότητος τῶν πατέρων, μηδενὸς ἄλλου ἀναμιγνυμένου καὶ παρεμ[σ74] βάλλοντος ἑαυτόν, ἐπὶ τῷ ἐκείνου σωφρονισμῷ. ἀλλὰ καὶ τὰ μετόχια τῆς μονῆς ταύτης ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐνοικούντων αὐτοῖς πατέρων [διαγραφὴ : γενόμενοι] ὑπάρχουσιν ἐλεύθερα, ἀνενόχλητά τε καὶ ἀνεπηρέαστα παρὰ παντὸς προσώπου, κυβερνώμενα ἀντεξουσίως καὶ διοικούμενα ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς, καὶ τῆς κοινότητος τῶν πατέρων· ἀλλὰ καὶ ἐν-χρεῖα ἡγουμένου γενόμενοι, ἔχουσιν ἐκλέγεσθαι ἓνα ἐκ τῆς συνοδείας αὐτῶν τὸν κοινῶς ἀναφανέντα ἀξίον, καὶ τοῦτον ἀποκαθιστᾶν Ἑγούμενον· εἰ δὲ συμβῇ ἀποθανεῖν τινὰ ἐκ τῶν τῆς μονῆς πατέρων καὶ μοναστηριακῶν, ἢ καὶ αὐτὸν τὸν Ἑγούμενον τελευτήσῃ, πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ κινητὴν καὶ ἀκίνητον λαμβάνειν τὴν ἱερὰν μονὴν ταύτην, καὶ μηδένα ἐκ τῶν ἔξωθεν τῆς Μονῆς καὶ ξένων, ἢ καὶ ἐκ τῶν συγγενῶν τοῦ θανόντος ἐπὶ προφάσει συγγενείας καὶ κληρονομικοῦ δικαίου ζητεῖν καὶ λαμβάνειν πολὺ ἢ ὀλίγον ἀπὸ τῆς περιουσίας ἐκείνου, καὶ ἐνοχλῆσαι καὶ ἐπηρεάσαι καὶ ζημίαν τινὰ προξενῆσαι οἰφδῆτινι τρόπῳ τῇ ἱερᾷ μονῇ ταύτῃ· καὶ γὰρ κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους ἡ περιουσία τῶν καλογήρων καὶ μοναστηριακῶν, μετὰ θάνατον ἐκείνων, προσκυροῦνται καὶ διαβαίνει εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν ἢ προσετράχθησαν, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἔχει μετοχὴν τινὰ τὸ παράπαν ἐν τούτοις. ὅς δ' ἂν τις καὶ ὁποῖος τολμήσῃ ἀπ' ἐναντίας κινηθῆναι τοῖς ἐν τῷ παρόντι παρ' ἡμῶν συνοδικῶς ἀποφανθεῖσι καὶ θελήσῃ διασεῖσαι καὶ ἐνοχλῆσαι τὴν ἱερὰν ταύτην μονὴν ἢ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀσυδοσίαν αὐτῆς ἀνατρέψαι καὶ εἰς δουλείαν καὶ δόσιν ὑπαγάγειν,

ἢ βίαν τινὰ ἐπενεγκεῖν αὐτῇ, τὴν τε βασιλικὴν φιλοτιμίαν καὶ σταυροπηγιακὴν ἀξίαν καὶ αὐτονομίαν αὐτῆς παραλῦσαι καὶ ἀνατρέψαι ἢ τοὺς ἐκτεθέντας τύπους τε καὶ ὅρους τοῦ μοναδικοῦ βίου περὶ τοῦ Ἡγουμένου καὶ τῶν πατέρων, καὶ τῆς ὅλης τοῦ μοναστηρίου διεξαγωγῆς καὶ κυβερνήσεως περὶ τοῦ πῶς δεῖ αὐτοὺς πολιτεύεσθαι ἀθετῆσαι καὶ παραβῆναι, ὁ τοιοῦτος ὁποῖος ποτ' ἂν ᾖ, εἴτε τοῦ ἀρχιερατικοῦ καὶ ἱερατικοῦ καταλόγου, ἢ μοναχὸς καὶ ἰδιώτης, ἢ τῆς τῶν κοσμικῶν καὶ λαϊκῶν τάξεως, ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου μακαρίας τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει θεοῦ, κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυστος, αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς, καὶ πάσαις ταῖς προκαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀρχαῖς ὑπεύθυνος καὶ ἔνοχος τῷ πυρὶ τῆς γεέννης. ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν διηνεκῇ τῶν διειλημμένων ἐγένετο τὸ παρὸν ἡμέτερον προιαρχικὸν Συνοδικὸν Σιγιλῶδες γράμμα, καὶ ἐδόθη τῇ ῥηθείᾳ σεβασμίας βασιλικῇ καὶ σταυροπηγιακῇ Μονῇ τοῦ Μαχαιρᾶ.

Ἐν ἔτει αψξ' κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἰνδικτιῶνος θ' ἡς.

Σεραφεῖμ ἐλέφ θῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέ(ας) Ρώμ(ης) καὶ Οἰκουμενικὸς πατριάρχ(ης).

Ὁ ἐλέφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Παῖσιος βεβαιοῖ

Ὁ Καισαρείας Παῖσιος. ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος. ὁ Νικαίας Ἱερεμίας. ὁ Δέρκων Σαμουήλ. ὁ Προύσης Μελέτιος. Σεργῶν Ἰωαννίκιος. ὁ μιτυλήν(ης) ἄνθιμος. ἀδριανουπόλεως διονύσιος. μεσημβρίας ἄνθιμος. Δρύστρας Βαρθολομαῖος. κώου Μελέτιος. Φερσάλων δωρόθεος.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ

(Ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου)

Ἡ ἐγκύκλιος αὕτη ἐν σχήματι κυλίνδρου καὶ διὰ σιρικοῦ περιβεβλημένη, φέρει ἄνωθεν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὴν εἰκόνα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ὅλα παρίσταται καὶ ἐν τῷ τυπικῷ τῆς Μονῆς, μετὰ ἐπιγραφῆς «Μήτηρ Θεοῦ ἢ ἐν Μαχαιρᾷ». Ἀνωθεν δ' ἐπίσης καὶ ἀριστερὰ τῆς εἰκόνης τὴν σφραγίδα τῆς Μονῆς ἔχουσιν οὕτω: «Σφραγὶς τῆς ἐν Κύπρῳ Ἱερᾷ Βασιλικῇ τε καὶ Σταυροπηγιακῇ Μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Μαχαιράδος. ἀφπ'» (1780).

Οἱ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Γῆν τῆς Μολδαυίας καὶ Οὐγκροβλαχίας διαλάμποντες Ἀστέρες πολύφωτοι τοῦ νοητοῦ στερεώματος Πανιερώτατοι, Θεοπρόβλητοι, καὶ λογιώτατοι Μητροπολίται, ὑπέρτιμοι Ἀρχιεπίσκοποι, καὶ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι, Γαληνότατοι καὶ Ὁρθοδοξώτατοι Αὐθένται καὶ ἡγεμόνες, Ἀγλαόφωτοι καὶ Πνευματορρήτορες Διδάσκαλοι, Πανοσιώτατοι καθηγούμενοι, Ἀρχιμανδρίται καὶ Ἱεροσούγγελλοι, δσιώτατοι Ἱερομόναχοι, Ἱεροδιάκονοι καὶ μοναχοί, Αἰδεσιμώτατοι οἰκονόμοι καὶ πρωτοῖερεῖς, ἐντιμώτατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς, εὐγενέστατοι Ἀρχόντες καὶ προεστώτες τῶν πολιτειῶν, Τίμιοι Γέροντες τῶν χωρίων, χρησιμώτατοι πραγματευταί, Θεοκυβέρνητοι καραβοκύριοι καὶ ναῦται, χρήσιμοι πρωτομαίστορες καὶ μαῖστορες πάσης τέχνης καὶ ἐπιτηδεύσεως, καὶ συνελόντι φάναϊ, Ἄπας ὁ τοῦ κυρίου Χριστοῦ νῦμος καὶ περιούσιος λαός,

* Ἐθνὸς Ἅγιον, βασιλείον ἱεράτευμα, χαίρετε ἐν κυρίῳ καὶ ὑγιαίνετε. Πᾶ-
σιν ὑμῖν τὴν ὀφειλομένην μετάνοιαν, καὶ τὸν ἀναλόγως ἐκάστω προσήκον-
τα ἀπονέμομεν ἀσπασμόν, οἱ ταπεινοὶ ἡμεῖς, Ἱερομόναχοι καὶ μοναχοί, οἱ
κατὰ τὸ ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ Σεβάσιον Μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεο-
τόκου, τὸ ἐπονομαζόμενον τῆς κυρίας Μαχαίρας, τὸν μοναδικὸν διατε-
λοῦν βίου, ὁ ταπεινὸς ἡγούμενος, μετὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος. Ὁ
πανδμάτωρ χρόνος οὐ μόνον κόμας καὶ πόλεις ἐρήμους κατέστησεν, ἀλ-
λὰ καὶ ἱερὰ σεβάσματα καὶ σεμνὰ καταγώγια περίφημα ὄντα διὰ τὸ τῶν
κτητόρων ἀξίωμα, καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ἐκεῖσε διαλαμπάντων σεβάσματα
τῇ φθορᾷ παρέπεμψε, καὶ τῷ τῆς λήθης τάφῳ, ἐκάλυψεν ὥσπερ καὶ τὴν
περιβόητον Σταυροπηγιακὴν καὶ Βασιλικὴν ἡμῶν Μονήν, τὴν ὑπὸ τοῦ
Ῥοιδίου Βασιλέως τοῦ πορφυρογεννήτου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ πάλαι
λαμπρῶς οἰκοδομηθεῖσαν, καὶ περιώνυμον τοῖς πᾶσιν οὖσαν, πρὸς δὲ καὶ
ὑπὸ Ἰσακίου καὶ Αλεξίου τῶν Ἀγγέλων εἰς κάλλος μεταποιηθεῖσαν, κα-
θὰ ἡ διαθήκη τῆς μονῆς ἡμῶν ἢ ἐν βεβράναις συγγραφείσα ὑπὸ τοῦ πάλαι
κτητορὸς αὐτῆς χρηματίσαντος ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς Νείλου, (τὰ
δὲ νῦν τύποις ἐξεδόθη εἰς πληροφορίαν καὶ ὠφέλειαν τῶν ἀναγινωσκωμέ-
νων) ἡ καὶ σωζομένη μέχρι τοῦ νῦν ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τοῦ Ἱεροῦ ἡ-
μῶν μοναστηρίου μαρτυρεῖ. Ἀλλὰ νῦν οὐδὲ ἀκούεσθαι κατέστησεν ἡ τῶν
καιρῶν ἀνομαλία καὶ ἀκαταστασία, παρ' ὀλίγον δὲ καὶ εἰς ἀφανισμόν τέ-
λειον ἤγαγεν, εἰ μὴ ὁ Θεὸς ταύτην ἐφύλαξεν, πρεσβείαις τῆς παναχράντου
αὐτοῦ μητρὸς καὶ συνδρομῇ τῶν φιλοχρίστων καὶ φιλελεημόνων ὀρθοδό-
ξων χριστιανῶν.

Ἀλλὰ τότε νῦν ἔχον ταύτης ὑποσάθρου οὐσης τὸ πλεῖστον μέρος ἐκ
βάθρων ἀνεγείραντες καὶ ἀνικοδομήσαντες, καὶ ὡς δυνατόν εὐπρεπίσαν-
τες, διὰ πολλῶν κόπων κινδύνων τε καὶ ἀναλωμάτων διὰ τε τὸ τραχὺ τοῦ
τόπου καὶ κρημνῶδες, καὶ διὰ τὴν νῦν ἐπικρατοῦσαν ἐνταῦθα κοινὴν ἀ-
πορίαν, καὶ διὰ τοῦτο εἰς βαρύτερον χρέος περιπεσόντες, ὅπου γε μὴδὲ
τούτου τοὺς ἐτησίους τόκους ἀποτίειν δυνάμενοι διὰ τὰς καιρικὰς περισ-
τάσεις, καὶ εἰς μεγάλας τῆς νήσου δυστυχίας, δεῖν ἔγνωμεν προστρέξαι
μετὰ θεόν, καὶ τὴν ὑπεράγνον δέσποιναν διὰ τῶν παρόντων ἀδελφῶν ἡ-
μῶν τοῦ πανρωσιωτάτου Ἀρχιεπισκοπικοῦ κυρὸν Χαράλαμπος καὶ κυρὸν παπᾶ
Γρηγόριον, ἐπὶ τὰ φιλελεήμονα σπλάγχνα ὑμῶν τῶν εὐσεβῶν, ἐλέους χά-
ριν καὶ βοηθείας.

Τοιγαροῦν ἴλεψ τῷ ὁμματι καὶ εὐμενεῖ τῇ προαιρέσει ἀποδεξάμενοι
αὐτοὺς φέροντας ἐν σταυρουδίῳ μικρῷ μέρος τοῦ τιμίου ξύλου τοῦ ζωο-
ποιοῦ σταυροῦ καὶ μέρη ἁγίων λειψάνων τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα, τοῦ ἀ-
ποστόλου Φιλίππου ἐνὸς τῆς χορείας τῶν δώδεκα, μέρος ἐκ τῆς κάρας τοῦ
ἁγίου ἀναργύρου δαμιανοῦ, τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν νεοφύ-
του ἐγκλειστοῦ, τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος ἐλευθερίου, καὶ τοῦ ἁγίου Ἱερο-
μάρτυρος Χαράλαμπος, εἰς ἁγιασμόν τοῖς μετὰ πίστεως ἀσπαζομέ-
νοις, συνδράμετε καὶ βοηθήσετε αὐτοῖς ἔργοις τε καὶ λόγοις καὶ
κατὰ δύναμιν ἐλεημοσύνην αὐτοῖς ἐπίδοτε, γράφοντες ὁ μὲν παρρησίαν,

ὁ δὲ σαρανταλείτουργον, ἄλλος πρόθεσιν, ἄλλος σαραντάριον, ἄλλος ἀδελ-
φάσιον, καὶ ἄλλος ἄλλο τι πολὺ ἢ ὀλίγον, καθὰ ἕκαστος ὑμῶν ὀδηγηθῇ
καὶ φωτισθῇ θεόθεν, ἵνα διὰ τῆς θαρρέτου ὑμῶν εὐποιίας ἡμεῖς μὲν οἱ
ταπεινοὶ δυνηθῶμεν καὶ τὸ ὑπόλοιπον σωθῶμεν τῆς ἁγίας ταύτης μονῆς
ἀνακαινίσαι καὶ πρὸς τὰ τρέχοντα ἀπαραίτητα ἔξοδα τῶν τόκων γε μὴν
καὶ πρὸς τὰς τῶν ἔξωθεν ζημίας ἀπαντῆσαι. Ὑμεῖς δὲ ὡς φιλελεήμονες
καὶ εὐσπλαγχοὶ ἔξοιτε μύριοπλάσιους τὰς ἀμοιβάς, καὶ ὡς νέοι κτίτορες
ἀντιλάβοιτε τοὺς ἀξίους μισθοὺς παρὰ τοῦ τοὺς μακαρίζοντας θεοῦ, «Μα-
κάριοι γάρ, φησιν, οἱ ἐλεήμονες, ὅτ' αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.» Ἀναλάβετε οὖν
σπλάγχνα οἰκτιρῶν τῇ ἐπὶ τὰ καλὰ συνήθει χρόμενοι διαθέσει, καὶ βο-
ηθήσατε ἡμῖν τοῖς ὅτι μάλιστα χρεῖαν ἔχουσιν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, ἵνα καὶ
ὑμεῖς βοηθηθῆτε ὑπὸ τοῦ ἐλεήμονος θεοῦ, ἐνταῦθα μὲν εὐλογοῦντος τὰ ἔρ-
γα ὑμῶν, ἐν δὲ γε τῇ μελλούσῃ ζωῇ ἀξιοῦντος ὑμᾶς κατὰ τὴν αὐτοῦ
ἐπαγγελίαν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἥς ἀξιοθήμενοι ἅπαντες πρε-
σβείαις τῆς θεομήτορος καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀμήν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἐνενηκοστῷ τετάρτῳ ἐν
μηνὶ μαρτίῳ

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Σεβασμίας καὶ Σταυροπηγιακῆς μονῆς μα-
χαίρας Ἰωαννίκιος Ἱερομόναχος καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

Ζ'

ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΝ ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΙΩ. Μ. ΣΟΥΤΖΟΥ

1795

Ἀρχιεπίσκοπος Ἀ', σ. 137.

Ἰσὸν ἀπαράλλακτον τοῦ δοθέντος χρυσοβούλλου παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου
Ἀυθέντου Ἰωάννου μιχαήλ Κωνσταντίνου Σούτζου βεβόδα διὰ τὴν Σεβασμί-
μιαν καὶ βασιλικὴν Μονὴν τῆς Κυρίας Μαχαίρας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ ΒΕΒΟΔΑ
ΕΛΕΩ ΘΥ ΑΥΘΕΝΤΗΣ ΚΑΙ ΗΓΕΜΩΝ ΠΑΣΗΣ ΜΟΛΔΟΒΑΧΙΑΣ

† Οὐδὲν οὕτως ἀτεχνῶς λυσιτελὲς τοῖς βροτοῖς ἢ τὸ εὐποιεῖν,
ὅτι καὶ θεῖος καὶ ἀνθρώπινος τοῦτο παρακελεύόμενος νόμος, αὐ-
τοῖ τε οἱ τῆς φύσεως ὄροι τοῖς πᾶσι στεντορεῖφ μονοῦ φωνῇ
ἐπιτάττοντες τρανῶς ὑποτείνουσι, καὶ ὅσον τὸ ἐκ τούτων ὄφελος,
καὶ ἡ μετὰ ταῦτα ἀπόλαυσις ὑποδεικνύουσι. Τί γὰρ μᾶλλον προῦρ-
γον τοῖς πιστοῖς, ἢ τὸ αἰώνιαν προσκτάσθαι ἀπόλαυσιν; τί δὲ
μᾶλλον ἔνδοξον ἢ τὸ τοῖς ὁμοίοις αὐτῷ συντρέχειν καὶ βοηθεῖν;

καὶ διὰ τῆς ἀρδωγῆς ὑπέρτερον ἐκείνων ἀποκαθιστᾶν ἑαυτόν; ποία δέ γε ἡδονὴ μείζονα τῷ εὐποιοῦντι συναίσθησιν ἐμποιεῖ ἢ περὶ ἡ εὐποία τοῖς εὐεργετοῦσι τὴν εὐχαρίστησιν; Ταῦτά τοι καὶ ἡμεῖς σαφῶς ἐπιστάμενοι καὶ νόμον τὸ τοῖς χρήζουσι ὅσον ἐν ἐπικουρεῖν ἡμῖν αὐτοῖς θέμενοι, ἄλλως τε καὶ ὅσον θεάρεστον τὸ τοῖς θεοῖς ἐπαρῆγειν σκηνώμασιν ἐπιγινώσκοντες, καὶ μὲν¹ δὴ καὶ εὐλαβῶς περὶ αὐτὰ διακείμενοι, οὐ παρεωράκαμεν, τὴν, ἥς πειρᾶται καὶ τὸ ἐν τῇ νήσῳ κύπρῳ παρὰ τοῦ ἀοιδίου Βασιλέως Μανουὴλ Κομνηνοῦ τοῦ πορφυρογεννήτου, καὶ Ἰσαακίου καὶ Ἀλεξίου τῶν Ἀγγέλων κτισθὲν Βασιλικὸν καὶ σταυροπηγιακὸν Ἱερὸν Μοναστήριον τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῆς Κυρίας Μαχαίρας, ἄλλως πως ἐπονομαζόμενον, ἔνδειαν, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ εὐρισκομένων πατέρων ἐσχάτην πενίαν, καὶ τοῦ ὅλου τῆς συστάσεως αὐτοῦ βαρύτατον χρέος. ὑπὸ γὰρ καιρικῶν περιστάσεων, καὶ ἄλλων ἄλλως διαφόρων καταδρομῶν εἰς ὄφλημα καταπεπτωκὸς τὸ οὐκ εὐκαταφρόνητον Ἱερὸν Μοναστήριον, αὐθεντικῆς ἐδέετο βοηθείας, καὶ κραταιᾶς χειρός, πρὸς ἀνακούφωσιν τοῦ ἐπικειμένου αὐτῷ βάρους, ὅτι οὐκ ἂν ἄλλως τὰ πρὸς ζωάρκειαν τοῖς ἐν αὐτῷ πατρᾷσι προσηπορίσθη. Καὶ δὴ Διορίζομεν δίδοσθαι τῷ ἱερῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ κατ' ἔτος πρὸς οἰκονομίαν τῶν ἐξόδων αὐτοῦ, ἀπὸ μὲν τῶν αὐθεντικῶν ἡμῶν ὀκνῶν γρόσια πεντήκοντα, ἀπὸ δὲ τοῦ βάματος ὁμοίως πεντήκοντα, συμποσούμενα εἰς ἑκατὸν γρόσια, ἅτινα ἔχουσι δίδοσθαι τοῖς ἐνταῦθα διορισθησομένοις ἐπιτρόποις τοῦ ῥηθέντος μοναστηρίου κατὰ τὴν μνήμην τοῦ Ἱεροῦ σκηνώματος δηλαδὴ κατὰ τὴν κα' τοῦ νοεμβρίου· προστάττομεν οὖν ἡμῖν τοῖς βαμασίδεις καὶ καμαράσιδες τῶν ὀκνῶν ἀνεδιάστως ἐγχειρίζειν ἀναπαῖν ἔτος τοῖς ἐπιτρόποις αὐτοῖς τὸ ῥηθὲν ἡμῶν αὐθεντικὸν ἔλεος· ἀξιούμεν δὲ καὶ (τοὺς) μεθ' ἡμᾶς ἀδελφοὺς ἐκλαμπρωτάτους αὐθέντας, οὓς ἂν τὸ θεῖον διοικητὰς τῆς ἡγεμονίας ταύτης καταστήσαιοι, ἐπικυρῶσαι, καὶ ἐπαυξῆσαι εἰ δυνατόν τὸ ἔλεος τοῦτο, πρὸς διηνεκὲς τῆς ἐκλαμπρότητος αὐτῶν μνημόσυνον· ἐφ' ᾧ καὶ ἐξεδόθη τὸ παρὸν ἡμέτερον αὐθεντικὸν χρυσόβουλλον κατὰ τὸ τρίτον ἔ-

¹ Πιθανῶς ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἔλειπε τὸ μὲν.

τος τῆς ἐν μολδοβλαχίᾳ ἡγεμονίας ἡμῶν ἐν τῇ αὐθεντικῇ ἡμῶν καθέδρᾳ τοῦ Ἰασίου, καὶ ἐπεκυρώθη τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ καὶ σφραγίδι πρὸς διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν. ἐν ἔτει τῷ σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑννενηκοστῷ πέμπτῳ, κατὰ μῆνα φεβρουάριον, αψφε^ο φεβρουαρίου ιγ:—

Ἰωάννης μιχαὴλ Σούτζου Βοεβόδας:—

(ἡ σφραγίς) ¹

Η'.

ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΤΟΥ Γ'

1795

Μεμβράνη ἀρίστη μήκους 78,2 μ. πλάτους 47,8 μ. Ἐν τῇ μέσῳ κάτωθεν ἔχει προεξοχὴν 0,11 εἰς σχῆμα στέμματος, ἐξ ἧς διὰ μακρᾶς θέσης κυανῶν μεταξωτῶν κλωστῶν κρέμαται μέγα μολυβδόβουλλον, τοῦ ὁποῦ παρέρχον ἐικόνα ἰσομεγέθη. Αἱ ὑπογραφαὶ πολλῶν συνοδικῶν εἶναι λίαν δυσανάγνωστοι.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ὅτω τῶν κρίνειν τε καὶ δικάζειν ἡξιωμένων ἐπιμελὲς ἔστιν εὖ τε καὶ νομίμως διαλύειν τὰς δίκας καὶ δικαιοσύνην αὐχεῖν, τοίτῳ προσήκειν πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν, μὴ μόνον δικαίας ἀποφαίνεσθαι καὶ νομίμους τὰς γνώμας, ἀλλὰ καὶ γράμμασιν αὐτὰς ἐπικυροῦν καὶ ταῖς τούτου(ου) διαδοχαῖς ἑασαί σαφῇ τὴν ἀληθεῖαν παρτεμπόντας ἀπολείπειν· ὁ μὲν γὰρ ἀληθὴς λόγος καὶ

¹ Ἀντεγράφῃ χάριν μου παρὰ τοῦ φιλοτίμου ἱεροδιακόνου τοῦ Μαχαίρα κ. Χριστοφόρου Ἀργυρίδου καθὼς καὶ τὸ σιγίλλιον τοῦ Σαραφείμ καὶ ἡ ἐν σελ. 135 ἐπιγραφὴ τοῦ Φιλανίου. Ἄξιον εἶναι νὰ ἐξετασθῇ τίς ἀφρόντιστος νὰ καταχωρίσῃ εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν κώδικα τὸ χρυσόβουλλον τοῦτο τοῦ Σούτζου καὶ τὸ ἀνωτέρω σιγίλλιον τοῦ Σαραφείμ. Πιθανώτατα ὁ Κυπριανός, ἀφ' ἧς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν— Εἰς τὴν διογραφίαν τοῦ ἡθνομάρτυρος εἶναι χρήσιμα καὶ δύο μακρὰ ποιήματα περὶ τῶν ταραχῶν τοῦ 1804 καὶ τῶν σφαγῶν τοῦ 1821 σταλέντα εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦ συλλόγου «Κοραῆ», ὧν τὸ 6' ἐλήφθη κατὰ τὴν σημείωσιν «παρὰ 90ετοῦς ἐν Πάφῳ ποιητοῦ».

δίκαιος καὶ συμβούλου ἂν εἴη φρονίμοι τε καὶ ἀγαθοὶ, τοῖς δὲ γε δικασταῖς καὶ τοῦτο πρόσσεστιν ἴδιον, ὅτι πρὸς τοῖς λόγοις καὶ γράμματα περὶ τῶν δικαίων ἐκδιδόασιν, ἵνα μήποτε τῷ χρόνῳ διαφύγη τὴν τῶν ἀνθρώπων μνήμην τὸ κριθέν ἀληθές τε καὶ δίκαιον. Οὕτως οὖν ἔχουσα γνώμης περὶ τούτου καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν, ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὸ ἀρχαῖον τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἔθος ἀφορῶσα, ἔγνω εὐμενῶς ἐπινεῦσαι πρὸς τὴν ἀνανέωσιν τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγγιλίου τοῦ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν κύπρῳ ἱεροῦ καὶ σεβασμίου σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου, σεμνυνομένου μὲν ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, ἐπιλεγομένου δὲ τοῦ μαχαιρᾶ ἐνεφανίσθη γὰρ ἡμῖν πεμφθὲν παρὰ τοῦ ἡδὴ ἐν αὐτῷ ἡγουμενεύοντος ὁσιωτάτου Ἰωαννικίου καὶ τῶν συνουσκειμένων αὐτῷ πατέρων ἐν Ἰσον ἀπαράλλακτον πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγγιλιάδους γράμματος ἐκδεδομένου κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ἑξηκοστοῦ σρίου ἔτους ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ αἰοδίου κωνσταντινουπόλεως σεραφεῖμ, περιέχον τάδε περὶ τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς. ἔγνηγέσθαι μὲν γὰρ αὐτὴν τὸ πρῶτον οἰκοδομηθεῖσαν ὑπὸ ὁσίου ἀνδρὸς νεῖλου πόνῳ τε πολλῷ καὶ δαπάνῃ οὐ σμικρᾷ ἐν ὄρεινῳ καὶ δυσέρῳ ὄντι τόπῳ τῆς πάλαι ποτὲ ἐπισκοπῆς ταμασίας, ἣτις ὑπέκειτο τῇ ἁγιωτάτῃ ἀρχιεπισκοπῇ κύπρου ὅτε καὶ ἐπίσκοπος ἦν ἐκεῖ ταμασίας ἁγιοστεφανίτης, πεπηγμέν(ου) ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ θείου ναοῦ καὶ ἱεροῦ σταυροῦ, καὶ σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ τετιμημένην καὶ παντελεῖ ἀτελείᾳ ἐπὶ οὐκ εὐαρίθμοις τοῖς ἀναθήμασι καὶ διαρκέσι τοῖς πόροις διὰ τριῶν ἐκ διαδοχῆς βασιλικῶν τότε θεσπισμάτων ἀειμνήστων βασιλέων (ὧν καὶ τὰ δυνάμει καταγράφονται ἐν τῷ προεκδεδομένῳ ἑκείνῳ σιγγιλίῳ)· δῆλα γὰρ εἶναι ταῦτα ἀπὸ τῆς ἐν τύποις ἐκδεδομένης διατάξεως τῆς συγγεγραμμένης ὑπὸ τοῦ εἰρημένου κτίτορος ὁσίου ἀνδρὸς νεῖλου, καὶ ὅτι τέως μὲν ὑποκέοιτο τῇ ἐπισκοπῇ ταμασίας, ἐπεὶ δ' ἐκεῖνη ἐρημωθείη, προστεθείη αὕτη ἡ μονὴ τῇ ἁγιωτάτῃ ἀρχιεπισκοπῇ κύπρου. Τὰ μὲν οὖν ἀρχαῖα τῆς μονῆς ταύτης τοιαῦτα εὐτυχῇ τε καὶ ἀγαθὰ τὸ προεκδεδόμενον ἑκεῖνο σιγγίλιον ἀποφαίνει, τὰ δ' ὕστερα οἷα δυστυχῇ τε καὶ ἀπινυκτέα· διὰ γὰρ καιρικὰς οὐκ ἀγαθὰς περιστάσεις, ἀποβαλεῖν μὲν τὴν ἱερὴν ταύτην μονήν, ὅσα περ

εἶχεν οὐ μόνον ἀναθήματα καὶ ἀφιερώματα, ἀλλὰ καὶ σεπτὰ χρυσόβουλλα καὶ σταυροπηγιακὰ γράμματα ἑλεεινῶς εἰς ἀπώλειαν περιτραπέισαν· ἀλλ' αὐθις θεῖα εὐδοκία παρθενίον τινα τῶν μοναχῶν, Οἰκονόμον τῆς μονῆς γενόμενον, ἐξ ὑπαρχῆς ἀνακτίσασθαι αὐτὴν ἐπιβαλέσθαι, καὶ μυριοῖς μὲν τοῖς πόνοις, πλείστοις δὲ ὅσοις τοῖς δαπανήμασιν, ὅμως θεῖα συνάρσει κατεργάσασθαι τὸ σκοπούμενον εἴη οὐκ ὀλίγα ποιοῦντα· καὶ ἀδελφότητα συνασκουμένων μοναχῶν καταστήσαντι καὶ ἐξ ὑπαρχῆς κοσμήσαντι καὶ δευτέρῳ κτίτορι γενομένῳ κατὰ θερμὴν ἱκεσίαν ἐπικυρωθῆναι αὐτῷ τὴν ἀρχαῖαν σταυροπηγιακὴν ἀξίαν καὶ ῥιλοτιμίαν, ἑλευθερίαν τε καὶ ἀσυδοσίαν τοῦ μοναστηρίου τούτου μετὰ τῶν καθηκόντων ὄρων καὶ τυπικῶν διατάξεων τοῦ μοναδικοῦ αὐτῶν βίου διὰ τοῦ ρηθέντος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγγιλίου, ἄλλως τε καὶ διὰ τὸ αἰδέσιμον τῆς τε ἀρχαιότητος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀρετῇ διαπρεψάντων ὁσίων μοναχῶν. Ἐπειδὴ οὖν τοιαῦτα περιέχον ἐνεφανίσθη ἡμῖν συνοδικῶς τὸ εἰρημένον Ἰσον τοῦ σιγγιλίου ἐπὶ θερμῇ αἰτήσῃ ἐπικυρωθῆναι ἀνανεωθέντα τὰ εἰρημένα τοῦ μοναστηρίου ἀξιώματα καὶ προνόμια καὶ δι' ἡμετέρου ἡδὴ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγγιλιάδους γράμματος· καὶ ἐπειδὴ τὰ πλείω τῶν ὕστερον γεγεννημένων τῇ μονῇ ταύτῃ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ γινώσκομεν ἑωρακότες· καθ' ἡμᾶς γὰρ ἐγένετο ἐνδημοῦντας τῇ πατρίδι· τούτου χάριν εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι τὴν αἴτησιν τοῦ εἰρημένου Ἡγουμένου Ἰωαννικίου ὥς εὐλογον καὶ δικαίαν οὖσαν, ἐπενεύσαμεν πρὸς τὴν δέξιν ταύτην· καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνὶ ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ ρηθεῖσα ἐν τῇ νήσῳ κύπρῳ ὑπὸ τὴν ἁγιωτάτην αὐτῆς ἀρχιεπισκοπὴν Ἱερὰ καὶ σεβασμία μονὴ τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου ἐπιλεγομένη τοῦ μαχαιρᾶ, ὥσπερ ἐκ πρώτης κατάρξεως ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, οὕτω καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μετὰ πάντων τῶν μετοχέων, καὶ παρεκκλησίων, καὶ ἄλλων πραγμάτων, καὶ ἀφιερωμάτων καὶ κτημάτων αὐτῆς, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, τῶν τε ἡδὴ ὄντων καὶ τῶν εἰσέπειτα προσγενομένων ἂν διὰ τὸ αἰδέσιμον τῆς ἀρετῆς, τῶν τε κτιόρων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν αὐτῇ διαπρεψάντων ὁσίων μοναχῶν

παρὰ πάντων τυγχάνη τῆς προσηκούσης ἀντιλήψεως λεγομένη καὶ γινωσκομένη ἐλευθέρα παντελῶς καὶ ἀδούλωτος, καὶ πάντα ἀκατάπλητος καὶ ἀσύδοτος, μηδενὶ μηδὲν ὀφείλουσα παρέχειν, μήτε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ κύπρου, ἀρκουμένῳ τῷ κανονικῷ αὐτοῦ μνημοσύνῳ, καὶ ὅ,τι ἂν ἐκουσίως καὶ ἀβιάστως δωρήσῃται τῇ αὐτοῦ μακαριότητι ὁ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος, μήτε ὅλως ἐτέρῳ τινί, ἀλλὰ μένουσα πάντα ἀνεπηρέαστος, καὶ ἀνενόχλητος παρὰ παντὸς προσώπου ἱερωμένου καὶ λαϊκοῦ, ἡστυνοσοῦν τάξεως καὶ βαθμοῦ, καὶ ἐλευθέρα πάσης καὶ παντοίας καταδυναστείας καὶ δουλώσεως καὶ βιαίας ἀπαιτήσεως, μηδενὸς τολμῶντος ἐπιχειρεῖν αὐτῇ αὐθαδῶς, μηδ' ἀπαιτεῖν παρ' αὐτῆς καὶ τῶν ὀσιωτάτων αὐτῆς πατέρων πολὺ, ἢ ὀλίγον τι, ἀλλὰ διαμένη ἔσχει αὐτόνο- καὶ αὐτοδέσποτος φυλαττομένων ἀπαραβάτως καὶ ἀμεταποιήτως τῶν προνομίων αὐτῆς καὶ τῶν τυπικῶν ἐνταλμάτων· οἱ δ' ἐν αὐτῇ συνασκούμενοι ὀσιώτατοι πατέρες διάγωσι τὸν βίον σεμνῶς, εἰρηνικῶς, καὶ φιλαδέλφως κατὰ τὸν ὅρον καὶ τὸν τύπον τοῦ μοναδικοῦ αὐτῶν ἐπαγγέλματος, καί, εἰ δυνατόν, κατὰ τὰ ἀκριβῶς διατεταγμένα αὐτοῖς παρὰ τοῦ πρώτου κτίτορος νεύλου ἐν τῇ τυπικῇ διατάξει, ὥς καλῶς ἐφαρμόττοντα τῷ μοναδικῷ καὶ ἀσκητικῷ βίῳ. ἂν δὲ ποτέ τις αὐτῶν ἁμάρτη παρεκτραπεί τῆς εὐθείας ὁδοῦ, οἱ τοιοῦτοι παιδεύονται καὶ σωφρονίζονται ὑπὸ μόνου τοῦ ἡγουμένου τῆς εἰρημένης μονῆς, καὶ τῆς κοινότητος τῶν πατέρων, μηδενὸς ἄλλου ἐπιμιγνυμένου, μηδὲ παρεμπίπτοντος τῇ ἐκείνου παιδείᾳ. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ μετόχεια τῆς μονῆς ταύτης μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς πατέρων ὑπάρχουσιν ἐλευθέρως· διαμένοντα ἀνενόχλητα καὶ ἀνεπηρέαστα παρὰ παντὸς προσώπου, κυβερνώμενα αὐτεξουσίως καὶ διοικούμενα ὑπὸ τοῦ τῆς μονῆς ἡγουμένου καὶ τῆς κοινότητος τῶν πατέρων. ἔπειδ' ἂν ἐν χρεῖᾳ ἡγουμένου γένωνται, ἔχουσιν αἰρεῖσθαι καὶ ἀποκαθιστᾶν εἰς τὴν ἡγουμενίαν αὐτὴν γνώμῃ κοινῇ, ὅστις ἂν φανῇ ἀξιώτερος περὶ τὴν διοίκησιν καὶ εὐκοσμίαν τοῦ μοναστηρίου τούτου τῇ φρονήσει καὶ τῇ ἄλλῃ κατὰ μοναχοὺς ἀρετῇ· τῶν δὲ ἀποθνησκόντων ἡγουμένων, καὶ ἄλλων πατέρων, καὶ μοναστηριακῶν πᾶσαν τὴν κα- ταλειφθεῖσαν περιουσίαν κινητὴν καὶ ἀκίνητον λαμβάνη ἡ ἱερὰ αὕτη μονή, καὶ μηδεὶς τῶν ἔξω τῆς μονῆς, μήτε ξένος μήτε συγ-

γενῆς τοῦ θανόντος ἐπὶ προφάσει συγγενείας καὶ κληρονομικοῦ δικαίου ἀπαιτῇ μηδὲ λουβάνη πολὺ, ἢ ὀλίγον τι ἐκ τῆς περιουσίας ἐκείνου, μηδὲ τολμᾷ ἐνοχλῆσαι καὶ ἐκηρεῖσαι, ἢ βλάβην καὶ ζημίαν τινὰ ἐπιθεῖναι ὅπως οὖν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ μονῇ· κατὰ γὰρ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους ἢ τῶν μοναστηριακῶν καλογήρων περιουσία, ἐπ' ἂν ἀποθάνωσιν, εἰς τὸ μοναστήριον καθήκει εἰς ὃ φέροντες ἑαυτοὺς ἀνέθηκαν, καὶ οὐδενὶ ἄλλῳ ἔξεστι μετα-σχεῖν ἐκεῖνης τὸ σύνολον. ὅστις δ' ἂν καὶ ὅποιος τῶν χριστιανῶν ἐπιχειρήσῃ παραβῆναι πῶς τὰ ἐν τῷ παρόντι συνοδικῶς πρὸς ἀνανέωσιν καὶ ἐπικύρωσιν ἀποφανθέντα, ἢ ἐνοχλήσῃ τῇ ἱερᾷ ταύτῃ μονῇ, ἢ τὸ ἐλεύθερον αὐτῆς καὶ ἀσύδοτον ἀνατρέψῃ, καὶ καταλύσῃ τὸ αὐτόνομον καὶ τὸ σταυροπηγιακὸν αὐτῆς ἀξίωμα, ἢ εἰς δουλείαν καὶ δόσιν αὐτὴν ὑπαγάγῃ, ἢ βίαν τινὰ ἐπενέγκῃ αὐτῇ, ἢ ἀθετήσῃ καὶ παραβῇ τοὺς ἐκτεθέντας τύπους καὶ ὅρους τοῦ μοναδικοῦ βίου περὶ τε τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν πατέρων καὶ ὅλης τῆς μοναστηριακῆς διοικήσεως καὶ κυβερνήσεως περὶ τοῦ πῶς δεῖ γίνεσθαι, οἱ τοιοῦτοι πάντες, ὅποιοι ἂν ᾖσιν, εἴτε τοῦ ἀρχιερατικοῦ καὶ ἱερατικοῦ καταλόγου, εἴτε τῶν μοναχῶν, καὶ ἰδιωτῶν, τῶν κοσμικῶν καὶ λαϊκῶν, ἀφωρισμένοι εἴησαν ἀπὸ τῆς ἀγίας, καὶ ὁμοουσίου, καὶ ζωοποιοῦ, καὶ ἀδαιρέτου τριάδος τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει μόνου θεοῦ, καὶ κοτηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτοι καὶ τυμπανιαῖοι, καὶ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθείησαν αὐτοὶ δὲ μηδαμῶς, καὶ πάσαις δὲ ταῖς πα- τρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς εἴησαν ὑπεύθυνοι καὶ ὑπόδικοι, καὶ ἔνοχοι τῷ αἰωνίῳ πυρὶ τῆς γεέννης· ταῦτα μὲν οὖν πρὸς ἐπι- κύρωσιν καὶ ἀνανέωσιν ἀπεφάνθη συνοδικῶς· εἰς δὲ τὴν περὶ τούτων ἔνδειξιν καὶ διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγγιλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα καταστρωθὲν κὰν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ χρισ- τοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ ἐδόθη εἰς τὴν ῥηθεῖσαν Ἱερὰν μονὴν τοῦ μαχαριᾶ· † ἐν ἔτει σωτηρίῳ ἑπτακοσιοστῷ ἑννενηκοστῷ πέμ- πτω, κατὰ μῆνα φεβρουάριον, ἐπινεμήσεως ιγ'.⁷⁵

† Γεράσιμος ἐλέφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος κωνσταντινουπόλεως νέας ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Ὁ Καισαρείας Γρηγόριος. † Ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ.

† Ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος.	† Ὁ Κυζίκου Ἰωαννίκιος.
† Ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος	† Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας.
† Ὁ Δέρκων Μακάριος.	† Ὁ Προύσης Ἀνθιμος.
† Ὁ Σμύρνης Γρηγόριος.	† Ὁ Διδυμοτείχου Παΐσιος.
† Ὁ Ἀγκύρας Ἰωαννίκιος.	† Ὁ Μελενίκου Λεόντιος.
† Ὁ Μεσημβρίας Θεόκλητος.	† Ὁ Βάρνης Φιλόθεος.
† Ὁ Ξάνθης Ἀθανάσιος.	† Ὁ Μπόσνας Παΐσιος.
† Ὁ Νυσάβας Σεραφεῖμ ¹ .	

¹ Τὸ Σιγίλλιον τοῦτο ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τοῖς ἐγγράφοις Πατριαρχικῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Κ. Δελικάνη, Κπολις 1904, σ. 597-602.

Θ'.

(Κώδιξ Ἀρχιεπισκοπῆς Α', σ. 173-5)
ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΝΕΑΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Οἱ τῷ καθ' ἡμᾶς ἱερῷ καὶ ἀποστολικῷ θρόνῳ τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς τῆς νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κανονικῶς ὑποτελοῦντες πανιερώτατοι μητροπολῖται ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐντιμώτατοι κληρικοὶ τῆς εὐαγοῦς πόλεως Λευκοσίας, πανοσιώτατοι καθηγούμενοι, ὁσιώτατοι οἰκονόμοι καὶ ἐπιστάται τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, εὐγενέστατοι ἄρχοντες, χρησιμώτατοι προεστώτες καὶ γέροντες, καὶ ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα τῆς ἡμῶν μετριότητος χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασιν, εἰρήνη τε καὶ ἔλεος παρὰ θεοῦ κυρίου Παντοκράτορος, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή εὐλογία τε καὶ συγχώρησις. Θνήσκε ὑπὲρ πίστεως, καὶ μάχου ὑπὲρ πατρίδος εἰπὲν ἓνας τῶν ἐπτὰ τῆς Ἑλλάδος σοφῶν καθότι οἱ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγωνιζόμενοι, καὶ ὑπὸ θεοῦ στεφανοῦνται, καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐγκωμιάζονται τόσοι καὶ τόσοι μάρτυρες τῆς ἐκκλησίας, διατί ἔχυσαν τὸ αἷμά τους ὑπὲρ πίστεως, καὶ ὑπὸ θεοῦ ἐστεφανώθησαν, καὶ ἡ ἐκκλησία ἀκαταπαύστως τοὺς δοξολογεῖ ; ὑπὲρ πατρίδος πάλιν καὶ ὑπὲρ πατρίων ἐθῶν, ποῖοι καὶ ποῖοι δὲν ἐπολέμησαν ; οἱ πολυθρύλητοι ἐκείνοι μακκαβαῖοι ἐπὶ Ἀντιόχου τοῦ Ἑλλήνος διὰ νὰ μὴ παραδώσωσι τὰ πάτριά τους ἔθνη, καὶ νὰ μισοφαγῇσωσιν, ὡς ἀπηγορευμένον ἐν τῷ νόμῳ, ἐγιναν πυρίκαυστοι ἐπ' ἀνθρώκων πυρός, ὀπτηθέντες ἐν τηγάνοις καὶ λέβησιν· οἱ Ἑβραῖοι, διὰ νὰ περάσωσι τὴν ἔρημον, καὶ νὰ καταντήσωσιν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὅπου τοῖς ὑπεσχέθη ὁ θεός, ἐκράτησαν τόσους καὶ τόσους πολέμους μετὰ τῶν ἄλλοφύλων· οἱ Ἕλληνες μετὰ τῶν Τρωαδιτῶν, οἱ Πελοποννήσιοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τί λέγω τοὺς ἐξωτερικοὺς ; οἱ θεῖοι πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας μας, πόσους καὶ πόσους ἀγῶνας ἐδοκίμασαν ὑπὲρ πίστεως, διὰ νὰ ἐκριζώσωσι μέσα ἀπὸ τὸν καθαρὸν σῖτον τῆς Ὁρθοδοξίας, τῶν αἱρέσεων τὰ ζιζάνια ; ἀφίνω νὰ τὰ διηγοῦμαι ἐν πρὸς ἕν, μετὰ τὸ νὰ διαβάζετε τὰς ἱστορίας, καὶ ἡ

ἐκατοντάπτερος φήμη πανταχοῦ περιερχομένη, εἰς πάντων τὰ ὄντα ἐμβομβοῦσα διατρανοῖ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο, καὶ ὑπὸ θεοῦ ἐστεφανώθησαν, καὶ μέχρι τῆς σήμερον παρὰ πάντων ὑμνοῦνται, καὶ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Ἡμεῖς οἱ ἐν τῇ ὑπερτάτῃ ταύτῃ περιωπῇ τῆς ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ τῇ εὐαγγελικῇ λυχνίᾳ ἐλέφ' θεοῦ ἔφοροι κατασταθέντες, τῶν τε ἐκκλησιαστικῶν, καὶ πολιτικῶν, καὶ τῆς νοῆ τῆς τοῦ Χριστοῦ μάνδρας τῆς καθ' ἡμᾶς νήσου Κύπρου, φημί, τὰ λογικά ἐμπιστευθέντες πρόβατα, εἰς τὸ προμηθεύειν, καὶ προνοεῖσθαι πᾶσι τρόποις τὴν κατ' ἄμφω διόρθωσιν αὐτῶν, τοῖς ἔχουσιν ἐκεῖνων τῶν θείων ἀνδρῶν βαίνοντες, καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύοντες, καὶ τὸ τῶν πολλῶν συμφέρον ἀποστολικῶς διώκοντες, εἰς ἔννοιάν τινα ἐλθόντες, ὅτι δεῖ καὶ ἡμᾶς ἓνα τι σύστημα θεοσεβείας, καὶ ὑπὲρ πίστεως ἀγώνισμα τῇ πατρίδι καταλιπεῖν, καὶ ὠφελῆσαι κατ' ἄμφω τοὺς ὁμοπατρίους ἡμῶν, κατὰ τε τὰ ἠθικά καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά, καὶ ἐννοήσαντες, ὅτι ἡ ἡμετέρα πολιτεία τῆς καθ' ἡμᾶς νήσου Κύπρου πάσχει μέγαν αὐχμὸν παιδείας, καὶ ἔλλειψιν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ μόνον ὁπερ στολίζουσι τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, καὶ ὁποῦ ἀποκαταστήνουσι τὸν ἀνθρώπον ἄξιον τῷ ὄντι ἀνθρώπον, τούτου χάριν ζήλω θείῳ κινήθεντες καὶ φιλοτιμηθέντες, ἀπεφασίσαμεν, ἅμα τοῦ πνευματικοῦ σκάφους διαδεξάμενοι τὰ πηδάλια, ἐν πάσῃ τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν, νὰ συστήσωμεν μίαν Ἑλληνικὴν σχολὴν ἐπάνω εἰς τὴν πατρίδα, διὰ νὰ ὠφελήσωμεν καὶ ἡμεῖς ὁπωσοῦν τοὺς συμπατριώτας ἡμῶν· καθότι ἐνενοήσαμεν προσέτι, ὅτι τῆς ἀπαιδευσίας καὶ κακοηθείας τινῶν ὁμοπατρίων, ἀφ' ἧς πηγάζουσι τόσα καὶ τόσα δεινά, δὲν εἶναι ἄλλο τὸ αἷτιον, παρὰ ἡ στέρησις τῶν μουσῶν, μετὰ τὸ νὰ μὴν ἐστάθῃ τρόπος μέχρι τῆς αὐτῆς νὰ συστηθῇ καὶ εἰς τὴν ἐδικήν μας πατρίδα, καθὼς καὶ εἰς ἄλλας πολιτείας ἓνα κοινὸν σχολεῖον, διὰ νὰ διδάσκωνται οἱ παῖδες τῆς πολιτείας, τέλος πάντων, τὴν πάτριον πίστιν αὐτῶν, τὸ μόνον προτιμότερον καὶ ἀναγκαϊότερον, καὶ νὰ ἐκπαιδεύωνται ἐνταυτῷ, καὶ ἦθι χρηστά, ὁποῦ μετὰ τὸ μέσον τῆς μαθήσεως προβαίνοντες

εἰς τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν νὰ γίνωνται ἄνδρες θεοσεβεῖς, φρόνιμοι, πολιτικοί, χρηστοθήεις, δίκαιοι, φιλοπάτριδες, φιλέμποροι, ὁποῦ νὰ ἡμποροῦσι νὰ προσπορίζωνται τὰ συστατικά τῆς ζωῆς αὐτῶν μετὰ τρόπους δικαιοσύνης, καὶ ὅχι νὰ περιφέρονται τῇδε κάκεισε τὴν ἀλλῶς, ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀμνηχανίᾳ τὸ πλεῖστον διαίγοντες. Τούτου χάριν ἀποφασιστικῶς μετὰ ὅλην μας τὴν ἀδυναμίαν, καὶ μετὰ κάθε δύσκολον τρόπον, ἡγείραμεν ἐκ θεμελίων, καὶ εἰς κάλλος ὁπωσοῦν, τὴν ἤδη οἰκοδομηθεῖσαν νέαν σχολήν, τὴν ἔξωθεν καὶ πλησίον κειμένην τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐν τῷ κατὰ ἀνατολὰς εὐρισκομένῳ παξέ, τὸν ὁποῖον παξὲν εἶχε πρὸ χρόνων ἀφιερωμένον εἰς τὴν Ἱερὰν σταυροπήγιον, καὶ βασιλικὴν μονὴν τῆς κυρίας Μαχαιράδος ὁ συναδελφὸς ἡμῶν ἅγιος Κυρηναῖος κύρ Εὐγένιος.

Κατανοήσαντες ἡμεῖς λοιπὸν ὅτι διὰ τὴν σχολὴν ταύτην, ἄλλο μέρος ἀρμοδιώτερον ἀπὸ τὸν παξὲν αὐτὸν δὲν ἦτον, (ἀγκαλὰ καὶ ἀφιερωμένος ὡς εἵπομεν, τῇ ῥηθείᾳ Ἱερᾷ μονῇ.) ἀλλ' ἐννοήσαντες ἐν ταύτῳ ὅτι εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ δὲν ἐμεσολαβοῦσε καμμία ἱεροσυλία, μετὰ τὴν αἰτίαν ὁποῦ καὶ αὐτὴ ἡ σχολὴ οἰκοδομηθεῖσα ἔμελλεν ἀφιερῶσθαι τῷ θεῷ, ὡς δηλωθήσεται κατωτέρω, καὶ αὐθις τὸ ἀφιέρωμα ἔμενεν ἀφιέρωμα, τούτου ἕνεκα δὲν ἐυστάλημεν νὰ οἰκοδομήσωμεν αὐτὴν τὴν νέαν σχολὴν εἰς τὸν ῥηθέντα παξὲν, τῇ ἀδείᾳ ὅμως τοῦ τε καθηγουμένου, καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων τῆς ῥηθείας Ἱερᾶς καὶ σταυροπηγιακῆς μονῆς Μαχαιράδος· ὥστε οὕτως ἐντελλόμεθα καὶ διορίζομεν· ἐν ὧσιν μὲν ἡ σχολὴ αὐτὴ διασώζεται τοῦτο αὐτὸ σχολή, κατὰ τὴν ἀφιέρωσιν ἡμῶν, τὸ ἱερὸν μοναστήριον νὰ μὴ ἔχῃ νὰ πρετενδαίρῃ τι ὑπὲρ τοῦ τόπου τούτου· ἂν ὅμως μετὰ καιρὸν κανένας ληστρικῶς ἐφορμήσας, ἤθελεν ἀναιρέσῃ τὸ σύστημα τῆς σχολῆς ταύτης, τὸ ἱερὸν μοναστήριον αὐθις νὰ πρετενδαίρῃ τὸν ἴδιον τόπον, ὡς ἴδιον ἀφιέρωμα, μηδενὸς εἰς τοῦτο τὸ παράπαν ἐναντιουμένου· τοῦτο δὲ ἐποίησαμεν, καὶ τὸν ῥηθέντα παξὲν εἰς οἰκοδομὴν τῆς νέας σχολῆς ταύτης ἐξελεξάμεθα, ὅπως ἡ σχολὴ εὐρισκομένη κατὰ τὸ μέσον τῆς πολιτείας, δέχεται ὡς ἐκ περιφερείας εἰς τὸ κέντρον ἀπὸ ὅλην τὴν Λευκοσίαν εὐκολώτερα ὅλους τοὺς μαθητάς. Παρώτρυνε δὲ ἡμᾶς εἰς τοῦτο τὸ εὐσεβὲς καὶ θεάρεστον ἔργον, καὶ καὶ ὁ

ζήλος τῆς πατρίδος, ὡς ἔφημεν, καὶ τὸ ἀπαραίτητον ἡμῶν χρέος, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐξ ἀμάξης λαλούμεναι, κατὰ τῶν Κυπρίων ἡμῶν, ἀναρίθμητοι ἐκείναι κατηγορίαι, ὧν αὐτήκοοι πολλάκις ἐν πολλοῖς ἔγενόμεθα· καθότι εἰς ὅσους περιήλθομεν τόπους, καὶ ξένας ἐπαρχίας, ἄλλο δὲν ἠκούομεν, παρὰ μίαν ἀδιάκοπον ῥύμην κατηγοριῶν εἰς τοὺς Κυπρίους ἡμᾶς, ὅτι τὰ παραμικρότερα νησία, καὶ αἱ παραμικρότεραι πολιτεῖαι, ἔχουσι κοινὰ σχολεῖα συστημένα, καὶ μία περίφημος Κύπρος, ἓνα κοινὸν μουσεῖον, καὶ τῶν γραμματικῶν, δὲν εἶνε ἄξιοι νὰ συστήσωσι, διὰ νὰ σπουδάζωσι τὰ παιδία τῆς πολιτείας, καὶ νὰ ῥυθμίζωσι καὶ τὴν βάρβαρον γλῶσσάν τους· ἀλλὰ πηγαίνεις καὶ βλέπεις μίαν ἀμάθειαν εἰς ὅλους γενικῶς, καὶ εἰς Ἱερωμένους, καὶ εἰς λαϊκούς, καὶ κάποια ἦθη σχεδὸν ἀνυπόφορα· αὐτὰς λέγω τὰς κατηγορίας αὐτοῖς ὧσιν ἀκηκόοτες, καὶ ἔκτοτε τὸν ζῆλον τοῦτον ἐνδόμυχον τρέφοντες, ἤδη κυρίαρχαι κατασταθέντες, συνάρσει θεῖα ἐβάλομεν εἰς ἔργον τὸν ἀγαθὸν μας σκοπὸν, καὶ εἶδομεν σὺν θεῷ τὸ ποθούμενον· εἰς κάλλιστον πέρας πεπερασμένον. Ὅθεν, ἐπειδὴ γνώμη εὐσεβὴς ἐστὶ, κατὰ τὴν θεολόγον φωνήν, ἐκ θεοῦ τε ἄρχεσθαι καὶ εἰς θεὸν ἀναπαύεσθαι, ἦτοι πᾶν ἀγαθὸν κατόρθωμα τῷ θεῷ ἀναφέρειν, ἀλλ' οὐχὶ τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, τούτοις χάριν, δόξαν ἀποδιδόντες τῷ μόνῳ θεῷ, τῷ καὶ τὴν ἀρχὴν δόντι καὶ τὸ πέρας ἰδεῖν, πρῶτον μὲν ἀφιεροῦμεν αὐτὴν τὴν ἱερὰν σχολὴν τῇ πανσωστικῇ ἁγίᾳ Τριάδι, αὐτῷ τῷ τρισυποστάτῳ ἐνὶ καὶ μόνῳ θεῷ, καθότι εἰς δόξαν αὐτοῦ ἔκτισται, ἵνα περισκέπη καὶ διατηρῇ αὐτὴν ἀπὸ πάσης προσβολῆς ἐναντίας, διαβολικῆς τε καὶ ἀνθρωπίνης καὶ ἵνα δώσῃ αὐτῇ καλὴν αὔξησην καὶ στερέωσιν, καὶ καρποὺς ἀρετῆς τοῖς σπουδάζουσιν ἐν αὐτῇ νέοις, εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ εἰς μνημόσυνον τῷ ἡμετέρῳ γονέῳ. Εἴτα καὶ πρὸς ὑμᾶς τοὺς Πανιερωτάτους μητροπολίτας τοὺς ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὺς ἀδελφούς καὶ συλλειτουργοὺς τῆς ἡμῶν μετριότητος, συνιστῶμεν αὐτήν· μάλιστα τῷ μεθ' ἡμᾶς διαδεξιμένῳ τὸν ἡμέτερον θρόνον, ὅς τις ποτ' οὗτος ἐστί, καὶ πᾶσι τοῖς εὐτέπειτα διαδόχοις μητροπολίταις, παντὶ τε τῷ εὐαγεστάτῳ κλήρῳ, καὶ πᾶσιν ἀπλῶς τοῖς φίλοις συμπατριώταις, καὶ ἀδελφοῖς, εἰς τὸ διατηρεῖν καὶ ὑπερασπίζεσθαι τὴν Ἱερὰν σχολὴν ταύτην ὡς κόρην ὀφθαλ-

μοῦ, ὡς ἴδιον ἀφιέρωμα τῷ θεῷ, ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς διηνεκοῦς συστάσεως τῆς σχολῆς ταύτης, ἂν ἤθελε τὸ καλέσῃ ἡ χρεία καὶ μέχρις αἵματος. Ἄν ὅμως μετὰ τὴν ἐμὴν ἐκδημίαν τοῦ σώματος, ἤθελε φανῇ τινὰς τοσοῦτον ἀναιδὴς τε καὶ Ἱερόσυλος, ὥστε ὁποῦ εἰς οὐδὲν λογισάμενος τὴν ἡμετέραν ἀφιέρωσιν, νὰ ἀπλώσῃ χερί ληστρικὸν εἰς αὐτήν, καὶ ἀπὸ οἴκον θεοῦ νὰ ποιήσῃ οἶκον κοινὸν ἑαυτοῦ, εἴτε καὶ Ἀρχιεπισκοπὴν, εἴτε καὶ μητροπόλιν, ὁ τοιοῦτος οἷας τάξεως καὶ βαθμοῦ εἴη, πρῶτον μὲν ἐχέτω ἀντίδικον τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψυχῆς αὐτὴν τὴν ἀδιαίρετον καὶ ἁγίαν Τριάδα, καὶ ἔστω ἀφωρισμένος παρὰ πατρός, υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος· στένων καὶ τρέμων ὡς ἄλλος Κάϊν εἴη ἐπὶ τῆς γῆς· κληρονομία εἰ τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ, καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ μετὰ θάνατον εἴη ἄλυστος καὶ τυμπανιαῖος· ὁ σίδηρος καὶ αἱ πέτραι λυθίζονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς· σχισθεῖ ἡ γῆ καὶ καταπίοι αὐτὸν ὥσπερ τὸν Δαθὰν καὶ τὸν Ἀβειρών· ἐχέτω δὲ καὶ τὰς ἀράς τῶν ἐν ταῖς ἐπτά συνόδοις διαπρεψάντων θεοφόρων πατέρων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος θεῷ εὐαρεστησάντων· ἐπικατάρατος εἴη ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ προκρίπῃ οὐ μὴ ἴδοι εἰς τὸν αἰῶνα ἐν οἷς ἐργάζεται· ἡ δὲ κληρονομία αὐτοῦ εἴη τὸ ἄσβεστον πῦρ τῆς αἰωνίου γεέννης. Οἱ δὲ πᾶσι τρόποις τὴν ῥηθεῖσαν σχολὴν ὡς ἀφιερωμένην θεῷ δεφενδεύοντες καὶ ὑπερασπιζόμενοι, ἔστωσαν σιγχεχωρημένοι καὶ εὐλογημένοι, παρὰ πατρός, υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, τῆς μόνης ἀσυγχύτου καὶ ἀδιαιρέτου τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῇ οὐσίᾳ θεοῦ, παρ' οὗ καὶ ἀπολαυέτωσαν πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐφετῶν, ἀξινόμενοι καὶ πλατυνόμενοι τῇ κατ' ἅμφω εὐδαιμονίᾳ, ὡς ἐκθύμως αὐτοῖς ἐπευχόμεθα. αὐιβ: Ἱανουαρίῳ α.

Ἐξεδόθη κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν δωδέκατον σωτήριον ἔτος, ἐν μηνὶ Ἱανουαρίῳ, καὶ κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιοτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς, εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν.

✠ Ὁ Κύπρου Κυπριανὸς βεβαιοῖ καὶ ἀποφαίνεται.

Γ.

(Κώδις Ἀρχιεπισκοπῆς Α', σ. 177—8)

ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΝΕΑΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ἡ Μετριότης ἡμῶν, διὰ τοῦ παρόντος συνοδικοῦ γράμμα-
τος ἀποφαινομένη, δῆλον ποιεῖ τοῖς τε κανονικῶς τῷ καθ' ἡμᾶς
ιερω καὶ ἀποστολικῷ θρόνῳ τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς ὑπο-
τελοῦσι πανιερωτάτοις Μητροπολίταις, τοῖς ἐν ἀγίῳ Πνεύματι
ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς τῆς ἡμῶν Μετριότητος,
παντὶ τε τῷ εὐαγεστάτῳ κλήρῳ, καὶ πᾶσι τοῖς θεοσεβεστάτοις
ὀρθόδοξοις χριστιανοῖς [τῆς] καθ' ἡμᾶς νήσου Κύπρου, ὅτι ὁ
πρὸ χρόνων ἐνταῦθα χρηματίσας διεριμηνευτῆς τῆς νήσου κύριος
Χ' Γεωργάκις, μετὰ ἱκανὸν διάστημα τῆς ἐν τῇ ἐπιστασίᾳ ταύτῃ
διατριβῆς του, ἐπειδὴ, (κρίμασιν οἷς οἶδε μόνος ὁ Κύριος), ἔκα-
ρατομήθη περὶ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν ἔννατον σωτήριον ἔ-
τος ἐν τῇ βασιλευούσῃ, τὴν δὲ περιουσίαν αὐτοῦ, κινητὴν τε καὶ
ἀκίνητον ἅπασαν, ἔκαμε ζᾶπτι τὸ ὑψηλὸν δεβλέτι· τούτου χάριν
ἀπεστάλησαν ἐν Κύπρῳ δύο βασιλικοὶ μουπασίρηδες, εἰς Χο-
τζακιὰν ἐφένδης καὶ εἰς κιaticῆς ἀπὸ τὸ καλέμι τοῦ πᾶς-μουχα-
σεπέ, διὰ νὰ καταγράψωσιν ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ καρατο-
μηθέντος, καί, χρηματολογήσαντες τὰ τῆς περιουσίας, ἀποστεί-
λωσιν εἰς αὐτὰ τὰ βασίλεια. Ἐλθόντων δὲ τῶν βασιλικῶν μου-
πασιρέων καὶ ἀρξαμένων τῆς καταγραφῆς, καὶ πωλούντων καὶ
χρηματολογούντων τὰ ἐκ τῶν πωλουμένων, ἰδοὺ ἐφθασεν ἕτερος
βασιλικὸς ὀρισμός, διακελεύων τοὺς διαληφθέντας μουπασίρηδες,
ἵνα ἀφήσωσι διόλου ἀνεπήρέαστα τὰ τοῦ μακαρίτου πράγματα,
καθ' ὅτι ὁ βασιλεὺς, ποιήσας ἔλεος εἰς τὰ ὀρφανὰ τοῦ μακαρί-
του, ἐχάρισεν αὐτοῖς ἅπασαν τὴν περιουσίαν τοῦ πατρὸς αὐτῶν
δι' ὑψηλοῦ προσκυνητοῦ βασιλικοῦ ὀρισμοῦ· νὰ πληρώσωσιν ὁ-
μῶς εἰς τὸ βασιλικὸν θησαυροφυλάκιον τριακόσια πενήκοντα
μόνον πουνγγιά, ἥτοι γρόσια χιλιάδας ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε
πιτιμέ, ἅτινα ἐδόθησαν νὰ πληρωθῶσιν εἰς τρία ταξίτια· ὃν
ὀρισμόν, δι' ἀρζουχαλίων, εἰς αὐτὸν τὸν ἀνακτα δοθέντων, κα-
τῶρθωσαν ἢ τε σύζυγος καὶ τὰ ὀρφανὰ τοῦ μακαρίτου, ἐν βασι-

λευνύσῃ ὄντες καὶ διατρίβοντες· καὶ τὸ μὲν δεβλέτι ἐποίησαν
τὴν ρηθεῖσαν χάριν εἰς τὰ ὀρφανὰ· ἀπητοῦντο ὅμως ἐπι-
μόνως τὰ 350 πουνγγιά νὰ πληρωθῶσι· διὸ καὶ στέλλεται παρ-
αὐτίκα ἕτερος μουπασίρης μετὰ τε τοῦ κυρ Μιχαλάκι υἱοῦ
τοῦ μακαρίτου, καὶ τοῦ γραμματικοῦ αὐτοῦ κυρ Σολομών, φέ-
ροντες καὶ προσκυνητὸν ὀρισμόν, ἵνα ἀπολάβωσι τοὺς λογα-
ριασμοὺς παρὰ τῶν ἀποσταλέντων δύο πρώτων μουπασιρέων
τῆς ὁσῆς πωληθείσης περιουσίας τοῦ μακαρίτου, καὶ αὐτοὶ μὲν
νὰ οἰκιοποιηθῶσι τὰ πράγματά των, μόνην δὲ τὴν εἰρημένην
ποσότητα τῶν 350 πουνγγίων νὰ πληρώσωσι· με ὅσα λοιπὸν οἱ
πρῶτοι βασιλικοὶ μουπασιρέοι φθάσαντες ἐσυνάθροισαν, ἐξ ὧν
ἐπώλησαν, καὶ με ἄλλα πολλὰ ἐκ δανείων, μόλις ἐκεφαλαιώθη τὰ
τοῦ πρώτου ταξίτιου, καὶ ἀπεστάλησαν εἰς τὸ βασιλικὸν Χαζινέ·
εἰς πληρωμὴν ὅμως τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ τρίτου ταξίτιου, ἐπειδὴ
οὐκ εἶχον πόθεν ἀπαντῆσαι. ἢ τε σύζυγος καὶ τὰ ὀρφανὰ τοῦ
μακαρίτου, ἐν βασιλευούσῃ ὄντες, καὶ ὑπὸ τοῦ δεβλετίου στενο-
χωρούμενοι καὶ καθ' ἑκάστην παραβιάζόμενοι, καὶ ἡ προθεσμία
ἐφθασε, καὶ ἡ τῆς βασιλείας ἀπόφασις ὑπερίσχυε, καὶ ἀποτόμως
εἰσεπράττετο καὶ τούτων ἡ καταβολή, διὰ τοῦτο ἀποστέλλεται
εἰς Κύπρον καὶ τρίτος μουπασίρης, ὅπως, εἴτε ἐκ τῶν καταλει-
φθέντων ἀκινήτων ὑποστατικῶν, εἴτε ἐξ ὧν εἶχε λαμβάνειν ὁ μα-
καρίτης ἀπὸ μέρη, ἀπογεμίση καὶ τὰ ἐναπολειφθέντα δύο ταξί-
τια, καὶ ἀποστείλῃ εἰς βασιλεύουσαν. Οἱ τοῦ μακαρίτου λοιπὸν
κληρονόμοι, ἀφοῦ ἐπώλησαν κτήματα τῶν ἀξιολογωτέρων ὑπο-
στατικῶν, καὶ μὴ δυνάμενοι μήτε με αὐτὰ μήτε διὰ μετρητῶν
ἀπαντῆσαι τὴν ἀνακεφαλαιώσιν τοῦ πρὸς τὸ δεβλέτι χρέους των,
ἀναγκασθέντες καὶ πανταχόθεν στενοχωρηθέντες, ἔδωσαν εἰς τὸν
βασιλικὸν Χαζινέ καὶ ἱκανὰς ὁμολογίας ὀφειλετῶν, αἱ ὁποῖαι ὁ-
μολογίαι, δι' ὑψηλοῦ προσκυνητοῦ ὀρισμοῦ ἐδόθησαν τῷ βασι-
λικῷ μουπασίρῃ, ὥστε νὰ γίνωσι ταχσίλι. Τοὺς ὁποίους ὀφειλέ-
τας ὁ μουπασίρης, ἅμα ὁποῦ ἦλθεν εἰς Κύπρον, μεταπέμψας, ἅ-
παντας ἐξῆρξεν εἰς εἰρκτὴν, μυρίοις κολαστηρίοις ἐτάζων, ὥστε
νὰ κάμῃ ταχσίλι παρ' αὐτῶν ὅσα δι' ὁμολογιῶν τῷ μακαρίτῃ ἔ-
καστος ὀφείλεν· μεταξὺ δὲ τῶν τοιούτων ὀφειλετῶν, εἰς ἣν καὶ
ὁ αὐτάδελφος τῆς συζύγου τοῦ μακαρίτου κυρ Δημήτριος ὁ Παν-
λίδης, οὗτινος τὸ πρὸς τὸν μακαρίτην χρέος ἦν καὶ πολὺ περισ-

σότερον τῶν ἄλλων ὀφειλετῶν. Αὐτὸς λοιπὸν κείμενος εἰς τὴν εἰρκτὴν καὶ παραβιαζόμενος ὑπὸ τοῦ μοπασίρη, καὶ στενοχωρούμενος, ἔστειλε πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῆς φυλακῆς ὅλους τοὺς οἰκείους αὐτῷ καὶ φίλους, ἐκλιπαρῶν ἡμᾶς θερμῶς, ἵνα μεσιτεύσωμεν εἰς τὸν μουπασίρη, ὅπως ἐκβάλῃ αὐτὸν τῆς εἰρκτῆς, διὰ νὰ φροντίσῃ τὴν διόρθωσιν τοῦ χρέους του· διότι τί διόρθωσις ἡμποροῖσε νὰ γίνῃ, ἐκείνου κατακλείστου ὄντος εἰς φυλακὴν; ὁ καὶ ἐγένετο· καὶ ἡμεῖς, μεσιτεύσαντες, ἐξάγομεν τῆς εἰρκτῆς ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, ἵνα φροντίσῃ δηλονότι περὶ τοῦ χρέους του· ἐξελθὼν δὲ καὶ συλλογισόμενος τὸ πρακτέον καὶ στοχασάμενος ὅτι διὰ μετρητῶν ἦν ἀδύνατον νὰ ἀπαντήσῃ τὴν χρεωστομένην ποσότητα, ἀλλ' οὔτε ἐκ δανείων, ἀπεφάσισε νὰ πωλήσῃ ἰδιά του ὑποστατικά, δύο ἀπὸ τὰ ἰδικά του τσιφλίκια· διὸ καὶ κιά νυκτὶ ἰδοὺ ἡ εὐγενεία του καὶ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ Τζικκίνης ὁ Κυριάκου, καὶ ἐκ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ καὶ φίλων ἱκανοὶ τῶν σημαντικῶν Λευκοσιατῶν παραγίγνονται πρὸς ἡμᾶς καὶ μετὰ θερμῶν δακρύων ἤρξαντο ἐκλιπαρεῖν ἡμᾶς καὶ μετ' ἐπιμόνου δεήσεως ἡμῶν δεῖσθαι ὅπως διορθώσωμεν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην· ἡμεῖς δὲ «ἀλλὰ πῶς, ἔφημεν, ἀνάγγυροι διατελοῦντες;» Τελὸς ἐπρότεινε ἡμῖν, ἵνα ἀπεμπολήσῃ πρὸς ἡμᾶς τὰ εἰρημένα δύο τσιφλίκια, τὸ μὲν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κυθρέας εὐρισκόμενον καὶ καλούμενον «τῆς Τύμβου», τὸ δὲ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Λεμεσοῦ καὶ καλούμενον «Φασοῦρι». Ἡμεῖς δέ, ἀναλογισάμενοι ἄπορον καὶ ἀμήχανον τὴν καταβολὴν τῆς τιμῆς τῶν εἰρημένων δύο τσιφλικίων, ἀπεσεισάμεθα διὰ μιᾶς μίαν τοιαύτην πρότασιν, ἣτις ἔμελλε νὰ ἐμβάλῃ ἡμᾶς εἰς ἔργα καὶ ἀγῶνας· αὐτοὶ δὲ μᾶλλον ἐπέκειντο ποτινῶντες, δυσωπαῦντες, ἐκλιπαροῦντες, ἵνα ἡμεῖς ἀγοράσωμεν αὐτά, προτείνοντες καὶ ἀντικρὺς ἐναντιοπροβληματοῦντες, ὅτι, ἂν ἡμεῖς ἀποφύγωμεν τὴν ἀγορὰν τούτων τῶν ὑποστατικῶν, εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ τὰ πωλήσουν εἰς ἑτερογενεῖς, οἵτινες νὰ τὰ ἀγοράσωσι παρὰ τιμὴν, καὶ τὸ κρίμα τῆς ζημίας αὐτῶν νὰ κρέμαται εἰς τὸν τράχηλόν μας. Καὶ ἄλλα μυρία δυσωπητικά δικαιολογήματα· τέως, ἰδόντες ἡμεῖς τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης αὐτῶν, κράξαντες ἀμέσως τὸν εἰρημένον κύρ Παυλίδην Δημήτριον, εἶπομεν αὐτῷ: «ἀπεφάσισας λοιπὸν, νὰ πωλήσῃς τὰ δύο σου τσιφλίκια; δὲν δύνασαι ἄλλως νὰ ἀπαντήσῃς τὸ

χρέος σου;». «Οὐδεμιᾷ μηχανῇ», ἀπεκρίθη· ἡμεῖς αὖθις: «πρόσεχε ὅμως καλὰ, μήποτε μεταμεληθῇς ἐπ' ἐσχάτων, καθότι, ἀφοῦ πωληθῶσιν, εἶνε καλὰ πωλημένα καὶ καλὰ ἡγορασμένα· ὁ δὲ «μεθ' ὅλης», εἶπε, «τῆς εὐχαριστήσεώς μου καὶ θελήσεως ἀπεμπολῶ τῇ μακαριότητί σας αὐτὰ τὰ δύο τσιφλίκια»· ἡμεῖς εἶπομεν αὐτῷ: «πόσα θέλεις ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῶν δύο αὐτῶν;»· ἀπεκρίθη· «δεκαεὶς χιλιάδας γρόσια»· «ἡμεῖς ἐδέχθημεν αὐτά», ἀντέφημεν, «διὰ δεκαεὶς χιλιάδας γρόσια»· οὕτω λοιπὸν ἐσηκώθημεν καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ βασιλικοῦ μοπασίρη καὶ ἐδέχθημεν ἐπάνω εἰς τὸ χρέος τοῦ ῥηθέντος κύρ Δημητρίου Παυλίδην γρόσια χιλιάδας δεκαεὶς· ἐλθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὸ κονάκι μας, ἰδοὺ ἡ εὐγενεία του παρουσιάζεται αὐθις ἔμπροσθέν μας μετὰ τῶν διαληφθέντων συγγενῶν του, καὶ πρῶτος πρῶτος ὁ πενθερὸς αὐτοῦ σιὸρ Τζικκίνης, ὥσπερ τρόπον τινὰ μεσίτης, ποτινῶμενοι καὶ θερμῶς δεόμενοι ἡμῶν, ὅπως ἀφαιρέσωμεν ἐκ τῆς συμφωνίας τὸ κατὰ τὴν Λεμεσοῦ τσιφλίκι καὶ ἀφήσωμεν αὐτὸ τῷ κύρ Δημητρίῳ, πρὸς μικρὰν κυβερνήσιν του, μόνον δὲ τὸ κατὰ τὴν Κυθρέαν νὰ παραδώσῃ ἡμῖν διὰ σενετιῶν καὶ μαρτύρων, διὰ τῆς αὐτῆς τιμῆς, ἥτοι διὰ γροσίων δεκαεὶς χιλιάδων. Ἡμεῖς, ἰδόντες ἐνταυτῷ ἕνα τοιοῦτο παρατράπημα καὶ μίαν τοιαύτην παραχορδὴν, ἐσυγχίσθημεν οὐ τὰ τυχόντα, ἀδημονήσαντες ἐν λόγῳ, ὅτι εὐθὺς εἶπε, καὶ ἀντεῖπε, καὶ τῇ ἰδίᾳ ἀποφάσει δὲν ἔμεινε, καὶ εὐλογοφανεῖ προφάσει ἔπρεπε νὰ παραιτηθῶμεν· ἀλλ' αὐτός τε, οἷ τε ἴδιοι αὐτοῦ συγγενεῖς ἐμμένοντες πολλαῖς δεήσεσι καὶ θερμῶς ἐκλιπαροῦντες, ἐπειθον ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ δεχθῶμεν μόνον αὐτὸ τὸ κατὰ τὴν Κυθρέαν «τῆς Τύμβου» τσιφλίκι διὰ γρόσια δεκαεὶς χιλιάδας. Ἡμεῖς λοιπὸν, λογισάμενοι ὅτι, εἰς ἡμᾶς μὲν ἀναντιρῶντῳ λόγῳ ἐγένετο ζημία, εἰς δὲ τὸν πωλοῦντα κύρ Παυλίδην Δημήτριον, ὄφελος, καὶ στοχασάμενοι προσέτι, ὅτι τὸ καλὸν οὐκ ἔστιν ὅτε οὐ καλόν, κατὰ τὸν εἰπόντα, ἐπειδὴ φθάσαντες ὑπεσχέθημεν αὐτοῖς τὴν τοιαύτην προστασίαν, καίτοι οὐσαν ὑπὲρ τὴν δύναμίν μας, ἐπείσθημεν, δεξάμενοι τὸ τσιφλίκι «τῆς Τύμβου» διὰ γρόσια χιλιάδας δεκαεὶς· ὁ καὶ ἐπώλησεν εἰς ἡμᾶς, καὶ ἐλάβομεν παρὰ τοῦ ῥηθέντος Δημητρίου Παυλίδου τὰ τῆς πωλήσεως ἐμμάρτυρα ἀποδεικτικά, τούρκικα καὶ ῥωμαϊκά. Ὅθεν οἱ νόμοι

σότερον τῶν ἄλλων ὀφειλετῶν. Αὐτὸς λοιπὸν κείμενος εἰς τὴν εἰρκτὴν καὶ παραβιάζομενος ὑπὸ τοῦ μοπασίρη, καὶ στενοχωρούμενος, ἔστειλε πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῆς φυλακῆς ὅλους τοὺς οἰκείους αὐτῷ καὶ φίλους, ἐκλιπαρῶν ἡμᾶς θερμῶς, ἵνα μεσιτεύσωμεν εἰς τὸν μοπασίρη, ὅπως ἐκβάλῃ αὐτὸν τῆς εἰρκτῆς, διὰ νὰ φροντίσῃ τὴν διόρθωσιν τοῦ χρέους του· διότι τί διόρθωσις ἡμποροῦσε νὰ γίνῃ, ἐκείνου κατακλείστου ὄντος εἰς φυλακὴν; ὃ καὶ ἐγένετο· καὶ ἡμεῖς, μεσιτεύσαντες, ἐξάγομεν τῆς εἰρκτῆς ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, ἵνα φροντίσῃ δηλονότι περὶ τοῦ χρέους του· ἐξελθὼν δὲ καὶ συλλογιζόμενος τὸ πρακτέον καὶ στοχασάμενος ὅτι διὰ μετρητῶν ἦν ἀδύνατον νὰ ἀπαντήσῃ τὴν χρεωστονύμενην ποσότητα, ἀλλ' οὕτε ἐκ δανείων, ἀπεφάσισε νὰ πωλήσῃ ἰδίᾳ του ὑποστατικά, δύο ἀπὸ τὰ ἰδικά του τσιφλίκια· διὸ καὶ μιᾷ νυκτὶ ἰδοὺ ἡ εὐγενεία του καὶ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ Τζικκίνης ὁ Κυριάκου, καὶ ἐκ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ καὶ φίλων ἱκανοὶ τῶν σημαντικῶν Λευκοσιαιτῶν παραγίγνονται πρὸς ἡμᾶς καὶ μετὰ θερμῶν δακρύων ἠρξάντο ἐκλιπαρεῖν ἡμᾶς καὶ μετ' ἐπιμόνου δεήσεως ἡμῶν δεῖσθαι ὅπως διορθώσωμεν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην· ἡμεῖς δὲ «ἀλλὰ πῶς, ἔφημεν, ἀνδράγυροι διατελοῦντες;» Τελος ἐπρότεινεν ἡμῖν, ἵνα ἀπεμπολήσῃ πρὸς ἡμᾶς τὰ εἰρημένα δύο τσιφλίκια, τὸ μὲν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κυθρέας εὐρισκόμενον καὶ καλούμενον «τῆς Τύμβου», τὸ δὲ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Λεμεσοῦ καὶ καλούμενον «Φασοῦρι». Ἡμεῖς δέ, ἀναλογισάμενοι ἄπορον καὶ ἀμήχανον τὴν καταβολὴν τῆς τιμῆς τῶν εἰρημένων δύο τσιφλικίων, ἀπεσεισάμεθα διὰ μιᾶς μίαν τοιαύτην πρότασιν, ἣτις ἔμελλε νὰ ἐμβάλῃ ἡμᾶς εἰς ἔργα καὶ ἀγῶνας· αὐτοὶ δὲ μᾶλλον ἐπέκειντο ποτινῶντες, δυσωπαῦντες, ἐκλιπαροῦντες, ἵνα ἡμεῖς ἀγοράσωμεν αὐτά, προτείνοντες καὶ ἀντικρὺς ἐναντιοπροβληματοῦντες, ὅτι, ἂν ἡμεῖς ἀποφύγωμεν τὴν ἀγορὰν τούτων τῶν ὑποστατικῶν, εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ τὰ πωλήσουν εἰς ἑτερογενεῖς, οἵτινες νὰ τὰ ἀγοράσωσι παρὰ τιμὴν, καὶ τὸ κρῖμα τῆς ζημίας αὐτῶν νὰ κρέμαται εἰς τὸν τράχηλόν μας. Καὶ ἄλλα μυρία δυσωπητικὰ δικαιολογήματα· τέως, ἰδόντες ἡμεῖς τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης αὐτῶν, κράξαντες ἀμέσως τὸν εἰρημένον κὺρ Παυλίδην Δημήτριον, εἵπομεν αὐτῷ: «ἀπεφάσισας λοιπὸν, νὰ πωλήσῃς τὰ δύο σου τσιφλίκια; δὲν δύνασαι ἄλλως νὰ ἀπαντήσῃς τὸ

χρέος σου;». «Οὐδεμιᾷ μηχανῇ», ἀπεκρίθη· ἡμεῖς αὖθις: «πρόσεχε ὅμως καλὰ, μήποτε μεταμεληθῇς ἐπ' ἐσχάτιον, καθότι, ἀφοῦ πωληθῶσιν, εἶνε καλὰ πωλημένα καὶ καλὰ ἡγορασμένα· ὃ δὲ «μεθ' ὅλης», εἶπε, «τῆς εὐχαριστήσεώς μου καὶ θελήσεως ἀπεμπολῶ τῇ μακαριότητί σας αὐτὰ τὰ δύο τσιφλίκια»· ἡμεῖς εἵπομεν αὐτῷ: «πόσα θέλεις ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῶν δύο αὐτῶν;» ἀπεκρίθη· «δεκαεὶς χιλιάδας γρόσια»· «ἡμεῖς ἐδέχθημεν αὐτά», ἀντέφημεν, «διὰ δεκαεὶς χιλιάδας γρόσια»· οὕτω λοιπὸν ἐσηκώθημεν καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ βασιλικοῦ μοπασίρη καὶ ἐδέχθημεν ἐπάνω εἰς τὸ χρέος τοῦ ῥηθέντος κὺρ Δημητρίου Παυλίδην γρόσια χιλιάδας δεκαεὶς· ἐλθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὸ κονάκι μας, ἰδοὺ ἡ εὐγενεία του παρουσιάζεται αὖθις ἔμπροσθέν μας μετὰ τῶν διαληφθέντων συγγενῶν του, καὶ πρῶτος πρῶτος ὁ πενθερὸς αὐτοῦ σιὸρ Τζικκίνης, ὥσπερ τρόπον τινὰ μεσίτης, ποτινῶμενοι καὶ θερμῶς δεόμενοι ἡμῶν, ὅπως ἀφαιρέσωμεν ἐκ τῆς συμφωνίας τὸ κατὰ τὴν Λεμεσὸν τσιφλίκι καὶ ἀφήσωμεν αὐτὸ τῷ κὺρ Δημητρίῳ, πρὸς μικρὰν κυβέρνησίν του, μόνον δὲ τὸ κατὰ τὴν Κυθρέαν νὰ παραδώσῃ ἡμῖν διὰ σενετιῶν καὶ μαρτύρων, διὰ τῆς αὐτῆς τιμῆς, ἥτοι διὰ γροσίων δεκαεὶς χιλιάδων. Ἡμεῖς, ἰδόντες ἐνταυτῷ ἓνα τοιοῦτο παρατράπημα καὶ μίαν τοιαύτην παραχορδὴν, ἐσυγχίσθημεν οὐ τὰ τυχόντα, ἀδημονήσαντες ἐν λόγῳ, ὅτι εὐθύς εἶπε, καὶ ἀντεῖπε, καὶ τῇ ἰδίᾳ ἀποφάσει δὲν ἔμεινε, καὶ εὐλογοφανεῖ προφάσει ἔπρεπε νὰ παραιτηθῶμεν· ἀλλ' αὐτός τε, οἱ τε ἴδιοι αὐτοῦ συγγενεῖς ἐμμένοντες πολλαῖς δεήσεσι καὶ θερμῶς ἐκλιπαροῦντες, ἐπειθον ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ δεχθῶμεν μόνον αὐτὸ τὸ κατὰ τὴν Κυθρέαν «τῆς Τύμβου» τσιφλίκι διὰ γρόσια δεκαεὶς χιλιάδας. Ἡμεῖς λοιπὸν, λογισάμενοι ὅτι, εἰς ἡμᾶς μὲν ἀναντιρρήτῳ λόγῳ ἐγένετο ζημία, εἰς δὲ τὸν πωλοῦντα κὺρ Παυλίδην Δημήτριον, ὄφελος, καὶ στοχασάμενοι προσέτι, ὅτι τὸ καλὸν οὐκ ἔστιν ὅτε οὐ καλόν, κατὰ τὸν εἰπόντα, ἐπειδὴ φθάσαντες ὑπεσχέθημεν αὐτοῖς τὴν τοιαύτην προστασίαν, καίτοι οὐσαν ὑπὲρ τὴν δύναμίν μας, ἐπείσθημεν, δεξάμενοι τὸ τσιφλίκι «τῆς Τύμβου» διὰ γρόσια χιλιάδας δεκαεὶς· ὃ καὶ ἐπώλησεν εἰς ἡμᾶς, καὶ ἐλάβομεν παρὰ τοῦ ῥηθέντος Δημητρίου Παυλίδου τὰ τῆς πωλήσεως ἐμμάρτυρα ἀποδεικτικά, τούρκικα καὶ ῥωμαϊκά. Ὅθεν οἱ νόμοι

τῶν ἐθνικῶν, ἐπειδὴ ἀποτόμως διορίζουσιν, ἀνθρώπου τινὸς ἀποθανόντος καὶ τέκνα μὴ καταλιπόντος, τὰ εὐρισκόμενα αὐτῷ χωράφια νὰ κυριεύωνται ὑπὸ τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, τούτου χάριν ἐπενοήσαμεν τὴν οἰκονομίαν ταύτην, καὶ ἐγένετο ἡ πώλησις καὶ ἡ παράδοσις τοῦ τσιφτικιοῦ τούτου παρὰ τοῦ πωλητοῦ κὺρ Δημητρίου, εἰς τοὺς εὐγενεστάτους κὺρ Χ' Γιαννάκην Λιπέρτην, κὺρ Χ' Νικόλαον Ζωγράφου, καὶ κὺρ Χ' Λογὴν Ἀντζουλου, ὡς ἔχοντας τέκνα· καὶ οὕτω κατεβάλομεν τὰ ἀργύρια ἡμεῖς, καὶ ἀπεκατέστη κτῆμα μὲν ἡμέτερον ἀληθῶς, ἀναδεκτὸν δὲ οἰκονομικῶς τῶν διαληφθέντων τριῶν ὑποκειμένων· αὐτὸ δὲ τὸ τσιφτικίον ἐκ πόσων χωραφίων συνίσταται καὶ πόσων περιβολίων, πόσα καὶ ὅποια εἶδη ζώων ἔχει, τί καὶ τί περιέχει, τὰ πάντα λεπτομερῶς εὐρίσκονται σημειωμένα ἐν τοῖς δυοῖ διαληφθεῖσι τῆς πώλησεως ἀποδεικτικοῖς, ὡς ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς φαίνονται κατεστρωμένα. Ἡμεῖς δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς βαλβίδος τοῦ βίου, ἀνθ' ὧν τὴν μετάνοιαν ἡμῶν καὶ εἶχομεν καὶ ἔχομεν καὶ φυλάξομεν ἄχρι βίου τεματίων εἰς τὸ ἱερὸν καὶ τρισάγιον μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τὸ ἐπικλημένον «τοῦ Μαχαιρᾶ», ἡ δὲ φορὰ τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ ἔπλεξεν ἡμᾶς εἰς τὴν τύρβην τοῦ κόσμου, τὴν διοίκησιν δηλαδὴ τῶν πολιτικῶν, ἐν οἷς συμφυρόμενοι, ἀνάρπαστοι αἵφνης γεγονότες, εἰ καὶ ἀνάξιοι, προεβιβάσθημεν εἰς τὸν ἀγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν θρόνον τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, καὶ διὰ τοῦτο συνέβη ἡμᾶς, σωματικῶς μὲν ἀπομικρυνθῆναι τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, πνευματικῶς δέ, ὡς ἄνωθεν εἶπομεν, οὐδαμῶς, τούτου χάριν, ὡς χρέος ἔχοντες ἀπαραίτητον εἰς ἐκείνην τὴν ἱεράν καὶ σταυροπήγιον καὶ βασιλικὴν μονὴν καθὼ πνευματικῶς ἐγεννήθημεν καὶ ἀνετράφημεν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς, ἐκρίναμεν δίκαιον, εὐλογοφάνες καὶ θεάρεστον, μετὰ προαιρέσεως αὐθορμήτου νὰ ἀφιερῶσω αὐτὸ τὸ νεόκτιστον τσιφτικίον «τῆς Τύμβου» εἰς τὸ ῥηθὲν ἱερὸν καὶ σεβάσιμον μοναστήριον «τοῦ Μαχαιρᾶ», εἰς ψυχικὴν μὲν σωτηρίαν ἡμῶν, καὶ εἰς μνημόσυνον τῶν ἡμετέρων γονέων, εἰς ἀρωγὴν δὲ καὶ βοήθειαν τῶν πρὸς τὸ ζῆν τῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἱερᾷ μονῇ ἀσκουμένων πατέρων.

Προσέτι εἰς τὸ ῥηθὲν «τῆς Τύμβου» τσιφτικίον, ἐπειδὴ ἐπροσθέσαμεν καὶ ἕτερα νέα χωράφια, ἕως πεντακοσίας σκάλας, καὶ μίαν νέαν αὐγολιὰν τῶν αὐτῶν χωραφίων, τὰ ὅποια χωράφια, χαλίτικα ὄντα, ἠγοράσαμεν ἀπὸ τὸν σπαχὴν Χ' Μουσταφάγαν, ἅτινα εὐρίσκονται εἰς τὸ χῶμα τοῦ ἀντικρυς τῆς Τύμβου Πρασταίου, τὰ ὅποια καὶ αὐτὰ οἰκονομικῶς ἐκάμαμεν φεραεῖ εἰς τὸν Χ' Λοῦζον Χ' Κωνσταντίνου, Λευκοσιάτην, καθὰ ἀπαιτεῖ ὁ νόμος τῶν Τουρκῶν, τούτου χάριν καὶ αὐτὰ τὰ χωράφια μετὰ τῆς αὐγολιᾶς αὐτῶν, ἐνοῦντες τῷ ῥηθέντι «τῆς Τύμβου» τσιφτικίῳ, προσαφιερῶμεν αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ μονῇ «τῆς κυρίας Μαχαιράδος». Ἀφοῦ δὲ τὸ ῥηθὲν τσιφτικίον ἠγοράσαμεν, ἐξωδεύσαμεν ἐξ ἰδίων μας οὐκ ὀλίγα· δηλαδὴ ἕως οὗ νὰ καθαρίσωμεν τὸ νερόν του, νὰ τὸ ἀνακαινίσωμεν καθ' ὅλα, καὶ νὰ φέρωμεν εἰς τὸν πρέποντα καλλωπισμόν, ποιήσαντες ἐν αὐτῷ ὅσα χρειώδη. Ὡστε, μὴ δυνηθέντες ἐξ ἰδίων μας νὰ καταβάλωμεν καὶ ὅλην τὴν ποσότητα τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ, τὰς δεκαεὺς χιλιάδας, ἐπωλήσαμεν τῆς αὐτῆς μονῆς μερικὰ παλαιὰ κτήματα, καὶ οἶον εἰπεῖν ἀνωφελῆ, ὡς σποράδην εὐρισκόμενα τῇδε κἀκεῖσε, εἰς Χρυσοχοῦν, λέγω, εἰς Οὐρῶν, Ὀδοῦν, Φαρμακᾶν, ἅτινα ἦσαν παξέδες, ἐλαιῶνες, ἀμπελῶνες, χωράφια· καὶ λαβόντες ἐξ αὐτῶν μέρος, ἀπεσώσαμεν τὰς δεκαεὺς χιλιάδας καὶ κατεβάλομεν ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ ῥηθέντος τσιφτικίου. Τῆς ὑποθέσεως ταύτης λοιπὸν οὕτω διατρεξάσης, ὡς λεπτομερῶς ἐξιστορήσαμεν, ἵνα μὴ λογίζωνται οἱ μεταγενέστεροι ἡμῶν, ἡμέτερον τὸ ῥηθὲν τοῦτο τσιφτικίον, ἀποφαινόμενοι ὁμολογοῦμεν καὶ διαμαρτυρόμεθα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὅτι αὐτὸ τὸ τσιφτικίον «τῆς Τύμβου», ὡς εὐρίσκεται ὁλόκληρον, καὶ μετὰ καὶ τῆς ῥηθείσης προσθήκης τῶν τε χωραφίων καὶ τῆς αὐγολιᾶς, ὑπάρχει ἵλιον κτῆμα εἰς τὸ ἐξῆς καὶ ἀφιέρωμα τῆς ἱερᾶς τε καὶ σεβασμίας καὶ βασιλικῆς μονῆς «Μαχαιράδος»· καὶ μηδεὶς ἐχέτω ἐξουσίαν, ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου νὰ προσεγγίσῃ εἰς αὐτό, ὡς εἰς ἱερὸν περίβολον, οὐδὲ ἄκρω, ὅφρασι, λιχανῶ. Ἄν δέ τις, μετὰ θάνατον ἡμῶν, εἴτε Ἀρχιεπίσκοπος εἴτε κληρικὸς, εἴτε λαϊκὸς ἢ ὁποίας δὴ ποτε τάξεως καὶ βαθμοῦ εἴη, ἢ καὶ αὐτὸς ὁ πωλητής, εἴτε ἐπὶ προφάσει συγγενείας εἴτε τρόπῳ δυναστικῷ, ἀπλώσῃ ἱερόσυλον χεῖρα καὶ τολ-

μήση κυριεύσει αὐτοῦ τοῦ μοναστηριακοῦ κτήματος, ἥ καὶ μικρόν τι μέρος αὐτοῦ νοσφίσασθαι καὶ ἀρπάσαι, καὶ τὸ ἱερὸν μοναστήριον ζημιῶσαι, ὁ τοιοῦτος ἐχέτω ἀντίδικον τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψυχῆς, αὐτὴν τὴν παναγίαν καὶ τὴν δημοσίον καὶ ἀδιαίρετον τριάδα, τὸν ἕνα καὶ μόνον Θεόν, καὶ αὐτὴν τὴν Παναγίαν καὶ Ἀειπάρυγον Θεοτόκον, ἀντίπαλον ψυχῇ τε καὶ σώματι· ἔστω δ' ἀφωρισμένος παρὰ Πατρός, Υἱοῦ καὶ Ἀγίου Πνεύματος· στένων ἐπὶ τῆς γῆς εἴη καὶ τρέμων ὡς ἄλλος Κάιν· κληρονομήσει τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ προδότου Ἰούδα· μετὰ δὲ τὸν θάνατον μενέτω ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος· ὁ σίδηρος καὶ αἱ πέτραι λιθῇσονται· αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς· ἐχέτω δὲ καὶ τὰς ἀράς τῶν ἐν ταῖς ἐπτά συνόδοις διαπρεψάντων θεοφόρων πατέρων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ἀπ' αἰῶνος Θεῷ εὐαρεστησάντων· ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοι εἰς τὸν αἰῶνα. Διὰ δὲ κάποια ἐνδεχόμενα ὁποῦ, προϊόντος τοῦ καιροῦ, ἡμεῖς ὑποπτευόμεθα, τοὺς διαληφθέντας ἀναδόχους, ἐφ' οἷς κατ' οἰκονομίαν, ὡς ἔφημεν, ἐγένετο ἡ πώλησις καὶ ἡ παράδοσις, ἀποκαθιστῶμεν ἐπιτρόπους τοῦ αὐτοῦ τσιφτιλίκιου, ὥστε, ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ δικαιοσύνῃ, προστατεύειν καὶ ὑπερασπίζεσθαι παντὶ σθένει αὐτὸ τὸ ἱερὸν τσιφτιλίκιον, περιθάλποντες καὶ προσέχοντες αὐτὸ ὡς ἴδιον καὶ ὑπερίδιον κτῆμα, ἀντιβαίνοντες παντοῖα ἐπιβουλὴ καὶ σκευωρίᾳ οἷα τις ἤθελε μελετηθῇ κατ' αὐτοῦ. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον διορίζομεν καὶ τὰ τέκνα τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων κατὰ διαδοχὴν, δηλονότι ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἵνα ἐξακολουθῶσι τὴν τε ἐπιτροπὴν καὶ ὑπεράσπισιν τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀφιερώματος, ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τούτου καὶ μέχρις αἵματος ἂν ἤθελε τὸ καλέση ἡ χρεια. Διὰ δὲ τὸν μισθὸν τῆς ἐν φόβῳ Θεοῦ ἐπιτροπῆς καὶ ἀδόλου ὑπερασπίσεως τῶν ῥηθέντων ἐπιτρόπων, διορίζομεν τοὺς ἐν ταύτῃ τῇ ἱερᾷ καὶ σεβασμῇ μονῇ ἀσκουμένους πατέρας, ἵνα μνημονεύσιν ἀκαταπαύστως τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἐν ταῖς γινομέναις συνάξεσι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ εἰς μνημόσυνον τῶν ἰδίων γονέων, οὓς καὶ ἡμεῖς ἔχομεν συγκεχωρημένους καὶ εὐλογημένους, παρὰ Πατρός καὶ Υἱοῦ καὶ Ἀγίου Πνεύματος, καὶ ἡ γενεὰ αὐτῶν εἴη πλατυνομένη καὶ αὐξανόμενη ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἐν τῇ κατ' ἄμφω εὐημερίᾳ. Πᾶν ἔργον αὐτῶν εἴη

εὐλογημένον καὶ πᾶσα πορεία αὐτῶν ἐπὶ τὸ κρεῖττον εὐδοκωθεῖη· ἀρθῇτω ἐκ τῆς οἰκίας αὐτῶν πόνος καὶ πικρία, καὶ εὐλογημένοι εἴησαν πᾶσαι αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς αὐτῶν, καὶ ἡ ζωὴ αὐτῶν ὑπερεκτανθείη ἄχρι γήρως λιπαροῦ τε καὶ πανευδαίμονος.

Χρ. α ω ι γ Χρ.

Ἐξεδόθη κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν τρισκαιδέκατον σωτήριον ἔτος, καὶ κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς, εἰς ἐνδειξιν τῶν εἰρημένων καὶ ἀσφάλειαν.

† Ὁ Κύπριον Κυπριανὸς βεβαιοῖ καὶ ἀποφαίνεται.

ΙΑ'.

(Κώδιξ Ἀρχιεπισκοπῆς Α', σ. 181—3)

ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΝΕΑΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Οἱ τῷ καθ' ἡμᾶς ἱερῷ καὶ ἀποστολικῷ θρόνῳ τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς κανονικῶς ὑποκείμενοι Πανιερώτατοι Μητροπολίται, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, εὐγενέστατε δραγονιάνε τῆς καθ' ἡμᾶς νήσου Κύπρου, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ἅπας ὁ σύλλογος τοῦ εὐαγοῦς κλήρου τῆς θεοφρουρήτου πόλεως Λευκοσίας, εὐγενέστατοι ἄρχοντες, χρησιμώτατοι προεστώτες καὶ κοιζαπάσηδες, καὶ οἱ δημόσιοι γραμματικοί, οἱ περὶ τὴν βασιλικὴν φορολογίαν ἐνασχολούμενοι καὶ τῷ κραταιοτάτῳ ἡμῶν ἀνακτι δουλεύοντες, καὶ ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα, τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασιν, εἰρήνητε καὶ ἔλεος παρὰ Θεοῦ Κυρίου παντοκράτορος, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Ἀποθνήσκουσιν ἀληθῶς καὶ πόλεις, ὡς ἄνδρες, καθὼς ἔλεγεν ἕνας τῶν παλαιῶν φιλοσόφων, καὶ πολλὰ ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, διαφθείρας καὶ δίκην δυνάμεως παρασύρας, εἰς παντελῆ ἀφανισμόν παρέδωκε· καὶ οὐ μόνον πόλεις ὀνομαστάς καὶ χώρας περι-

φήμους ἀφανείς τε καὶ ἐξιτήλους ἀποκατέστησεν, ἀλλὰ καὶ ἱερὰ καταγῶγια καὶ μοναστήρια, τῇ χρονίῳ παρατάσει παρατείνας καὶ τῷ ἀκατασχέτῳ θεύματι ἐπὶ πολὺν καταβιβάσας, ἐρείπια πεποίηκε καὶ κατηδάφισεν εἰς τοσοῦτο, ὥστε καὶ μόλις ὁρᾶσθαι τούτων ἀμυδρὰ ἴχνη καὶ λείψανα. Τοιοῦτό τι πέπονθε καὶ τὸ σταυροπηγιακὸν καὶ ἱερὸν μοναστήριον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς ἐπικεκλημένης «Μαχαιράδος», ὡς εἶναι γνωστὸν πᾶσιν ὑμῖν. Καὶ τοῦτο δηλονότι, ὑπὸ τε τοῦ πανδαμάτορος τούτου χρόνου πιεζόμενον καὶ τῶν καιρικῶν ἀνωμαλιῶν, καὶ ἔτι ὑπὸ τῶν καταδυναστείων τῶν ἐξωτερικῶν, κινδυνεύει παραδοθῆναι (φευ!) τελείῳ ἀφανισμῷ. Ὁ ἀοιδίμος αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος, Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ὁ Πορφυρογέννητος, ὁ πρῶτος κτίτωρ καὶ ὑπερασπιστὴς τοῦ ἱεροῦ σταυροπηγίου τούτου, ἐξέδωκεν ἱερὸν προσκυνητὸν ὄρισμόν, καὶ χρυσόβουλλον, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν τῷ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ τοῦ Μαχαιρᾶ ἀσκουμένῳ μοναχῷ Ἰγνατίῳ καὶ τῷ συνασκητῇ αὐτοῦ Προκοπίῳ, εἰς τὰ ὁποῖα χρυσόβουλλα, ἐπιτάξας ὁ βασιλεὺς ἀνεγερθῆναι τὴν μονὴν καὶ παρασήμοις αὐτὴν βασιλικοῖς ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τετίμηκε τοῖς ἐξῆς· δηλαδὴ τὸ περίξ τῆς μονῆς ὄρος δωρεὰν ἐχαρίσατο τῇ μονῇ· καὶ πεντήκοντα τρικέφαλα νομίσματά φησι κατ' ἔτος ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γαζοφυλακίου τοῖς ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ ἀσκουμένοις πατράσιν ἐδέσπισεν ἀποστέλλεσθαι· καὶ παντὸς προσώπου τὴν μονὴν ἐλευθέραν πεποίηκε· καὶ αὐτὸν τὸν κατὰ καιρὸν ἀρχιερέα διεκώλυσε τοῦ μὴ ἔχειν τινὰ ἐξουσίαν κατὰ τῆς μονῆς εἰμὴ μόνον τὴν ἀναφοράν, εἴτουν εἰς τὸ ἀπέρχεσθαι μόνον κατ' ἔτος καὶ ἱερουργεῖν, καὶ τὴν κατὰ καιρὸν τοῦ ἡγουμένου προχείρισιν, τῶν μοναχῶν τοῦτον πρῶτον ἐκλεγομένων καὶ ψηφίζομένων· οὕτω διαλαμβάνει ἡ τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς διάταξις, ἡ τυπική, τὴν ὁποίαν συνέταξεν ὁ μοναχὸς Νεῖλος, ὁ μετ' οὐ πολὺ διαδεξάμενος τὸν Ἰγνατίον, καὶ ἡγουμενεύσας ἐν τῇ μονῇ· μετὰ δὲ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως τοῦ Κομνηνοῦ, ἀποσταλέντες ἀδελφοὶ εἰς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων παρά τε τοῦ ἡγουμενεύοντος Νείλου καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων, πρὸς τὸν εὐσεβῆ αὐτοκράτορα κύριον Ἰσαάκιον τὸν Ἀγγελον, ἐπεκύρωσαν διὰ νέων χρυσοβούλλων καὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας τὰ τῇ μονῇ δεθέντα ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦ

χρυσόβουλλα· ὅς τις καὶ αὐτὸς ὁ θηθεὶς βασιλεὺς, πρὸς τὸ ἐπικυρῶσαι ταῦτα, καὶ κῆπον τῇ μονῇ ἐχαρίσατό φησιν ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Λευκοσίαν βασιλικῶν καὶ ἐκκοπῇν νομισμάτων ὑπερπύρων δώδεκα· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ φιλόχριστος αὐτοκράτωρ κύριος Ἀλέξιος ὁ Ἀγγελος, ζήλω τῶν προκατόχων αὐτοῦ βασιλέων, διαφιλοτιμηθεὶς, παντελῆ καὶ οὗτος ἀτέλειαν καὶ ἐλευθερίαν ἐδέσπισε τοῖς ὑποστατικοῖς τε καὶ κτήμασι τῆς μονῆς· δηλαδὴ μῆτε εἰς ἀμπελῶνας νὰ πληρώνεται κανένα δόσιμον εἰς τινα, κατὰ τοὺς λοιπούς, μῆτε εἰς χωράφια, μῆτε εἰς ἀγρούς καὶ παῖδες. Ἔτι δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ αὐτοῦ βασιλεία, καὶ παροίκους, ἦτοι σκλάβους εἰκοσιτέσσαρας ἐχαρίσατο τῇ μονῇ εἰς τὸ νὰ ἐξαρκῶσιν εἰς τὰς ἀναγκαίας χρήας τῶν ἀδελφῶν· καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου εἰς αὔξησιν ἐχώρει τὰ τῆς μονῆς, στερεομένη καὶ πλατυνομένη ἐν κτήμασι τε καὶ ἀναθημασί τε καὶ χαρίσμασι βασιλικοῖς, τῇ δυνάμει τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου, καὶ τῇ εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι τῆς ἀσπόρους Αὐτὸν τεκούσης πανάγνου καὶ Θεομήτορος· καὶ οὐ μόνον ἐν τούτοις ἑώρας εὐδοοῦντα καὶ πλατυνόμενα τὰ τῆς μονῆς, ἀλλὰ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ τυραννικῇ δουλείᾳ τῆς βαρβαρικῆς χειρὸς, καίτοι τῶν πραγμάτων ἐπὶ τὸ χεῖρον τρεχόντων, πάλιν τὰ τῆς μονῆς καλῶς διευθύνετο εὐδοούμενα εἰς τὸ κρεῖττον, μέχρι καὶ τοῦ ἀοιδίμου ἐκεῖνου ἀξιεπαίνου ἀνδρὸς καθηγουμένου κυρ Παρθενίου, τὰ πηδάλια τῆς μονῆς διαδεξαμένου καὶ οἰακοστροφούντος, περίπου τὸ χίλιοσιν ἐπτακοσιοστὸν πεντηκοστὸν σωτήριον ἔτος· ὅς τις, ἐν ᾧ ἐξήρχετο εἰς τινα ὑπηρεσίαν τῆς μονῆς, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς ἀδελφούς, ἐβλεπες ὥσάν μίαν ἐκστράτευσιν ἐκστρατεύουσαν καὶ ἓνα ὁλόκληρον στρατόν, ἔχων ὑπὲρ τοὺς διακοσίους μοναχοὺς, ἀκολουθοῦντας αὐτῷ· ἀλλὰ φεῦ! ὁ ζυγὸς τῆς βαρβαρικῆς τυραννίδος, αἱ ἀξιοδάκρυτοι συμφοραὶ τῆς πατρίδος καὶ δυστυχίαι καὶ αἱ περιστάσεις αἱ καιρικαί, κατήνησαν αὐτὴν τὴν περιώνυμον μονήν, τὴν πρώην ἀρίστην καὶ περιβλεπτον, εἰς θέαμα καὶ πτώμα ἑλεεινόν, τὸ πρῶτον καύχημα τῆς πατρίδος, τὸ πρῶτον σταυροπηγίον, τὸ πρώτως τιμηθὲν παρασήμοις βασιλικοῖς· ἐφυγον οἱ μοναχοί, στερηθέντες τῶν ἀναγκαιῶν, ἐσφετερίσθησαν οἱ γεωργοί, οἱ δουλεύοντες δοῦλοι, οἱ περὶ τὰ ἐδῶδιμα καὶ ἀγώγιμα τῶν μοναχῶν ἑνασχο-

λούμενοι, καὶ τέλος πάντων κινδυνεύει, φεῦ!, νὰ ὑποπέσῃ εἰς τέλειον ἀφανισμόν. Ὅθι ἡμεῖς, καὶ κατὰ τὸ ἀρχιερατικὸν ἡμῶν χρέος καὶ ἐπάγγελμα καὶ καθὸ ζῆλον ἀμύθητον καὶ διακαῆ περὶ τὴν σύστασιν καὶ αὐξήσιν τῶν τοιούτων ἱερῶν καταγωγίων τρέφοντες, καὶ πρὸς οὐδὲν ἕτερον ἰφορῶντες, εἰμὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀγαθὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἰδόντες τὴν τοσαύτην ἐλάττωσιν τῆς μονῆς ταύτης τῆς ἱερᾶς, τὰ ὑπέρογκα χρέη καὶ δυσapάντητα καὶ ὅλην ἀδυνατοῦσαν εἰς τὴν ἀπάντησιν τῶν χρεῶν καὶ τοῖς ὅλοις ἀμηχανοῦσαν, καὶ μέσσην καρδίαν πληγέντες καὶ ἐκ βάθους στενάξαντες καὶ λογισάμενοι καθ' ἑαυτοὺς ὅτι οὐδὲν ἕτερον τὸ παραίτιον τῆς τοσαύτης ἐρημώσεως καὶ τοῦ ἀφανισμοῦ, εἰμὴ ἡ ἐλάττωσις καὶ ἡ σφετερίσις τῶν ὑπηρετῶν καὶ μοναχῶν, ὡς μὴ ἐξαρκούντων πρὸς τὰς ἀναγκαίας χρεῖας καὶ τὰ ἐργόχειρα τῆς μονῆς, ἀπεφασίσαμεν νὰ δώσωμεν χεῖρα βοηθείας καὶ νὰ προσθέσωμεν εἰς ἐκείνους τοὺς καταλειφθέντας ὀλίγους δούλους τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς ἑτέρους δεκαπέντε, ὥσάν μίαν εὐτελῆ καὶ παρ' ἡμῶν προσφορὰν πρὸς τὴν ὑπέραγγον Δέσποιναν, διὰ νὰ ἀποσωθῶσιν ὅλον τὸ ἐλάχιστον ῥητοὶ δούλοι παντοτεῖνοὶ τῆς «κυρίας Μαχαιράδος», πέντε καὶ ἑβδομήκοντα, διὰ νὰ ἐξαρκῶσιν ὅπως οὖν εἰς τὰς ἀναγκαίας χρεῖας τῶν ἀδελφῶν· οἵτινες ἐν τοιούτοις ἱεροῖς τόποις, καὶ μακρὰν τῶν τοῦ κόσμου φροντίδων καὶ περισπασμῶν τυγχάνουσιν ἡσυχαστηρίοις διὰ παντὸς ὑπὲρ τοῦ κόσμου παντὸς ἀγρυπνοῦντες καὶ προσευχόμενοι καὶ τὴν ἀναίμακτον ἱερουργίαν ἐπιτελοῦντες, μεγάλη ὠφέλεια γίνονται, εἰς τε τὴν πολιτείαν καὶ εἰς πᾶσαν τὴν νῆσον ἡμῶν καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον· διὸ καὶ ἀποφασιστικῶς τε καὶ προσδιοριστικῶς ἐδιορίσαμεν, ἵνα ἔχῃ ἡ μονὴ αὕτη τῆς «κυρίας Μαχαιράδος» τοὺς διαληφθέντας ἑβδομηκονταπέντε δούλους εἰς τὸ ἔξῃς, παντοτείνους, ἀνοσφίστους, ἀσφετερίστους, ἀνηγηρεάστους ἀπὸ τῆς σήμερον. Ἄν ὅμως, μετὰ τὴν ἐμὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν καὶ τὴν τοῦ ζῆν ἀπομέτρησιν, ἤθελε τολμήσῃ τινὰς αὐθαδῶς νὰ ἀκυρώσῃ τὴν ἐμὴν ταύτην ἀπόφασιν καὶ νὰ σφετερίσῃ νοσφισάμενος ἐκ τούτων τῶν ἑβδομήκοντα πέντε δούλων τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς, τῶν παρ' ἡμῖν διορισθέντων καὶ ὡς ὁλοκάρπωμα τῇ κυρίᾳ Μητρὶ τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ προσαχθέντων,

ὁ τοιοῦτος, εἴτε ὁ κατὰ καιρὸν Ἀρχιεπίσκοπός ἐστιν, εἴτε ὁ τῆς νήσου δραγομάνος, εἴτε ὁ κοιτάπασης, εἴτε ἄλλος τις τοῦ τόπου δημορετλῆς, ὡς ἱερόσυλος, ὡς αὐθάδης καὶ ἀνόσιος, πρῶτον μὲν ἔστω ἔνοχος τῷ κρίματι τοῦ Ἀνανίου καὶ τῆς Σαμφείρας, εἶτα ἔχέτω τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων καὶ ἀντίδικον τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψυχῆς αὐτὴν τὴν ὑπέραγγον Δέσποιναν καὶ μετὰ θάνατον εἴη ἀσυγχώρητος, ἀδιάλυτος καὶ τυμπανιαῖος· οἱ δὲ πᾶσι τρόποις καὶ πάσαις δυνάμεσι τὴν θηθεῖσαν ἱερὰν καὶ σεβασμίαν ταύτην μονὴν ὑπερασπιζόμενοι καὶ δεφενδεύοντες, οἱ τοιοῦτοι ἔστωσαν συγκεχωρημένοι καὶ εὐλογημένοι παρὰ πατρός, υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, τῆς μιᾶς ἀδιαίρετου τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει Θεοῦ, καὶ παρ' ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων αὐτοῦ. Τούτου χάριν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν εἰς τὴν τῶν εἰρημένων ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν καὶ κατεστρώθη ἐν τοῖς κώδιξι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν τρισκαιδέκατον σωτήριον ἔτος.

† Ὁ Κύριον Κυπριανὸς ἀποφαίνεται καὶ βεβαιοῖ.

IB'.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΙΚΟΝ

1837

«Διὰ τοῦ παρόντος Μοναστηριακοῦ καὶ Συνοδικοῦ ἡμῶν γράμματος φανεροῦμεν, ὅπου ἀνήκει, ἡμεῖς ὅ,τε τῆς ἐν Κύρῳ Σεβασμίας καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Μαχαιράδος ἐπονομαζομένης ἡγούμενος Μελέτιος καὶ οἱ ὑποφαινόμενοι ἀδελφοὶ ἐν Χῷ καὶ Πατέρες, σὺν ἐμοὶ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ μονάζοντες, ὅτι ἀγγελθείσης τῆς εἰδήσεως τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ πρὸ χρόνων ἐν Μολδαυίᾳ διατρίβοντος ταξιδιώτου ταύτης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ὁσιωτάτου συναδελφοῦ ἡμῶν Ἱερομονάχου Γρηγορίου ποτὲ Γεωργίου ἐκ τῆς ἐπαρχίας Πάφου ἀπὸ χωρίου Γιόλου, καὶ τῶν καιρῶν μὴ ἐπιτερόντων τὴν ἀνανέωσιν τοῦ αὐτοῦ ταξιδίου φανεροῦμεν, λέγομεν, ὅτι ἐφάνη εὐλογον πάσῃ τῇ ἡμετέρᾳ ἀδελφότητι νὰ ἀποκαταστήσωμεν ἕνα ἀξιόπιστον ἐπίτροπόν μας διὰ νὰ πλεύσῃ εἰς Μολδαυίαν καὶ μετακομίσῃ τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Μοναστηρίου χορηγηθεῖσαν παρὰ τοῦ (σχισμὴ τοῦ χειρῶν) ἐλεημοσύνην. Ὅθεν ὡς τοιοῦτον εὐρόντες τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρὸν ἡμέτερον Γεώργιον Θεοδοσιάδην ἡμέτερον πατριώτην πρὸς πατὸς ἀνεψιὸν τοῦ μακαρίτου Γρηγορίου, ἀποκαθιστῶμεν αὐτὸν πληρεξούσιον ἐπίτροπόν μας εἰς τὸ νὰ πλεύσῃ εἰς Μολδαυίαν καὶ παραλάβῃ πρῶτον μὲν τὰ Ἱερὰ κειμήλια διὰ τῶν ὁποίων ἦν ἐφοδιασμένος ὁ μακαρίτης, ἔπειτα καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ διὰ νὰ μετακομίσῃ ταύτην ἐν λεπτομερεῖ καταγραφῇ πρὸς τὸ Ἱερὸν ἡμῶν Μοναστήριον πρὸς ἀνακούφισιν τῶν διὰ τὰς καιρικὰς ἀνω-

μαλίας ὑπερόγκων χρεῶν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς· πρὸς δὲ ἐνδειξὴν καὶ πιστοποίησιν τῆς πληρεξουσίου ἐπιτροπῆς τοῦ ἡμετέρου ἐπιτρόπου Γεωργίου Θεοδοσιάδου ἐδόθη εἰς χεῖράς του τὸ παρὸν Μοναστηριακὸν ἐπιτροπικὸν καὶ Συνοδικὸν ἡμῶν, ἐσφραγισμένον ὑπὸ τῆς Ἱεροτύπου σφραγίδος τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Μοναστηρίου καὶ κεκυρωμένον ὑπὸ τὰς ἰδίας ἡμῶν ὑπογραφάς, ὅπως ἔχη τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κύρος ἐν παντὶ δικαιοσύνης Κριτηρίῳ.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς Μαχαιράδος 1837: Σεπτεμβρίου : 24 : ὁ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μαχαιράδος ἡγούμενος Μελέτιος. ὁ Οἰκονόμος Καλλίνικος. ὁ Σκευοφύλαξ Μητροφάνης. ὁ Ἱεζεκιὴλ ἐκκλησιάρχης. ὁ Φιλόθεος Ἀρχιμανδρίτης. ὁ Παρθένιος Πρωτοσύγκελλος.

II'.

ΤΣΙΦΛΙΚΙΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

1. Τσιφλίκι τοῦ Στροβόλου. Ἦτο γραμμένον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Χ' Σάββα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ (ἀρχιεπισκόπου) Κυπριανοῦ. Οἱ Τοῦρκοι καρατομήσαντες καὶ τὸν Χ' Σάββαν τῷ 1821, τὸ ἐδήμειυσαν, καὶ τὸ τσιφλίκι οὕτω περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Κιόρογλου ἀντὶ 15 χιλ. γροσίων, ὁ ὁποῖος ἔπειτα τὸ ἐπώλησεν ἀντὶ 20 χιλ. εἰς τὸν Χ' Ἰμπραὴμ Λάπταλην ἐκ Λαπήθου. Τούτου κόρη ἦτο ἡ Χαββά καὶ ταύτης υἱὸς ὁ 'Ραούπ, ἐξ οὗ ὠνομάζετο «τσιφλίκι τοῦ 'Ραούπη»· οὗτος τὸ ὑπεθήκευσεν ἀντὶ 6 χιλ. λιρῶν εἰς τὸν Γεώργιον Παπαδόπουλον, ὁ ὁποῖος καὶ ἔγινε κύριος αὐτοῦ τῷ 1895. Τὰ τέκνα τοῦ Παπαδοπούλου τὸ διένειμαν εἰς οἰκόπεδα (βλ. Κωνστ. Δ. Χριστοφίδου, ὁ Στροβόλος καὶ τὸ παλάτι τοῦ Ἑρρίκου β' ἐν Λευκωσίᾳ 1924, σ. 13.)

2. Τσιφλίκι τοῦ Κουπαδκιοῦ. Τὸ Κουπάτιν ἔκειτο ὅπου νῦν ὑπάρχει κεραμεῖον κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ Ἀγγλικὸν νεκροταφεῖον, δημοθετὴν δὲ τότε ἐξηγοράσθη τιμηματικῶς ὑπὸ Ἑλλήνων.

3. Τὸ Κιόσκι ἔξω τῆς πύλης τῆς τείχους τῆς καλουμένης «πόρτας τῆς Κερύνιας», εὐρισκόμενον κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν κατοχὴν τῶν κληρονόμων τοῦ Ποταμιαλῆ. Ἐκεῖ κεῖται νῦν ἡ Ἀγγλικὴ Σχολὴ τοῦ (ἀρχιεπισκόπου τῶν σχολείων) Νιοῦχαμ.

4. Τσιφλίκι τῆς Δευτερᾶς, λεγόμενον Στράκκα, κείμενον μεταξὺ Δευτερᾶς καὶ Λακατάμιας.

5. Τὸ ὑπὸ Κυπριανοῦ ἀγορασθὲν τσιφλίκι τῆς Τύμβου, ὅπερ, ὡς παρεδόθη, παρέλαβε (τῷ 1821) ὁ Κιόρογλου καὶ ἔσωσε τὸν ἡγούμενον Γερμανὸν ἀπὸ τῆς σφαγῆς.

6. Τσιφλίκι τῆς Ἀλαμιννοῦ ἐπεκταθὲν διὰ νέων ἀγορῶν τῷ 1798, ὡς φαίνεται ἐξ ἐγγράφου σωζομένου ἐν τῇ Μονῇ, ἐδημύθη τῷ 1821.

Πλήν τῆς τυπικῆς διατάξεως τοῦ Νεῖλου ὑπάρχουσι μόνον 3 μὴ μουσικοὶ κώδικες καὶ 13 μουσικοί, ἤτοι

1.

Κώδιξ χάρτινος (0,31X0,19) γραφεὶς ἀπὸ 1608-10 ὑπὸ ἡγουμένου Λεοντίου (βλ. σ. 20). Φύλλα κατὰ τὴν γενομένην ἀρίθμωσιν 525.

Στάχσις διὰ ξύλου καὶ θύρης κατερρακωμένης. Τὸ ξύλον τοῦ ἐμπροσθίου σταχώματος εἶναι καθέτως τετραυμένον. Ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ὀπισθίου σταχώματος εἶναι συγκεκολλημένη ἡ ἀνωτέρω (σ. 118) δημοσιευομένη ἐγκύκλιος τοῦ ἡγουμένου Λεοντίου.

Ἀρχή:

Τῷ σωφωτῇ καὶ λογιωτῇ καὶ τιμωτῇ
ἐν ἱεροῦ Κυροῦ ματθέου του βλασταρῆ ἐκθέσης
συνοπτικῇ τῶν θείων καὶ ἱερῶν
συνόδων καὶ συνοδικῶν κανῶν
καὶ τῶν ἐπὶ τούτοις πολιτικῶν
νόμων κατ' ἀλφάβητον «Πρόλογος» (δι' ἐρυθροῦ)

φ. 26 α (2' ἐρυθροῦ) Ταπεινός (ος) ἡγούμενος (ος) ἀγίας (ος) μονῆς
μαχεράδος | ἰδιόγραφον ἀρχῆς χ' .

Τὴν ἐν τέλει σημείωσιν βλ. ἀνωτέρω (σ. 21).

2.

Κώδιξ χάρτινος ἐφθαρμένος (0,20X0,15) ΙΖ' αἰῶνος.

Φέρει ἡρσιμωμένα φύλλα ἀπὸ πδ-τζβ.

Τὰ προηγούμενα φύλλα καὶ τὸ ἐμπρόσθιον στάχμα λείπουν.

(Ἀρχή) πδ' α | «ἡ μαρία ἡ μετγαλίνῃ

Τὸ φ. ζη' β καὶ ζθ' α λευκά.

φ. ζθ β. | «Χρυσόβουλ(ον) τοῦ ἀοιδήμου ἰουστινιανοῦ βασιλέως) τὸ ὁποῖον ἔδωκεν) ἡ ἐχάρισε ἐν τὸν ἡγούμενον τοῦ ἁγίου ὄρου σιναι. (δι' ἐρυθροῦ πλήν τοῦ ἀρκτικοῦ X).

φ. ρκη' α | «κδ' τοῦ αὐτοῦ) μηνὸς | μαρτύριον τῆς ἁγίας ἐνδόξου προτομαρτύρου | καὶ ἰσαποστόλου Θέκλας εὐσ. περ.» (δι' ἐρυθροῦ).

φ. φλε' α | μηνὶ φευρουαρίῳ θ'. ἀθλησὶς τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος νικηφόρου καὶ κατὰ μνησικακίας (δι' ἐρυθροῦ).

φ. φλη' β | Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος γεωργίου· πάτερ [εὐλόγησον].

φ. ρνβ' β | Παντολέοντος πρεσβυτέρου μονῆς τῶν Βυζαν | τίων εἷς τι ὑψωσιν τοῦ τιμίου ξροῦ. περ εὐ.

φ. φνδ' β. ἐν τῇ φα | 1761 1761. ὕλθεν ο ἀκειμα | λαας εἰς την κίπρον. καὶ ἔκαψεν τον κοσμον με το χατζη πακι | οπου ἐπείραν απο την κίπρον σακουλι χιλια κερεμεν.

1768 χορις χαζανεν | σκοτοσα | τον ακεμαλααν εκλοσα το λεμον του | και εθορεν το πατον του (επιξαν καλαμια με | ρα νιχια του εβαλα το μέσα ρο φούρνο τελος τον ε | κρεμα | σαν μεσα ρο παζά | ριν | ημερας 3 | μινας 7.

3.

Κώδιξ χάρτινος, ἐφθαρμένος, οὗ τὰ πρῶτα φύλλα ἐλλείπουν. Ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος φ. 1 β

«παρ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἐλαχίστου δούλου αὐτοῦ, μανουὴλ τοῦ μαλαξοῦ υἱοῦ τοῦ πρώην τιμω(τάτου). αἰκονόμου τῆς ἀγιωτάτης—μροπόλε(ως) ναυπλίου καὶ ἀργου τοῦ ἐν ἱερῶν κυ δημητρι(ου) ἐν ἔτει ρστοῦ μστῷ ρ' ἀπὸ κτίσεως κόσμου· ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ κυ ἡμων ω χυ αφπζ'

Ἐν τῷ τελευταίῳ φ. β.

ἐτελειώθη τὸ παρὸν νόμιμον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου νικηφόρου μοναχοῦ καὶ μαθητοῦ βαρνάβα ἀρχιδιακόνου:—

δόξα σοι χέ· βασιλεῦ τῷ δόντι ἀρχὴν καὶ τέλος —

τέλος καὶ τῷ θῷ χαρις.

α χ ν ζ'.

4.

13 Μουσικοὶ κώδικες χαρτῶοι τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Πάντες ἐσταχωμένοι πλήν τοῦ 5. Παρέχουσι τοὺς τίτλους καὶ τὰ σημειώματα.

ἀρ. 1 ἐσταχωμένος. Ἐπὶ τοῦ καλύμματος ὀπισθεν

δημητρίου ἱερέως) βιβλιοδέτης 1797: Ἰανουαρι: Ἰάση:

ἀρ. 2 ἐσταχωμένος. «ἀρχὴ συν θῷ ἁγίῳ. πάντων τῶν σοιμαδίων τῆς μουσικῆς».

Ἐπὶ τοῦ φ. 5 α μεταξὺ εἰκονιζομένου δένδρου

«τὸ παρὸν ὑπάρχει

ἀρχιμανδριτου

καμοῦ χαραλάμπους

μαχαιράδο.

ἀρ. 3 ἐσταχωμένος. «Ἀρχὴ συν θεῷ ἁγίῳ σημαδίων τῆς ψαλτικῆς τέχνης.....»

ἀρ. 4 ἐσταχωμένος. «Ἀρχὴ συν θεῷ ἁγίῳ τῶν σιχηρῶν φ. 1α κάτωθεν

Κυπριανοῦ Ἱερομονάχου τοῦ ἐκ τῆς μονῆς | μαχαιράδος

ἀρ. 5. ἡ στάχσις λείπει καὶ φύλλα τῆς ἀρχῆς.

Ἐπὶ τοῦ τελευταίου φ. β. δι' ἐρυθροῦ:

«Ἐγράφη διὰ χειρὸς Δανιὴλ καὶ ἐλαχίστου τῶν Ἱερομονάχων | τὸ παρὸν στιχιάριον μετὰ πλείστης ἐπιμελείας»

Ἐνέτησι ἀφ' ἡμῶν

καὶ ἐν τῇ φά διὰ μέλανος καὶ γραφῆς ἀπαρallάκτου πρὸς τὴν ἄνω.

Κυπριανοῦ Ἱερομονάχου τοῦ ἐκ τῆς μονῆς μαχαιράδος

ἐπαναλαμβανόμενον ἀμέσως ἴσως παρ' ἄλλης χειρὸς.

ἀρ. 6 ἐσταχωμένος, φέρων ἐπὶ τῆς ἐμπρ. σταχ.τὴν Θεοτόκον.

φ. 1 α ἄνωθεν

τὸ παρὸν ὑπάρχει καμοῦ χαραλάμπους ἀρχιμανδριτοῦ μαχαιράδος Εἰρηολόγιον.

ἀρ. 7· στάχσις δι' ἐρυθρῆς βύρσης. Ἀρχὴ τοῦ βιβλίου

ἀνθολογία συν θεῷ ἁγίῳ περιέχων ἅπασαν τὴν ἀκολουθίαν τα δοξασιὶ καὶ τοῦ δλου ἐνιαυτοῦ.

Φύλλα ἡριθμημένα 158. Ἡ δὲ πρὸ τοῦ 1 φέρει στίχους ἱαμβικοὺς «Ἐπιταγή ὡς ἀπὸ τῆς βιβλίου»,

ἀρ. 8· στάχσις διὰ ξύλου.

εἰρηολόγιον συν θεῷ ἁγίῳ καλλωπία | σθὲν παρὰ του νομοφύλακος της μεγάλης ἐκκλησίας ἐν ἱερῷ κυρ μπαλασίῳ.

ἀρ. 9· στάχσις διὰ βύρσης.

Εἰρηολόγιον συν θεῷ ἁγίῳ νεωστὶ καλλοπισθὲν | παρὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἐν ἱερῷ κυρ μπα | λασίῳ.

Ὅπισθεν ἐν τῇ τελευταίῃ φύλλῃ διὰ κεφαλαίων μετὰ τόνων

Κὺρ Χρυσάνθου καὶ τρι | τεύοντος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς | Κύπρου

ἀρ. 10· στάχσις μετ' εἰκόνας ἁγίου. Ἀρχὴ

Μὴν Φεβρουαρίου εἰς τὴν α'. τοῦ ἁγίου ἐνδόξου, | μεγαλομάρτυρος, τρύφωνος· δόξα.

ἀρ. 11 μικροῦ σχήματος· μετὰ 5 φύλλα φέροντα μόνον μουσικά σημεῖα, καὶ 3 ἄγραφα:

Τριώδιον συν θεῷ ἁγίῳ καλωφωνικῶν

Ἐν τῇ φά ἄνωθεν

Καὶ τόδε· συν ἄλλοις χαραλάμπων ἱερομονάχου τοῦ ἐκ τῆς μαχαιράδος ἀρχιμανδριτοῦ

ἀρ. 12 μικροῦ σχήματος· φέρει ἡριθμ.σελίδας ἀρχ. ἀπὸ 595-1414

Ἀνθολόγιον συν θεῷ.

ἀρ. 13. στάχσις καλλίστη.

«ἀρχὴ συν θεῷ ἁγίῳ τῆς παιδαγωγίας καὶ παραδώσεως τῶν φωνῶν τῆς μουσικῆς τέχνης κατὰ παλαιὰν σύνταξιν.

Ἰ.

Ὁ δὲ νέος Κόνδυξ μαχαιράδος (0,30X0,24) πολυτελεῖς δεδεμένος δι' ἐρυθρῆς βύρσης καὶ φέρων ἔξωθεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ἐν σελ 3 λέγει

«1828 7θρίου 17 Κατάστιχ·ν ἐξωδίας τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου τῆς Μαχαιράδος, ὅπου περνοῦν διὰ χειρὸς ἐμοῦ Μελετίου Ἡγουμένου τῆς αὐτῆς Μονῆς.»

Σελίδες ἡριθμημέναι 359 καὶ τινὰ φύλλα κατόπιν ἀναρίθμητα.

Ἀπὸ σ. 349 εἶναι ἀντιγεγραμμένον ἀπὸ τοῦ 1843 χρονικόν τι τοῦ μοναστηρίου ἀρχόμενον ἀπὸ «1766 Ἰανουαρίου 25», ἡμέρας τοῦ θανάτου τοῦ Παρθενίου. Ἐξ αὐτοῦ ἐλήφθησαν αἱ ἑκατοετηρολογίαι καὶ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν φράσεις.

ΙΕ'

ΓΝΩΣΤΟΙ ΗΓΟΥΜΕΝΟΙ ΜΑΧΑΙΡΑΔΟΣ

Νεῖλος	1210
Ἰωάννης	1228
Λεόντιος α'	1610
Δωρόθεος	1632
[Ἰωαννίκος;]	1672 Ὀκτ. 10
Λεόντιος β'	1697
Παρθένιος ἐξ Ἀνατολῆς	1721-1766 Ἰαν. 25
Ἰωαννίκιος Καρπασίτης	1774-1796 Ἰουν. 15
Γερμανὸς Βοροκλινιώτης	1827 Σεπτ. 22
Μελέτιος Κυθρεώτης	1828-1845 Μαρτ. 6
Καλλίνικος Κληριώτης	1868 Ἰαν. 20
Χριστοφόρος Γουρριώτης	1870 1891 Ἰουν. 27
Ἰγνάτιος Λαζανιώτης	1891 1900 Αὐγ. 5
Μητροφάνης, ἀδελφὸς αὐτοῦ	1900 Σεπτ. 26